4 martie şi după – filmul evenimentelor montat de MIHAI STOIAN

1977 EDITURA EMINESCU

BUCUREŞTI

Această carte n-ar fi putut fi scrisă, fără contribuţia hotărâtoare a confraţilor mei, permanent prezenţi – de la *4 MARTIE ŞI DUPĂ...* – în iureşul evenimentelor. Mă simt dator să-i citez pe cei din textele cărora m-am inspirat sau am reprodus (cerându-mi scuze pentru vreo eventuală omisiune). În ordine alfabetică: *Petre Mihai Băcanu – Răzvan Bărbulescu – Ion Bocioacă – I. Butnarii – Nicolae Chilie – Adi Cusin – Ileana Coman – Cornelia Djigola – A. Dohotaru – Ion Drăgănoiu – Marian Dumitrescu – Marius Georgescu – Dumitru Graur – Ioan Grigorescu – Sorin Holban – D. Honciuc – Ovidiu Ioaniţoaia* – Nelu Ionescu – Cici Iordache – Eugenia Lambru – N. Grigore-Mărăşanu – Iulian Neacşu – George Neagu – Tudor Octavian – Ecaterina Oproiu – Marius Popesca – Sorin Postolache – Ioan Roşea – Romulus Rusan – Dinu Săraru – Crina Sîrbu – Dumitru Tabacu – Livius Timbus e Dumitru Târcob – Anton Uncu – Mihai Zamfir – şi alţii.

Drepturile de autor ale primului tiraj, precum şi cele ale graficianului *N.*

Nobilescu (autorul copertei), au fost depuse în contul *CEC 19*77.

Scris-am eu…

Ca să se ştie, că am scris cu mâna de ţărână.

Mâna putrezeşte, iară cine citeşte tot pomeneşte.

(însemnare pe pagina de gardă a unei cărţi româneşti vechi – Biblioteca Academiei R.S.R. – manuscris nr. 1063.)

Soarele răsare la ora 6,50 şi apune la ora 18,06 (calendarul zilei). Vremea continuă să se încălzească. Precipitaţii vor cădea, mai ales sub formă de ploaie şi lapoviţă şi mai frecvente în jumătatea de nord-vest a ţării. La noapte va ninge viscolit. Temperatura va creşte uşor: maxima zilei va fi cuprinsă între 5 şi 15 grade, iar minima de la noapte între minus 3 şi plus 4 grade.

Bucureşti: vremea continuă să se încălzească. Temperatura maximă între 7 şi 9 grade. Temperatura maximă de la noapte între minus două şi zero grade (prognoză meteorologică – **1977,** martie 4).

Din păcate, *prognoză seismică* nu se face încă, dar va veni o vreme în care oamenii, despăturind de dimineaţă ziarul, răsucind butonul aparatului de radio sau al televizorului, vor fi avertizaţi asupra eventualelor mişcări ale scoarţei pământului. Până atunci, totul depinde de cealaltă scoarţă – Cerebrală – datoare şi capabilă să găsească întotdeauna soluţii salvatoare.

Deocamdată însă, în dimineaţa zilei de vineri 4 martie 1977, oamenii – parcurgând coloanele ziarelor – n-au cum să găsească o asemenea ştire, fiindcă nicăieri pe glob o astfel de ştire nu vede lumina tiparului.

Ora 5. O zi ca oricare alta. Mai întâi se luminează ferestrele caselor, fie că sunt înalte sau scunde, în centru sau în cartiere, în capitala ţării sau într-un orăşel oarecare, pierdut în câmpie ori aflat pe malul Dunării, ca Zimnicea, de pildă. Pretutindeni, părinţii aruncă – în grabă – o privire spre paturile copiilor, se spală şi se îmbracă, înfulecă din mers şi dau fuga spre tramvai, autobuz sau chiar la gară, dacă sunt navetişti. O zi de muncă. *Obişnuită,* începe. Cât de îndepărtate aveau să pară aceste momente

banale, peste puţin timp…

Ora 5,30. Sticlele cu lapte, stivă, aşteaptă cumpărătorii – pensionarii, cu somnul mai scurt, au şi venit. Pâinea e în raft. Au apărut şi mamele cu copiii de grădiniţă. Apoi ies în lumina străzilor şcolarii. Coşurile fabricilor fumegă. Viaţa curge în matca normală. „Mica publicitate” publică cereri şi oferte de serviciu, vânzări, cumpărări, schimburi de locuinţe, închirieri, decese, pierderi, diverse:

— TEATRUL Ion Vasilescu încadrează doi portari şi un pompier. Solicitanţii să nu fie pensionari şi să aibă domiciliul stabil în municipiul Bucureşti;

— CĂRŢI beletristică, aforisme, chaise-long, clasor pentru timbre, Fram, convenabil vând;

— CUMPĂR casă modestă, singur, poziţie frumoasă în preajma Bucureştiului;

— ECONOMIST principal, nefumător, doresc să închiriez cameră;

— PIERDUT repartiţie învăţământ, Şc. Dealul Lung, jud. Vrancea, anul şcolar 1976/77, eliberată de Facultatea de învăţământ Pedagogic, secţia Educaţie fizică, din Galaţi. O declar nulă;

— JUDECĂTORIA Alba Iulia, dosar 1609/1976. Numita... este citată în ziua de 9. III 1977, în proces de divorţ cu...

— SCHIMB *ultracentral* (Piaţa Romană) 3 dormitoare plus hol, toate dependinţele, pentru două camere plus hol, curte (garaj), gaze, *central* – GARSONIERA *ultracentrală* pentru două camere, dependinţe, hol locuibil sau bucătărie spaţioasă, încălzire, *central* – ULTRACENTRAL 4 camere decomandate, hol plus dependinţe multe, gaze, pentru două camere şi garsonieră dublă sau două garsoniere duble, condiţii similare – ULTRACENTRAL, gaze, 3 camere, bucătărie, baie comun, pentru garsonieră completă *ultracentrală* – ULTRACENTRAL cameră frumoasă, bucătărie, gaze, pentru garsonieră sau apartament – etc. – etc. – etc.

2

Ora 8. Într-o clasă, învăţătoarea încearcă să-i facă pe copiii dintr-a întâia să înţeleagă *ce este timpul.* Douăzeci şi patru de perechi de pleoape bat simultan – aceasta-i *o secundă!* Altă bătaie de pleoape – *altă secundă!* Orologiul uman înregistrează timpul...

Aceeaşi oră. Într-altă clasă, extemporal la Geografie! emoţii, frunţi concentrate, stilouri scriind, şi o pată luminoasă, din când în când, pe nasul copiilor, ca un semn strengăresc, de secretă conivenţă. Subiectul: „Subcarpaţii”. Transcriu – fragmentar – unul din extemporale, luat la întâmplare din teancul corectat (cu relativă întârziere) de profesorul respectiv i

Subcarpaţii se împart în trei părţi, neasemănătoare: Subcarpaţii Moldovei, Subcarpaţii de Curbura **şi** Subcarpaţii Getici.

Subcarpaţii Moldovei se cuprind între Valea Moldovei şi valea Trotuşului, având câteva depresiuni largi. Subcarpaţii de Curbură încep la sud de valea Trotuşului şi se termină la valea Dâmboviţei, depresiunile lor nemaifiind la fel de largi. Dealurile iau aici o mare dezvoltare. O singură depresiune mai însemnată: depresiunea Vrancei, spre exterior închisă de Măgura Odobeştilor şi de alte dealuri înalte. Subcarpaţii Getici se întind din valea Dâmboviţei până la valea Metrului…

Cu doar trei luni mai devreme, elevii au învăţat despre caracteristicile Munţilor

Carpaţi, însă *acum* n-au niciun motiv să se gândească la lucruri dinafara extemporalului: „Munţii Carpaţi ocupă părţile de nord şi de mijloc ale ţării noastre. Ei sunt munţi tineri şi de înălţime mijlocie, alcătuind o parte din lanţul muntos care începe la Dunăre, din dreptul Vienei şi Bratislavei, şi se desfăşoară neîntrerupt, sub forma unui arc, pe teritoriul Republicii Socialiste Cehoslovace, al Republicii Populare Polone, al Uniunii Sovietice, al Republicii Socialiste România şi al R.S.F. Iugoslavia, terminându-se dincolo de Dunăre, în valea Timokului. Lungimea totală a întregului lanţ este de 1.600 km. **În** cuprinsul marelui lanţ de munţi alpino-carpatic-himalaian, care străbate Europa şi Asia de la Oceanul Atlantic şi până la Oceanul Pacific,

Carpaţii se găsesc în continuarea Alpilor şi se prelungesc, la rândul lor, cu Munţii Balcanici. Încreţirile care le-au dat naştere au întâlnit în calea lor masive mai vechi, care le-au schimbat direcţia. De aici a rezultat arcuirea lanţului. **În** trecutul Pământului a fost o perioadă când Carpaţii au fost acoperiţi de gheţari".

Şi mai ştiu elevii – dar nesocotesc datele de care n-au nevoie – că Munţii Carpaţi se împart în trei părţi – *Orientali, Meridionali*, *Occidentali.* Carpaţii Răsăriteni sunt constituiţi din roci foarte felurite (cea mai mare parte: vulcanice), şisturi cristaline, calcare, conglomerate, gresii (acestea din urmă aşezate în straturi încreţite). Sau: munţii de încreţire alcătuiesc cea mai mare parte a Carpaţilor Orientali. Sau: de la vărsarea Oltului, şirul de munţi de încreţire se îndreaptă brusc spre vest, până la Valea Prahovei, formând COTUL – curbura Carpaţilor Orientali – în care se cuprind Munţii Vrancei, Munţii Buzăului şi Munţii Baiului, de înălţimi mijlocii.

Mă uit uimit la vârfurile acestea

stâncoase ce se înalţă-n cer ca nişte falnice turnuri de cetăţi, şi gândul mă duce cu sute de ani în urmă, în trecutul viforos al neamului nostru. Din câte primejdii nu ne-au scăpat pe vremuri munţii şi codrii aceştia!... Ei au fost ocrotirea şi scăparea noastră în zilele de groază, cetatea sfântă în care s-au păstrat aşa de curate credinţele, şi limba, şi datinile poporului nostru. În locurile acestea tăinuite, pe veci îngrădite de străjile Carpaţilor, plutesc umbrele strămoşilor noştri de-nainte de descălecare. Aici, în şoptitul izvoarelor şi freamătul codrilor, a răsunat pentru întâia oară frumoasa noastră doină, şi nu e pârâu, nici plai de care să nu fie legată o amintire scumpă sufletului nostru, nu e vârf de munte, în tot cuprinsul acesta, care să nu-şi aibă povestea şi cântecul lui *(Alex. Vlahuţă* – „România pitorească”).

Ora 8,40. Învăţătoarea din clasa I îşi continuă strădania de a-i face pe copii să înţeleagă ce *anume este* timpul:

— Dacă trage cineva cu puşca, putem spune că timpul *acela* începe de la gura ţevii de puşcă şi ţine până la punctul în care s-a înfipt glontele.

Evident, peste ani şi ani, aceeaşi elevi – trecuţi, fiecare în felul său, prin timp – vor învăţa la alt nivel, căci există:

— Timp solar – timp sideral – timp universal – Şi mai există teoria relativităţii, a lui Einstein, demonstrând că scurgerea timpului nu-i aceeaşi pentru doi observatori care se deplasează unul în raport cu celălalt. Dar, deocamdată, o clipire de pleoape reprezintă fundamentul înţelegerii viitoare. Pleoape care, peste doar douăsprezece ore, vor bate intens, cu absolut altă semnificaţie.

3

Ora 16 şi imediat următoarele. În orele tihnite, de după muncă, omul reia ziarul şi citeşte, de astă dată, paginile importante **–** de politică internă şi externă. **1977,** martie 4, într-o vineri, cotidienele bucureştene continuă să publice, pe larg, ecourile pe care le are vizita oficială a preşedintelui Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cinci ţări africane – Mauritania, Senegal, Coasta de Fildeş, Ghana şi Nigeria. Titlurile sunt: „Întâlnirile cu populaţia au dat expresie sentimentelor de prietenie dintre popoarele român şi

nigerian, dorinţei reciproce de intensificare a colaborării” – „Prilejuri de cunoaştere directă a istoriei şi culturii unui popor străvechi, a preocupărilor sale actuale pe calea făuririi unei vieţi noi, libere şi independente” *(Scânteia)* – „Sub semnul întăririi relaţiilor de prietenie, prin cunoaşterea istoriei, a valorilor culturale şi a realizărilor prezentului, ieri programul vizitei în Republica Federală Nigeria a inclus noi şi semnificative momente: la *Lagos* – oaspeţi ai Muzeului «Onikan», lăcaş care păstrează mari valori ale istoriei şi culturii nigeriene; la *Calabar* – mii de locuitori ai oraşului i-au primit sărbătoreşte pe înalţii soli ai poporului român; tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu întâmpinaţi cu emoţie de specialiştii români care lucrează la întreprinderea de prelucrare a lemnului din Calabar, acţionând aici, la mii de kilometri de patrie, pentru întărirea relaţiilor de colaborare româno-nigeriene; în mijlocul profesorilor şi studenţilor Universităţii şi Colegiului de tehnologie, unde se pregătesc viitorii specialişti ai tinerei industrii nigeriene; societatea mixtă româno-

nigeriană «Seromwood» – un reper concret al prieteniei şi cooperării; amplu spectacol folcloric în onoarea înalţilor oaspeţi din România” *(Scânteia tineretului)* – „Vizitarea statului Cross River a coincis cu începerea lucrărilor la un important complex de industrializare a lemnului, rod al cooperării fructuoase româno-nigeriene; calde manifestări de simpatie şi respect faţă de şeful statului român, pentru dezvoltarea continuă a prieteniei şi colaborării dintre cele două ţări şi popoare” (*România liberă).*

Cetăţeanul nigerian – asemenea cetăţeanului român – aflat în orele de după muncă poate citi, în presa locală, astfel de comentarii:

Aceste relaţii au fost fundamentate pe principiile egalităţii în drepturi, respectării independenţei naţionale şi suveranităţii, neamestecului în treburile interne ale altor state şi abţinerii de la folosirea sau ameninţarea cu folosirea forţei. Stricta respectare a acestor principii constituie piatra unghiulară a politicii externe a României […] Republica Socialistă România împărtăşeşte cunoştinţele sale în domeniul economic ţărilor în curs de dezvoltare din

lume, inclusiv Nigeriei. De aceea este semnificativ faptul că, în urma vizitelor preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a contactelor pe care le-a avut în România cu şefii de stat dintr-un mare număr de ţări prietene, au fost semnate nu mai puţin de 70 de acorduri şi acţiuni de cooperare economică dintre care 26 cu ţările în curs de dezvoltare ale Africii (dintr-un editorial difuzat presei şi Radioteleviziunii locale de Ministerul Federal al Nigeriei pentru Informaţii – sub titlul *„Vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu deschide noi drumuri”).*

Dar agenţiile de presă internaţionale mai transmit o ştire, în aceeaşi zi de 4 martie **1977:**

PREŞEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, ŞI TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, LA INVITAŢIA SUVERANILOR SPANIEI... REGELE JUAN CARLOS I ŞI REGINA SOFIA, LA ÎNTOARCEREA SPRE ŢARA, DIN NIGERIA, VOR FACE O SCURTA OPRIRE LA PALMA DE MALLORCA (capitala insulelor Baleare, cu aproximativ 170.000 de locuitori – port important şi punct turistic renumit, având,

printre altele, o catedrală fortificată, veche de peste 600 de ani, numeroase palate construite în secolele XVI – XVII, biserici baroce).

4

Ora 18,06. Matematic, soarele apune – conform calculelor – după ce a străbătut bolta cerească (în partea noastră) timp de 13 ore şi 16 minute. În oraşe însă, unde rotirea acelor de ceasornic au luat locul astrului, oamenii îi şi dau mai puţină atenţie decât acolo unde orologiul biologic este mai de-a dreptul legat de natură. Treptat se aprind: firmele luminoase, farurile autovehiculelor, vitrinele magazinelor şi ferestrele caselor, televizoarele… Pe *programul 2,* chiar odată cu apusul soarelui, începe „Ora veselă”, iar pe *programul 1,* „Emisiunea în limba germană”. Ceva mai devreme, cu doar două ore mai înainte, la librăria „Eminescu” a avut loc o premieră editorială: lansarea primului volum de „Documente privind marea răscoală a ţăranilor din 1907” (Editura Academiei); alături, la papetărie, elevii care au învăţat de dimineaţă ce înseamnă *timpul,* sau ceilalţi care au dat extemporal la Geografie,

şi câţi alţii, îşi cumpără creioane, caiete, rezerve pentru „Pix”, rigle, cerneală, radiere – tot ceea ce alcătuieşte lumea de obiecte a şcolii.

În troleibuz, un întârziat citeşte abia acum „Una pe zi” de Matty şi zâmbeşte, ştie el ce ştie şi de ce (caricatura înfăţişează un tip, comod instalat pe o canapea, faţă-n faţă cu consoarta, căreia i se adresează: „Şi acum, după ce ţi-ai spus părerea ta sinceră despre şeful meu de serviciu, te rog mult să n-o repeţi şi diseară când îl avem invitat la cină”). DISEARĂ... Câte ore, câte clipiri de pleoape ne mai despart de acest deocamdată firesc, DISEARĂ? Şi câte asemenea invitaţii la cină, prieteneşti (nu interesate – ca în caricatura lui Matty) se vor încheia tragic?

Dar ce mai spune „*Săptămâna* pe scurt” (rubrică telegrafică), printre altele, tot în ziua de vineri 4 martie 1977:

— Oamenii de ştiinţă de la Observatorul astronomic din Crimeea au descoperit pe corpul ceresc *Quarsar 3 S 273,* situat la o distanţă de peste 3 milioane ani-lumină de Terra [unitate de lungime echivalând cu distanţa parcursă într-un an de lumină în

vid, adică 9,461 X 10.12 km – lumina se propagă în vid cu circa 300.000 de kilometri pe secundă], o *eclipsă neobişnuită* care aduce serioase modificări în reprezentările despre procesele energetice care au loc în univers. Cine ştie ce schimbări meteorologice ne va mai fi dat să simţim?!”;

— Geofizicianul sovietic Igor Korol consideră că *stratul de ozon din atmosferă* care protejează Pământul de radiaţiile ultraviolete ale Soarelui *este ameninţat* nu de dezvoltarea aviaţiei şi a tehnicii rachetelor, ci de *dezvoltarea industriei. Frigorifice* care. Emană în atmosfera terestră mare cantitate de freon. O să ne trezim fără aer!

— La noi, când e soare, când e lapoviţă. Au început Babele! (semnează: *Polifem* – personaj mitologic grec, unul din ciclopi, fiu al lui Poseidon, căruia Ulisse i-a spart unicul ochi, ţinându-l prizonier în bârlogul său).

Cu o oră şi şase minute înaintea apusului, uşile sălii mici a Palatului se închid, fiindcă începe concertul-spectacol închinat „Zilei Femeii”. Maşiniştii teatrelor continuă, la aceeaşi oră, montarea decorurilor, plantează

— La locul cuvenit – recuzita; puţin mai târziu, primii spectatori pătrund în sălile de spectacol: la Opera Română – *„Manon”* – la Naţional – *„Comedie de modă veche”* – la Municipal – *„Răceala”* – la Teatrul de Comedie (sala Studio) – *„Patru lacrimi”* – la Teatrul Mic – *„Viaţa e ca un vagon?”* – la Teatrul Ion Creangă – *„Păpuşa cu piciorul rupt”* – etc.

— Cine citeşte *Contemporanul* de vineri 4 martie 1977 parcurge, în pagina I, rubrica fixă „Argument”:

ÎN VEACUL nostru toată lumea vorbeşte despre putere. S-au scris şi se scriu cărţi, în întreaga lume. Despre forţa umană asupra oamenilor, spre binele sau spre un tocmai binele lor. Este un semn al veacului faptul că oamenii nu vor să se mărginească să discute, ci vor să şi acţioneze iar acţiunea presupune puterea.

Să ne întrebăm, are şi scriitorul putere? Neîndoios că da, din clipa în care îşi propune, acum mai mult decât oricând, să schimbe, să influenţeze, să determine. A fi unul dintre Determinanţi, înseamnă tocmai a te împărtăşi de la putere. Întrebarea se pune însă cum poate să determine

scriitorul, arta şi literatura în general; evoluţia atât de imprevizibilă a unei realităţi atât de complexe?

Mai întâi, credem că ea trebuie să rămână artă autentică, adevărată, cu toate aporiile ei şi laturile ei dialectice. Altfel ea nu poate să pătrundă acolo unde numai ea ajunge, în zonele mai profunde ale conştiinţei. Curajul autorului nu înseamnă automat., şi curajul operei, pentru că omul care creează şi creaţia să se despart dincolo de un anumit punct. Locurile comune, spuse chiar cu riscuri, nu sunt în artă altceva decât tot locuri comune. O vedere nevizionară, neînţelegătoare, necuprinzătoare, nu încetează să fie aşa numai pentru că afirmarea ei se face uneori cu dificultate. Puterea artei este subtilă pentru că subtilitatea este o caracteristică a ei.

Însă mai presus de orice, literatura poate să aibă influenţă adevărată atunci când este exponenta unor întrebări generale ce se cer cristalizate, când e o purtătoare de cuvânt a profundelor întrebări *şi* răspunsuri ale veacului. Întocmai ca politica, ea nii poate să-şi

propună să fie mântuire definitivă, de: toate problemele omului şi ale umanităţii. Însă ea poate contribui la mişcarea perpetuă spre mai bine, atunci când nu se izolează şi nu izolează ci integrează, deschide dialoguri şi nu le închide, când respiră grija şi dragostea pentru ceilalţi, care nu se exprimă tranşant dar care-şi trăiesc şi ei, ca noi toţi, timpul. Ceea ce de asemenea pretinde curaj, mai adânc şi mai necruţător.

(Alexandru Ivasiuc – sub titlul *„Puterea scriitorului”;* articolul face parte dintr-un ciclu de trei articole predate, împreună, redacţiei *Contemporanului,* celelalte două văzând lumina tiparului *postum;* dintr-unul din ele, două fraze: „În adolescenţa mea am întâlnit, ca motto ce probabil s-a perimat, cuvintele, etc., nepieritoare ale unui vechi poet englez, John Donne: «Niciun om nu este o insulă». Aş merge mai departe şi aş afirmă că nimic nu este o „insulă, că nici independenţa fiecăruia nu este o izolare"1; şi încă o frază, două, din tableta pe care, până la 4 martie, Al. Ivasiuc o publica săptămânal în *Informaţia Bucureştiului, d*e asemenea apărută po*stum*: „Îmi place să mă uit cum se ridică noi blocuri. Unele sunt

frumoase. Privesc cum sunt urcate marile panouri, ridicate de macarale vopsite în roşu, manevrate de oameni ce nu se pierd cu firea”…).

Fără doar şi poate, ca orice autor care se respectă, Al. Ivasiuc a recitit, peste zi – vineri, în 4 martie – propriul său articol despre puterea artei şi a artistului, amintindu-şi, desigur, şi de citatul care-l obsedează din adolescenţă: NICIUN OM NU ESTE O INSULĂ. Şi, cine ştie, o fi privit şi o macara vopsită în roşu, manevrată de oameni care nu se pierd cu firea, ridicând marile panouri, pentru construcţiile care – peste numai câteva ore – aveau *să reziste* furtunoasei încercări. Neîndoielnic, autorul cinstit îşi revede articolul după tipărire, nu numai ca să descopere eventualele greşeli de tipar, strecurate în focul culesului, ci – mai ales – fiindcă *litera tipărită* are un relief al ei, doar al ei, în stare să developeze mai absolut ideile, punctele de vedere. La ce oră, din acea zi - vineri 4 martie – să-şi fi recitit articolul? Aşa cum, bineînţeles, şi alt autor – *Mirodan* – şi-o fi revăzut rubrica („Minimum”) îiăcelaşi *Contemporanul* (nr. 9 - 1582 – 4 martie **1977**)**:**

După cum aflăm din presă, ciclul, aş zice infernal, al „filmelor catastrofă” continuă, ca un uragan de imagini, şi după pelicule închinate cutremurelor, inundaţiilor, incendiilor, zgârie-norilor prăbuşiţi peste noapte, oraşelor pe care le-nghite pământul etc., iată că regizorul Irving Allen, talent de netăgăduit în materie, a hotărât să turneze un film înfăţişând ravagiile produse de-un val nesfârşit de albine asupra teritoriului american.

Rolul nociv al albinelor e, dacă vrem, plauzibil, fie că luăm în considerare excesul de înţepături care se dovedeşte, de-atâtea ori în viaţă, dăunător, fie că, la polul opus, contactul abuziv cu mierea ne apare ca măcinând caracterele.

Ceea ce mă surprinde însă e faptul că, având de ales o vietate orişicum domestică aducătoare de catastrofe, cineaştii de specialitate n-au găsit cu cale să se ocupe de vieţuitoare precum scorpiile sau peştii-torpilă care, după cum se ştie, exercită o influenţă nefastă în viaţa planetei noastre.

Ora 20,30. Dacă unii se află, la orele înserării, la plimbare, la cumpărături, la cinematograf sau teatru, la concert, la

cofetărie sau restaurant, iar schimbul al II-lea. La posturile sale de muncă, imensa majoritate a oamenilor se află ACASĂ, fie pregătind de-ale mâncării, în bucătărie, fie făcându-şi temele pentru a doua zi (elevii şi studenţii), fie spălând, citind, odihnindu-se sau urmărind filmul bulgăresc „Dulce şi amar 4. Existenţă curentă, firească după o săptămână de lucru care avea să se încheie a doua zi. Şi coincidenţa – iarăşi – potriveşte în aşa fel lucrurile, încât arhitectul *Gh. Săsărman* (de asemenea în *Contemporanul*) publică vineri o pagină întreagă intitulată: *„Omul şi enigmele preistoriei – CASĂ, o invenţie cu o mie şi unu* de *autori”.* Adică:

Pentru omul contemporan, casa reprezintă în asemenea măsură o cerinţă a existenţei încât – deşi unii au pretins să demonstreze contrariul – viaţa sa nici nu poate fi imaginată în alt cadru. Mai categorică chiar decât dependenţa melcului de cochilie, această complexă legătură depăşeşte biologicul, subsumându-l psihicului şi socialului. Casa e un drept fundamental, o realitate şi un simbol; e o treaptă decisivă a integrării individului în mediul natural şi în societate. Nicio altă

scornire a minţii nu-i poate fi asemuită întru importanţă – şi, totuşi, în chip paradoxal, casa nu figurează aproape niciodată pe lista marilor invenţii ale geniului uman, alături şi mai presus de foc, roată, plug, metalurgie, iar mitologia nu pare să fi fost nici ea mult mai generoasă. Cu toate acestea, e mai mult decât evident că omul primitiv – neînzestrat cu instinctul construirii vreunui adăpost – a fost nevoit să scornească şi un asemenea meşteşug. Când să se fi produs evenimentul? Ce mărturii aduce arheologia în această privinţă? (După o riguroasă demonstraţie, autorul conchide:) Lipsită de legende, de inventatori şi de glorie, modestă dar omniprezentă, casa – arhetip al întregii arhitecturi – a însoţit trecerea omului prin istorie şi a consemnat-o ca document primordial. Prezentul şi viitorul ei se confundă cu prezentul şi viitorul civilizaţiei.

Ora 21. În milioane şi milioane de case, viaţa îşi urmează cursul obişnuit., în acest caleidoscop – al unei zile ca oricare alta – cine să întrezărească orizontul însângerat?

DE CE ARE OMUL PATRU PEREŢI? CA SĂ PRIMEASCĂ UN DRUMEŢ

(proverb românesc)

Undeva, în profunzime, pământul nu mai ştie ce anume să facă cu propria-i energie. Cândva, nişte minţi absurde au poreclit prima bombă atomică lansată la Hiroşima (80.000 de morţi – 75.000 de răniţi) „Little Boy” (Băieţaşul). O forţă macabră, *de zece ori* mai puternică decât „Little Boy”, se pregăteşte în adâncuri.

Dacă îmbrăcămintea este prelungirea pielii noastre individuale, pentru a înmagazina şi a canaliza căldura noastră şi energia noastră proprie, locuinţa, ea, este un mijloc colectiv de a obţine, pentru familie sau pentru grup, acelaşi i rezultat. În calitate de adăpost, locuinţa este o prelungire a sistemului termoregulator al corpului – o piele sau o îmbrăcăminte colective. Oraşele prelungesc şi mai mult organele corpului, pentru a răspunde nevoilor grupurilor importante *(Marshall McLuhan).*

Unii vor susţine, mai târziu, c-au auzit – la ţară – după-amiază (ora 15 – 15,30) un vuiet venind pe firul apei, nejustificat de nicio vizibilă mişcare de aer. Alţii - că peştii,

în acvarium, s-au apucat să facă tumbe miraculoase. Alţii aveau să-şi aducă aminte, mult mai târziu, că un iepure le-a tăiat calea sau că le-a cântat o cucuvea prin preajmă, că li s-a bătut un ochi…

Omul este o fiinţă care prin excelenţă trăieşte în spaţiu, într-un spaţiu văzut, pipăit, într-un spaţiu ale cărui dimensiuni, pentru a te putea mişca, le apreciezi. Noi timpul îl măsurăm, îl „privim”, pe un cadran gradat, pe care se mişcă arătătoarele, iar mişcarea, o măsurăm ca distanţa dintre două puncte, milimetru, pas etc., deci spaţiu. Spaţial, cu termometrul, măsurăm şi temperatura şi pentru câte al tele nu avem scări, tablouri, culori şi aşa mai departe. În acelaşi timp, obiectele din spaţiu sunt pentru noi palpabile şi le putem sau nu le putem apuca, după caz. Pentru aceasta avem ochii, astfel plasaţi încât vedem stereoscopic şi putem aprecia cum să apucăm cu mâna […] Probabil că spaţiul omului a luat naştere în condiţii arboreale, în copaci, în păduri (*Mihai Beniuc*).

5

Măsurăm timpul – câteodată – prin fragile bătăi de pleoape. *Terra* numără circa

trei miliarde şi jumătate de ani vechime (adică: 31.536.000 *secunde* dintr-un an, de înmulţit cu trei miliarde şi jumătate, numărul anilor). Apa, uscatul, clima, fauna – modificări uluitoare. Forţele dinamice ale Pământului au pregătit, vreme de 1 miliard 640 milioane de ani, condiţiile necesare *apariţiei vieţii.* Cât priveşte biosfera, vechimea acesteia totalizează aproximativ 1 miliard 859 milioane de ani.

Bineînţeles, exactitatea bătăii de pleoape este total subiectivă – spre deosebire de măsurătoarea ceasornicelor atomice, cu posibilă eroare de o secundă la douăzeci de mii de ani. Secunda rămâne însă, lăuntric, etalonul propriei trăiri. Gât să însemne, de fapt, 70 asemenea secunde fundamentale, pregătite – cine ştie de când – în furnalele Pământului?

Ora 21,05. Absolut fără nicio explicaţie, animalele grădinii zoologice de la Băneasa încep să se agite, să zbiere înnebunite, se izbesc cu capul de grilajul cuştilor (i se telefonează de urgenţă, acasă, directorului grădinii zoologice); acelaşi lucru la menajeria circului (pythonul dresorului Dermengi şi-a spart cuşca de sticlă groasă).

Într-un apartament oarecare, o pisică sare de colo-colo, miaună disperată şi, bezmetică, se agaţă de perdeaua de tul, sfâşiind-o; motiv pentru care primeşte câteva bastoane pe spinare, din partea stăpânei, bătrână şi bolnavă, care zace în pat. Într-alt apartament de pe strada Brezoianu, tot o pisică „se dă în spectacol”, până când găseşte momentul prielnic şi o tuleşte prin uşa întredeschisă – femeia din casă, repede, după ea, să nu iasă cumva în stradă, unde circulaţia-i intensă, pisica izbuteşte însă s-o zbughească din bloc, femeia după ea şi... Este adevărat că animalele au „simţit” primejdia imanentă, însă „spre deosebire de animale, omul îşi conservă speţa pe cale fiziologică, dar şi morală” (G. Călinescu), ceea ce avea să se demonstreze cu prisosinţă în zilele următoare.

Este exact 21 h 22, *Unda de şoc* ia macabrul start.

În seara zilei de 4 martie a.c., în jurul orei 21 şi 30, a avut loc un puternic cutremur de pământ, care a afectat o serie de zone ale ţării (Scânteia – 1977, martie 5, sâmbătă).

1

Declanşarea cutremurului: ora 21,22.

Propagarea undei seismice pe direcţia NE-SV.

Focşani: unda ajunge la ora 21,22.13” – treisprezece bătăi de pleoape:

Bacău – unda ajunge la ora 21,22.14” – o bătaie de pleoape;

Cheia – unda ajunge la ora 23,22.15” – încă o bătaie de pleoape;

Câmpulung Muscel – unda ajunge la ora 21,22.19” 5;

Bucureşti şi Iaşi – unda ajunge la ora 21,22.20”.

Epicentrul cutremurului se situează în perimetrul marcat de localităţile Tulnici – Soveja – Bârseşti – Năruja. *Unda de şoc* a avut o perioadă de aproape un minut.

— Am calculat viteza aproximativă: până la epicentru fiind – în linie dreaptă – puţin peste 200 de kilometri, înseamnă că unda de şoc a călătorit cu viteza de peste 30.000 kilometri la oră. (H. Tazieff scrie despre undele seismice propagate cu 8 km/s.)

Seismografele arată că mişcările au durat mai bine de 20 de minute, percepute doar de aparate; oamenii au perceput numai

unda de şoc. Când seismologii Centrului de fizică a Pământului din Bucureşti efectuează calculele *preliminare,* în afara datelor citate mai sus, precizează:

Seismul a avut o intensitate fără precedent în România, fiind unul dintre cele mai puternice din Europa survenite în ultimul secol. Magnitudinea cutremurului a fost deosebit de mare – 7,2 pe scara Richter. Cutremurul a avut o mişcare pe verticală şi pe orizontală, mai îndelungată fiind aceasta din urmă. Cutremurul – resimţit pe întreg teritoriul ţării (precum şi în ţările vecine). Înregistrat de toate observatoarele seismologice din lume – cea dintâi înregistrare: Centrul american de seismologie de la Golden-Colorado, care şi transmite:

CEL MAI PUTERNIC CUTREMUR ÎNREGISTRAT DE LA ÎNCEPUTUL ANULUI ÎN ÎNTREAGA LUME.

Înspăimântătoare precizare, mai ales dacă o asociezi, de pildă, descrierii unui „martor ocular” ieşit din comun – al seismului – aşa cum s-a produs la Bucureşti:

— Eram pe acoperiş, adică deasupra etajului şapte. Noaptea era destul de luminoasă şi de văzut puteam vedea până departe. Numai că o dată parcă n-am mai simţit acoperişul sub picioare. M-am apucat însă bine de ceva şi cu ochii numai primprejur, să văd ce se întâmplă.

Dar nu-mi puteam crede ochilor. Cât vedeam cu ochii, toate blocurile se clătinau de parcă li se făcea vânt cu mâna. Cum să vă spun eu – era aşa, cum e pădurea minată de cea mai groaznică furtună. Şi toate clădirile se înclinau de-o parte şi de cealaltă ca şi copacii pe furtună. Apoi a venit un vânt puternic, de era şi ăsta să mă dea jos. S-a dus, dar apoi s-a şi întors înapoi, de data asta cu miros greu de ars. Şi p-ormă s-au stins toate luminile şi-am zis gata, cred că-i gata oraşul! (santinela *Mircea Nemigean*).

Până la urmă se stabileşte: au fost trei oscilaţii: pe *verticală* – 10 secunde, *pe orizontală nord-sud* şi *pe orizontală est-vest* – amândouă 60 secunde (suprapunându-se şi cu cea verticală). Faţă de 13 secunde în anul 1940, acum – 70 secunde!

O întrebare sfredeleşte, tainic, mintea oamenilor: „Vor mai fi mişcări seismice?”.

(„Sunt obsedată şi acum că lucrurile se mişcă. Cum se lasă seara, mă apucă groaza” – asistenta medicală Ca*melia Ionescu* – Centrul O.R.L.). De obicei, cutremurele puternice produc replici care apar în primele şase ore – mişcări variate, repetate, însă cu 2 – 3 grade mai slabe, ca intensitate, decât seismul principal. Replicile prezentului cutremur, în general scurte, de mică intensitate, sunt înregistrate – pe parcursul nopţii de 4 spre 5 martie – de aparate ultrasensibile. Oamenii, deşi profund sensibilizaţi, nu le mai înregistrează în niciun fel. Specialiştii arată că, în *cea mai mare parte, e*nergia acumulată în scoarţa şi subscoarţa Pământului – şi care a stat la baza seismului din 4 martie – A FOST ELIBERATA. De unde se poate trage concluzia, logică: un *seism identic nu se mai poate repeta! Da*r există LOGICA atunci când vorbim despre o FORŢA OARBĂ, declanşată astfel? Totuşi, studiul cutremurelor de acelaşi gen, produse în lume, demonstrează că „de regulă” (aşa sună formularea specialiştilor) ele nu sunt urmate de alte seisme puternice; iată de ce es*te redusă*

*p*osibilitatea unor alte fenomene asemănătoare în perioada următoare.

2

Lagos, capitala Nigeriei, port în golful Benin. Câteva clipe după seism, telefonic, preşedintele Republicii Socialiste România este informat asupra împrejurării cu totul deosebite prin care trece ţara.

În momentul producerii cutremurului mă aflam în străinătate. În primele momente am reuşit să stabilesc legătura cu tovarăşii din ţară şi să adoptăm măsurile imediate pentru a se acţiona în vederea salvării oamenilor şi înlăturării urmărilor cutremurului. Din străinătate am stabilit decretarea stării de necesitate, care a început să acţioneze de îndată după cutremur. (*Nicolae Ceauşescu,* 1977, martie 28.)

Din această secundă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află – permanent – la postul de comandă al activităţii generale a partidului şi statului, a întregii naţiuni. Puţin timp după aceea, tot telefonic, tovarăşul Nicolae Ceauşescu personal transmite *Decretul prezidenţial de instituire a stării de necesitate:*

DECRET PREZIDENŢIAL

Cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România

Având în vedere cutremurul care s-a produs în seara zilei de 4 martie 1977 şi care a provocat victime omeneşti şi importante pagube materiale, pentru a se asigura înlăturarea urmărilor cutremurului şi împiedicarea producerii de noi pagube, pentru crearea condiţiilor de desfăşurare normală a întregii activităţi economico-sociale, în temeiul art. 75, pet. 13 din Constituţia Republicii Socialiste România, Preşedintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forţelor Armate

Decretează:

ART. 1.

— Se instituie starea de necesitate pe întreg teritoriul Republicii Socialiste România.

ART. 2.

— Toţi activiştii de partid şi de stat, ai organizaţiilor de masă şi obşteşti sunt mobilizaţi la sediile organelor de partid şi de stat şi în mijlocul oamenilor muncii, pentru a participa cu toate forţele la

acţiunile legate de înlăturarea efectelor cutremurului.

ART. 3.

— Toate unităţile Forţelor Armate, unităţile Ministerului de Interne, formaţiunile gărzilor patriotice sunt puse în stare de alarmă pentru a acorda ajutorul necesar – cu toate mijloacele materiale şi umane de care dispun – populaţiei şi unităţilor economice şi sociale afectate de cutremur.

ART. 4.

— Unităţile Ministerului de Interne şi ale Ministerului Transportului şi Telecomunicaţiilor vor lua măsuri urgente pentru punerea imediată în stare de funcţionare a întregii reţele de transport şi telecomunicaţii. ART. 5.

— Ministerul Energiei Electrice şi consiliile populare judeţene şi al municipiului Bucureşti vor lua măsuri imediate pentru refacerea liniilor electrice şi asigurarea aprovizionării cu energie electrică a obiectivelor economice şi a populaţiei.

ART. 6.

— Ministerele şi consiliile populare vor

lua de îndată măsuri pentru asigurarea aprovizionării neîntrerupte a populaţiei cu apă, pâine şi celelalte produse alimentare de primă necesitate.

ART. 7.

— Unităţile Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor vor mobiliza toate mijloacele materiale şi umane de care dispun pentru a asigura circulaţia normală, pe toate căile de comunicaţie şi în întreaga ţară, a persoanelor şi bunurilor.

ART. 8.

— Ministerul Sănătăţii, întregul personal sanitar vor lua măsurile cele mai energice şi eficace pentru asigurarea asistenţei medicale şi ajutorarea tuturor persoanelor afectate de cutremur. În acest scop, întregul personal medico-sanitar este obligat să se prezinte de îndată la unităţile sanitare, să se încadreze în echipele de intervenţie.

ART. 9 – Toate unităţile socialiste din zonele afectate de cutremur sunt obligate să ia măsuri imediate pentru salvarea bunurilor, pentru restabilirea în cel mai scurt timp a activităţii şi desfăşurarea normală a procesului de producţie.

ART. 10 – întreaga populaţie aptă de

muncă este obligată să participe la toate acţiunile organizate pentru înlăturarea consecinţelor cutremurului.

ART. 11 – în zonele în care nu s-au produs avarii, întregul personal este obligat să se prezinte la unităţi pentru ca, odată cu desfăşurarea normală a activităţii acestora, să vină în sprijinul populaţiei şi al unităţilor care au avut de suferit de pe urma cutremurului.

Dragi tovarăşi şi prieteni!

Cetăţeni ai Republicii Socialiste România!

Comitetul Central al Partidului Comunist Român şi Guvernul Republicii Socialiste România au acţionat şi acţionează cu toată fermitatea pentru înlăturarea cât mai grabnică a efectelor cutremurului, pentru ajutorarea populaţiei sinistrate, pentru normalizarea rapidă a întregii vieţi economice şi sociale a ţării noastre.

Conducerea partidului şi statului face apel la întreaga populaţie să acţioneze cu calm şi în deplină ordine şi să sprijine cu toate forţele echipele de intervenţie care acţionează pentru înlăturarea urmărilor

cutremurului, în aceste momente grele, să acţionăm în deplină unitate, cu spirit de răspundere şi devotament pentru înlăturarea rapidă a efectelor cutremurului, pentru normalizarea deplină a situaţiei în zonele calamitate, pentru asigurarea desfăşurării în cele mai bune condiţii a întregii activităţi economice şi sociale de pe teritoriul Republicii Socialiste România.

Stă în puterea noastră, a întregului nostru popor, condus de partid, să depăşească, ca de atâtea ori de-a lungul anilor, aceste momente grele, să asigure mersul ferm înainte al întregii noastre societăţi pe calea socialismului, a bunăstării şi progresului.

NICOLAE CEAUŞESCU Preşedintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forţelor Armate ale Republicii Socialiste România

Este decretul prezidenţial cu *numărul 58/1977.*

3

În toiul nopţii, de pe aeroportul internaţional, Murtala Muhammed” din Lagos, aeronava prezidenţială românească decolează. Permanent, de la bordul

„Boeing”-ului 727, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află în contact direct, prin radio, cu Bucureştiul, dirijând operaţiunile întreprinse în capitală şi în provincie.

La aeroportul Otopeni, unde seismul a dereglat o serie de aparate deosebit de fine, a şi început punerea lor la punct, ca şi controlul strict al pistelor. Traficul intern şi internaţional nu trebuie întrerupt. Plafonul atins: un avion la aterizare la fiecare trei minute.

Bucureştiul este cufundat în întuneric (deosebit de promptă şi binevenită, salvatoare. Întreruperea curentului electric). Circulaţia este de-a dreptul fantastică – la lumina farurilor apar şi cele dintâi imagini de coşmar: blocuri întregi prăbuşite, unele în flăcări. Pompierii sunt la datorie, idem salvările, miliţienii de circulaţie, itebiştii, doctorii, autocamioanele militare au şi apărut pe străzi. În pieţele oraşului, în parcuri, pe terenurile virane, oamenii stau laolaltă, cu copiii în braţe sau înfăşuraţi în pături, în paltoane, în şaluri. E un du-te vino de nedescris. Dar unii şi-au şi făcut apariţia la locul dezastrelor, înlăturând – fie şi cu mâinile goale

deocamdată – molozul, bârnele, cărămizile, pentru A SALVA. Din primele clipe, reflex al omeniei, *şantierele salvării* s-au constituit spontan, pentru ca apoi, numaidecât, în mod sistematic, organizat, munca de salvare a vieţilor omeneşti aflate sub dărâmături (care avea să ţină zile şi zile în şir) să înceapă. Directive precise, deosebit de eficiente, străbat eterul pentru a se preschimba, prompt, în gesturi capabile să ţină pasul cu împrejurările excepţionale în care se află ţara.

Măsurile de ajutorare, după aprecierea martorilor oculari, au fost organizate repede la Bucureşti. La mai puţin de o oră de la cutremur, declară unul din martori, puteau fi văzute primele acţiuni de ajutorare a celor blocaţi sub ruine (trimisul special al agenţiei *France Presse);*

Operaţ unde de salvare şi de căutare a victimelor au început la 20 de minute după cutremur (corespondentul din Londra al agenţiei *United Press International* – citând un martor ocular revenit din Bucureşti);

Operaţiunile de salvare au fost perfect organizate, cu participarea, militarilor şi cetăţenilor (corespondentul din Viena al

agenţiei *United Press International* – citind un martor ocular, întors de la reuniunea UNESCO, ţinută în capitala României).

4

Atunci, în primele momente de după seism, o bătrână găseşte, pe bulevardul Gheorghe Dimitrov, lângă un morman de dărâmături, un copil de şase ani, pe nume Mihaela (Vasilescu). Numaidecât duce fetiţa la Spitalul Colentina (îmbrăcată cu un maiou şi o jachetă). Unde-s părinţii? Nu ştie. Stătea la masă, împreună cu fratele şi tatăl ei. Mama? În bucătărie. Atât. Vorbeşte şi îşi scutură întruna molozul de pe ea. De fapt nici nu mai poartă jacheta – doar gestul i-a rămas întipărit în minte. Cât?

În acelaşi interval-limită, printre sutele de oameni salvaţi, se numără şi unul dintre locatarii blocului prăbuşit în strada Ion Ghica. Aflat singur acasă, în apartamentul de la etajul şapte, *Romulus Rusan* – scriitor – simţind *unda de şoc* s-a azvârlit în pat, trăgându-şi perna pe cap şi… a aterizat cu patul pe muntele de moloz (soţia lui, de asemenea scriitoare, poeta Ana Blandiana, internată de câteva zile în spital, insistase inutil pe lângă medicul ei curant, să fie

lăsată să meargă acasă, acum, la sfârşit de săptămână). Iată cum avea să-şi descrie Romulus Rusan odiseea, însă de astă dată – salvat – de pe un pat de spital:

Îţi mulţumesc, Gabriel Bucur, pentru seara de

4 martie

Când ne-am cunoscut în pragul casei mele de pe strada Colonadelor, etajul **7** Un autor care ar fi urmat să devină postum Un apartament care nu mai avea adresă Un trecător care a urcat în vârful muntelui de moloz ce i-a ieşit în cale. Respiram de o oră mortar, iar noaptea se transformase în întuneric Doar printr-o fereastră cât o cutie de chibrituri zăream luna îmi drămuiam gesturile, respiraţia, amintirile, chipurile oamenilor dragi Pentru a putea merge cât mai departe cu ele în timp îmi aşezam drept căpătâi cărămizi pentru a rezista cât mai mult

Alungam vedeniile morţii. Împrăştiam frica şi frigul Ştiind – aproape sigur fiind – apoi din nou nevenindu-mi să cred, şi din nou sperând că vei veni

Tu, dumneata, dumneavoastră Gabriel Bucur de pe Bulevardul 1848 nr. 18 din

Bucureşti. Şi la un moment dat ai venit într-adevăr.

Ţi-am auzit vorba, paşii, respiraţia chiar.

„E cineva aici?” – a fost parola de recunoaştere. „Sunt aici!” – am răspuns (până atunci nu strigasem după ajutor)

Ai început să înlături bolovanii, cărămizile, cărţile.

Să scurtezi drumul care despărţea realitatea de nefiinţă.

„Mişcaţi lanterna să vă spun unde este ochiul prin care văd luna”.

Ţi-am spus (vorbeam cu „Dumneavoastră” ca nişte oameni civilizaţi). „Staţi liniştit, voi fi în curând acolo”.

„Eu sunt aici, cu câţiva metri mai încoace.

Prins sub o grindă de beton cu mâna dreaptă sub tăbliile bibliotecii; cu Istoria lui Călinescu la cap cu manuscrisul cărţii mele despre America sub mâna stângă; apropiaţi-vă, eu vă ajut cu vorba sunt mai la stânga, sunt mai la dreapta, acum aţi ajuns la mâna mea captivă, mi-aţi eliberat-o, a trecut încă o oră, acum pot să pun şi eu o cărămidă deoparte să îndepărtez o scândură; să-mi îndoi genunchiul; iată aţi ridicat de pe mine

uşa care-mi rupea omoplatul aţi dat deoparte vizuina oare-mi strivea coastele; am rămas acoperit doar de vizuina cea mare pe care o port deasupra capului, dar care mă protejează, ea însăşi, de muntele suprapus de moloz; atenţie, Gabriel Bucur, s-ar putea să murim amândoi; atenţie la colţul acesta de cameră, care ne-ar putea înghiţi pe amândoi ca un coşciug prea îngust…

…nu te temi?… atenţie, Gabriel Bucur, am putea muri amândoi, acum la sfârşit, după trei ore de moarte, când sunt şi eu liber ca tine, când suntem egali, când am ieşit pe jumătate din strânsoare, când am pătruns în lumina lunii, când ne-au înconjurat oamenii de pe munte, apoi spectatorii, apoi rudele cu ochii plânşi, care-şi aşteptau pe cei dragi, când Intru în „Salvare” şi tu mă mângâi şi-mi spui cum te cheamă şi-ţi sărut mâna dreaptă şi mă îndepărtez însângerat spre spital”.

Ai urcat din nou muntele de moloz? Ai salvat şi pe alţii?

Ai mai întors din drum alte vieţi? Dar tu însuţi trăieşti?

Să mă ierţi că frumosul nostru

„Dumneavoastră” s-a transformat în acest „Tu” al nenorocirii şi intimităţii.

De fapt, nici nu ne cunoaştem, şi mă îndoiesc că, pe stradă, văzându-ne, ne-am recunoaşte la chip. Cine eşti? Cine te-a adus?

Nu mai ţin minte şi poate n-o să ştiu atâta timp cât voi sta în acest pat de spital, iar gândurile stângace pe care ţi le trimit, le dictez colegilor mei de suferinţă!

Deocamdată, tu rămâi, Gabriel Bucur.

Dragostea mea de viaţă, încrederea în oameni Tot ce poate fi mai bun în tine şi în mine, Deocamdată, Gabriel Bucur, tu vei rămâne, până voi putea să-ţi strâng mâna încă o dată.

Faţa pe care nu mi-o mai amintesc a omeniei, a dragostei dintre doi oameni şi dintre toţi laolaltă, Gabriel Bucur, tu, frate dintotdeauna şi nou părinte al meu.

Dar scriitorul – mai ales dacă-i şi reporter – rămâne un *profesionist* (vezi *Reportaj cu ştreangul la gât* de Julius Fucik), chiar dacă-i implicat într-o tragedie, chiar dacă se află, El însuşi, la hotarul incert dintre viaţă şi moarte:

HEP, I: La ora aceea. În care s-au oprit

cursurile atâtor vieţi omeneşti, îmi părăseam manuscrisul pentru n da un telefon la Cluj-Napoca. Cutremurul m-a prins cu telefonul în mână, în plină convorbire. Dându-mi seama de ce se întâmplă, m-am azvârlit în pat acoperindu-mi capul cu perna. (Soţia mea, Doina, cum îi zicem noi, se afla în spital, pentru tratament.)

Nişte zguduituri, şi o grindă de beton a rupt patul. Unghiul unui colţ de cameră prăbuşit ţinea deasupra mea patru metri de moloz. Am lunecat în sanie cu toate celelalte etaje. De la piept până la picioare eram prins sub dărâmături. O mână îmi era blocată şi ea. Apoi linişte. Liniştea unui bloc care nu mai exista. Printr-o crăpătură se vedea luna. Aveam aer! La un moment dat – gazele! Puteam sări în aer oricând. S-au oprit de la sine. De afară se auzeau nişte sunete ca de la o petrecere la care nu iei parte. Mi-era jenă să ţip – ajutor!

REP. II: şi totuşi eşti aici şi eşti viu! (câteva coaste fracturate, omoplat fisurat, capul şi picioarele rănite).

REP. I: M-a salvat la orele 24.05 un tânăr de 30 de ani, Bucur Gabriel. Noul ăsta tată

al meu! I-am sărutat mâna. Dar te rog, nu scrie despre el. Vreau să fiu eu primul. I-am promis. Trebuie s-o fac.

REP. II Nu scriu, Romi, nu scriu.

REP. I: Lângă mine, la Colţea, a murit un bătrân (adus imediat la spital, peste drum de blocul prăbuşit, aşa cum era, în maiou şi desculţ). Îi întrebam pe medici: „Ce mă fac eu acum fără niciun act. Fără buletin?” (ardeleanul vrea să fie musai cu acte în regulă; când l-au transferat la Spitalul Elias a încălţat un pantof desperecheat, străin, şi >un cartuş gol de la ţigări Kent). Se adunase lume multă la gardul spitalului, lumea venită să-şi recunoască rudele, prietenii. I-am rugat pe studenţii medicinişti să strige Rusan, Rusan – poate mă recunoaşte şi pe mine cineva. Nu mai am nimic, Adi. Decât pe Doina şi ceea ce am dat sau am împrumutat. Să mă mai gândesc la „Istoria literaturii” a lui Călinescu, îngropată în moloz? La romanul meu aflat în manuscris „Acesta este trupul meu”, strivit între etajele care s-au strâns ca o gură înrăită?... Curios, florile pe care le admirasem la etajul 8 se aflau mult sub mine, undeva pe la 5 (Reporter I: *Romulus*

Rusan; Reporter II *Adi Cusin*).

Dar şi în asemenea momente, fantezia bolnăvicioasă a unora este în stare să născocească fel de fel de poveşti stupide. Motiv pentru care acelaşi Romulus Rusan se vede nevoit să adauge un acid post-scriptum poemului său dedicat lui Gabriel Bucur:

„Cineva, într-o cafenea bucureşteană, a avut grijă să inventeze după cutremur că salvatorul meu, despre care tocmai scrisesem numindu-l frate al meu dintotdeauna, ar fi un hoţ, un scotocitor prin ruine, şi bineînţeles că vorba – infirmată mai târziu prin cercetarea unui prieten reporter – a prins pe moment aripi şi a circulat cu fervoare. Căci întotdeauna este mai uşor să îmbolnăveşti o legendă decât s-o naşti sau chiar s-o ucizi.

Întâiul drum după ieşirea din spital l-am făcut la el. L-am recunoscut din prima clipă: după vocea cu care dialogasem tot timpul, îndepărtaţi ca în două lumi de zidul gros de moloz; după chipul întrezărit la lumina lunii în drumul până la Salvare. Ne-am prezentat unul altuia ca şi cum ne-am fi cunoscut abia acum prima dată. Biografia lui Gabriel este simplă şi – revenind la profilul acestui colţ

de pagină – stau şi mă întreb dacă ar oferi unui cineast mai mult decât firavul pretext al unui documentar. Ţăran din satul Broşteni, judeţul Olt, a terminat o şcoală tehnică la Craiova, a lucrat la o fabrică din Balş, iar anul trecut a venit în Capitală ca lăcătuş la un depou de tramvaie. Locuieşte împreună cu alţi doi consăteni într-o cămăruţă din centrul Bucureştiului. O biografie simplă ca atâtea altele, un scenariu realist sau cel mult neorealist – şi, vai, cât de nedreptăţite totuşi, dacă s-ar fi pierdut în anonimat.

Versiunea moraliştilor de cafenea ar fi fost într-adevăr un film artistic, mai complicat decât documentarul, mai interesant fără îndoială, dar cât de vinovat! Ca să fii hoţ şi totuşi să-ţi pui viaţa în primejdie pentru altul îţi trebuie un spirit de aventură pe care să-l fi învăţat din scenariile rocamboleşti din cinemateci. Nu neg că unii ar fi putut-o face, dar, prin absurd, m-aş oferi ca om căruia i s-a dăruit viaţa, să sufăr eu anii de închisoare pe care i-ar fi meritat un asemenea ciudat dăruitor. Ceea ce ar însemna un nou film artistic, poate şi mai interesant.

Mai interesant – poate pentru unii. Căci viaţa merge mai departe şi îşi derulează cu nepăsare nu scenariile complicate de ficţiune, ci documentarul ei monoton. Cu eroismul său anodin, cu oamenii săi mo. Deşti, cărora numai martori ce întâmplător ţin un condei în mână le pot şi sunt datori să le scoată din anonimat bravurile, şi să li le apere” (text apărut la exact 40 de zile de la cutremur).

Romulus Rusan a fost salvat la ora 24,05! Dar la doi paşi de el, în acelaşi bloc, au murit striviţi majoritatea vecinilor; printre ei Toma Caragiu, poeta Veronica Porumbacu şi soţul ei, criticul Mihai Petroveanu, la care se aflau în vizită, cu soţiile, poetul A.E. Bakonsky şi istoricul literar Mihai Gafiţa; adolescentul de geniu, pianistul de 18 ani, Tudor Dumitrescu; regizorul t.v. Alexandru Bocăneţ; scenograful de film Liviu Popa… Memoriei tuturor acestora – şi celorlalţi pieriţi asemenea lor – *Ana Blandiana* le închină câteva rânduri sub titlul *Requiem pentru o stradă:*

Strada Colonadelor nu spunea nimănui nimic. Pentru a fi înţeles, trebuia să adaugi:

la coada calului. Celebra statuie, de pe al cărei soclu împodobit cu inscripţii latine Mihai Viteazul se avânta călare spre intrarea Universităţii, întorcea spatele şi dădea porecla acestei străzi, mai puţin lungi decât înalte, formată din două sau trei ministere şi un bloc de locuit. Locuiam acolo, de acolo priveam, de sus, de pe balcon, prăpastia ei geometrică şi mişunătoare. Ministerele impunătoare şi cenuşii o umpleau la ore fixe de fluxul şi refluxul funcţionarilor, scurgându-se grăbiţi înspre sau dinspre birourile lor luminate cu neon, apoi o lăsau indiferenţi pe seama blocului de locuinţe care nu obosea să pulseze, prin poarta mişcându-se greu, bătrâneşte din încheieturile de fier, din zori şi până târziu în noapte, viaţa. Mai întâi ieşeau şi se întorceau pripite, gospodinele încărcate cu franzele şi sticle cu lapte; apoi se îndepărtau, mâncându-şi în fugă ultimul sandviş, cei ce trebuiau să ajungă la locurile lor de muncă; la ora 10 se deschidea marele magazin de produse cosmetice de la parter, prin vitrinele căruia frumoase vânzătoare ofereau cumpărătorilor licorile frumuseţii; alături, o Minusculă cofetărie –

moştenitoarea, mai idilică, a celebrei bodegi Assan – răspândea neobosită râuri de cafea şi munţi de aluaturi cu frişcă; mai târziu apăreau turişti conştiincioşi cu obiectivele complicatelor aparate de filmat îndreptate spre silueta fragilă şi exotică a bisericii ruseşti care închidea, auriu şi sărbătoreşte, perspectiva; şi, mult mai târziu, după ce se epuizau şi ultimele valuri de spectatori ale cinematografelor de pe străzile vecine, barul *Continental,* ascuns în subsoluri, îşi aprindea luminile, semnalizând distracţii şi veselii înspre suprafaţa pământului.

Şi ministerele şi biserica aurie continuă să existe. Dar *la coada calului* nu mai este o stradă. Muntele de moloz care o interzice îndepărtează într-un trecut imemorial fereastra camerei noastre de la etajul 7 pe care încerc zadarnic să o situez undeva, deasupra piscului, pe cerul albastru, inconştient. E atât de demult de când curtea interioară a blocului era stăpânită de acordurile, ajungând la noi, inspiratoare, ale pianului lui Tudor Dumitrescu; e atât de demult de când ne întâlneam pe scări cu Toma Caragiu planificând de fiecare dată să stăm la taclale mai lungi într-o seară; e atât

de demult de când, prin fereastra bucătăriei, îi vedeam pe Veronica Porumbacu şi pe Mihail Petroveanu în bucătăria lor cu două etaje mai jos; e atât de demult de când juristul Mircea Popescu ne povestea în lift întâmplări de pe vremea când era secretarul lui Ionel Teodoreanu [a fost scos - viu – de sub dărâmături]; e atât de demult de când Nea Mihai, portarul născut în Ipoteşti, ne oprea în drum ca să ne spună versuri din Eminescu şi citate din Iorga; e atât de mult de atunci, încât totul mi se pare aparţinând unei vieţi sfârşite de mult, în care am fost probabil mai iubiţi decât credeam, din moment ce ni s-a mai dat să trăim o viaţă.

Altă locatară a blocului din Ion Ghica, colţ cu Colonadelor – *Veronica Porumbacu* – predă spre publicare cu puţin timp înainte mai multe poezii, printre care şi: „Ce mult îmi plăcea să încercui într-un calendar / onomastice şi-aniversări! Ce straşnic de bine / mă simţeam între cercuri, prieteni, şi mici sărbători / intime – un semn că pot face în jur bucurii, / că pot trece, din anul trecut, *reportul* de prieteni – / ce, vai! se împuţinează, dispar, dintr-odată, – ori în

chinuri, / şi ziua rămâne orfană, pustie de cercuri, / ce-alunecă din calendare, pe cel'lalt tărâm…” (publicată postum – în ziua morţii ei, fila de calendar arată 4 martie, vineri, 1977).

Într-un post-scriptum la rubrica „Teleobservator” din *Contemporanul* (la o săptămână după seism), *Ecaterina Oproiu* scrie:

Astăzi, joi 10 martie, adaug câteva rânduri:

La ora 1 şi 10 au fost găsiţi în casa scării, fără viaţă, Toma Caragiu în blue jeans, Alexandru Bocăneţ în haina lui de antilopă maro şi Liviu Popa lângă uşa apartamentului său. Pe pieptul lui Caragiu erau ochelarii lui cu rame de sirmă argintie.

Casa scărilor s-a dovedit a fi unul din locurile cele mai ucigaşe.

5

Fel de fel de păţanii – unele cu sfârşit fericit, altele cu sfârşit nefericit – încep să circule, „folclor” de ultimă oră;

— Când s-a simţit mişcarea verticală, un pensionar singur – stăpânul unui câine – dă fuga cu câinele în braţe, sub tocul uşii; însă animalul, îngrozit, se smulge din

strânsoarea bătrânului, omul o ia pe scări după el, urmează zguduitura prelungă, orizontală, casa scărilor se prăbuşeşte cu toţi (au murit împreună – este reversul medaliei la ceea ce s-a întâmplat cu pisica din Brezoianu, dispărută după cutremur şi pe care, regăsind-o la un timp hoinărind printre ruinele fostului bloc, stăpâna o sărută de-a dreptul în bot, oamenii o privesc cu uimire şi milă, însă ea se grăbeşte să spună: „Nu, nu sunt nebună. Pisica m-a salvat de la moarte”. Şi povesteşte întâmplarea);

— Tânăr pianist (18 ani) de excepţională valoare, Tudor Dumitrescu pare-se c-a fost invitat la nişte prieteni de aceeaşi vârstă, de la care a plecat (sau nici nu s-a dus), fiindcă avea a doua zi un recital; acasă (apartament 35, etajul 7) singur, repetă şi… (este găsit pe pian, strivit, cu partiturile răspândite în jur);

— Un tânăr, asistent medical, aflat pe bulevard în clipa seismului, zăreşte un pachet căzând de sus, întinde instinctiv braţele şi prinde un sugar de o lună şi jumătate (îi caută doică, a doua zi, vrea să-l înfieze – cum o fi ajuns copilul să plonjeze în

gol, căci este greu de crezut că o mamă, fie şi pentru a-l salva, îl azvârle pe fereastră?!);

— Fumatul, atât de nociv altminteri, l-a salvat pe alt tânăr, plecat din casă să-şi cumpere ţigări;

— Cu zece minute înainte de cutremur, Alexandru Ivasiuc telefonează acasă, că vine numaidecât, pare-se de la telefoanele publice montate la „Scala" (unul la intrarea în cofetărie, alte două după colţ, la intrarea în blocul prăbuşit); când se clatină pământul ei se află pe bulevard, în faţa cofetăriei şi este omorât pe loc de o greutate căzută de sus;

— Doi pensionari, soţ şi soţie, din blocul „Nestor", se duc la cinematograf (spectacolul începe la ora 21), după insistenţele de rigoare ale femeii – şi scapă;

— În schimb, doi logodnici se întâlnesc la ceas, la Bălcescu, ca niciodată ea nu întârzie şi, împreună, intră - pentru totdeauna – să bea o bere;

— Aici, la parterul blocului „Dunărea", într-un atelier, la ora aceea târzie de seară, un grafician de talent, Ion State, aflat la şevalet, lucrează şi piere împreună cu ceea ce lucrează;

— O femeie este de serviciu după-amiază, bărbatul se duce s-o ia de la slujbă, părinţii femeii rămân acasă şi mor;

— O familie – tată, mamă, copil, soacră – revine acasă cil maşina, bărbatul rămâne să caute un loc de parcare, ceilalţi urcă, blocul se prăbuşeşte (bărbatul scapă – dar cum?);

— O mamă lucrează în schimbul doi, tatăl profită de ocazie şi se vede cu nişte prieteni, în oraş, la „un pahar de vorbă”, bunica (fostă învăţătoare) este rugată de o vecină (dintr-altă casă) să-i dea o mână de ajutor, la matematică, băieţelului ei, acasă rămâne doar fetiţa care, plictisindu-se, riscă posibilele mustrări şi iese în părculeţ, să se joace – scapă toţi;

— Ieşind pe balcon, după murături (avea de mâncare debreţini pe fasole), o gospodină cade, nevătămată, cu balcon cu tot, până la parter;

— Cu puţin timp înaintea cataclismului, un scriitor (Iordan Chimet) sună la uşa Veronicăi Porumbacu, pentru a-i oferi un volum de-al său, cu dedicaţie; poeta îi mulţumeşte, însă, având oaspeţi, nu-l reţine – şi astfel, deşi pe loc se supără, iată-l salvat;

— Etc. – etc. – etc.

— Unii numesc asemenea fapte „destin” alţii – poate mai aproape de adevăr – le denumesc, simplu, întâmplări de viaţă şi de moarte.

6

LOH 53 de la seism.

„Aeroportul Otopeni. Sâmbătă dimineaţă. Ora 8.15, Aeronava prezidenţială aterizează. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu s-au întors din vizitele oficiale de prietenie efectuate în Republica Islamică Mauritania, Republica Senegal. Republica Ghana. Republica Coasta de Fildeş şi Republica Federală Nigeria. După o noapte de nesomn, la bordul avionului – interesându-se neîntrerupt de evoluţia stării de lucruri şi dând indicaţii sistematice pentru luarea primelor măsuri de urgenţă şi pentru organizarea întregii activităţi de apărare a populaţiei şi limitarea efectelor dezastrului – imediat după sosire, tovarăşul Nicolae Ceauşescu este informat de tovarăşii din conducerea de partid şi de stat despre situaţia creată ca urmare a puternicului cutremur care s-a produs în seara zilei

precedente, despre măsurile adoptate în spiritul Decretului prezidenţial cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România, pe baza chemării adresate de Preşedintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forţelor Armate, tuturor cetăţenilor patriei pentru înlăturarea rapidă a efectelor cutremurului şi revenirea cât mai grabnică pe făgaş normal a vieţii populaţiei, a întregii activităţi economice şi sociale a ţării" (după *Agerpres*).

Către îndepărtata – acum – peninsulă iberică porneşte o telegramă:

MAJESTĂŢII SALE JUAN CARLOS I
REGELE SPANIEI
MADRID

DIN CAUZA UNUI GRAV CUTREMUR CARE A LOVIT ŢARA MEA ÎN SEARA ZILEI DE 4 MARTIE, A TREBUIT SĂ-MI ÎNTRERUP VIZITA ÎN NIGERIA ŞI SĂ REVIN IMEDIAT LA BUCUREŞTI.

SITUAŢIA DATĂ M-A PRIVAT DE A DA RĂSPUNS INVITAŢIEI AMABILE A MAJESTĂŢII VOASTRE DE A FACE O SCURTĂ ESCALĂ ÎN SPANIA.

SPER, ORICUM, CĂ VOM PUTEA

CONVENI ASUPRA ALTEI DATE PENTRU A NE ÎNTÂLNI.

CU CELE MAI DISTINSE SALUTĂRI, NICOLAE CEAUŞESCU PREŞEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Răspunsul nu va întârzia să sosească:

EXCELENŢEI SALE

domn ULUI NICOLAE CEAUŞESCU

PREŞEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

AM PRIMIT MESAJUL DUMNEAVOASTRĂ PRIN CARE MĂ INFORMAŢI DESPRE TRISTELE ÎMPREJURĂRI CARE V-AU OBLIGAT SĂ SUSPENDAŢI ESCALA ÎN SPANIA.

DEPLÂNG PROFUNDA NENOROCIRE CARE S-A A BĂTUT ASUPRA POPORULUI ROMÂN ŞI VĂ TRANSMIT ASIGURAREA SIMPATIEI ŞI ÎNCURAJĂRII MELE. AŞTEPTÂND UN NOU PRILEJ PENTRU ÎNTÂLNIREA NOASTRĂ, VĂ TRANSMIT SALUTĂRILE MELE CELE MAI DISTINSE.

JUAN CARLOS I REGELE SPANIEI

De la aeroport, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ceilalţi tovarăşi din conducerea

de partid şi de stat s-au îndreptat direct spre acele locuri din Capitală care au avut cel mai mult de suferit de pe urma puternicului seism, examinând la faţa locului modul cum se acţionează pentru înlăturarea urmărilor cutremurului (de la ora sinistrului până la ora 9 dimineaţa, numai de sub dărâmăturile *fostului* bloc „Continental" au fost scoşi *peste* zece oameni vii – este greu să ţii o evidenţă strictă în asemenea clipe). Pe întregul traseu străbătut, cetăţenii Capitalei – care au răspuns cu fapte de bărbăţie la apelul lansat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu de a se acţiona operativ, cu calm şi în deplină ordine, sprijinind din plin echipele de intervenţie – l-au înconjurat cu adâncă emoţie, cu sentimente de profundă dragoste şi încredere pe secretarul general al partidului. Ei şi-au manifestat în gesturi sobre, de adâncă vibraţie lăuntrică, satisfacţia de a-l vedea în mijlocul lor în aceste clipe grele, de încordare a voinţei întregului popor pentru lichidarea neîntârziată a urmărilor cutremurului, pentru revenirea la condiţiile normale ale activităţii în toate domeniile. Alături, la bine

şi la rău, de poporul său, ale cărui năzuinţe de progres şi propăşire le slujeşte cu nesecat devotament şi neistovită energie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a examinat, în această dimineaţă, imediat după revenirea sa în ţară, împreună cu membrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., situaţia existentă în diferite puncte ale Capitalei, măsurile luate pentru evitarea unor noi victime omeneşti şi pagube materiale, modul în care se acţionează pentru înfăptuirea neîntârziată a sarcinilor stabilite de Decretul prezidenţial *(Agerpres)*.

Un confrate scrie:

Târziu, spre dimineaţă, am văzut ceasurile publice ale Bucureştiului, oprite la ora 21,25. Scoase din uz, ele arată acum aceeaşi oră. Ora cumplitului seism [de fapt: ora întreruperii – prompte – a curentului electric, căci unde de şoc a ajuns la Bucureşti, la ora **21,22.20”]**.

Calculatorul electronic al Centrului de calcul MTTC arată 21: 21,47.

Aceeaşi undă de şoc, călătorind mai departe, a atins şi alte ţări din sud-estul Europei:

— Pe aproape întreg teritoriul

Iugoslaviei a fost resimţit cutremurul produs în seara de vineri la ora 21,23 (ora locală). Seismul a fost înregistrat în aproape toate oraşele Iugoslaviei, cu excepţia zonei de nord-vest a Sloveniei. La Belgrad, intensitatea a fost de 5 grade pe scara Mercalli. Seismul, care a durat destul de mult, i-a determinat pe locuitorii Belgradului să iasă pe străzi (după agenţia *Taniug);*

— Cutremurul de la 4 martie, cu epicentrul în România, a fost resimţit cu intensităţi diferite pe întreg teritoriul Bulgariei. Staţia seismologică de la Sofia a anunţat o intensitate de 5 – 6 grade pe scara Medvedev. Cutremurul a fost cel mai puternic resimţit în oraşele Sviştov, Ruse şi alte câteva din zona Dunării (după agenţia *B.T.A.)*;

— Vineri seara aparatele observatorului seismologie al Academiei de Ştiinţe din Budapesta au înregistrat un cutremur ou intensitatea de 6, grade pe scara Richter (după agenţia *M.T.I!);*

— În noaptea de 4 spre 5 martie, în R.S.S. Moldovenească s-a produs un cutremur. La Chişinău, seismul a avut 7

grade pe scara Mercalli, iar în zona sudică a republicii, cutremurul a fost de gradul 8 (după agenţia *T.A.S.S.*);

— În noaptea de vineri spre sâmbătă, staţia seismică din Bratislava a înregistrat un puternic cutremur de pământ, cu epicentrul în România. Efectele cutremurului s-au resimţit şi pe teritoriul Cehoslovaciei. La Bratislava, intensitatea a atins trei grade pe scara internaţională de 12 grade (după agenţia *CETEKA*);

— În întreaga Turcie s-a produs, în seara zilei de 4 martie, un cutremur variind ca intensitate între gradele 1 şi 5,6 pe scara Richter. Seismul a fost resimţit cel mai puternic la Istanbul (după radio Ankara);

— La Salonic, în nordul Greciei, a fost înregistrată o suită de cinci cutremure eu intensitatea de 3,7 grade pe scara Richter. Seismele au durat aproximativ şapte minute;

— În Italia a fost înregistrat, în 4 martie, un cutremur de intensitate redusă. El a fost resimţit la Roma, Neapole şi într-o serie de localităţi din zona centrală a ţării.

Simetric – dar savanţii se vor grăbi să precizeze că *nu există absolut nicio*

legătură – se produc cutremure de pământ şi în America latină:

— Pe coastele apusene ale Columbiei au fost înregistrate o serie de cutremure puternice. Epicentrul seismelor a fost localizat la Choco, în apropiere de graniţa cu Panamá;

— Vineri seara la Ciudad de México a fost înregistrat un seism de gradul 4,5 pe scara Richter.

Seismele se măsoară pe scări diferite. La noi – în România – s-a adoptat scara Richter:

— Gradul doi – abia simţit de majoritatea oamenilor;

— Gradul patru – poate produce pagube fizice;

— Gradul şase – socotit drept limita inferioară a seismelor majore;

— Apoi…

Existenţa unor instrumente de înregistrare mai precise, ca şi îndelungatele studii asupra fenomenelor telurice au făcut ca, pentru prima oară de la crearea sa, în 1935, scara Richter, care permite stabilirea intensităţii unui seism, să fie revizuită recent de către savanţii Institutului

tehnologic din California. Studierea multora din marile cutremure înregistrate de-a lungul istoriei a dus la constatarea că unele din ele au fost mai puţin violente decât se credea, iar altele, dimpotrivă, au avut intensităţi mai mari. Potrivit sistemului revizuit, seismul din Chile, din 1960, cel mai mare înregistrat vreodată, este apreciat a fi avut amplitudinea de 9,5 grade, şi nu de 8,9 cum se aprecia până acum, în timp ce cutremurul care a distrus oraşul San Francisco în 1906 se consideră a fi atins numai 7,9 grade, nu 8,2. Importanţa adevărată a unui cutremur nu se poate caracteriza după intensitatea seismului, căci ea variază de la un punct la altul, depinde de distanţa, de adâncimea focarului, de natura solului şi subsolului, de duritatea construcţiilor şi de fiziologia şi imaginaţia locuitorilor [...] noţiunea de intensitate nu este suficientă pentru a putea caracteriza importanţa reală a unui cutremur de pământ. Seismologii au fost uimiţi, şi sunt încă şi astăzi [carte publicată în anul 1962], de deosebirea care există uneori între emoţia, chiar panica pe care o provoacă un cutremur în rândurile

populaţiei, şi mica lui însemnătate reală pe care le-o relevă seismografele. A fost deci necesar ca ei, cercetătorii, să stabilească o scară a importanţei cutremurelor de pământ, care să reflecte energia adevărată pe baza înregistrărilor efectuate de instrumentele lor, ferite de diversele influenţe care tind ori să exagereze efectele unui cutremur, ori să le reducă [specialiştii au apreciat că energia eliberată de cutremurul din 4 martie 1977 a echivalat cu 10 – zece – bombe atomice de tipul celei lansate asupra Hiroşimei]... După o primă încercare a lui Wadati, în Japonia, C.F. Richter elaborează, la Pasadena, o scară a magnitudinilor, destinată să compare între ele cutremu

— Rele de pământ din California. Această magnitudine era calculată plecând de la amplitudinea maximă a undelor înregistrate de un seismometru de tip bine determinat [...] Noţiunea de magnitudine e incomparabil superioară acelei de intensitate: pentru acelaşi cutremur de pământ sunt numeroase intensităţi, dar nu există decât o singură magnitudine.

Scara magnitudinilor pleacă de la 0, ca

aceea a unei scări obişnuite de temperatură, şi aşa cum aici 0 nu corespunde deloc indicaţiei „nicio temperatură”, deoarece există temperaturi negative, tot aşa, pe scara magnitudinilor, 0 nu înseamnă deloc „niciun cutremur de pământ”. S-a convenit, pur şi simplu, că un şoc de magnitudinea 0 e destul de puternic pentru ca amplitudinea de undă cea mai mare, înregistrată de un seismograf situat la 100 de kilometri de epicentru, să fie doar de 1 micron.

Contrar scărilor de intensitate, unde progresia e în mod ordinar aritmetică, adică, de exemplu, intensitatea VI înseamnă de şase ori intensitatea I şi de trei ori intensitatea II, scara magnitudinilor e logaritmică şi fiecare unitate e de zece ori superioară precedentei: magnitudinea 6 valorează de zece ori magnitudinea 5, de o sută de ori 4, de o mie de ori 3, de un milion de ori magnitudinea 0 şi este de o mie de ori mai puţin puternică decât magnitudinea 9.

Cele mai mari cutremure înregistrate până astăzi, n-au atins niciodată magnitudinea 9; după formulele adoptate,

magnitudinea maximă măsurată de când există seismografe, oscilează între 8,6 şi 8,8. Energia pe care aceste paroxisme o eliberează sub formă de unde elastice e de aproape un miliard de ori superioară celor mai uşoare cutremure de pământ identificate. Se poate spune că orice şoc de magnitudinea 8 şi inferior acesteia este un cataclism în regiunea epicentrului şi nu este deloc recomandabil să te găseşti în zona unui cutremur mai mare de gradul VII.

Efectele unui cutremur de pământ sunt desigur mult mai intense atunci când focarul este superficial, decât în cazul când acesta este situat în profunzime *(Haroun Tazieff* – „Când pământul se cutremură" – autorul spune la un moment dat: „Sunt încă vii în amintirea mea alarmele de groază, din frageda copilărie, de la Tbilisi sau de la Borjom, când ferestrele zuruiau, iar obiectele cădeau deodată de pe etajeră; petreceam nopţi lungi complet îmbrăcat, alături de mama care, strângându-mă la pieptul ei, era gata oricând să fugă din casă").

Cutremurul din 4 martie 1977 s-a produs la o adâncime de 110 kilometri, fiind ceea

ce se numeşte un seism „intermediar” j

Este evident că intensitatea distrugerilor înregistrate la sol este mult determinată de profunzimea seismului. Acelaşi cutremur produs la 50 de kilometri adâncime, în loc de 110, ar fi făcut poate de zece ori mai numeroase distrugeri, dar, evident, pe un teritoriu mai restrâns.

România are această particularitate a seismelor destul de profunde […] în timp ce, în lume, cutremurele sunt mai superficiale şi, prin urmare, câteodată de o intensitate mai mică, totuşi mai ucigătoare. Această particularitate a cutremurelor subsolului românesc constituie o enigmă pentru seismologi.

Tot ceea ce se poate spune cu siguranţă este faptul că Munţii Carpaţi, ca şi Alpii, se găsesc pe o linie de întâlnire, o falie profundă, unde se ciocnesc în permanenţă – apropiindu-se pe nesimţite una de cealaltă – placa tectonică suportând continentul euroasiatic şi cea care suportă continentul african. Aceasta este origina seismelor în România *(René Pichelin – L’Humanité).*

8

Cine ar fi lipsit de cuvenita modestie şi-

ar intitula enumerarea: „Contribuţii la catalogul cutremurelor din secolele XVII – XVIII – XIX, din perimetrul actual al României” – există şi referiri anterioare, de pildă în scrierile cronicarului Grigore Ureche, cu privire la seismul din anul 1471 când Ştefan cel Mare se afla la masă, cataclism reluat de Mihail Sadoveanu în „Fraţii Jderi” (datele citate mai jos sunt extrase din cartea lui *Ilie Corfus: „Întâmplări de demult”).*

Să se ştie cându s-au cutremurat pământul de au fost cutremur mare, cât n-au mai pomenit altă dată nimenea, luni noaptea spre marţi, la ciasuri 7 şi un sfertu. În postul Sântămăriei Mari, în zilele luminatului domnului nostru Io Şerban voievod [Şerban Cantacuzino], avgust 8 dni, l (ea) t 7189 *(însemnare pe o carte veche românească);*

1738

Mai 8, ziua miercuri la 5 ore ziua, pe când domnea Constantin vodă Mavrocordat s-a întâmplat un cutremur foarte cumplit, încât n-au putut oamenii să-şi mai amintească, când s-a ruinat clopotniţa bisericii şi au căzut trei coloane de la Foişor

şi s-au zdruncinat casele monastirei Cotroceni. Şi cinu să nu se spăimânte de astfel de cutremur. Să fie aceasta spre vecinica amintire (*tradus din greceşte de C. Erbiceanu*):

Când au îmblat văleatu 1738 s-au cutremurat pământul în luna lui mai în 31 de zile (la) amiazăzi foarte tare şi s-au dus spre că (să-l rit şi iar s-au întors îndărăpt. Şi plopi să clătina ca de vânt şi au clătinat casele. Şi au făcut pământul mare dudet. Şi miercuri s-au cutremurat *(însemnări din Braşov);*

La anul 1738 au fost cutremur maro în Moldova, căzând multe zidiri. Şi la acest cutremur au căzut şi mănăstirea Golăia din Ea, în zilile lui Grigorii vodă Ghica (însemnare *pe un manuscris)* /

Să se ştie de când s-au cutremurat pământul foarte tare în postul Sen Petriului într-o mercur şi au căzut Golăe din Ieşi, let 7246 *(însemnare pe un manuscris);*

Să se ştie de când au fost cutremur mari şi au cădzut turla Golăi ş-au crăpat pământul la Ea şi au ieşit ap (a) şi năsip. Ş-alte bisărici şi curţi s-au smintit. În dzilile lui

Grigori voievod [Grigore al II-lea Ghica], 7246, mai 31 *(însemnare pe un manuscris străin);*

Să se ştie de când s-au cutremurat pământul, cutremurul cel mare, în postul Sâmpetrului, într-o miercuri la trei ciasuri şi jumătate din zi, let 7246, mai 31. Şi am scris eu, erei Toader *(însemnare pe o carte românească veche);*

Să (să-l ştie dă când s-au cutremurat pământul întâi la leat 7246, întru miercuri, la 6 ceasuri dăn zi. Popa *(Ilie de la Viforâta – însemnare pe o carte românească veche);*

De când cutremurul cel mare de demult, leat 7246, miercuri în Rusalii *(însemnare pe un manuscris)*;

Mai 31, leat 7246, miercuri la 3 ceasuri din zi, s-au cutremurat pământul foarte tare, încât multe boite şi ziduri ale mănăstirilor şi ale caselor au crăpat. Încă unde au căzut aici în Bucureşti. Iar afară multe biserici şi boite s-au surpat de tot şi pământul pe alocurea s-au despicat şi au ieşit apă cu miros de iarbă de puşcă şi de pucioasă. Şi la 6 ceasuri iar s-au mai cutremurat mai încet. Şi la 10 ceasuri tot într-acea zi iar s-au cutremurat. Tot într-

această zi au început şi o sfântă icoană, chipul prea sfinţii Născătoare de Dumnezeu, a plânge până a doozi la o faţă a arhimandritului, ce o ţinea Drăghici logofăt din mitropolie *(însemnare pe un manuscris);*

Cutremuratu – s-au pământul în zilile lui Constantin vodă [Mavrocordat], ficiorul lui Niculae vodă, la luna lui iunie (!) dni [fără dată, l (cât) 7246, într-o miercuri *(însemnare pe o carte veche românească);*

Să (să-l ştie de când s-au cutremurat pământul în zilele lui Constantin vodă, mai, la patru ceasuri din zi, miercuri.

31 l (cât) 7246. Când în urma cutremu (ru) lui au mai trecut o săptămână şi au început a muri oamenii de ciumă prea foarte groaznec *(însemnare pe o carte veche românească);*

La leatu 1793, noem (vrie) 26, s-au cutremurat pământul de s-au surpat casă (însemnarea lui Constantin ipodicacon, dascăl la mănăstirea Bistriţa – pe o carte veche românească);

Şi se ştii de când s-au cutremurat pământul, 1793, noembrie 27 *(însemnare pe o carte românească veche);*

1793, noemv (rie) 27, la 7 ceasuri şi 3 sferturi, s-au cutremurat pământul tare, fiind noi în Curtea de Argeş (*însemnare pe un manuscris*);

1793, noembrie 27, duminică la trei ceasuri fără 20 de minute, noaptea, s-au cutremurat pământul, spre luni (*însemnare pe un manuscris – tradus din greceşte*); în anul 1793, nov (embrie) 27, duminică sara la trii ciasuri den noapti. S-au tâmplat mari cutremur din vrere lui Dumnezeu. Şi după 3 ciasuri, la al 7 cias, iar au dat, cum şi dinspre zică, fiind cutremur în trei rânduri (*însemnare pe un manuscris*);

Să se ştie de când s-au cutremurat pământul la noembrie 28, duminică noaptea spre luni, la 3 ceasuri din noapte, la leatu 1793, în zilele domnului Ion Neculae Mavrogheni voievod [de fapt Al. Moruzi] (*însemnare pe o carte românească veche*); însămnat-am ca să se ştie de când au răposat dumneaei cucoana Anastasăica spătar (casa), soţul dumnialui cuconului Ioniţi Cantacuzino biv vei spatar, îl; ca dumnialui răposatului paharnic Mateiu Hurmuzachi, la let 1793, noembrie 28, sâmbătă spre duminică, la 2 ceasuri din zi.

În care zi s-au întâmplat şi cutremur foarte mare, duminică sara la 6 ciasuri din noapte. Şi au ţinut cutremuru 25 de minute. Şi păr în zâo s-au mai cutremurat de doi ori, dar n-am ştiut fiind trudiţi (*însemnare de „Sluga dumneaei cuconiţii, Petrache Veini – pe un manuscris*) /

Aici se încheie un secol: al XVIII-lea. Nici următorul secol nu-i foarte sărac în „evenimente seismice”; le amintim numai pe cele mai însemnate:

1802

Tot într-acestaş anu, toamna, tot la veleat (ul) cel mai sus numit, octombrie 14, în zio de Vinerea Mare, s-au cutremurat pământ cu) foarte tare şi înfricoşat, cât multe ziduri s-au sfărâmat, biserici, case. Atuncea s-au surpat şi Colţea din Bucureşti (*însemnarea lui Ioan Buzăian – pe o carte românească veche*);

La leat 1802 s-au cutremurat tot pământul (*însemnare pe o carte veche românească*);

La acest leat 1802, crugul lunii 14, slova pashaliei 600, luna lui octombrie 14, marţea la 8 ciasuri din zi, făcându-s-au cutremur pre mare şi pre tare a pământului în

Fra(n)chiia, în partea Asiei, iar mai mult în Europa, fiind rânduit domn în Moldaviia aftom (a) niciasca împărăţie a Ţarigrad (ului) Alexandru voievod, fiul lui Constantin Muruzini voievod. Apoi după acest înfricoşat semn al cutremurului, care zidiri vechi şi mănăstiri vechi s-au sfărâmat şi au căzut, cine poate cu amăruntul a povesti ce au urmat după acestea: vărsări de sânge, căderi de împărăţii, foameţ, lipsire mai de toate, că acelea acestea înseamnă *(însemnările monahului Vitalie de la mănăstirea Neamţului – pe un manuscris);*

1802, oct(ombrie) 14, la 7 ciasuri şi giumătate de zi, s-au cutremurat pământul în zâoa pre cuvioasăi maicei noastre Paraschivei, şi au ţinut 5 menute. Şi aşa s-au cutremurat de tare, încât au căzut Sfântul Spiridon şi alte mănăstiri şi bisărici i casă boiereşti, şi au crăpat pământul şi au ieşit apă cu năsip pe multe locuri, încât cu ochii mei am văzut crăpătura pământului în grădina pitariului Angheli. Şi a doua zi, miercuri, iarăşi s-au cutremurat, dar nu aşa lari. La 3 c-iasuri den *zi.* Şi iarăşi la 1803 s-au cutremurat pământul, sâmbătă, 21 mart, la un cias de noapti. Şi la 11 iar s-au

cutremurat şi au ţinut 2 menute. Şi duminică iar, mart 22, s-au cutremurat, fiind oamenii în bisărică, la un cias de zi *(însemnare de Antohi Sion – pe un manuscris);*

În leat 1802, octombrie 14, au fost un cutremur mare, care au ţinut aproape de un cias necurmat, cât au căzut multe case, biserici, au zdrobit mai toate binalile mari. Atunci au căzut şi turnul Colţii din Bucureşti (*însemnarea protopopului C. Sachelarie – pe un manuscris);*

1802, s-au cutremurat pământul la Vinere Mari, ţâind cutremurul 14 minuti, octomv (de) 14 *(însemnare pe un manuscris);*

La leat 1802, octombrie 14, s-au cutremurat tot pământul la 7 ceasuri din zi şi au căzut biserici multe şi case, crăpa pământul şi au îşi t apă şi păcurăm în zilile lui Ipsilantu vodă *(însemnarea lui Ilie Izbăşescu – pe un manuscris);*

Am găsit la o carte scrisă cu mâna zicând că la leat 1802. Octombrie 14, s-au cutremurat pământul foarte tare, cât multe sfinte mănăstiri s-au dărâmat până în pământ şi case boiereşti cu totul s-au

sfărâmat şi pre alocurea rău au crăpat pământul şi au ieşit apă neagră ca păcura şi împuţită, cât să spăriiase lumea, că copaci da cu vârfurile în pământ *(însemnarea lui Ioan Diudiu logofăt – pe o carte românească veche);*

La leat 1802, octombrie 14, într-o marţi, în zioa de Vinerea Mare, pe la 7 ceasuri din zi, s-au cutremurat pământul înfricoşat, cât n-au mai pomenit acest rând de oameni *(însemnarea lui R.G.*

— Robul Gheorghe – pe un manuscris); în zioa de Vinerea Mare, la l (cât) 802, oc(tombrie) 14, s-au cutremurat pământul foarte tare. Zid (ul) mănăstirii

Sf. Ion din Focşani au căzut, cu multe odăi, turnurile bisericii, bolt (a), zidiri alte multe s-au dărăpănat *(însemnarea lui Dimitrie biv vei armaş din Costeşti – pe o carte românească veche);*

1802, octombrie 14, marţi, s-au cutremurat pământul foarte tare, încât au căzut mul (te) turnuri du pe la sfintele besearici, iar alte din besearici au căzut de tot. Aici, în Bucureşti, s-au ruptu şi turnul cel înalt Colţea, care era podoaba oraşului, iar din casele boiereşti şi din cele de obşte

prea puţine au scăpat zdravene. Însă acest cutremur s-au întâmplat la 3 pol ciasuri din zi, iar de ar fi fost în vremea adunării norodului la rugăciune (precum era şi zi de praznic), s-ar fi făcut groaznică moarte. Sau de ar fi ţinut mai mult, poate că să strica şi pământul cufundându-se, căci la multe locuri s-au desfăcut pământul, ieşind năsip şi apă *(însemnarea lui Nicolae logofătul de la episcopia Argeşului – pe un manuscris);*

La anul 1802, octombrie 14, în zilele mării sali Alexandru Moruz voievod, au fost cutremur mare, încât în Ea mai toată zidirile de piatră au crăpat şi la unde din mănăstiri au căzut cubelile, iar cât au mereu în gios şi mai mari cutremur au fost, că şi pe uni locuri pământul s-a despicat şi au ieşit apă *(însemnare pe un manuscris).*

„Cutremul cel mare” cum au numit bucureştenii secolului trecut seismul din ziua de 14 octombrie 1802, coincidea cu urcarea în scaun a domnitorului Constantin Vodă Ipsilante care se afla în drum spre Capitală. Sinistrul l-a surprins în comuna Radovanu unde s-a rugat pentru salvarea supuşilor. O stampă a timpului arată cum zburau acoperişurile şi coşurile caselor, cum

crăpau zidurile şi lumea alerga înnebunită spre mijlocul străzii. Uliţa Mare i se spunea pe atunci acestui drum care mergea spre Curtea Veche. Atunci a căzut, cum scrie Gion, renumita clopotniţă de la Colţea „care era podoaba oraşului cu ceasornic”.

Potrivit aceleiaşi surse, preluată din povestirile orale, se zice că, clopotul cel mare rostogolindu-se de sus a acoperit un negustor ambulant care vindea mărunţişuri în gangul turnului. „Când au început zguduielile, ceva asurzitor şi ne mai auzit, nişte strigăte, zbierete, mugete, urlete s-au ridicat către ceruri, amestecându-se cu zgomotul duduiturilor, care se rostogoleau pe sub pământ (…) fiecare se aştepta ca pământul să-i crape sub picioare şi să-l înghită în adâncurile sale”. Tot în ziua aceea s-a prăvălit frumoasa clopotniţă de la Radu Vodă şi s-a năruit până la temelii mănăstirea Cotroceni, rămânând numai poarta. Zidurile erau jos. Cronica lui Dobrescu pomeneşte că s-ar fi despicat scoarţa pământului „Cât ar încăpea un om cu calu” şi a ţâşnit la suprafaţă apă şi catran. Istoricii presupun că ar fi fost vorba de o rupere specifică unor asemenea seisme catastrofale *(Teodat).*

În copilărie, marele poet rus Alexandru Sergheevici Puşkin, a trăit un timp la Moscova. Odată, jucându-se în grădină sub privegherea dădacei, el îşi aţinti privirea asupra unei statui de marmoră. Şi i se păru că această figură de piatră se apleacă şi cade peste el. Speriat, el începu să plângă şi se repezi spre dădacă. Femeia, care dormita pe bancă şi nu observase nimic, linişti pe băieţaş adresându-i cuvinte încurajatoare. Puşkin avea pe atunci trei ani şi se prea poate ca totul să se fi petrecut astfel, căci faptul în sine este verosimil: în acea zi, 26 octombrie 1802, a avut loc un cutremur. Mulţi locuitori ai Moscovei avură câteva minute de ameţeală; ei auziră cum zăngăneau vasele din dulapuri, cum trosneau şi se deschideau de la sine uşile, cum zornăiau geamurile ferestrelor; în unele locuri se surpa tencuiala. Toată lumea vorbea numai despre acest eveniment nemaiauzit. La

Moscova, şi nu numai la Moscova, ci şi în alte multe oraşe ale Rusiei, solul a oscilat timp de câteva minute. Şi cu cât era mai aproape de munţii Carpaţi, cu atât mai puternic s-a zguduit solul *(G.P. Gorşkov).*

Cei care, cândva, însemnau pe cărţi sau pe manuscrise datele unor cutremure de mai mică sau de mai mare intensitate, nu erau, evident, nici seismologi de profesie, nici oameni înzestraţi cu seismografe, oricât de elementare, cum aveau de pildă, încă în urmă cu două milenii, chinezii: un clopot straniu, împodobit cu opt dragoni privind către opt azimuturi (unghiul format de planul meridianului unui loc cu planul vertical al direcţiei respective *egal* azimut), în ciocul fiecăruia aflându-se o bilă; orice şoc de o anumită putere provoca exact căderea bilei din pliscul dragonului care se găsea pe direcţia de origine a cutremurului... Totuşi, însemnările îşi au rostul lor, putând – datorită lor – să deducem ce intensitate pe scările actuale, seismice, a măsurat un cutremur cum a fost cel din 1802, dacă pământul s-a crăpat, şi zidurile de piatră (gradul X pe scara Mercalli?).

Nici secolul nostru minunat, cu uimitoarele sale maşini şi născociri, n-a fost scutit de şocuri tectonice. La noi: 1903,1908,1912,1940,1977...

1908

Ziarul „Universul” anunţă un cutremur de mare intensitate difuzat din nord-vest spre sud-est, pe o mare suprafaţă de teren, de la Tr. Severin până-n Dorohoi, cu accentuări la Roman, Adjud, Rm. Sărat. „Cetăţenii fugeau de prin case dezbrăcaţi, închinându-se. Femeile fugeau prin curţi şi pe străzi cu copiii în braţe, ţipând. Ceasornicele s-au oprit. Clopotele de la biserici sunau, sunau şi au produs o panică şi mai mare”.

Cutremurul a avut trei momente explozive la interval de trei minute. Ultima fază a produs „zguduituri înfricoşătoare” şi „formidabile bubuituri subterane”. S-au dări mat mai ales locuinţele vechi.

1940

Se adaugă, la aceste acte sângeroase [referire la cele făptuite de regimul legionar-fascist venit atunci la putere] şi o calamitate naturală; cutremurul catastrofal din noaptea de 9 spre 10 noiembrie, cel mai puternic din câte bântuiseră până atunci Bucureştii. Cutremurul a făcut să se prăbuşească blocul Carlton, pricinuind moartea mai tuturor locatarilor să-i surprinşi în somn de sinistru: circa trei sute

de persoane *(C.C. Giurescu – „Istoria Bucureştilor”).*

10 noiembrie – Are loc un cutremur cu o arie macroseismică de 2 milioane kilometri pătraţi. A fost resimţit la Budapesta, Varşovia şi Leningrad. Teritorii cu zguduiri puternice: Bârlad, Focşani, Panciu şi zona dealurilor subcarpatice din nordul Ploieştilor. Prof. G. Demetrescu. Directorul Observatorului astronomic din Bucureşti, i-a determinat focarul în regiunea Putna, la longitudinea 26°6 şi latitudinea 45°8. Cutremurul s-a manifestat prin „zgomot violent de geamuri sparte în ţăndări, fragmente de zidărie prăbuşită, nori de praf, beznă totală, panică mare pentru că oamenii dormeau. Blocurile s-au îndoit de câteva ori în toate direcţiile, pereţii au crăpat, balcoanele s-au prăbuşit, locuitorii s-au refugiat în Cişmigiu cu perne, cu pături şi cu geamantane”.

În Bucureşti s-a prăbuşit un singur bloc: Carlton.

Clădiri avariate: Opera Română, hotelul „Dinu” din faţa Gării de Nord, imobilul Bahory din Şerban Vodă, clădirea Ministerului de Interne, Palatul Justiţiei.

Străzi acut afectate: Bulevardul Elisabeta, la ea Victoriei, str. Brezoianu, str. Academiei, str. Biserica Enei, Bulevardul Brătianu, Calea Griviţei, str. Banu Manta, str. Basarab, şos. Ştefan cel Mare, str. Şerban Vodă. Aşezări profund lovite: Ploieşti, Panciu (complet distrus), Focşani (complet distrus), Buzău, Târgovişte, Moreni, Bârlad, Vălenii de Munte, Giurgiu, Galaţi, Craiova.

Sub dărâmăturile blocului Carlton au murit peste 200 de oameni. Au avut de suferit 1.500 de case. Ziarul „Curentul" relatează că după cutremur Capitala părea ieşită dintr-un bombardament...

Clădiri solide din beton armat se clătinau ca nişte jucării în bătaia vântului, zgomote înfricoşătoare ca duduitul de motor, mugete ce răzbăteau din adâncul pământului au însoţit cutremurul. În panică, unii au sărit pe ferestre. Mobilăria, sticlăria s-au distrus. Ceasornicele s-au oprit. Coşurile se prăbuşeau. Crucile de pe biserici de asemenea *(Universul).*

Cei câţiva răniţi scoşi – în 1940 – de sub dărâmături, după 3 – 4 zile n-au supravieţuit *sindromului de strivire,* ceea ce dovedeşte

cât de mult a evoluat medicina, dându-ne totodată întemeiate speranţe în ceea ce priveşte, în general, lupta omului ou natura.

1977...

Ce se întâmplă acolo, în adâncuri, la cotul Carpaţilor iată întrebarea pe care şi-o pune, după seismul din

4 martie – un om de ştiinţă român:

O înşiruire a marilor cutremure care au avut loc în ultimele 13 luni ar lăsa impresia că fenomenele seismice se aglomerează şi că Terra trece printr-un moment de criză. Ce spun statisticile în această privinţă? Anual au loc circa 50.000 de cutremure (130 pe zi), distribuite, desigur, pe tot globul [H. Tazieff furnizează alte cifre]. Marea majoritate a lor sunt însă atât de slabe, încât se află sub limita perceperii de către om. Seisme mari, cu magnitudinea peste 6,2, se produc cam 24 în medie pe an, cu magnitudinea peste 7 circa 2, iar cu magnitudinea peste 8 doar 1,46 (adică 2 în 3 ani). Faţă de aceste date strict statistice, evenimentele ultimelor 13 luni ar indica o aglomerare de seisme mari: două cutremure cu magnitudinea 8 (27 iulie în R.P. Chineză şi 16 august în Filipine), alte două peste 7

(în Guatemala şi România). Dar nici această aglomerare nu este cu totul ieşită din comun, căci istoria a înregistrat situaţii şi mai ciudate. În intervalul 1904 – 1964 au avut loc pe glob 125 cutremure puternice şi foarte puternice (cu magnitudinea peste 7,7) – deci, în medie, două pe an; în anii 1904 – 1905 s-au consumat însă 12 din ele. O astfel de aglomerare de mari evenimente seismice nu se poate repeta, spun calculele, decât la 2257 ani...

Înşiruind astfel de cifre riscăm să pierdem contactul cu realitatea, reprezentată prin catastrofe reale, crude, nu prin întâmplări probabilistice. Să reţinem o semnificaţie majoră, aceea că trăim pe o planetă dinamică, în perpetuă vibraţie, şi că pe acest fundal, permanent şi dintotdeauna, s-a dezvoltat civilizaţia umană, în linie ascendentă şi neclintită de zguduirile naturale.

Concluzia de mai sus este tot atât de valabilă şi dacă restrângem aria de investigaţie la teritoriul ţării noastre. Documentele antichităţii, cronicile româneşti şi mai de curând înregistrările ştiinţifice se înlănţuie pentru a ne prezenta

un tablou destul de complet a ceea ce a însemnat trecutul dinamic, seismic, al teritoriului României. Profesorul Ion Atanasiu a catalogat în anul 1942 aproximativ 400 de cutremure simţite de om, din antichitate şi până în acel an, cutremure cu efecte mai mult sau mai puţin dramatice. Şi tot profesorul Atanasiu a separat, după o analiza migăloasă, diversele tipuri de cutremure după locul lor de producere, identificând 15 zone de focare, distribuite pe tot teritoriul ţării. Dintre acestea însă, doar o singură zonă este producătoare de mari seisme, Vrancea, de unde şi numele de *cutremure vrmcene.*

Cutremurele vrâncene sunt cele care au frapat în mod deosebit pe contemporani din cauza intensităţii lor. Aşa se face că au rămas consemnate în special cele din 1471,1620,1701,1738,1802,1829,1894,1912 şi puternicul cutremur, încă viu în amintirea multora, cel din 1940. Dar, în afara acestor evenimente ieşite din comun, Vrancca este sediul unei activităţi seismice aproape permanente.

Cutremurele cu sediul în Vrancea au câteva caracteristici remarcabile: au o mare

zonă de maximă intensitate, se fac simţite pe o mare suprafaţă (arie macroseismică), de la Leningrad şi Moscova până în Grecia, au o componentă verticală manifestată până la 160 km de epicentru şi prezintă adesea două zone de intensitate maximă, dispuse simetric faţă de zona epicentrală, în Moldova şi Muntenia, fără ca zona epicentrală să fie cea mai puternic afectată. Focarele se găsesc la adâncimi variabile, de la 20 la 185 km, cele la peste 100 km fiind mai numeroase. Interesantă este proiecţia la suprafaţa terenului a hipocentrelor: cele cu adâncime de 25 – 30 km au epicentrele la est de Focşani, cele cu adâncime de 100 km – la limita dintre munţi şi depresiunea Vrancei, iar cele cu adâncime de peste 150 km – la vest, în munte, pe o linie ce trece pe la izvoarele Bâscelor şi ale Putnei. Ele se dispun astfel pe un plan înclinat ce coboară dinspre est spre vest.

Această dispersie mare a focarelor vrâncene a constituit mult timp o enigmă pentru geologi, care nu reuşeau să găsească elementele tectonice de care să le lege. În zona din faţa curburii Carpaţilor erau astfel cunoscute două mari fracturi, liniile

Peceneaga-Camena şi Capidava-Canara, care încadrau oarecum zona Vrancea, dar care, fiind verticale, nu puteau explica înclinarea planului de naştere a cutremurelor. Abia recenta teorie a tectonicii de plăci a oferit şi pentru seismele vrâncene, ca pentru aproape toate fenomenele dinamice care animă globul, o explicaţie logică.

Într-un articol anterior (*Contemporanul,* nr. 8/ 1977), am schiţat în linii generale esenţa teoriei tectonicii globale, strălucit demonstrată prin forajele suboceanice efectuate de vasul Glomar Challanger. Structura şi dinamica fundurilor oceanice putea să pară atunci o chestiune teoretică, fără contingenţe cu ceea ce se întâmplă aici, în mijlocul continentului european. Tragicul cataclism care ne-a afectat ţara a demonstrat contrariul. O dată mai mult, s-a dovedit că globul pământesc este un tot, un organism unic, în care fiecare părticică depinde de tot restul, după cum ansamblul este o consecinţă a însumării părţilor componente.

Conform teoriei tectonicii globale, suprafaţa pământului este acoperită de 10

plăci mari şi câteva mai mici, constituite dintr-o tranşă groasă de 100 km numită *litosferă.* Litosfera pluteşte pe *astenosferă*, un strat plastic unde au loc mişcări de convecţie ce antrenează şi plăcile, care sunt animate astfel de mişca să acumuleze tensiuni ce pot duce la declanşarea unor seisme. Cazul tipic al ciocnirii a doua mase continentale îl prezintă India şi Asia Centrală unde se plasează importante seisme. *Caracteristic cutremurelor de subducţie este faptul că ele îşi consumă ergia acumulată într-un singur act violent,* spre deosebire de cutremurele de falie de alunecare, unde degajarea se face prin cutremure repetate.

Dacă încercăm să încadrăm cutremurele vrâncene în schema de mai sus, trebuie să plecăm de la un fapt» cert, acela că limita dintre litosferă şi atmosferă se află, aici, la 90 km. Aceasta înseamnă că seismele au hipocentrul în majoritate în astenosferă, neputând fi deci legate de nicio falie. În plus, am arătat mai sus că ele se plasează pe un plan înclinat care nu poate fi decât un plan Benioff. De altfel, numai cutremurele situate pe un astfel de plan generează două

zone divergente de maximă intensitate, fenomen tipic pentru cutremurele vrâncene. Concluzia clară este că focarele vrâncene se datoresc unui fenomen de subducţie, deci coliziunii a doua plăci litosferice.

Mecanismul de mişcare al plăcilor poate fi descifrat prin mărturiile geologice. Procesul este deosebit de complicat prin existenţa între marea placă euroasiatică şi cea africană a unor microplăci şi a unor ghirlande insulare care au stat în decursul erei secundare şi terţiare în diverse raporturi de subducţie sau alunecare laterală. Esenţial este faptul că, începând de acum circa 10 milioane de ani, a fost activă subducţia plăcii est-europene sub o placă ce purta

Carpaţii, ea ducând, prin topire, la edificarea lanţului eruptiv Hărghita-Călimani-Oaş. Subducţia, oprită acum la suprafaţă, continuă la mare adâncime, cu deplasări infime, suficiente însă pentru a acumula, în câteva decenii, energia declanşării unui mare seism.

Dacă mecanismul general de producere a cutremurelor vrâncene este explicat astfel prin tectonica plăcilor, delimitarea plăcilor

nu este tot atât de uşoară. Se vorbeşte de o placă moesică, de o placă a Mării Negre, care s-ar subduce între cele două falii Peceneaga-Camena şi Capidava-Canara, de o placă est-europeană şi de alta carpatică sau intra-alpină. Nu există de fapt, până în momentul de faţă, elemente suficiente de cunoaştere care să permită o trasare sigură a limitelor, iar modelele propuse de diverşi autori rămân deocamdată în domeniul ipotezelor. Un fapt pare a se desprinde însă de pe acum: în propagarea undelor seismice generate de planul de subducţie vrâncean un rol de seamă revine fracturilor crustale – adică a celor care nu depăşesc 50 km în adâncime, dar care ecranează, reflectă şi refractă undele seismice. Liniile identificate de profesorul Ion A tanasiu şi denumite *linii de sensibilitate seismică* ar putea să reprezinte astfel de fracturi, ce urmează să fie studiate şi cu alte metode. De aceea, printr-un efort comun, al geologilor, geofizicienilor şi seismologilor se poate ajunge la o cunoaştere temeinică a structurii adânci a teritoriului din partea de est a ţării şi a proceselor dinamice ce au loc aici, pe baza căreia să înţelegem mai

profund mecanismele de formare şi propagare a cutremurelor vrâncene. *(Dr. Marţian Bleahu)*

Jumătate de zi de la seism.
A voi înseamnă a putea
(proverb)

Parcurgând pe jos bulevardele Magheru, Bălcescu şi Republicii, Piaţa Universităţii, strada Academiei, secretarul general al partidului s-a oprit în punctele unde seismul a provocat grele pierderi umane şi materiale: blocul de la întretăierea bulevardului Magheru cu strada Nikos Belpiannis, la parterul căruia se afla o cofetărie [„Casata”], imobilul în care se găsea o altă cofetărie – „Scala”, blocul din faţa staţiei „PECO” de la hotel „Lido”, clădirea de la intersecţia străzii Oneşti cu acelaşi bulevard, care adăpostea pensiunea „Bulevard”, blocul din apropierea Universităţii la parterul căruia se afla restaurantul „Dunărea” * una din clădirile de pe strada Ion Ghica situate vizavi de Ministerul Comerţului Exterior, imobilul de la întretăierea străzilor Edgar Quinet şi Academiei, cunoscut pentru papetăria care

se găsea la parterul lui. Sunt clădiri datând din perioada dintre cele două războaie mondiale, ridicate de proprietari, interesaţi în primul rând de câştig şi mai puţin de trăinicia construcţiilor, clădiri pe care cutremurul le-a transformat fulgerător în uriaşe mormane de dărâmături.

Un mare număr de utilaje şi maşini de tot felul - autobasculante, macarale, excavatoare, buldozere – sunt concentrate în aceste zone grav afectate. Echipele de intervenţie, formate din unităţi ale Forţelor Armate şi Ministerului de Interne., formaţiuni ale gărzilor patriotice şi numeroşi alţi oameni ai muncii lucrează neobosit la salvarea persoanelor prinse sub dărâmături, la evacuarea locuitorilor din imobilele periclitate, la înlăturarea molozului şi degajarea arterelor de circulaţie.

Informându-se în detaliu asupra împrejurărilor în care se acţionează, tovarăşul Nicolae Ceauşescu cercetează îndeaproape situaţia din fiecare punct vizitat. Secretarul general al partidului a dat instrucţii ferme privind accelerarea la maximum a operaţiunilor de salvare a

răniţilor, de asigurare a asistenţei medicale de urgenţă. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut să se treacă neîntârziat la evacuarea tuturor locatarilor din blocurile avariate, a tuturor imobilelor care nu oferă suficiente garanţii de securitate pentru locuitorii lor, creându-li-se condiţii corespunzătoare de cazare. S-a insistat, de asemenea, asupra necesităţii de a concentra maximum de utilaje şi maşini, un număr sporit de echipe de intervenţie pentru grăbirea finalizării acţiunilor întreprinse de organele de partid şi de stat.

Informat, pe parcursul vizitei, despre măsurile adoptate pentru restabilirea liniilor de curent electric în majoritatea cartierelor Capitalei, a aprovizionării cu apă, cu alimente de bază – carne, pâine, lapte, conserve, apă minerală – pentru controlul alimentelor din depozite şi organizarea unor echipe antiepidemiologice, secretarul general al partidului a arătat că o deosebită atenţie trebuie acordată acţiunilor de ajutorare a populaţiei sinistrate, de asigurare a unor condiţii normale de viaţă şi muncă, într-un timp cât mai scurt, tuturor cetăţenilor

Capitalei. Unele indicaţii s-au referit la necesitatea demolării imobilelor care nu mai oferă siguranţă, la ridicarea, în locul lor, a unor edificii trainice.

Puternic încurajaţi de prezenţa secretarului general al partidului, cetăţenii Capitalei, care participă cu energie la înlăturarea consecinţelor cutremurului, îl înconjoară pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu profundă stimă şi respect. Ostaşi ai forţelor noastre armate, membri ai gărzilor patriotice, care s-au grăbit să vină în ajutorul populaţiei sinistrate, îl salută cu sentimente de adânc devotament pe preşedintele republicii, comandantul suprem al forţelor armate. Alături de ceilalţi locuitori ai Capitalei, ei dau glas hotărârii lor de a acţiona în deplină unitate, cu înalt» spirit de răspundere pentru ajutorarea persoanelor afectate de cutremur, pentru normalizarea rapidă a situaţiei în zonele calamitate, pentru asigurarea desfăşurării în cele mai bune condiţii a întregii activităţi economice şi sociale din cel mai mare centru urban al ţării.

Zeci de mii de oameni îl înconjoară cu adâncă dragoste pe secretarul general al

partidului, care parcurge un adevărat culoar viu în fluviul uman. Cetăţenii Capitalei îşi exprimă admiraţia şi respectul lor nemărginit faţă de activitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, venit, la capătul noii sale misiuni de prietenie, pace şi colaborare, fără o clipă de răgaz, după o noapte de zbor, să împărtăşească grijile şi preocupările poporului său în acest moment de grea încercare, să îl îmbărbăteze cu sfatul şi exemplul muncii sale neobosite consacrate propăşirii României.

La câteva minute după încheierea vizitei a fost convocată, la sediul C.C. al P.C.R., o şedinţă operativă de lucru a Comitetului Politic Executiv, care a stabilit măsurile ce trebuie luate în continuare pentru soluţionarea tuturor problemelor ce le implică această grea încercare prin care trece poporul român, pentru ocrotirea populaţiei sinistrate, limitarea pagubelor materiale, reluarea neîntârziată a ritmului normal de viaţă şi de muncă pe întreg teritoriu al ţării. *(Agerpres)*

10

Vineri, la acea oră de seară – 21,22.20” – ce *anume* să fi făcut fiecare din victimele

teribilei explozii de energie care a ţâşnit, neaşteptat, din adâncul Pământului?

— O mamă şi-a culcat probabil băieţii, după ce i-a îmbăiat şi hrănit, unul de un an – Andrei, celălalt de doi ani şi cinci luni – Bogdan, apoi i-a surâs afectuos soţului şi… *(Doina Badea* – se spune c-ar fi fost născută în noaptea celuilalt cutremur de la 9/10 noiembrie 1940. Aflat de faţă, mai târziu, cu o echipă de filmare, la blocul fost „Continental”, regizorul Vlad Bîtcă recunoaşte şuba înflorată a cântăreţei, în mormanul de moloz; cu puţin timp înainte, a filmat-o în şuba aceasta care *acum* şi-a pierdut trupul);

— Doi părinţi, Liliana şi Verner, aniversează împlinirea – de către fiica lor Anca – vârstei de 21 de ani şi… (în strada Galaţi nr. 48 – 50);

— Şi altă tânără îşi aniversează ziua de naştere – împlineşte 22 de ani la 4 martie – în casa unor prieteni, la etajul şapte, împreună cu logodnicul ei, însă, deşi blocul (str. Tudor Arghezi nr. 1) se prăbuşeşte, scapă, fiind scoasă de sub dărâmături după 128 de ore de la cutremur *(Livia Negoiescu);*

— Îmbrăcat comod în blue jeans, faţă-n faţă cu un prieten regizor (Alexandru Bocăneţ de la Televiziune), un actor stă de vorbă (pesemne despre rolul din filmul regizat de Al. Bocăneţ, *Gloria nu cântă),* în timp ce soţia lui, tot actriţă, părăseşte blocul împreună cu câinele lor, fiindcă, doar cu câteva minute mai înainte, acesta a devenit extrem de agitat – nici nu apucă bine să iasă, blocul e la pământ, actorul va fi găsit în casa scărilor, cu ochelarii metalici pe piept *(Toma Caragiu);*

— Un bărbat vine acasă (bloc „Dunărea”), obosit, face baie şi vrea să se odihnească, dar soţia stăruie să coboare până la florărie, să ia nişte flori, fiindcă a doua zi merg la naşa şi…

— Un baschetbalist se află, în urmă cu o săptămână, pe terenul de joc; înfuriat că arbitrul ia o măsură „nedreaptă”, în loc să paseze mingea adversarilor, trage un şut şi-o proiectează în tribune – suspendare pentru o săptămână – echipa lui pleacă, vineri de dimineaţă, în deplasare, pentru jocul următor, el rămâne acasă şi…

— „Copiii se culcaseră de o jumătate de oră. Când a început cutremurul am crezut

că este unul slab şi n-am dat importanţă. Apoi au început mişcările ondulatorii. Lămpile înnebuniseră. Toată familia coborâse încet pe scară, inclusiv o mătuşă care era la al treilea preinfarct. Eu am avut un moment de luciditate în ultimul moment, am urcat pe tocul ferestrei şi am sărit. Toţi vecinii ieşiţi afară m-au ajutat. Într-o jumătate de oră am fost la spital. Mâine (marţi), soţia trebuie să nască. Sunt deprimat de tot ce am auzit. Durerea mea nu înseamnă nimic pe lângă vieţile pierdute. Regret enorm clipa aceea când mi-am pierdut cumpătul pentru că aş fi putut astăzi să dau o mână de ajutor” (baritonul *Dan Iordăchescu* – ambele picioare fracturate);

— O familie veghează, doar la lumina lumânărilor, un mort, când, dintr-odată, spre groaza celor prezenţi, mortul începe să se mişte în coşciug…

— Nişte părinţi se decid seara, la inspiraţie (stau pe Calea Moşilor), să le facă o vizită-surpriză copiilor care, şi ei, au doi copii (stau pe strada Tudor Arghezi); dar şi copiii, împreună cu nepoţii, decid să le facă o vizită-surpriză părinţilor – cutremurul îi

surprinde pe toţi în oraş, îndreptându-se unii spre alţii – ambele blocuri prăbuşite;

— O cântăreaţă de operă ascultă „Norma”, interpretată de marea Troianos de la Scala din Milano, un rol la care visează după succesele din „Doamna Chiajna”, „Carmen”, „Don Carlos”, „Oedip” – ascultă până când... (mezzosoprana *Mihaela Mărăcineanu);*

— „Eram la «Scala» la cofetărie. Mâncam prăjitura şi aveam oranjada pe masă. Când... paharul s-a răsturnat. Am strigat – cutremur. Mi-am luat soţia în braţe şi am ieşit în fugă. Apoi... în locul cofetăriei nu mai rămăsese decât praf. Soţia sângera. Eu la fel. Eram răniţi. Eu doar la mâini, soţia la genunchi şi la mâini. Mai grav. Mi-am smuls cămaşa şi am pansat-o. Cineva m-a ajutat să mă urc în maşină. Aveam ambele mâini lovite de sticlă. Am condus cum am putut până la Brâncovenesc. *(Constantin Chiriţă,* 26 ani, subinginer la Institutul de Fizică Atomică);

— O femeie spală farfurii în laboratorul cofetăriei „Scala” când... *(Floarea Iordache)*

/

— „Făcusem baie şi ostenită m-am culcat

mai devreme. Când a început cutremurul o studentă, vecină, mi-a strigat să fugim jos, pe scări. Eu n-am vrut. Am rămas pe hol şi m-am prins cu mâinile de două uşi. Deodată s-a făcut o gaură prin care am căzut în picioare. Am avut timp să-mi pun o oală în cap. Uitaţi ce tăietură mi-a făcut la ochi! În aceeaşi clipă am văzut cum studenta a fost pur şi simplu decapitată. Pe urmă a căzut hidroforul. Am zburat prinsă de el până într-o grădină din apropiere. Am reuşit să escaladez un gard ajutată de doi oameni. S-a nimerit un doctor cu maşina lui. M-a adus aici, unde mă vedeţi. Dar nu ştiu de ce, în timpul cutremurului, nu mi-a fost frică deloc" *(Suzana Töroc*

— 62 ani – din blocul *fost* Popa Rusu nr. 11, etajul opt

— Diagnostic: „politraumatism acut" – peste câteva zile: „CU ADÂNCĂ durere, familia ing. Roman Gustav anunţă sfârşitul năprasnic, în cutremurul din 4 martie 1977, a scumpei lor soră, cumnată şi mătuşă BABA TÖROC. Singurul ei frate Gusti, cumnata Lili, nepoţii Adi, Viki şi Irina n-o vor uita niciodată pe Bobiţa lor. Dragostea şi devotamentul cu care ne-a înconjurat

toată viaţa, ne vor rămâne veşnic în suflet”); doi activişti de partid (*Petre Gheorghiu* şi *Emanoil Drob*), în jurul orei nouă şi zece minute seara, pornesc spre casă de la sediul din Piaţa Amzei, decişi să intre la cofetăria „Scala”, pentru a cumpăra dulciuri, apoi însă se răzgândesc şi intră la o bere, la restaurantul „Intimu, în timp ce „Scala”…

— „În seara aceea cumplită dereticam prin bucătărie. Soţul meu era în dormitor. Îmi aduc aminte că a căzut vitrina… Am auzit mai târziu, cât a trecut nu ştiu, doi bărbaţi care vorbeau între ei: «Trăieşte, Ioane, trăieşte. E grav rănită, dar trăieşte. Repede o maşină. Caută o Salvare». Am deschis ochii. Erau doi soldaţi. I-am întrebat cum au ajuns la etajul 10. Mi-au răspuns că m-au găsit undeva pe stradă, acoperită de moloz şi cărămizi. Am ridicat ochii. Blocul nostru nu mai exista…” („Deodată m-am trezit în stradă… cu pat cu tot” – povesteşte *Mihai Oţel,* soţul Eufrosinei Oţel – bloc *fost* Bibliotecii nr. 6 – etajul zece);

— „Eram la etajul cinci, cu tata. Mi-am dat seama că e aprins aragazul şi am alergat să-l sting. Atunci am auzit-o pe vecina mea, Melania Cârje şi pe fetiţa ei

ţipând şi bătând în uşa de la bucătărie. Li se blocase uşa, iar scara de serviciu, pe unde încercaseră să se salveze, era dărâmată. M-am repezit, am deblocat uşa şi au ieşit”… (prof. *Ion Săceanu);*

— „Am vrut să ies din apartament, dar mi s-a blocat uşa. Dacă nu se bloca, ieşeam şi cădeam în gol” (ing. *Ion Zavera* – bloc *fost* Lizeanu);

— „Când a început cutremurul m-am repezit la copil, l-am luat în braţe şi am început să cobor în fugă scara. Eram aruncată când în balustradă, când în perete. M-am trezit afară, desculţă, rătăcită de soţul meu. Eram îngrozită, fetiţa care are patru luni se uita la mine şi râdea, nu înţelegea ce se petrece” *(Camelia Ionescu* – asistentă medicală – locuieşte într-un bloc din Drumul Taberei);

— „Lucrez la Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei şi locuiam aici *[fost* „Casata”], la etajul întâi, apartamentul 1, împreună cu familia doctorului chirurg Georgescu, paralizat sărmanul. Am fost blocată de ziduri în camera de la mijloc. Am început să strig după ajutor. M-au auzit doi trecători, tineri, care s-au apropiat de mine,

m-au căutat cu lanterna prin întuneric până m-au găsit. Mi-au spus să nu mă mişc. Au dat bucăţile de zid la o parte şi m-au scos. Mă rog să aibă parte de sănătate” *(Floarea Antone);*

— „Locuiesc într-un imobil de beton din sudul Bucureştiului. La ora aceea eram în baie. Apa a început să se agite. Am înţeles. În întuneric, am înşfăcat un pantalon şi o cămaşă, fără să mă mai şterg. Am mers pe sticlă spartă. Mama a luat o pătură, fratele meu a luat banii din casă. Ne-am regăsit pe scară… Am coborât spre un parc din împrejurimi” *(Mihai Grigorescu* – 18 ani – adaugă: „erau 3 grade plus şi am rămas toată noaptea sub luna plină”);

— „Totul a început să mişte, luminile s-au stins. Am căzut. Am încercat să mă ridic, însă era imposibil. Zguduiturile s-au repetat, din ce în ce mai lungi, din ce în ce mai violente” (un bucureştean care nu-şi dă numele);

— Un bunic, când simte cutremurul, îşi ia nepotul (de câteva luni) în braţe, şi începe să joace prin casă, în ritmul cutremurului, numai să nu se sperie odrasla;

— Un martor ocular declară unui corespondent străin (de la *„L'Humanité"):* „Totul era alb în centrul oraşului. Cu greu puteai respira. Oameni surprinşi sub dărâmăturile restaurantului «Dunărea» au reuşit să-şi croiască o ieşire. Puţin mai departe, am văzut cum un autobuz a scăpat de sub tonele de moloz care se prăbuşeau asupra lui". Alt corespondent străin (de la *L'Express")* scrie însă: „Pe acelaşi bulevard, un imobil s-a prăbuşit peste un autobuz"... Adevărul este că, datorită prezenţei de spirit a şoferului, autobuzul, plin de călători, a scăpat neatins;

— Etc. – etc. – etc.

11

Aceeaşi dimineaţă de DUPĂ seism.

În ziua de 5 martie 1977 a avut loc, sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, o şedinţă operativă de lucru a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. În legătură cu sarcinile şi măsurile ce decurg din situaţia creată ca urmare a cutremurului din seara zilei de 4 martie a.c. Subliniind necesitatea continuării eforturilor pentru ducerea la îndeplinire

integrală a prevederilor Decretului prezidenţial, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri prioritare de maximă urgenţă, ce se cer a fi luate pentru lichidarea efectelor cutremurului şi normalizarea situaţiei în întreaga ţară.

Comitetul Politic Executiv a indicat ca pe primul plan să se pună urgentarea scoaterii de sub ruine şi dărâmături a tuturor persoanelor care au căzut victimă cutremurului. Pentru a se acorda de îndată asistenţa medicală corespunzătoare accidentaţilor, s-a hotărât eliberarea, în această perioadă, din unităţile spitaliceşti a persoanelor semiinternate, care pot continua tratamentul în mod ambulatoriu, şi punerea locurilor rămase disponibile la dispoziţia sinistraţilor ce necesită îngrijiri imediate.

Totodată, s-a indicat să se acţioneze în mod organizat şi sistematic pentru recuperarea mărfurilor din reţeaua comercială afectată de cutremur.

O sarcină de cea mai mare importanţă a organelor de partid şi de stat este constituirea unor comisii alcătuite din oameni de specialitate, care să identifice

toate locuinţele şi clădirile publice cu avarii, în vederea evacuării lor imediate. Această importantă operaţiune va trebui desfăşurată chiar în cursul acestei zile.

Concomitent, s-a stabilit să se acţioneze neîntârziat pentru asigurarea încartiruirii persoanelor sinistrate. În acest scop s-a stabilit închiderea temporară a unor institute de învăţământ superior, ai căror studenţi vor participa la munca patriotică pentru înlăturarea urmărilor cutremurului, şi punerea la dispoziţia populaţiei sinistrate a căminelor. De asemenea, pentru cazarea persoanelor rămase fără adăpost se vor folosi blocurile noi, finisate, nerepartizate încă şi, acolo unde este cazul, se va recurge la încartiruirea provizorie a sinistraţilor în locuinţe ale cetăţenilor.

Comitetul Politic Executiv a hotărât ca, în mod provizoriu, în municipiul Bucureşti să fie oprită aprovizionarea cu gaze naturale, pentru a se evita orice risc de producere a unor explozii şi incendii în întreprinderi, instituţii şi locuinţe. Această măsură este valabilă, de asemenea, şi pentru alte localităţi din ţară unde s-au produs avarii ale clădirilor şi ale reţelei de

distribuire a gazelor. Consiliul popular al municipiului Bucureşti, consiliile populare judeţene au sarcina să ia toate măsurile pentru repunerea rapidă în funcţiune a întregii reţele de distribuire a energiei electrice, precum şi a reţelei de alimentare cu apă şi de canalizare, în vederea satisfacerii urgente a nevoilor cetăţenilor. Totodată, s-a hotărât ca, temporar, să se raţionalizeze consumul de apă, stabilindu-se anumite ore pentru alimentarea reţelei, astfel încât să se poată face faţă în bune condiţii situaţiei actuale.

S-au stabilit, de asemenea, măsuri pentru desfăşurarea normală a activităţii de aprovizionare a populaţiei cu produse de larg consum şi, în special, pentru asigurarea funcţionării tuturor brutăriilor în vederea producerii întregii cantităţi de pâine necesară consumului. Pentru soluţionarea operativă a tuturor problemelor legate de aprovizionare şi buna funcţionare a reţelei comerciale, s-a instituit un comandament alcătuit din conducerea Ministerului Comerţului Interior.

Paralel cu eforturile pentru aprovizionarea normală a populaţiei, trebuie

acţionat împotriva oricăror tendinţe de creare a stocurilor de alimente la locuinţele cetăţenilor, care pot alimenta panica şi pot determina dereglarea aprovizionării. Cetăţenii trebuie să ştie că dispunem de cantităţile necesare de bunuri de consum pentru a asigura aprovizionarea satisfăcătoare a întregii populaţii. Comitetul Politic Executiv a stabilit, de asemenea, măsuri privitoare la buna desfăşurare a activităţii întreprinderilor economice. Toate unităţile industriale, agricole şi din celelalte ramuri economice care nu au suferit avarii trebuie să lucreze intens, cu întreaga capacitate, în schimburi prelungite, pentru a suplini astfel daunele provocate economiei de efectele cutremurului. De asemenea, conducerile întreprinderilor, oamenii muncii trebuie să acţioneze cu toată energia pentru intrarea în funcţiune în cel mai scurt timp a unităţilor economice avariate. Se impun, de asemenea, măsuri energice pentru asigurarea funcţionării normale a tuturor căilor de comunicaţie. Consiliul Naţional al Apelor este însărcinat să alcătuiască echipe de specialişti care să verifice cu cea mai mare exigenţă situaţia tuturor barajelor

hidroenergetice, în vederea asigurării bunei funcţionări a tuturor unităţilor producătoare de energie electrică. De asemenea, este necesar să se acţioneze fără întârziere pentru verificarea competentă a tuturor instalaţiilor chimice şi metalurgice din întreprinderile afectate de cutremur în vederea punerii lor în funcţiune în cea mai deplină securitate. Este necesar să se formeze grupe de tehnicieni şi muncitori calificaţi pentru repararea instalaţiilor electrice deteriorate de cutremur, astfel încât să se poată asigura alimentarea cu energie electrică atât a economiei, cât şi a localităţilor şi locuinţelor cetăţenilor. Comitetul Politic Executiv a indicat, de asemenea, să se adopte măsuri rapide pentru lichidarea avariilor produse de cutremur în agricultură, îndeosebi în fermele zootehnice.

Ţinând seama de faptul că localurile unor instituţii au fost distruse sau avariate de cutremur, s-a indicat să se treacă de îndată la gruparea personalului în clădirile instituţiilor nevătămate. O datorie de mare răspundere a colectivelor de conducere, a tuturor lucrătorilor instituţiilor calamitate

este salvarea şi evacuarea în cele mai bune condiţii a documentelor de stat, a arhivelor. Totodată, o parte a personalului din ministerele şi celelalte instituţii evacuate trebuie să se deplaseze în ţară, la unităţile economice, pentru a le sprijini efectiv în efortul de lichidare a efectelor calamităţii.

Comitetul Politic Executiv a indicat organelor şi organizaţiilor de partid, organizaţiilor de masă şi obşteşti să acţioneze cu fermitate şi energie pentru mobilizarea maselor de oameni ai muncii la lupta împotriva efectelor cutremurului, pentru unirea eforturilor tuturor în această mare acţiune patriotică. S-a indicat să se suspende orice fel de şedinţe, adunări sau alte manifestări de ordin public similare, inclusiv conferinţele pregătitoare ale Congresului ţărănimii, ce se amână pentru o dată ce va fi stabilită ulterior.

Este necesar ca fiecare cetăţean să fie prezent la locul său de muncă, să participe cu spirit de dăruire, cu înaltă responsabilitate socialistă, într-o atmosferă de calm şi ordine desăvârşite, corespunzătoare cerinţelor momentului, la îndeplinirea sarcinilor trasate de organele

de partid şi de stat, de Comitetul Central al P.C.R., de secretarul general al partidului şi preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Trebuie luate măsuri pentru a se evita aglomerarea pe străzi a cetăţenilor, dezorganizarea activităţii economico-sociale sub orice formă. Oriunde condiţiile o impun, trebuie create detaşamente de lucru ale oamenilor muncii care să acţioneze organizat, sub conducerea organelor de partid şi de stat, pentru lichidarea urmărilor cutremurului...

În ceea ce priveşte operaţiunile speciale de reparare a daunelor provocate de cutremur, este necesar ca acestea să fie realizate numai după o temeinică verificare de specialitate, astfel încât să nu se execute sub niciun motiv lucrări de mântuială, care ulterior să impieteze buna desfăşurare a procesului de producţie.

Comitetul Politic Executiv a hotărât ca Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv să funcţioneze în calitate de comandament pentru coordonarea întregii activităţi consacrate înlăturării efectelor cutremurului şi normalizării vieţii

economico-sociale. De asemenea, s-a stabilit ca membri ai Comitetului Politic Executiv să se deplaseze în ţară, în diferite zone şi localităţi sinistrate, pentru a participa la conducerea directă a activităţii de restabilire şi normalizare a situaţiei.

Comitetul Politic Executiv îşi exprimă convingerea că organele şi organizaţiile de partid, organizaţiile de masă şi obşteşti, tineretul patriei, toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, se vor dovedi la înălţimea acestui moment greu prin care trece patria noastră, la înălţimea aşteptărilor şi încrederii partidului, vor acţiona strâns uniţi, cu toată forţa şi energia, pentru înfăptuirea hotărârilor conducerii partidului şi statului, pentru soluţionarea rapidă şi eficientă a tuturor problemelor create de calamitatea naturală ce s-a abătut asupra ţării noastre, pentru normalizarea generală a vieţii economico-sociale, pentru asigurarea mersului neabătut al României pe calea socialismului şi comunismului, a prosperităţii şi progresului.

12

În lume se produc, în fiecare an, cel

puţin un milion de cutremure; din acest număr doar unul sau două ating magnitudinea 8, douăzeci sunt destul de violente ca să zguduie masa întreagă a planetei, o sută sau două se dovedesc distrugătoare, o mie provoacă pagube sigure şi alte trei sute de mii sunt abia simţite.

O infimă minoritate din aceste cutremure au drept origine fenomene vulcanice, surpări de caverne, de faleze, de galerii miniere sau explozii artificiale. Majoritatea seismelor sunt însă de natură tectonică şi se datoresc unor cauze interne. Ele se produc atunci când suma energiei pe care o acumulează progresiv forţele interne care acţionează asupra planetei atinge, în cutare sau cutare punct, limita rezistenţei rocilor, acestea cedează deodată şi ruptura declanşează, undele elastice care iradiază în toate direcţiile, punând în vibraţie scoarţa terestră. Punctul rupturii iniţiale poartă numele de *focarul* seismului, sau hipocentru. Chiar în focar un seism este totdeauna scurt, de maximum câteva secunde pentru şocurile mai violente.

Eliberarea energiei care se dezlănţuie la

hipocentru este rapidă, mişcarea, surparea, supraridicarea, culisa lui orizontal, sau combinaţie intermediară, se propagă de-a lungul planului faliei, foarte repede tensiunile scad la zero şi este de ajuns frecarea aripilor ca amândouă compartimentele, de o parte şi alta a faliei, să se imobilizeze. Totuşi, energia electrică, înmagazinată pe o mare rază în jurul focarului unui cutremur puternic, nu poate fi eliberată deodată în întregime, aşa că falia este încărcată cu această energie timp de ceasuri, zile, săptămâni şi chiar luni după seism, până ce replicile îi epuizează, în sfârşit, excesul de energie acumulat. Atunci se stabileşte o perioadă de linişte, mai mult sau mai puţin prelungită, în timpul căreia constrângerile care se exercită asupra globului reconstituie, puţin câte puţin, rezerva forţelor latente. Durata acestui repaus depinde de rezistenţa proprie a rocilor şi, mai ales, de intensitatea eforturilor care se exercită asupra lor Această intensitate a variat în decursul timpurilor, a emigrat dintr-o regiune într-alta a planetei şi în fiecare epocă geologică s-a manifestat în mod deosebit. Perioada

cuaternară în care ne aflăm, caracterizată în primul rând prin naşterea omenirii, nu constituie decât un mic apendice al erei terţiare, în timpul căreia s-au cutat şi au apărut marile lanţuri alpine, himalayene şi anzine, în timpul căreia s-au schiţat munţii circumpacifici, care se înalţă în arhipelaguri sau care se găsesc încă ascunşi în adâncurile misterioase ale oceanelor.

Dacă admitem că fiecare cutremur de pământ se datorează unei falii (şi probabil a unei întregi reţele de falii în cazul zguduirilor de mare magnitudine), este normal ca seismicitatea să fie maximă în recentele cute geosinclinale [traducătorul explică într-o notă: regiune mobilă a scoarţei care suferă, în cursul timpului geologic, o scufundare intensă, însoţită de manifestări vulcanice şi de acumularea unor serii de depozite sedimentare de mare grosime şi care se transformă ulterior într-un lanţ muntos cutat, ca mişcare a mişcărilor tectonice – *Paul B. Marian*], mai puţin în zonele geosinclinale mai vechi, şi minimă în masele stabilizate încă din timpurile precambriene. Acestea din urmă sunt întinsele platforme continentale, sunt

„scuturile” care alcătuiesc nucleul continentelor, sunt vastele întinderi ale fundurilor oceanelor. Dacă raportezi pe un mapamond epicentrele seismelor cunoscute, adică marile cutremure istorice şi milioanele de zguduiri înregistrate de la începutul secolului, observăm imediat existenţa a două zone, înguste şi lungi, în care se conturează 99% din activitatea seismică a globului: una înconjură aproape complet Oceanul Pacific, cealaltă leagă, prin arcuri puternice, arhipelagul Sonde de Azore, trecând prin Himalaya, Hindukuş, Iran, Caucaz, Turcia, arcul Dinaric, CARPAŢI [subl. ns.], Apenini, Alpi şi Atlas. Acestor două fâşii mari, complicate, ici-colo, prin câteva ramificaţii, trebuie să le adăugăm – secundare, din punctul de vedere al energiilor desfăşurate, dar importante prin semnificaţia lor tectonică – centurile înguste, care urmează cu exactitate traseul imensului lanţ submarin, care străbate patru oceane şi se prelungeşte prin zonele de prăbuşire, extinse, până în inima maselor stabile. Suprafaţa globului apare deci ca o colosală încrustaţie, unde blocuri vaste, relativ

calme, sunt despărţite prin regiuni instabile, mişcătoare.

Este o mare îndrăzneală să vrei să descrii seismicitatea globului, deoarece, din capul locului, te afli în faţa unui număr impresionant de fapte. Dacă n-am considera decât şocurile distrugătoare înregistrate de la începutul secolului [al XX-lea], fără să mai pomenim de cataclisme mai vechi, pe care nu le poţi trece sub tăcere, unele din cauza răsunetului lor, altele din cauza însemnătăţii lor în istoria seismologiei, şi iată că am ajuns la aproape zece mii de seisme. Fiecare dintre ele, sau aproape fiecare, îşi are particularităţile sale, fiecare cifrele sale, magnitudinea, profunzimea, victimele, construcţiile distruse… *(H. Tazieff).*

În istoria scrisă şi nescrisă a seismologiei Terrei, figurează, de acum încolo, şi „vinerea neagră” a anului 1977, martie 4.

Imediat după şedinţa Comitetului Politic Executiv, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut o teleconferinţă cu primii secretari ai comitetelor judeţene de partid. Secretarul general al partidului s-a interesat amănunţit

de situaţia din toate zonele ţării, îndeosebi din cele mai puternic afectate de cutremur, a cerut rapoarte exacte asupra stării populaţiei sinistrate şi a pagubelor pricinuite obiectivelor edilitare şi economice din centrele urbane, din mediul rural. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat să se acţioneze energic în toate judeţele, să se mobilizeze toate forţele umane şi materiale pentru înlăturarea cât mai grabnică a urmărilor calamităţii, asigurarea unei aprovizionări normale a populaţiei, adăpostirea celor rămaşi fără cămin, acordarea îngrijirii medicale celor care au nevoie, pentru repunerea în circuitul productiv a unităţilor afectate.

Primii secretari ai comitetelor judeţene au dat asigurări tovarăşului Nicolae Ceauşescu că, împreună cu întregul activ de partid, cu toţi comuniştii din judeţe, cu toţi oamenii apţi de muncă, vor face totul, vor lupta cu abnegaţie, zi şi noapte, pentru înlăturarea neîntârziată a urmărilor seismului, pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite de Decretul prezidenţial şi a măsurilor recentei şedinţe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Pentru ca

poporul nostru să-şi poată continua eforturile în largul front al muncii constructive *(Agerpres).*

— *Judeţul Prahova* – incendii la combinatele petrochimice de la Brazi şi Teleajen, la rafinăria „Vega”, la laboratorul Institutului de petrol şi gaze-Ploieşti; avarii la Combinatul petrochimic Valea Călugărească (buncărele de alimentare cu pirită, la două linii de acid sulfuric, prăbuşite); activitatea întreruptă – din cauza deteriorării staţiilor de transformatoare de înaltă tensiune – la întreprinderea de piese turnate-Câmpina, precum şi la schelele petroliere, din acelaşi motiv oraşele Slănic-Prahova, Mizil, Vălenii de Munte şi Urlaţi, cartierul Nord din Ploieşti – fără energie electrică; un cămin de nefamilişti, cu 160 locuri, prăbuşit (15 morţi); în opt cooperative agricole de producţie, grajdurile de animale au căzut, omorând vitele [un confrate explică modul în care, de pildă, la Combinatul chimic Teleajen, crunt lovit, n-a izbucnit niciun incendiu, deşi primejdia există: un zid a secţionat, în cădere, ventilul unui rezervor de 5.000 de tone benzină – coloana de

benzină atinge aproape doi metri – unul dintre maiştri, pe nume Dumitru Vasile, vine cu ideea să se vâre simple pene de lemn în spărtură, degeaba, cu toate că jetul s-a mai micşorat – atunci acelaşi maistru dă altă idee, să se bage apă în rezervor, benzina fiind mai uşoară va urca spre suprafaţă, iar apa va coborât şi va ieşi prin crăpătură, ceea ce se şi întâmplă în practică, mai mult chiar, penele se îmbibă cu apă şi etanşeizează rezervorul]; etc.

— *Judeţul Teleorman* – nenumărate întreprinderi oprite, printre acestea numărându-se Combinatul de îngrăşăminte Tr. Măgurele şi schela de extracţie Videle; la Zimnicea, 80 la sută din locuinţele vechi – distruse! – precum şi alte clădiri cu destinaţie social-culturală; în capitala judeţului, Alexandria, sute de familii au rămas fără acoperiş, întreprinderea de rulmenţi şi-a întrerupt activitatea (repusă, în după-amiaza zilei de 5 martie, în funcţiune – depăşire de plan, în primele 48 de ore: 15.000 de rulmenţi); etc.

— *Judeţul Vaslui* – oraşul Vaslui şi municipiul Bacău lovite din plin – şcoli, creşe-grădiniţe, cămine, locuinţe, alte

clădiri cu destinaţie social-culturală; *etc.*

— În municipiul *Buzău* – deşi 60 de case vechi sunt deteriorate, *nicio victimă omenească*! – în judeţ, avariate, 330 de locuinţe; *etc.*

— În municipiul *Craiova* – grav atinse Muzeul de artă, Casa Băniei, Muzeul Olteniei, Universitatea, Biblioteca judeţeană, două cinematografe; grav deteriorate 556 clădiri de locuit, alte 272 vor trebui reparate capital; lovite instalaţiile de alimentare eu energie electrică şi apă; morţi şi răniţi (mulţi în stare gravă); *etc.*

— La fel la Iaşi – la fel la Galaţi – la fel la Piteşti – *etc, etc, etc.*

14

14 – 15 ore de la seism. Până spre prânz se înregistrează în Capitală:

— Distruse – 122 clădiri

— În pericol – 67 clădiri

— Avariate – 785 clădiri

— MORŢI – 518 (neidentificaţi încă: 273)

Se apropie ora prânzului. Oraşul e un du-te vino. Ies la lumină cele dintâi femei cu baticuri negre, de voal sau de pânză; şi apar jerbele de flori naturale sau de flori stridente, de hârtie. Pe *şantierele salvării,*

cearcănele nu se văd, căci obrajii sunt – lunatic – pudraţi cu praf de moloz, şi pleoapele, când bat, ostenite, scutură acest polen funerar. Nimeni nu doarme, nici cei care n-au închis ochii, măcar o clipă, peste noapte – doar victimele îşi dorm, ireversibil, somnul. Cine, cine se mai gândeşte ce-a făcut *ieri* la aceeaşi oră a prânzului, vineri la prânz, în 4 martie 1977… Cât de îndepărtat pare *Ieri* de acest *ASTĂZI!* Timpul însuşi a fost fisurat de telurica izbucnire de la 21 h 22.20”.

Către prânz. Preşedintei «Republicii Socialiste România, Secretar general al Partidului Comunist Român şi Comandant suprem al Forţelor Armate, se află din nou pe teren:

Oprindu-se în zona calamitată a Căii Victoriei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost informat de primarul general al Capitalei asupra dezastrului produs la clădirile din faţa aripii noi a hotelului Athénée Palace, care s-a transformat într-un morman imens de moloz, de planşee şi grinzi de beton frânte, care au îngropat sub dărâmături numeroşi locatari. În urma acţiunilor operative şi eforturilor eroice ale

ostaşilor, cetăţenilor Capitalei, S-A REUŞIT SĂ SE SALVEZE în condiţii de mare pericol, mai multe VIEŢI OMENEŞTI.

Aici sunt evidente eforturile întreprinse încă din primele ore de după cutremur, când, dând dovadă de un înalt patriotism şi spirit de sacrificiu, ostaşi ai unităţilor militare, alături de elevi ai Grupului şcolar I.R.M.A. – Băneasa, au venit să degajeze de sub dărâmături câţiva supravieţuitori şi, în acelaşi timp, să redea circulaţiei de necesitate importanta arteră care este Calea Victoriei.

La blocul la parterul căruia se afla cofetăria „Casata” se relatează scene tulburătoare, felul în care, sub permanenta ameninţare de a fi ei înşişi prinşi sub bucăţi de planşee, soldaţi, împreună cu un grup de tineri, au muncit ore în şir, reuşind să scoată de sub ruine un copil de trei ani, după care, tăind cu aparatul de sudură bare de oţel-beton, au avut bucuria de a reda copilului mama, prinsă şi ea în păienjenişul de plase metalice şi dărâmături.

Tabloul zguduitor al dezastrului se reflectă grăitor pe chipurile tuturor celor de faţă.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu cere ca, pe lângă măsurile întreprinse în prima urgenţă, să se acţioneze cu fermitate şi maximă operativitate pentru accelerarea lucrărilor de degajare şi salvare a posibililor SUPRAVIEŢUITORI, să se concentreze în acest scop toate mijloacele tehnice şi umane existente. De asemenea, secretarul general al partidului a indicat ca operaţiunile de salvare şi degajare să fie organizate şi dirijate la faţa locului de specialişti, tehnicieni, ingineri, genişti, pompieri, lucrători cu o înaltă calificare, care să asigure desfăşurarea acestor lucrări în cele mai bune condiţii şi pentru evitarea producerii unor grave accidente.

În Apropierea Gării de Nord, unde s-a prăbuşit clădirea nouă a Centrului de calcul aparţinând Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, secretarul general al partidului a examinat şi a urmărit cum se execută lucrările de înlăturare a dărâmăturilor. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a criticat aspru modul în care a fost concepută această clădire, ignorându-se calculele de rezistenţă şi proporţionalitate a construcţiei. Totodată, secretarul general al

partidului a cerut să se întreprindă lucrări operative de recuperare a echipamentelor şi instalaţiilor de mare valoare.

Neglijenţe grave de construcţie au fost constatate şi la blocul OD 16 din bd. Armata Poporului, care s-a prăbuşit în întregime. De aici au fost scoase până în acel moment 26 de victime. S-a constatat că spre deosebire de toate celelalte construcţii din noul cartier Militari, care au rezistat bine puternicelor mişcări seismice, acest bloc S-A DEZAGREGAT, deoarece constructorii nu au respectat normele prevăzute pentru siguranţa construcţiilor. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat factorilor de răspundere să întreprindă o anchetă care să stabilească vinovaţii pentru a fi traşi la răspundere cu toată severitatea.

Şi aici, secretarul general al partidului a cerut ca tuturor sinistraţilor să li se asigure cu maximă urgenţă condiţii de locuit.

S-au examinat, în continuare, lucrările de salvare întreprinse în strada Brezoianu, unde o clădire cu 12 etaje, construită înainte de război, s-a prăbuşit în întregime, îngropând zeci de locatari sub dărâmături. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu apreciază

eforturile depuse pentru înlăturarea dărâmăturilor, cerând, totodată, ca aici şi în toate celelalte puncte calamitate, să fie prezente în permanenţă echipe de cadre sanitare care să dea primul ajutor celor salvaţi sau în caz de accidente de lucru.

Ore în şir s-a lucrat şi la blocul în care se afla pensiunea „Bulevard”, unde mai multe persoane se aflau prinse sub imensa greutate a construcţiei parţial prăbuşite, dar scăpaţi ca prin minune cu viaţă, blocaţi într-o nişă. La iniţiativa unui lucrător de miliţie a fost adus un autoatelier dotat cu aparatură de sudură şi vinciuri ce au permis realizarea unei breşe prin care alte trei persoane au fost salvate de la moarte.

În perimetrul Pieţei Rosetti, unde s-au prăbuşit, de asemenea, trei mari clădiri mai vechi, între 8 şi 10 etaje, sunt concentrate importante forţe umane - civili şi militari – precum şi mijloace tehnice. Până la ora prânzului s-a reuşit să fie scoşi de sub dărâmături mai mulţi supravieţuitori.

Aici, dărâmăturile fumegânde prezintă un tablou impresionant de dureros, dar totodată şi de profundă solidaritate umană. Privirile numeroşilor cetăţeni aflaţi în

preajmă se îndreaptă cu speranţă către secretarul general al partidului aflat în aceste momente grele în locurile atât de greu afectate de seism. Secretarul general al partidului ascultă impresionat relatarea unei scene de un profund dramatism petrecută în timpul cutremurului şi al eforturilor pline de abnegaţie şi eroism pentru salvarea vieţilor oamenilor, apreciază devotamentul şi dăruirea comunistă a celor care au dat curs chemării sale adresate întregului nostru popor.

Impresionantă a fost şi mobilizarea şoferilor de la întreprinderile de transport bucureştene, care au adus o contribuţie hotărâtoare la accelerarea lucrărilor de salvare a sinistraţilor, de degajare a traficului pe importante artere de circulaţie, de asigurare a transportului în comun al cetăţenilor. La blocul la parterul căruia se afla cofetăria „Scala”, de pildă, intervenţia rapidă a utilajelor mânuite de aceşti şoferi, precum şi prezenţa a peste 300 de soldaţi şi elevi ai Şcolii de ofiţeri Băneasa, au permis salvarea în cursul nopţii a 3 persoane aflate încă în viaţă [alt confrate aduce precizări: 900 de I.T.B. – işti au acţionat numaidecât

după seism, iar până în dimineaţa zilei de sâmbătă, *întregul parc* de 1.450 de autobuze şi 1.500 de taximetre şi furgonete, în mers; la două ore de la cataclism, aşadar la 23 h 22, sau şi prezentat la datorie TOŢI cei 35.000 de lucrători ai întreprinderii].

A fost vizitat şi noul cartier Pantelimon – Colentina, unde s-a constatat că toate construcţiile au rezistat bine la cutremur. Secretarul general al partidului se interesează de măsurile luate pentru desfăşurarea normală a aprovizionării populaţiei, a activităţilor de transport şi de alte aspecte impuse de starea de necesitate.

În continuare au fost analizate la faţa locului motivele avarierii unui colţ de clădire de la intersecţia bulevardului Mihai Bravu cu strada Lizeanu. Secretarul general al partidului recomandă constructorilor să tragă învăţămintele necesare şi să proiecteze mai bine acele părţi de clădire care suportă solicitarea maximă a undelor de şoc.

Prezenţa secretarului general al partidului în mijlocul întregului nostru popor, în aceste momente grele, a constituit, prin exemplul său de devotament

şi dăruire, un puternic factor stimulator în vasta acţiune de înlăturare rapidă a efectelor cutremurului, pentru normalizarea deplină a situaţiei din zonele calamitate, pentru asigurarea desfăşurării în cele mai bune condiţii a întregii activităţi economice şi sociale. Strâns unit în jurul partidului şi al secretarului său general, întregul nostru popor dovedeşte – aşa cum a dovedit şi în alte momente de grea încercare – hotărârea sa nestrămutată de a asigura mersul înainte al întregii noastre societăţi pe calea socialismului, a bunăstării şi progresului (*Agerpres*).

IS

O VIAŢĂ NU VALOREAZĂ NIMIC, DAR NIMIC NU VALOREAZĂ CÂT O VIAŢĂ.

(André Malraux)

Salvat din *fostul* bloc „Scala”, un contabil-şef (Vasile Marin) povesteşte:

— Ce să vă spun eu? Mai bine scrieţi despre cel care m-a salvat. Lui îi datorez viaţa. Lui Ciobanu Mircea, instalator la centrul 2 de la I.C.R.A.L. Herăstrău. Eu locuiam la etajul 11. Practic, planşeul a căzut peste mine, dar căderea a fost atenuată de mobilă. Deşi blocat de la mijloc

în jos, s-a creat deasupra mea un unghi apărător. Apoi am căzut în gol fără a realiza dimensiunea spaţiului. Am ajuns cu podeaua şi planşeul în stradă, în faţa lactobarului Dorna. La prima undă de şoc am luat fetiţa din camera ei. Soţia a ţipat: „Fii atent! Crapă vitrina!” M-am trântit la podea îmbrăţişând fetiţa. S-a stins lumina, nu mi-am mai văzut soţia. Nu ştiu nimic de ea nici acum. În stradă, m-am bucurat de un orificiu de aer. Am strigat. Nu mă auzea nimeni. Apoi paşi pe tablă. Omul despre care vă rog să scrieţi a spart planşeul cu târnăcopul, apoi cu o pânză de bomfaier, notaţi, doar cu o pânză, a tăiat 6 – 8 bare de oţel, a scos fetiţa vie, m-a deblocat şi pe mine de cărămizi, m-a învelit în paltonul lui, a oprit un taxi, i-a dat jos pe cei dinăuntru, ne-a sărutat ca pe cei mai apropiaţi oameni ai săi (eram de-acum fiii lui!) şi ne-a adus aici. În zarva generală tot el m-a aşezat într-un pat din salonul trei. Şi a plecat fără să-şi spună numele. Numai că, iată, legitimaţia lui de serviciu se află la mine (declaraţie înregistrată de *Adi Cusin*).

— *15 h 30* – blocul *fost* în bulevardul Magheru, cu staţia PECO la parter – doi

bărbaţi sunt coboâţi din clădirea distrusă, de la nivelul 7 (Ion Dinescu şi Nicolae Catargiu);

— În ziar, la decese – „Mica publicitate” – îşi aşteaptă rândul, să vadă lumina tiparului, anunţul: „Colectivul depozitului PECO Băneasa anunţă cu adâncă durere pierderea, în recentul cutremur, la locul său de muncă, a lui GEORGE SCOTNISCHI care timp de peste 43 de ani a lucrat la staţiile PECO, dintre care ultimii 20 de ani neîntrerupt la staţia „Lido”, fiind un exemplu de omenie, bun coleg şi tovarăş de muncă. Suntem alături de familia sa îndurerată” (omul acesta sacrificat inutil, care n-a vrut să iasă din staţie, la primele scuturături, deşi a fost îndemnat, ceilalţi salvându-se, omul acesta a apucat, la începutul destinului său de muncă, să pună benzină în motoarele unor „Ford 1934”, „Buick 1934” – 43 de ani de muncă şi o secundă de nedreptate).

Versurile lui Mallarmé sună astfel: „La chiar est triste, hélas!” – E TRISTĂ CARNEA…

Pe bulevardul Republicii, în noaptea cataclismului, o femeie prizonieră sub

dărâmături le strigă celor care se zbat s-o salveze:

— Tăiaţi-mi mâna, dar scoteţi-mă de aici! (mâna omenească este punctul terminus a 100.000 de cabluri nervoase).

Din fericire este eliberată, (de către doi fraţi, amândoi locotenenţi, Marian şi Valentin Cernea) fără zise sacrifica braţul; ceea ce, însă, nu reuşeşte întotdeauna. Dacă unii au fost omorâţi pe loc, de imensa masă prăbuşită, brusc, asupra lor, alţii sunt grav răniţi. AMPUTAREA, decizie atât de greu de luat, de către medic, în condiţii cât de cât normale, devine, în situaţia creată de seism, *ca pe front,* ceva curent, la ordinea zilei. Este cazul vânzătoarei Elena

Chiriţă (36 de ani) de la cofetăria „Scala” (are doi copii), anevoie adusă la lumină: stare de colaps, tensiunea 4. Ambele picioare aproape secţionate; perfuzie şi, ireversibilă, decizia: „Amputare!” Amândouă picioarele, amputate de sub genunchi. Pentru ea, ca pentru mulţi alţii

— Mutilaţi – catastrofa nu se încheie aici; urmează un lung şir de suferinţe fizice şi psihice, o dificilă readaptare la viaţă,

fiindcă va fi nevoită să umble cu proteze. Altă femeie însă va scăpa fără mutilare, când. De sub movila de moloz *(fostul* bloc „Continental”), toracele ei va apărea la vedere, dar picioarele, ah! picioarele îi sunt prinse sub o grindă imensă de beton. Amputare pe loc? Aflaţi de faţă, doi medici militari se târăsc prin ruine, şi mâinile lor – altminteri delicate şi aseptice – nu mai ţin seamă de nimic, degetele scormonesc, centimetru cu centimetru, până când victima poate fi eliberată, deocamdată, *întreagă…*

E tristă carnea…

E tristă carnea, deoarece fiecare om are o SCHEMĂ CORPORALĂ. Schema corporală este cea potrivit căreia ne simţim corpul *dinăuntru* (nu aşa cum îl vedem *dinafară,* dacă-l privim în oglindă); îl simţim ca şi cum ar fi delimitat în spaţiu de o linie trasă, ca şi cum ne-am vedea *silueta interioară.* Atâta timp cât corpul este intact, schema corporală, aşa cum o înregistrăm *dinafară,* şi aşa cum o simţim *dinăuntru,* SUNT IDENTICE. Dar când unui din membre este amputat, atunci ceea ce vedem nu mai corespunde cu ceea ce simţim în forul

nostru interior. În mod *obiectiv* un membru este amputat; în mod *subiectiv* el continuă să facă parte din corpul nostru. Judecând *obiectiv,* materia a dispărut; *judecând subiectiv,* el a rămas neştirbit, există, proiecţia lui înăuntrul individului supravieţuieşte. După unii autori, schema corporală, acest *sentiment al locului pe care corpul îl ocupă în spaţiu,* ar fi înnăscută; după alţii, aceasta ar fi rezultatul experienţei.

7 – 21 h 22 Seism – 4 martie şi după…

Despersonalizarea te face să pierzi însă sentimentul de existenţă a propriului corp. Ajungi să-ţi consideri propriul corp drept străin sau ca pe un fel de leş. Un sentiment *subiectiv* faţă de un mădular dispărut care, în mod *obiectiv,* face parte din corpul tău.

Pentru aceşti oameni mutilaţi, există, aşadar, braţe-fantomă, picioare-fantomă. În primul război mondial, în curtea unui spital de front, se spune că o ambulanţă ar fi strivit, din greşeală, o ladă plină cu membre amputate; şi se mai spune că, simultan, cei amputaţi, aflaţi în paturile lor de suferinţă, din clădire, ar fi sărit la ferestre, inexplicabil, urlând de durere… E tristă

carnea *Anetei Bălăşcău* (19 ani), salvată abia după 88 de ore, cu un picior grav rănit – AMPUTAT! – slăbeşte zece kilograme din cauza deshidratării, a şocului, a suferinţei…

16

Nici 24 de ore de la seism. După amiază. Sâmbătă. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu revine în punctele-cheie, pentru a verifica, în fiecare loc, modul în care se acţionează, în vederea înlăturării, cât mai grabnice, a catastrofalelor urme ale cutremurului. Aceeaşi indicaţie categorică, primordială:

— OAMENII, SALVAŢI OAMENII!

Pe temeiul celor constatate, secretarul general al partidului cere să se depună în continuare toate eforturile, să se muncească unit şi organizat, cu mai multă fermitate, să se facă tot ce este posibil PENTRU SALVAREA SUPRAVIEŢUITORILOR aflaţi încă sub dărâmături, degajarea cu mai multă operativitate a clădirilor distruse, asigurarea încartiruirii persoanelor sinistrate. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut să se acţioneze cu mai multă energie, ou mai multă hotărâre, să fie folosite din plin utilajele aduse până acum, să fie suplimentate acolo unde situaţia o cere.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut, de asemenea, să se lucreze pe mai multe fronturi, să se asigure toate condiţiile – inclusiv de degajare a traficului în sectoarele sinistrate – pentru – asigurarea unui ritm continuu de activitate susţinută.

Se impune – a subliniat secretarul general al partidului – mai mult spirit de organizare, de mobilizare, de concentrare a unor forţe sporite de tineri, de oameni ai muncii, militari, specialişti care să ducă la o accelerare a lucrărilor de salvare a supravieţuitorilor şi înlăturarea neîntârziată a tuturor consecinţelor cutremurului (Agerpres).

24 de ore de la seism. Seara târziu, pentru a patra oară într-o jumătate de zi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află iarăşi pe străzile Capitalei, în locurile cele mai lovite de cataclism. Prezenţa sa mobilizează eforturile, focalizează spiritul de abnegaţie al tuturor celor de faţă, traducându-se în noi FAPTE.

— Vous, les roumains, vous êtes un peuples très courageux et vraiment très uni (Voi, românii, sunteţi un popor foarte curajos şi cu adevărat foarte unit) – afirmă

Bernard Bleicher de la R.T.F., Radioteleviziunea franceză, trimis special al canalului „France!”

ÎN CIUDA PAGUBELOR IMPORTANTE UMANE ŞI MATERIALE PROVOCATE DE PRĂBUŞIREA A NUMEROASE IMOBILE, POPULAŢIA, CUPRINSĂ DE TRISTEŢE, A REACŢIONAT CU O MARE DISCIPLINA ÎN ACŢIUNEA DE LICHIDARE A URMĂRILOR DEZASTRULUI STOP ARMATA POATE FI VĂZUTA PRETUTINDENI ADUCÂNDU-ŞI AJUTORUL SĂU, SIMULTAN CU PROCLAMAREA STĂRII DE NECESITATE STOP SÂMBĂTA SEARA PE STRĂZILE BUCUREŞTIULUI NU PUTEA FI VĂZUT NICIUN INDICIU DE PANICĂ SAU DEZORDINE STOP ÎN TOT CURSUL NOPŢII DE SÂMBĂTA SPRE DUMINICA, ECHIPE ALCĂTUITE DIN MILITARI, MILIŢIENI ŞI GĂRZI PATRIOTICE AU ACŢIONAT ÎN LOCURILE ÎN CARE IMOBILELE AU FOST DISTRUSE STOP BUCUREŞTIUL ÎŞI PANSEAZĂ RĂNILE, ORGANIZEAZĂ ACŢIUNI DE AJUTORARE ÎNTR-O ATMOSFERĂ DE CEL MAI ÎNALT CALM ŞI DISCIPLINA STOP DUMINICA ÎN ZORII ZILEI, STRĂZILE ERAU PLINE DE

POPULAŢIE CARE Îşi vEDEA DE TREBURILE SALE FĂRĂ DEZORDINE, URMÂND APELURILE LA DISCIPLINA DIFUZATE DE MIJLOACELE DE INFORMARE PUBLICA (telegramă expediată din Viena – corespondentul agenţiei „France Presse”).

APROVIZIONAREA ORAŞULUI A FOST RAPID RESTABILITĂ (dintr-o telegramă a corespondentului agenţiei *United Press International* la Bucureşti).

Sunt *numai* 33 de ore şi jumătate, de la seism, până în clipa în oare, la debutul zilei de duminică, soarele răsare. Dar cerul este acoperit, cernit, ca şi sufletele. Cenuşiu, mult cenuşiu, pretutindeni.

— 580 morţi

— 3.214 răniţi (până la această oră).

Oră la care, din nenumărate părţi ale globului, încep să sosească telegrame de compasiune – sute de telegrame până la urmă – şi, totodată, ajutoare de diferite feluri (inclusiv din partea unor persoane particulare de pe alte meridiane, dar aflându-se, sufleteşte, pe acelaşi meridian al umanităţii).

Deodată căpitanul de siimeni [corp de gardă] avu o tresărire. I se păru că s-a clătinat, deşi era liniştit în toată făptura lui bine legată. Ori se mutase, piezişfaţă de stâlp, călugărul sârb? Dar între monah şi stâlpul pridvorului, păruse a se mişca, piezişfaţă de stâlp, turnul de pe râpa dinspre târgul Sucevii. În aceeaşi clipă adâncimile subpământene ale Cetăţii sloboziră un freamăt depărtat de năruire [...] Câteva clipe, freamătul pământului conteni. În palatul domnesc se stârni larmă; câteva ţipete de femei sfredeliseră gangurile. La cămările slujbaşilor domneşti se ţeseau alergări fără noimă; boiernaşi cu capetele goale, unii cu sabia în mână, se îmbulzeau la uşi. Siimenii, la odăile lor, se băteau la praguri şi în ferestre ca să iasă la lărgime. Al doilea val al cutremurului scuturăpământul cu mai multă putere şi mai îndelung decât întâia oară, cu aceleaşi detunete subpământene. În cornul dinspre răsărit al Cetăţii, turnul numit al Nebuisei îşi lepădă în râpă o aripă, cu mare sunet, şi clopotul lui dădu zvon prelung... (M. Sadoveanu – „Fraţii Jderi” – scenă petrecută în anul 1471, pre vremea lui Ştefan cel

Mare, „când domnul şezu la masă”, cum scrie cronicarul – i s-a calculat intensitatea, stabilindu-se acum a fi fost de 7 grade Richter la Suceava, iar magnitudinea pe aceeaşi scară, chiar puţin peste 7 grade).

1

Telegramele agenţiilor de presă – expediate de profesionişti ai genului, ziarişti încercaţi, eu un al „treilea ochi”, deosebit de penetrant – vor transmite, *în esenţă,* constatarea că:

FIREA ROMÂNULUI ESTE FANTASTICĂ, DOVEDIND, ÎNCĂ O DATĂ, CÂT DE CĂLIŢI SUNT OAMENII, CÂT DE CURAJOŞI ŞI ECHILIBRAŢI POT FI, ÎN CELE MAI CRUNTE ÎMPREJURĂRI.

În ciuda durerii profunde, ei – românii – nu îşi pierd, nici măcar într-o asemenea împrejurare, umorul. În chiar dimineaţa zilei de duminică, puteai auzi – la Bucureşti – următoarea anecdotă:

— Ştii cum a scăpat Bulă de cutremur?

— ?!

— A fugit pe scara Richter.

Indiscutabil, şi renumitul savant – Charles F. Richter – ar zâmbi, auzind calamburul.

Alţii au avut umor involuntar, ca de exemplu un pensionar din strada Roma care – imediat după seism – a alergat la prietenii săi de peste drum, întrebându-i:

— La noi a fost cutremur! La voi a fost?

Iar în sala teatrului „Nottara”, exact când se dă replica:

— Şi-acum stingeţi lumina! (Lumina se stinge – cutremur!)

Oricum, reacţia stenică a oamenilor se măsoară şi în capacitatea lor de a depăşi tragicul, prin doza nepieritoare, de umor, care l-a făcut pe unul din zimniceni – atât de greu încercaţi – să strige alor săi, cu unda de şoc sub temelia casei: 5

— Ţineţi, măi, pământul bine sub tălpi!

Deloc întâmplător, pe aceste meleaguri s-a născut şi expresia; „Haz de necaz”.

2

Lăsând deoparte orice digresiune, fie şi binevenită, să ne înarmăm şi cu alte date ştiinţifice, tocmai pentru a înţelege mai exact ceea ce *am trăit* în seara de 4 martie. Astfel, să urcăm împreună cele 12 „trepte” ale scării italianului Mercalli – *gradul VIII Richter* corespunde, de pildă, *gradului XI-Mercalli:*

Gradul I – zguduire înregistrată numai de seismografe, imperceptibilă omului; *gradul* îi zguduire simţită doar de unele persoane izolate, mai ales poate fi simţită la ultimele etaje ale locuinţelor înalte;

— *Gradul III* – zguduire destul de puternică pentru a fi înregistrată de un anumit număr de persoane şi chiar pentru a i se aprecia durata şi direcţia zguduirii;

— *Gradul IV* – zguduire percepută de un mic număr de indivizi aflaţi în aer liber, însă de mulţi care se găsesc în interiorul caselor – vesela vibrează, podelele şi tavanele crapă; *gradul V* – zguduire simţită de întreaga populaţie – mobilele se leagănă, unele sonerii sună „de la sine”;

- *Gradul VI* – trezirea generală a celor care dorm – speriaţi, oamenii ies din casă – soneriile sună – lustrele pendulează – ceasornicele se opresc – aparent se zguduie şi arborii – în casele prost construite, tencuiala crapă, cade, moloz;

- *Gradul VII* – spaimă generală, fără însă a fi aduse pagube edificiilor solid construite – bat clopotele – fisuri în unele clădiri – coşurile mai şubrezite se prăbuşesc, ceea ce provoacă pagube acoperişurilor – geamuri

sparte – apa lacurilor se agită – pe unele cursuri de apă se produc valuri;

- *Gradul VIII* – majoritatea coşurilor se prăbuşesc – largi fisuri în construcţiile solide – statuile se răsucesc pe postament sau cad – clopotele, clopotniţele, coşurile de fabrică se prăvălesc la pământ, toate acestea producând pagube serioase în căderea lor – în regiunile muntoase, de pe creste se rostogolesc la vale stânci;

- *Gradul IX* – distrugere parţială sau totală a câtorva edificii – casele europene sunt temeinic deteriorate, multe dintre ele devenind absolut de nelocuit;

- *Gradul* X – majoritatea caselor de piatră sunt distruse, clădirile solide de lemn, precum şi podurile, sunt avariate, unele chiar făcute praf – conducte de apă, de gaz, fracturate – în pavaj sau asfalt apar crăpături – terenurile mobile sunt fisurate, de-a lungul pantelor şi malurilor de apă, pământul se surpă – râurile şi lacurile se revarsă;

- *Gradul XI* – nicio clădire de piatră nu mai rezistă în picioare – de asemenea casele solide de lemn sau din crengi de copac cad, cu foarte puţine excepţii – oricât de bine

construite, podurile se rup, iar şinele de cale ferată se răsucesc, digurile se desfac de la locul lor; *gradul XII* – din tot ceea ce a creat omul, nu mai rămâne NIMIC – se produc modificări substanţiale în topografie: apar falii noi, au loc dislocări importante orizontale, munţii se surpă, lacuri şi cursuri de apă iau naştere – *etc.*

(după H. Tazieff)

3

Duminică. Altă dată „zi de odihnă”…

Neodihnit, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află din nou pe *traseul durerii şi al speranţei,* care include deopotrivă „şantierele salvării”, ca şi „şantierele reconstrucţiei”. *Trecutul* este încă atât de *prezent,* dar şi *viitorul.*

Ca şi în ziua precedentă, petrecută practic, în întregime, în mijlocul oamenilor pentru a le orienta munca, pentru a-i îmbărbăta şi mobiliza, secretarul general al partidului s-a aflat din nou, în această dimineaţă, alături de cetăţenii care au avut de suferit de pe urma cataclismului, de echipele de intervenţie care lucrează la salvarea vieţilor omeneşti şi a bunurilor materiale. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a

fost întâmpinat de cetăţeni cu aceleaşi sentimente de caldă recunoştinţă, de profund respect faţă de tot ceea ce face pentru urgentarea operaţiunilor de salvare, pentru revenirea cât mai grabnică la făgaşul normal al vieţii social-economice a Capitalei şi a ţării. (*Agerpres*)

Pentru a cincea oară sunt vizitate locurile în care se află *fostele* blocuri:

— Intersecţia Lizeanu-Ştefan cel Mare
— Continental-Colonadelor
— Dunărea
— Scala
— Casata
— Nestor

Secretarul general al partidului urmăreşte progresele realizate, din după-amiaza zilei precedente, în eforturile de salvare a supravieţuitorilor, de evacuare şi cazare a sinistraţilor, precum şi în desfăşurarea celorlalte operaţiuni – de înlăturare a urmărilor cutremurului.

Privit sub prisma efectelor sale distructive, dezastrul provocat de cutremur îşi dezvăluie, la toate punctele vizitate, proporţiile sale reale. În aceste împrejurări grele, ostaşii forţelor noastre armate,

lucrătorii Ministerului de Interne, membrii gărzilor patriotice, cetăţenii Capitalei îşi intensifică eforturile. Munca plină de dăruire şi abnegaţie a echipelor de intervenţie oferă nenumărate dovezi de spirit de întrajutorare, de adevărată solidaritate umană. S-a făcut remarcat în mod deosebit grupul de studenţi care, prin faptele lor curajoase, bărbăteşti, au salvat, dintre ruinele fostului imobil de pe strada Ghica, câţiva supravieţuitori. Această construcţie, până mai ieri un edificiu arătos, cu mai multe etaje, nu mai este astăzi decât un morman de ruine, care au îngropat sub ele pe unii dintre locatarii acestui bloc situat în inima Capitalei. Cei câţiva inimoşi studenţi bucureşteni oare lucrează aici, fără odihnă, de două zile, au scos, în ultimele 12 ore, şase persoane prinse între dărâmăturile sau în încăperile izolate prin prăbuşirea Clădirii. Unul dintre bărbaţii salvaţi a putut coborî scările pe picioare. Cu câteva clipe înainte de sosirea secretarului general al partidului, studenţii tocmai reuşiseră să scoată încă un supravieţuitor – de data aceasta o femeie. Pentru salvarea ei, ca şi a celorlalţi locatari surprinşi de

cataclism, studenţii folosesc frânghii şi centuri de siguranţă, escaladează temerar zidurile rămase în picioare şi mormanele de moloz, punându-şi nu o dată în pericol propria lor viaţă. Este o grăitoare dovadă – pe care secretarul general al partidului o elogiază –, una din nenumăratele dovezi ale bărbăţiei şi curajului eu care cetăţenii Capitalei ştiu să înfrunte greutăţile pe care trebuie să le învingă în aceste zile de eforturi încordate.

Constatând faptul că s-a lucrat şi se lucrează intens la toate imobilele prăbuşite, la toate punctele care necesită intervenţia echipelor organizate în acest scop, secretarul general al partidului a constatat, în acelaşi timp, la multe din punctele la care s-a oprit, că, în organizarea acestei acţiuni de cea mai mare însemnătate, organele răspunzătoare manifestă destule lipsuri. *(Agerpres)*

Aici, pe *şantierele salvării,* un test absolut: umanismul socialist al salvatorilor şi al comandantului lor suprem.

NICOLAE CEAUŞESCU: Trebuie să faceţi tot ce se poate pentru a scoate pe supravieţuitori din case şi de sub

dărâmături. Salvarea vieţilor omeneşti este prima urgenţă. Trebuie folosită şi cea mai mică şansă de a salva un om.

O indicaţie, o rugăminte, un ordin! Cel care rosteşte aceste cuvinte, se află – în timpul cutremurului din 9/10 noiembrie **1940,** – închis la Jilava (fortul nr. 13) – o imensă cazemată subterană, transformată în temniţă. Comunişti se mai află întemniţaţi – în 1940 – şi la Doftana.

Un fapt istoric este legat de acest cutremur din 1940. Închisoarea Doftana se prăbuşeşte, literalmente, făcând o mulţime de victime, morţi şi răniţi, dintre deţinuţi, printre care se găseau şi numeroşi militanţi şi conducători ai Partidului Comunist Român. Aceştia deciseră să rămână pe loc – deşi evadarea devenise posibilă – şi să organizeze ajutoarele, venind astfel numaidecât în sprijinul victimelor. Închisoarea, care a fost reconstruită, este în prezent transformată în muzeu (*René Pichelin*).

Umanismul socialist comunist, îşi are sursa în faptele de luptă şi de jertfă din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat:

— TREBUIE FOLOSITĂ ŞI CEA MAI

MICĂ ŞANSA DE A SALVA UN OM!

Sub semnul acestei idei de adevărat umanism s-au consumat, pe întregul parcurs al desfăşurării lor, discuţiile secretarului general al partidului cu activiştii de partid care coordonează lucrările pe aceste nedorite şantiere, cu comandanţi şi membri ai echipelor de intervenţii, cu numeroşi cetăţeni, unii dintre ei salvaţi din clădirile grav avariate de cataclism.

În acest sens, comandantul suprem al forţelor noastre armate a dat instrucţii militarilor şi tuturor celor însărcinaţi cu executarea acestor operaţiuni să cerceteze neîntârziat fiecare loc, fiecare colţ în care s-ar putea afla supravieţuitori. Echipele de intervenţie trebuie să înceapă imediat – a ordonat tovarăşul Nicolae Ceauşescu – să spargă toţi pereţii despărţitori, planşeele, toate zidurile care conduc spre încăperile blocate în urma surpării unor edificii, să încerce să salveze, chiar şi de sub dărâmături, oamenii care ar putea să fie prinşi acolo.

S-a arătat, de asemenea, că se impune o mai mare concentrare de forţe umane

pentru înlăturarea urmărilor calamităţii. Membrii gărzilor patriotice trebuie să fie prezenţi în număr mai mare în locurile unde există speranţa că mai pot fi salvaţi oameni. Este necesar ca la aceste operaţiuni să lucreze mai mulţi oameni, să se ridice cărămidă de cărămidă acolo unde se presupune că s-ar mai putea afla supravieţuitori.

S-a relevat, totodată, că trebuie să se lucreze mai organizat şi la salvarea bunurilor personale ale sinistraţilor, a mobilierului aflat în apartamentele afectate. În acest sens, s-a cerut ca la aceste puncte

— Ca de pildă blocul de pe bulevardul Ştefan cel Mare – să se aducă utilaje potrivite, cu ajutorul cărora să se poată ridica, pe rând. Fiecare planşeu, să se scoată în felul acesta lucrurile aflate acolo.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat factorilor de răspundere să pună la dispoziţia echipelor de salvare toate utilajele şi instalaţiile de care se pot folosi pentru îndeplinirea misiunii lor. La aceste operaţiuni de maximă urgenţă trebuie să participe – arăta secretarul general al partidului – toate unităţile de pompieri, care

dispun de experienţa necesară şi echipamentul adecvat. Ele trebuie să fie prezente zi şi noapte la toate blocurile avariate, pentru a participa nemijlocit la operaţiuni, pentru a cerceta fiecare încăpere, pentru a descoperi şi a salva pe toţi eventualii supravieţuitori *(Agerpres).*

Tot duminică. Cât de ridicol sună *astăzi:* timp liber, relaxare după o săptămână de muncă etc. Iată doar câteva din VIEŢILE salvate în această zi de neodihnă:

— *11 h 20* – blocul fost „Casata" – relatează Marin Popa (38 ani): lucrând la etajul II, sub o canapea zăreşte o mână de copil, motiv pentru care „l-am chemat pe colegul meu, Ion Stan, şi am tras cu multă atenţie de canapea. Era o fetiţă cam de opt ani. Nu ştiu, nu mi-am putut da seama dacă era vie sau moartă. Cineva mi-a spus că la salvare încă îi mai bătea inima";

— *12 h* – blocul *fost* „Nestor" – cu o seară înainte, un reporter aflat la faţa locului, notează:

— Întâi oamenii! Totul pentru a-i salva pe cei care mai trăiesc! *(Nicolae Ceauşescu)*

Albit de acelaşi praf care se depune pe

feţele şi pe hainele celor din echipele de intervenţie şi ale rudelor celor îngropaţi sub dărâmături, tovarăşul Nicolae Ceauşescu este deopotrivă conştiinţa coordonatoare supremă şi participant direct la acţiunile de salvare. La lumina lanternelor, pătrunde printre dărâmăturile de la subsolul blocului de pe Calea Victoriei, din faţa aripii noi a hotelului Athénée Palace, asupra căruia stan să se prăbuşească structuri de beton, şubrezite, loc în care geniştii ezitaseră o clipă să intre. Încearcă rezistenţa panourilor prăbuşite.

— Străpungeţi aici! Şi dincolo! Trebuie să mai fie oameni! După ieşirea sa, înăuntru se strecoară echipa de salvare. Ore întregi de muncă încordată, sub ameninţarea grinzilor de beton, sfărâmate, menţinându-se într-un echilibru precar. – (după însemnările lui *George Neagu*).

Şi iată, la un moment dat, se aud strigăte: „Ajutor!” Echipa de şoc îşi continuă înaintarea, cu riscurile fireşti unei asemenea întreprinderi, fără să ştie, atunci, că două bârne (aceste bârne care, într-alte părţi, au curmat vieţi peste vieţi) s-au potrivit în aşa fel, încât, formând un unghi

salvator, îngăduie unor oameni, patru la număr, să trăiască, să spere, să strige, pentru ca salvarea să fie fapt împlinit, la 15 *h 30:* „Mi s-a părut că aud zgomote, chiar glasuri. Apoi s-a confirmat că aşa era. Din spatele unei imense bucăţi de beton care baricada o trecere îngustă, aflată la subsolul fostului bloc de locuinţe, oamenii strigau după ajutor. Am început să ne facem drum în sfârşit am reuşit să tăiem o breşă în beton. Am schimbat câteva cuvinte cu cei încă imobilizaţi acolo. Ne-au cerut apă. Dacă s-ar şti cum am mai alergat după sticlele cu apă minerală! Am continuat să-i îmbărbătăm, luptând să lărgim spărtura – deşi bucăţi de planşee, de pereţi, instabile, atârnau deasupra noastră… în cele din urmă i-am eliberat. Erau cu toţii în pijamale, cum stă omul acasă: pictorul Nicolae Stanciu, Ioana şi Marin Milano viei, Maria Ştefancu. Nu se mai puteau mişca. Câte ore stătuseră aşa, nemişcaţi, toţi patru, într-un spaţiu cât o jumătate de şifonier? Maşina salvării i-a transportat în cea mai mare viteză” (mărturia unuia dintre salvatori). Iar unul dintre supravieţuitori povesteşte: „Am scăpat. Am scăpat eu şi soţul, au scăpat şi

doi vecini. Ne uitam la televizor, parcă era un film [bulgăresc: «Dulce şi amar»], când a început totul să se clatine. Am fugit spre scară, dar n-am apucat să ajungem acolo, că totul s-a prăvălit înaintea noastră şi am rămas blocaţi între nişte grinzi, alături de vecinii noştri. Ne-am dat seama că s-a dărâmat blocul şi că suntem prinşi într-un spaţiu îngust, Ne-am gândit la vecini şi am plâns niţel. Apoi, pe întuneric şi ghemuiţi, că n-aveam loc în picioare, ne-am socotit cum să ieşim. Dar n-aveam cum, aşa că am aşteptat. La început ne-a fost frică, nu zic că nu ne-a fost, dar după ce s-au liniştit lucrurile, am fost siguri că vom fi salvaţi. Totul era să avem aer şi să nu ne pierdem cu firea. Stanciu s-a pornit să ţipe, dar apoi s-a potolit. Ţipa degeaba. Dac-am avut aer? Am avut. Se vede că o fi tras vreun curent pe la uşă. Ce făcea soţul? Nimic nu făcea, doar din când în când îl simţeam că pune mâna pe umărul meu şi mă bucuram. Însemna că n-a murit. De fapt, el a scăpat şi mai uşor decât mine, care sunt zgâriată şi lovită, mai ales la picioare, oare mă dor. Rinichii îi am în mine ca două pietroaie. Apoi, n-a fost nimic multă vreme. Foamea n-

am simţit-o, dar setea ne-a chinuit. Pe urmă, nu mai ştiu când, că pierdusem orice numărătoare a vremii, s-a auzit un zgomot. Stanciu a început din nou să ţipe, dar iarăşi n-a ajutat la nimic. Curând, zgomotul s-a întărit şi s-a repetat la zece – zece minute, şi bărbatu-miu, care cunoaşte la maşini, a zis că e un buldozer. Când i-am auzit bine pe salvatori? Cam cu o jumătate de oră înainte de a ne scoate. Aşa au spus dânşii după aceea, dar mi s-a părut mult mai mult. Atunci chiar că mi-a fost teamă să nu se mişte betonul şi să murim când eram ca şi scoşi. Dar n-am murit. Cine ne-a salvat? Nişte oameni buni. Aveau căşti în cap, ca ăia care lucrează la construcţii. Eram foarte slăbită, nici nu i-aş mai recunoaşte pe oamenii aceia, dar tot auzeam pe cineva strigând: „tovarăşe maior”. Asta înseamnă, nu-i aşa, că un maior ne-a salvat. Mai era acolo şi fratele vecinei noastre, care venise tocmai de la Rădăuţi, că de-acolo e dânsa. Aşa mi s-a părut, că bine nu vedeam, după atâta întuneric”. *(Ioana Milanovici* – după interviul luat, în Spitalul militar central, de *Ovidiu Ioaniţoaia.*

— Într-un alt pat din acelaşi spital,

soldatul *Ion Radu,* accidentat în timpul operaţiilor de salvare a celor patru supravieţuitori de la „Nestor”.)

— *Aproximativ 18 h* – blocul *fost* „Casata” – din dărâmături, ostaşii scot cadavrul unei bătrâne sub care, protejat de trupul bunicii (alţii spun că era – al mamei), trăieşte un sugar de şase săptămâni (alţii spun că numără opt săptămâni, însă ce importanţă să aibă *acum* asemenea contraziceri, când tatăl copilului. Aurelian T. Radu, se repede şi îşi ia copilul în braţe);

— 18 h 30 – blocul fost la întâlnirea străzii Poenaru Bord ea (nr. 20 şi 18) cu strada Artei – „Timp de un ceas sau poate mai puţin am crezut că Bucureştiul nu mai există, că acesta este sfârşitul. Nu sfârşitul meu, fiindcă, vorbind foarte cinstit, nu soarta mea mă speria. M-am cercetat, am mişcat tot ce puteam mişca din mine şi mi-am zis: bun. Nu-i nimic spart. Cum sunt foarte subţire, cum am făcut ceva yoga, mi-am scos piciorul din pantoful prins sub chiuvetă. Am închis bine butelia de aragaz. Am reconstituit în minte întâmplările şi am ştiut ou exactitate în ce loc mă aflu, ce am în stânga şi în dreapta. În spate aveam

peretele, spre cap se găseau nişte cutii cu scule şi felurite materiale. Ştiam că după ele, după zidul de cărămidă, se găseau ţevile de calorifer. Mi-am amintit că un om trăieşte fără apă şapte zile, iar fără mâncare patruzeci. Mi-am zis: nu te grăbi, ia-o uşurel, să-ţi ajungă benzina. Am început să aud curând zgomote deasupra. Însemna că se umbla pe acolo, că mai trăiau oameni în Bucureşti. Dacă mai trăiesc oameni, am să trăiesc şi eu. Ei au să mă caute. Am ascultat atent şi după o vreme am distins zgomote şi hârjâituri ritmice. Acestea trebuiau să fie maşini, buldozere, excavatoare. Mi-am scos pantalonii, care mă incomodau, am bâjbâit după o bucată de fier, am degajat un spaţiu lângă perete şi am început să sap încet, cu răbdare, pe lângă o cărămidă, întocmai ca Monte Cristo. Voiam să ajung la ţeava de calorifer, ca să dau semn afară că trăiesc. Nu mi-era teamă decât că, din greşeală, vreun buldozer avea să ia cuşca aceea lunguiaţă, în care stăteam întins cu totul. După fiecare cărămidă scoasă mă odihneam. Metodic, să nu transpir, să nu mi se facă sete, să nu-mi pierd forţele. Cred că puteam să stau acolo şapte zile. Eu aşa

cred. Am ieşit după 45 de ore, nu mi-a fost sete, somn mi-a fost abia mai târziu. Când zgomotele au fost destul de puternice, am încercat totuşi să mă fac auzit. Am stabilit un fel de contact cu cei de afară. M-am străduit să nu mă entuziasmez, să rămân lucid, sub o stare de tensiune egală şi nu prea înaltă. Ştiam că va trebui să-i dirijez pe cei de deasupra şi aşa s-a şi întâmplat. Când au început să spargă betonul, praful mă sufoca, zgomotul mă zăpăcea. Respiram de-acum de multă vreme prin pulover, ca printr-un bandaj filtru. Am vorbit, printr-o spărtură, ou soldaţii, explicându-le ce şi cum să spargă. Eu cunoşteam perfect topografia locului, aş putea spune că simţeam prin toţi nervii pulsul pământului. Lumina care a pătruns brusc m-a descumpănit câteva clipe. După socotelile mele, fiindcă ceasul nu avea fosfor, trebuia să fi trecut vreo două zile în cap. Am greşit doar cu trei ore. Trecuseră 45. Le-am cerut să mă lase să ies singur. O chestiune de demnitate. Mi-a părut rău că au sărit pe mine cu aparatul de filmat. Eram în chiloţi, murdar. Eu sunt un om pudic. Aş fi vrut să mă uit puţin la oamenii care munciseră să

mă scoată afară, să văd mai bine muntele ce-mi stătuse deasupra, să mă uit la ai mei, să văd ce se mai petrece acolo. Aş vrea să spun că schimbarea importantă care s-a petrecut în conştiinţa mea este legată de ceva ce l-aş numi măruntul meu scepticism: eram îndemnat adesea să gândesc că lumea e plină de meschinării, deşi ar putea să fie atât de frumoasă. Acum am văzut că lumea e plină de oameni extraordinari. De-aţi şti ce privire aveau soldaţii care se aflau în jurul gropniţei mele! Nu, lumea nu e dominată de meschinărie, frumuseţea lumii e un fapt real şi e la tot pasul. Sunt cam palid, sunt brăzdat de zgârieturi, dar mă simt în puteri. Noi, artiştii decoratori, muncim mult cu forţa braţelor, ca breslaşii artişti de odinioară. Când doctorul mi-a spus că mă paşte o cădere psihică şi că sunt slăbit, i-am luat mâna şi i-am strâns-o. Aşa l-am convins că nu sunt slăbit, că greutatea mea, cincizeci de kilograme, ele nu spun cât poate să îndure şi să înfăptuiască făptura umană, că nu contează decât voinţa omului. Eu trăiesc şi plec acasă acum numai pentru că am crezut în mine şi în toţi ceilalţi oameni, care lucrau la lumină" *(Tudor*

Octavian – consemnând spusele lui *Nicolae Moldoveanu,* pe care-l vizitează la Spitalul militar central, precizează: cel salvat juca şah, la ora sinistrului, cu un student, în atelierul său, căci *N.M.* este „unul din cei mai buni meşteri moderni ai bijuteriei româneşti de Artă”; „atelierul nu era prea mare: un banc de lucru pentru ceramică, şi bijuterii, «bibliotecă, un fel de nişă-pat, construită din lemne groase şi dulapi. Această nişă i-a fost salvarea [studentul, fugind în timpul cutremurului, a fost strivit] –, lemnele l-au protejat, patul acela ţărănesc i-a fost pavăză. A rămas pe jumătate ţeapăn, strâns în moloz şi lemnărie, cu piciorul stâng apăsat de un obiect metalic, probabil chiuveta. Nu şi-a pierdut nicio clipă cunoştinţa. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să închidă zdravăn robinetul buteliei de aragaz ce-o simţea în coaste”; şi, deosebit de important, după salvare: „Nicolae Moldoveanu nu se găsea în pat. Ceruse încă de dimineaţă să plece acasă, în ciuda faptului că medicul ce-i supraveghează însănătoşirea... îi recomanda, cu toată seriozitatea, să stea cuminte în pat şi să-şi asculte doctorii”, căci i se arată că „situaţii

de genul celor trăite de Nicolae Moldoveanu sunt urmate, de obicei, *de o cădere a întregului organism.* Fiinţa omenească îşi îndreaptă întreaga putere spre un singur scop şi, odată scopul împlinit, ea suferă un şoc” – ceea ce nu s-a întâmplat: părăsind spitalul după doar o zi de internare, Nicolae Moldoveanu este sănătos, desigur şi spre satisfacţia unuia dintre salvatori *(Anton Bâtfoi* – cursant la şcoala interjudeţeană de partid): el a avut inspiraţia de a opri, la un moment dat, macaraua şi buldozerul, pregătite să ridice un stâlp care era prăbuşit peste dărâmături, ceea ce ar fi antrenat, desigur, rostogolirea grămezii de moloz, oprindu-le numai şi numai ca să se încredinţeze, sută la sută, că nimic nu mai mişcă dedesubt; iar de dedesubt, Nicolae Moldoveanu semnalizează, bate ritmic în ţeava de calorifer – în ritmul bătăilor inimii.

— *19 h* – blocul *fost* „Scala”, impropriu denumit astfel după cofetăria care a fost la parter – pe timpuri se numea „blocul Algiu”, după numele proprietarului, avocat, ajutor de primar bucureştean, între anii 1929 – 1934, căsătorit cu o soţie bogată. „La an moment dat, sub dărâmături. Zăresc o nişă.

Mă aplec şi aud voci. Operaţiile de excavare se opresc imediat” *{Dumitru Stanica*

— Controlor de trafic la centrala auto). Ascultare intensă. Reluarea lucrului din plin. Târziu, doi locotenenţi – Ion Lioca şi Dan Iuraş – strecurându-se sub mormanul de ruine, finalizează efortul general: la lumină (reflectoare!) sunt scoase două femei, inginer Delia Spiegel (36 ani) şi mama ei, Maria Micu (78 ani) – alţii scriu ca sergentul major *Gheorghe Simion* (25 ani) le-a descoperit;

Aducerea la suprafaţă a celor prinşi sub dărâmăl/un nu încheie calvarul lor – şi al celorlalţi din jur. Revenirea la viaţă incumbă o serie întreagă de praguri care se cer a fi trecute lent, progresiv. Nu-i deloc o metaforă când spui: „S-a născut a doua oară”, fiindcă, realmente, acumularea necesară revenirii la existenţa obişnuită se aseamănă acumulării naturale care precede naşterea oricui. Doar că, de astă dată, traumatismul este dublu: *fizic* şi *psihic.* Şocul izolării, al singurătăţii fără sfârşit cert, reprezintă – pentru om – mai mult decât prăbuşirea casei în care a locuit; este prăbuşirea propriului edificiu, a propriei

construcţii interioare, a personalităţii sale.

Ca şi ştiinţa seismologiei (care n-are un secol vechime), cercetările asupra IZOLĂRII OMULUI (folositoare şi în cosmonautică) sunt abia la începutul-începutului. Iată un exemplu:

Şase luni stă izolat, într-o peşteră din Texas, speologul Michel Siffre. Legătura cu cei de la suprafaţă – în „sens unic”, limitată la datele transmise de electrozii implantaţi în organismul speologului: temperatură, ritm cardiac, unde cerebrale. Michel Siffre cere insistent să nu fie deranjat sub niciun motiv. Scopul principal al expediţiei subpământene: pierderea sensului timpului, perturbarea orologiului biologic firesc.

De altminteri, trăindu-şi „experienţa” într-un mod absolut diferit – din toate punctele de vedere – supravieţuitorii-salvaţi au demonstrat totuşi acelaşi lucru: *pierderea sensului timpului...* Abia scoşi la lumină sau în bătaia reflectoarelor, cu ochii închişi, oamenii întreabă:

— În ce zi suntem? (nici nu se mai pune chestiunea orelor).

Cât reprezintă o secundă? O bătaie de pleoape, copii... Dar pleoapele sunt

ostenite, ale salvaţilor, ale salvatorilor. Timpul, nemilos, curge năvalnic peste toţi, peste toate.

În raftul bibliotecii proprii, răsturnate în timpul cutremurului (mai ales cei care stau la etajele superioare din blocuri-turn – căci oscilaţia pe verticală a fost de 1,96 m, iar pe orizontală de 3,92 m şi 3,13 m), ţi-ai regăsit cărţi pierdute prin cine ştie ce ungher, în paginile cărora sunt descrise cutremure faimoase, figurând în istoria seismologiei, precum ar fi *Conception 1835* sau *Messina 1908.* Dacă deschizi ACUM „Călătoria unui naturalist în jurul lumii la bordul vasului – «Beagle»-” – jurnalul lui Charles Darwin – retrăieşti o experienţă de viaţă pe care ai fi dorit-o *uitată* în scoarţele cărţii:

20 februarie [1835]. Această zi va rămâne memorabilă în analele Valdiviei [Chile], fiindcă azi s-a întâmplat cel mai cumplit cutremur de pământ din câte cunosc chiar locuitorii ei cei mai bătrâni. Mă aflam pe ţărm şi mă întinsesem în pădure să mă odihnesc [Darwin are 26 de ani]. Cutremurul se produse dintr-odată, durând câteva minute, care mi se părură destul de lungi. Oscilaţia pământului era

foarte puternică. Legănările ni se părură, atât mie cât şi însoţitorului meu, că veneau drept dinspre răsărit, deşi alţii spuneau că porniseră dinspre sud-vest; aceasta dovedeşte cât este de greu uneori să se aprecieze direcţia vibraţiilor [însemnările lui Darwin sunt deosebit de preţioase, dacă avem în vedere simţul său de observaţie excepţional, absolut ieşit din comun]. Nu era deloc greu în timpul cutremurului să stau în picioare, dar mişcarea pământului îmi dădea ameţeală; se clătina totul ca un vas prins între valurile crucişe ale unui vârtej de ape sau, mai bine zis, eram ca un patinator care simte că gheaţa prea subţire se lasă în jos sub greutatea corpului. Un cutremur de pământ cumplit ne dărâmă într-o clipă felul nostru întreg de a gândi; pământul, această adevărată emblemă a temeiniciei, e destul să ni se mişte sub picioare ca pojghiţa de gheaţă a unei ape curgătoare şi o singură secundă ne-a şi trezit în minte ideea ciudată a nesiguranţei, pe care n-ar fi produs-o nici ceasuri întregi de meditaţie. În pădure, pe când copacii se clătinau în bătaia brizei, am simţit numai că tremură pământul, fără să-mi dau seama de

alte urmări. Căpitanul Fitz Roy, dimpreună cu câţiva ofiţeri, se afla în timpul zguduirii în oraş, unde totul fu mult mai impresionant; căci casele, fiind de lemn, nu se prăbuşeau, ele erau zgâlţâite cu toată puterea, iar lemnăria plesnea şi pârâia. Speriată peste măsură, lumea se năpustea afară din case. Asemenea scene, trăite de toţi cei care le-au văzut şi simţit urmările, creează groaza cumplită a cutremurelor [interesantă distincţia pe care Darwin o face, în legătură cu „înregistrarea psihologică" a cutremurului în oraş şi, pe de altă parte, în natură]...

4 martie [coincidenţă! scena descrisă se petrece cu 142 de ani în urmă]. Am pătruns în golful Conception... Mai-marele moşiei se repezi în fuga calului să-mi spună veşti cumplite despre marele cutremur din ziua de 20 februarie: „Nicio casă din Conception sau Talcahuano (portul) nu mai rămăsese în picioare; se dărâmaseră şaptesprezece sate. Şi un talaz uriaş [denumit *tsunami* de către specialişti] aproape că împrăştiase cu totul ruinele portului Talcahuano". Despre adevărul ultimei sale afirmaţii îmi dădui seama în curând, văzând numeroase dovezi:

tot ţărmul era numai grămezi de lemnărie şi mobilă, ca şi cum ar fi naufragiat o mie de corăbii…

A doua zi, debarcarăm la Talcahuano, iar de aci am luat-o călare spre Conception… Cutremurul a început la unsprezece şi jumătate, înainte de amiază. Dacă s-ar fi produs la miezul nopţii, cei mai mulţi dintre locuitori… ar fi trebuit să piară… Prima zguduitură venise pe neaşteptate. Mai-marele insulei mi-a spus că el îşi dăduse seama de cutremur numai după ce simţise că atât el cât şi calul său se rostogolesc pe pământ. Tot el mi-a spus că nişte vaci, care se aflau pe clina râpoasă a insulei, se prăvăliseră în mare… Marele cutremur fusese urmat de nenumărate tremurături uşoare: în primele douăsprezece zile, se număraseră nu mai puţin de trei sute…

După ce am văzut Conception, n-am putut înţelege cum de scăpaseră teferi atât de mulţi locuitori. Multă case se surpaseră peste străzi, formând astfel în mijlocul acestora movile de zidărie şi moloz… Cum zguduirile se ţineau lanţ, venind unele după altele la intervale de câteva minute, nimeni nu mai îndrăznea să se apropie de zidurile

crăpate; şi nimeni nu putea face nimic pentru prietenii şi rudele, oricât de dragi, care piereau din lipsă de ajutor. Cei care îşi scăpaseră ceva din avutul lor erau siliţi să vegheze straşnic, din pricina hoţilor, care, dându-le târcoale ori de câte ori se scutura iarăşi pământul, cu o mână se băteau în piept, strigând «misericordia!» [o, Doamne!], în timp ce cu cealaltă şterpeleau din dărâmături ce se întâmpla…

Nu e nevoie de altceva în afară de cutremure ca să se distrugă prosperitatea oricărei ţări… [Totuşi] copiii se jucau, făcând plute din mese şi scaune, cărora le dau drumul pe lacurile de apă sărată, rămase printre dărâmăturile caselor; şi se simţeau fericiţi, în timp ce părinţii lor erau cuprinşi de jale. Dar ceea ce mi s-a părut deosebit de interesant, a fost că toată lumea se vădea mai vioaie şi mai veselă decât ar fi fost de aşteptat. Era clar că distrugerea, atingând pe toţi deopotrivă, nimeni nu se simţea mai nenorocit decât altul şi nu-l putea învinui de nepăsare, acestea fiind urmările cele mai rele când oamenii îşi pierd avutul [demnă de atenţie observaţia lui Darwin, de psihologie socială în

condiţiile unui cataclism natural]…

Oamenii mai simpli din Talcahuano erau convinşi că acest cutremur fusese dezlănţuit de cine ştie ce vrăjitoare indiană, care, supărându-se, astupase cu doi ani mai înainte vulcanul Antuco. Credinţa aceasta e, bineînţeles, prostească, dar nu e mai puţin interesantă, fiindcă ea dovedeşte că experienţa i-a învăţat totuşi să facă legătura, care există în adevăr, între suprimarea activităţii vulcanice şi cutremurele de pământ. Explicaţia vrăjitoriei li se înfăţişa ca o necesitate numai când ei încetau să mai perceapă raportul de la cauză la efect; ceea ce nu înţelegeau ei, făcându-i să recurgă la explicaţia magică, era astuparea gurii vulcanului. Dar credinţa lor era cu atât mai ciudată, cu cât, după părerea căpitanului Fitz Roy, nu exista niciun motiv să se creadă că Antuco ar fi fost un vulcan stins…

N-am încercat să fac nicio descriere amănunţită a înfăţişării oraşului Conception, fiindcă simt că-mi este cu neputinţă să dau vreo idee despre stările sufleteşti, felurite şi amestecate, prin care am trecut… E ceva amarnic şi umilitor să

vezi că lucruri, care au costat atâta timp şi trudă omenească, se prăbuşesc într-un minut; dar mila pentru locuitori aproape că dispare dintr-odată, văzând faptul neaşteptat că pustiirea, care de obicei se atribuie unui lung şir de secole, este rezultatul unui singur moment.

Mai puţin meticulos decât un om de ştiinţă, însă deloc mai puţin sugestiv, Maxim Gorki înregistrează cutremurul *Messina 1908* astfel (se afla în Italia, bolnav):

Pământul vuia surd, suspina, se cocoşa sub picioare şi se agita, formând crăpături uriaşe, – de parcă în adânc sJar fi trezit şi mişcat un vierme uriaş, adormit de veacuri; orb, viermele acesta se târa acolo în întunecime, muşchii lui se contractau şi rupeau scoarţa pământului, aruncând de pe ea clădirile peste oameni şi animale... Tresărind şi clătinându-se, casele se aplecau, pe pereţii lor albi, crăpăturile şerpuiau ca nişte fulgere şi pereţii se năruiau, zăgăzuind uliţele strâmte şi pe oamenii dinăuntrul lor... măcinând oasele femeilor şi copiilor, tescuind creieri şi intestine sub greutatea lor, sfâşiind în chip hidos frumosul trup omenesc. Zgomotul

subteran, bubuitul pietrelor, trosnetul copacilor acopereau strigătele de ajutor, ţipetele de disperare, gemetele răniţilor… Oamenii şi pietrele se amestecau în grămezi, şi, tot mai des. Tot mai puternic tremurau casele, bisericile; o coasă invizibilă le secera din temelie, – nimic nu se putea împotrivi avântului ei uriaş… Pământul se agita precum marea, aruncând de pe pieptul său palate, cocioabei biserici, cazărmi, închisori, şcoli, nimicind cu fiecare mişcare sute şi mii de femei, copii, bogaţi, săraci, analfabeţi şi învăţaţi, credincioşi şi atei… [La ora 5,21 minute şi 15 secunde dimineaţa, când marea majoritate a populaţiei dormea încă, pământul începu să se cutremure. La început a fost o trepidaţie care crescu timp de zece secunde, apoi descrescu un timp egal şi după aceea încetă. Urmă o pauză de două minute. Şi în mod brutal, fără niciun fel de tranziţie, într-un zgomot îngrozitor de prăbuşiri şi ţipete deznădăjduite, în bezna înspăimântătoare, zguduirile puternice au distrus oraşele, târgurile şi porturile, au zdrobit populaţia sub tone de ruine şi sub avalanşa *maremoto*-ului – talaz uriaş produs de un

seism submarin – *n.n.* – care a urmat după aceea. Apoi a izbucnit incendiul. Au fost înregistrate optzeci şi patru de mii de victime. – *H. Tazieff]*

Un seism poate provoca o ridicare sau o lăsare a solului cu 14,1 m (Alaska, 1899), cu 6,9 m (California, 1872), cu 10,5 m (Assan, 1.897) etc., şi rupturi lungi de zeci de kilometri.

6

1977, martie 5, într-o zi de sâmbătă. Lupta cu timpul - contra-cronometru – continuă. *Niciun minut irosit!* (lozincă nerostită). *Viitorul* nu trebuie să sufere din pricina *prezentului.* În cursul aceleiaşi vizite de lucru începută de dimineaţă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se opreşte şi în două unităţi economice din Capitală, în care cutremurul a pricinuit pagube serioase:

Elocvente sunt şi constatările făcute de secretarul general al partidului la 23 August şi I.M.G.B., întreprinderi care, ca atâtea alte unităţi economice din capitală şi judeţele afectate, şi-au văzut producţia grav perturbată de cataclism.

Examinând, la cele două mari întreprinderi constructoare de maşini din

Capitală, modul în care se acţionează pentru aplicarea hotărârii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Cu privire la repunerea cât mai grabnică în stare de funcţionare a tuturor secţiilor şi unităţilor industriale avariate, secretarul general al partidului a apreciat că s-a muncit bine în această direcţie.

Acoperişurile surpate ale unor hale, grămezile de moloz, armăturile de metal contorsionate dezvăluie şi aici efectele puternic resimţite ale zvârcolirii seismice a scoarţei pământeşti. Dar muncitorii, tehnicienii, inginerii acestor puternice detaşamente ale clasei muncitoare, nu o dată fruntaşe în ramura lor de activitate, nu s-au lăsat descurajaţi. Dimpotrivă, cu forţe unite, cu eforturi încordate, cele două colective de muncă au trecut cu toată energia la înlăturarea pagubelor provocate de cutremur. La oţelăria de de la pildă, cuptoarele au şi fost aprinse, urmând ca în două zile să pornească şi forja. La secţia de subansamble sudate de la 23 August, deşi parţial avariată, se lucrează normal în sectoarele neafectate ale halei. S-au montat aici chiar o serie de utilaje noi, moderne, cu

performanţe ridicate, concepute de specialiştii întreprinderii şi executate prin autodotare, care contribuie substanţial la sporirea producţiei. Sunt realizări pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu le apreciază pozitiv, ca fapte demne de tradiţia acestor veritabile citadele muncitoreşti.

În dialogul purtat cu ministrul Ioan Avram, cu directorii celor două uzine, secretarul general al partidului a indicat, în acelaşi timp, să se intensifice lucrările de înlăturare a urmărilor cutremurului. Pe primul plan al acestei activităţi trebuie să se situeze obiectivul reluării cât mai grabnice, deocamdată chiar în condiţii improvizate, a producţiei secţiilor afectate, urmând ca într-o etapă ulterioară să se aplice soluţiile definitive pentru atingerea capacităţilor maxime şi repararea stricăciunilor. În acest sens, s-a cerut ca în timpul cel mai scurt să se efectueze toate operaţiunile de verificare a stării tehnice a tuturor maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor aflate în halele care au avut de suferit.

În paralel cu această preocupare prioritară, s-a cerut organelor de decizie să asigure o mai mare concentrare de forţe

umane la curăţirea terenului şi evacuarea molozului, avându-se în vedere, însă, şi recuperarea materialelor care mai pot fi refolosite. Este necesar – arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu – să lucreze om lângă om, peste tot unde acest lucru este posibil.

S-a remarcat că halele care s-au prăbuşit sau au fost avariate sunt tocmai acelea care au avut planşee grele, supradimensionate. S-a indicat ca acestea să fie înlocuite cu acoperişuri din materiale uşoare, prevăzute cu sisteme de iluminare naturală mai bună. La fabrica de turbine a întreprinderii de maşini grele, al cărei planşeu s-a deplasat cu 60 cm împiedicând funcţionarea podurilor rulante, şi prin aceasta a întregii secţii, s-a cerut specialiştilor să găsească o soluţie radicală pentru această problemă, care să prevadă şi reducerea înălţimii nejustificat de mari a halei, renunţarea la una din cele două căi de rulare, în acest context, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut conducerii ministerului ca halele cu asemenea destinaţii care se ridică în prezent sau se vor construi în viitor să aibă la bază o concepţie nouă, îmbunătăţită în sensul arătat, ceea ce va

permite şi micşorarea cheltuielilor de investiţii.

Prezenţa secretarului general al partidului în mijlocul poporului, în aceste momente când trecem printr-o grea încercare, a reprezentat, prin exemplul său de dăruire şi devotament, de neostenită preocupare pentru ajutorarea şi ocrotirea sinistraţilor, pentru normalizarea vieţii în zonele calamitate, un puternic factor stimulator, mobilizator, pentru unirea tuturor forţelor, concentrarea tuturor utilajelor în vederea înlăturării grabnice a urmărilor cutremurului, în scopul asigurării mersului înainte al societăţii noastre socialiste pe calea progresului şi bunăstării *(Agerpres).*

7

Deşi seismul a provocat întreruperea atâtor *legături,* iată (aveam să aflăm mai târziu – realmente „cutremuraţi" – la figurat) că tot ceea ce se petrece, în această dimineaţă de duminică neobişnuită, LA SUPRAFAŢA, o ureche atentă ascultă ÎN SUBTERAN cu nesaţ, ca de altminteri o ţară întreagă. Până la salvarea ei – căci VA Fi SALVATĂ! – mai sunt multe zile pline, circa

150 de ore. Elena Enache – prinsă sub dărâmături – rezistă. Nu plânge, fiindcă nu vrea să se deshidrateze. Se gândeşte în schimb, înduioşată, la anii copilăriei, tocmai ca să-şi regăsească echilibrul pierdut. Şi ascultă. Ascultă:

SALVAREA VIEŢILOR OMENEŞTI ESTE PRIMA URGENŢA. TREBUIE FOLOSITĂ ŞI CEA MAI MICĂ ŞANSA DE A SALVA UN OM.

— *Vă aşteptam* – avea să rostească Elena Enache, după 187 de ore şi 40 de minute de la seism, de la propria-i îngropare de vie.

Câţi asemănători ei nu *aşteaptă,* din nefericire fără tranzistorul care aruncă o punte nevăzută şi trainică, spre Ceilalţi! Ce simt şi ce gândesc? Cum li se înfăţişează *lumea, existenţa, destinul?* Cum interpretează nenorocirea în care se află, plonjaţi, fără nici cea mai mică vină? Un scriitor, aflat cândva într-o tristă împrejurare, obligat la imobilitate şi izolare, arată că, privind mult timp un punct fix, ajungi să nu mai ştii, câteodată, nici cine eşti, nici unde te afli. Lipsa identităţii te poate face să te priveşti, pe tine însuţi, ca

pe un străin, personaj abstract pe care celălalt personaj, viu, concret, îl someză, necontenit, să dispară. Timpul pulsează într-un fel anume, ca şi când fiecare clipă ar însemna, tocmai, dedublarea individului, când *el* real, când *el* imaginar, niciodată suprapuşi, identici. O senzaţie de depărtare şi de singurătate marchează diluarea individului în teama, nemărturisită, de-a nu se mai putea regăsi pe sine. Spaima, la un moment dat, pare să nu ţină de faptul că *alţii* s-ar putea să nu-l găsească, ci, dimpotrivă, că el însuşi nu se va mai descoperi niciodată, *el,* cel de altă dată, cel de totdeauna. Silueta incertă a propriei fiinţe este, indiscutabil, sursa tuturor temerilor. Şi-apoi, înstrăinarea de sine îţi dă sentimentul celui mai crunt prizonierat – prizonieratul etern, al morţii – iar viziunea asupra *lumii imediate,* bârne, sfărâmături, goluri şi oprelişti, obiecte, capătă o valoare nouă. Tainică şi teribilă compensaţie: să-ţi sprijini trăirile, gândurile, sentimentele pe fleacuri, pe obiecte absolut neesenţiale, secundare (o lanternă, un tranzistor, o daltă etc.). Şi, rezemându-te pe acestea, fizic şi psihic, să înduri – tocmai – teroarea lor,

coşmarul pe care-l trăieşti. Eşti un fleac printre fleacurile din care n-ai cum să evadezi şi, paradoxal, pe fleacurile acestea trebuie să mizezi, astfel încât orice lucru găsit, cât de cât folositor, însă nefolositor pentru ceea ce-i vital - SUPRAVIEŢUIREA – îţi produce o anumită stare de voluptate, de încântare, absurdă în condiţiile date, concrete. Cu timpul, pe măsură ce minutele se scurg, şi speranţa, fiecare detaliu, fiecare lucru capătă un loc anumit în ierarhia pe care-o stabileşti, inutil: „bun”, „rău”, „folositor”, „nefolositor”, „ucigaş”, „salvator”… Dacă poţi gândi, în asemenea împrejurare terifiantă, că „nimic mai ucigaş decât casa scărilor”, înseamnă că sentimentele şi-au pierdut treptat dimensiunile, au devenit ca o simplă epidermă, tactile, pot simţi lucrurile, stările brute, dar dincolo de acest prag totul nu-i decât închipuire, fabulos, visuri…

Visând la cei din SUBTERAN, cei de la SUPRAFAŢA au însă, firesc, altă viziune asupra împrejurărilor, a lucrurilor.

— TREBUIE FOLOSITĂ ŞI CEA MAI MICĂ ŞANSA DE A SALVA UN OM.

UN OM, O VIAŢĂ, un

SUPRAVIEŢUITOR. La lucru! Iarăşi la lucru! Şi cei de la SUPRAFAŢĂ mai au de aşteptat până când vor cunoaşte numele: Elena Enache, Floarea Iordache, Marina Stanca, Gabriela Corduneanu, Mircea Popescu. Eufrosina Oţel, Stoian Lolica, Livia Negoescu, Gheorghe Nemeş, Sorin Crainic… Şi alţii… şi alţii… şi alţii… Deocamdată, *eroi necunoscuţi - victime necunoscute,* aşteptându-se reciproc. Aşteptarea, la SUPRAFAŢĂ, în acţiune, este – oricum – mai uşoară, altfel trec orele, timpul.

— Cele mai grele momente erau cele când, de afară, nu se mai auzeau zgomote. Dar reveneau curând, ca o speranţă. Când am fost scoasă din capcana de ziduri prăbuşite se făcuse linişte. Am înţeles mai târziu că, ori de câte ori se lăsa liniştea aceea, atât de grea pentru noi, cei captivi, încă un om era salvat… (îi declară *Anota Alexandri,* mai târziu, pe patul de spital – după ce-a stat sub dărâmături patru nopţi şi trei zile – lui *Ioan Grigorescu*).

Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Secretar general al Partidului Comunist Român, duminică, ? martie 1977,

a avut loc o nouă şedinţă operativă de lucru a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în scopul stabilirii sarcinilor şi măsurilor prioritare ce se impun în continuare pentru înlăturarea cât mai grabnică a urmărilor cutremurului din seara zilei de 4 martie a.c. Intimele informaţii şi date privind situaţia din Capitală şi din celelalte localităţi puternic afectate întregesc imaginea pierderilor deosebit de grele provocate de cutremur în vieţi omeneşti, numărului mare al persoanelor accidentate, al clădirilor distruse sau avariate, prejudiciile aduse economiei naţionale prin distrugerea şi avarierea unui număr de unităţi industriale, a unor instalaţii şi utilaje, reţele de alimentare cu energie electrică, căldură şi apă, a unor complexe agrozootehnice şi sere, prin pierderi de animale. Comitetul Politic Executiv a apreciat că atât în Capitală, cât şi în celelalte zone calamitate, se acţionează cu energie şi abnegaţie pentru îndeplinirea măsurilor stabilite de conducerea partidului şi statului, a indicaţiilor secretarului general al partidului, pentru normalizarea cât mai rapidă a vieţii economice şi sociale.

Totodată, în cadrul şedinţei, pe baza constatărilor succesive, făcute la faţa locului, în cursul după-amiezii şi serii de 5 martie, precum şi în dimineaţa zilei de 6 martie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, relevând aspecte ale activităţii pozitive desfăşurate în unele puncte din Capitală, a făcut, totodată, o serie de observaţii şi critici cu privire la unele aspecte ale desfăşurării acţiunii de salvare a supravieţuitorilor din clădirile prăbuşite, unele aprecieri negative la adresa unor factori de răspundere pentru lipsurile manifestate în organizarea activităţii de primă urgenţă în vederea înlăturării urmărilor cutremurului şi normalizării întregii situaţii din municipiul Bucureşti. Secretarul general al partidului a dat indicaţii pentru adoptarea unor soluţii mai eficiente de atacare a clădirilor dărâmate, pentru mai buna concentrare şi folosire a mijloacelor tehnice de lucru în aceste operaţiuni, pentru organizarea mai bună a activităţii generale în spiritul răspunderilor înalte pe care le impune starea de necesitate decretată în ţara noastră ca urmare a cutremurului.

Pe baza indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se intensifice în primul rând acţiunile pentru salvarea imediată a persoanelor aflate încă sub dărâmături, concentrându-se în acest scop toate forţele umane şi materiale necesare, folosindu-se la maximum mijloacele tehnice, instalaţiile şi utilajele care pot uşura pătrunderea echipelor de intervenţie sub dărâmături, în subsoluri, în încăperi blocate.

S-a indicat, de asemenea, să se intensifice acţiunea de inventariere a tuturor clădirilor care au suferit avarii. În acest scop, în toate localităţile afectate de cutremur, comisiile de specialişti trebuie să continue şi să termine în cel mai scurt timp verificarea locuinţelor, casă cu casă, stradă cu stradă, de la oraşe şi sate, proprietate de stat şi individuală, pentru stabilirea cu exactitate a situaţiei, pentru evacuarea persoanelor expuse şi cazarea lor. Comitetul Politic Executiv a stabilit ca locuinţele mici, grav avariate, să fie demolate şi în locul lor să fie construite, în Capitală, în oraşe şi în comune, blocuri noi de locuit.

S-a stabilit, de asemenea, ca organele de

partid şi de stat să acţioneze în continuare cu toată energia pentru cazarea tuturor persoanelor rămase fără adăpost, a locuitorilor clădirilor evacuate, pentru asigurarea hranei şi celorlalte bunuri de primă necesitate familiilor sinistrate.

Comitetul Politic Executiv a cerut organelor de partid şi de stat, Ministerului Comerţului Interior, să acţioneze în continuare cu fermitate pentru asigurarea aprovizionării normale a populaţiei cu produse de primă necesitate, cu mărfuri de larg consum, pentru funcţionarea în bune condiţii a întregii reţele comerciale, pentru repartizarea şi desfacerea operativă a fondului de mărfuri în vederea satisfacerii cerinţelor populaţiei.

Ţinând seama de proporţiile deosebite ale pagubelor materiale suferite de populaţie, Comitetul Politic Executiv a hotărât constituirea unui fond de ajutorare a sinistraţilor care au suferit pagube mari, în valoare de un miliard lei, pentru refacerea locuinţelor şi recuperarea unora din bunurile distruse de cutremur.

Comitetul Politic Executiv a stabilit ca în toate întreprinderile industriale afectate de

cutremur să se ia măsurile cele mai urgente pentru înlăturarea dărâmăturilor din halele avariate, precum şi pentru verificarea tuturor instalaţiilor şi utilajelor, constituindu-se în acest scop colective de specialişti care să controleze în fiecare unitate afectată maşină cu maşină, instalaţie cu instalaţie, trecându-se neîntârziat la repararea celor deteriorate. Să se facă totul pentru reluarea grabnică, la întreaga capacitate, a producţiei în toate întreprinderile.

S-a indicat, totodată, să se inventarieze în toate unităţile agricole de stat şi cooperatiste, grajdurile, serele şi celelalte construcţii distruse sau avariate, pierderile de animale, stabilindu-se neîntârziat măsurile în vederea reconstrucţiei, a refacerii fondului zootehnic.

Comitetul Politic Executiv îşi reafirmă convingerea că organele şi organizaţiile de partid, de masă şi obşteşti, tineretul, gărzile patriotice, militarii Forţelor Armate şi ai Ministerului de Interne, toţi cetăţenii ţării, fără deosebire de naţionalitate, vor acţiona în continuare cu hotărâre şi devotament, cu dăruire revoluţionară, neprecupeţind niciun

sacrificiu pentru depăşirea momentelor grele, pentru înlăturarea consecinţelor dezastrului provocat de cutremur, mobilizându-şi toate forţele în vederea normalizării cât mai rapide a situaţiei în toate zonele calamitate, pentru asigurarea procesului neîntrerupt al vieţii economice şi sociale, al edificării socialismului în România.

9

Şi ce mai spun specialiştii în seismologie?

— Se exclude posibilitatea unor şocuri secundare, întrucât cutremurul s-a produs la o adâncime de 110 kilometri, considerată prea mare pentru a genera alte seisme (Centrul seismologic al „U.S. Geological Survey" din Golden, statul Colorado);

— „Numeroase cercetări asupra epicentrului cutremurului din regiunea Vrancei (România) au arătat că, de obicei, după un puternic seism, nu mai au loc alte mari seisme. După o puternică zguduire, forţa cutremurului slăbeşte treptat. În noaptea de vineri spre sâmbătă, seismografii noştri au înregistrat aproximativ 20 de seisme mai slabe pe care

populaţia nu le-a simţit. Nu se aşteaptă al doilea mare seism” (acad. L. Kristanov – directorul Institutului geofizic al Academiei de ştiinţe a Bulgariei);

— „Specialiştii gândesc că natura seismului de vineri seară îngăduie să se afirme că acesta nu va fi urmat de un alt cutremur de aceeaşi importanţă. Totuşi, să reamintim faptul că seismologia nu-i încă în stare să furnizeze previziuni cu precizia necesară. Neliniştea rămâne deci, întări de la bilanţul cunoscut al cutremurelor de pământ survenite în ultimele douăsprezece luni, în America de Sud, în Extremul Orient, în Asia centrală şi în Europa. La 4 februarie 1976, se înregistrau în Guatemala 23.000 de morţi. La 6 mai, un cutremur (intensitatea Richter 6,5) făcea aproape 1.000 de victime la Udine, în Italia de Nord. Apoi au fost 10.000 fără-acoperiş şi 6 morţi la Gazli (intensitatea 7,2), în Asia centrală; peste 5.000 de morţi în Noua-Guinee indoneziana în ziua de 26 iunie; peste 500 de morţi la Bali (intensitatea 5,5), în Indonezia, la 14 iulie; probabil 700.000 de morţi în regiunea Tangshan (intensitatea 8,2), în China, la 28 iulie; peste 6.000 de

morţi în Filipine (intensitatea 7,8), la 16 august; 133 de morţi în Indonezia, la 29 octombrie, 5.000 de morţi în Turcia, la 15 noiembrie... Un an cu o deosebit de mare activitate seismică pe glob? În general, specialiştii nu cred asta. Dar un an mult mai ucigaş decât alţii? Fără îndoială, modul modern de construcţie, neadaptat regiunilor care sunt scuturate de cutremure, se adaugă unei prea mari concentrări urbane. Terra nu-i singura responsabilă" *(René Pichelin – L'Humanité).*

Desigur erau mai puţin „pregătiţi", într-ale seismologiei, acei care – în urmă cu milenii şi secole – au explicat, prin legende, originea cutremurelor de pământ;

— Responsabil pentru seismele produse este Poseidon, zeul mării, fiul lui Cronos şi Rhea (aceştia au avut şase copii, mezinul fiind Zeus – părintele Cronos-Timpul îşi devorează însă copiii, motiv pentru care mama îl ascunde pe Zeus, dându-i titanului să înghită un bolovan înfăşat, astfel încât, cel salvat, devine mai târziu stăpânul lumii

— Dar metafora *Timpului-Cronos* care îşi devorează fiii este, realmente, zguduitoare); aşadar, Poseidon – mai întâi înghiţit. Îiuia

dat apoi afară, sălăşluieşte în fundul mării, alături de nereida Amphitrite, soţia lui, cu care, câteodată, însoţiţi de un uriaş cortegiu marin, într-un car tras de cai înaripaţi, spintecă valurile; el, Poseidon, stârneşte furtunile sau păzeşte liniştea apelor, iar atunci când tridentul său atinge pământul, acesta se pune în mişcare; insule ţâşnesc la suprafaţă sau, dimpotrivă, dispar pentru totdeauna, râuri apar din senin, lacuri se încheagă, întocmai ca în scara actuală Mercalli, gradul maxim, al XII-lea (aşa cred grecii antici);

— Pământul se sprijină pe balene şi, când balenele se mişcă, fireşte, se clatină şi Terra (legendă populară japoneză);

— Punctul de sprijin al Pământului este cornul unui taur care stă pe spinarea unui peşte gigantic, înotând în oceanul subteran (remarcabilă sugestia fragilităţii) – iar taurul are, normal, două coarne şi, probabil când se plictiseşte, întocmai ca într-un număr de circ, azvârle globul pământesc de pe un corn pe altul, şi călătoria aceasta a Terrei, improvizată şi nedorită, provoacă seisme (după o legendă iraniană);

— Suportul Pământului nu-i decât o

broască de aur care, când şi când, are obiceiul să se scarpine în cap sau, înţepenită de nemişcare, îşi întinde labele – *cutremur!* (legendă tibetană);

— Tot o broască, însă ţestoasă, ţine lumea în spinare şi, dacă se mişcă… (legendă a indienilor nord-americani);

— Spinările a şapte uriaşi sunt suportul Pământului, s, e mai mişcă şi uriaşii, cât de uriaşi sunt… (altă legendă);

— Pământul stă pe stâlpi, ca orice casă, stâlpii putrezesc cu timpul, motiv pentru care şi trosnesc adeseori (viziunea unui eschimos);

— Sub Pământ trăieşte zeul Tuil, călător cu sania trasă de câini – atunci când câinii se scutură de zăpadă sau de purici, iată şi cutremurul (legendă din Kamciatka);

— Şi aşa mai departe…

Cu 2000 de ani în urmă, poetul latin Lucreţiu spune însă: NATURA FACE TOTUL ÎN MOD ARBITRAR, FĂRĂ AMESTECUL ZEILOR. Omul contemporan, deşi supus naturii, luptă din răsputeri s-o respecte şi să-i găsească, totodată, punctele vulnerabile, legile. Chiar dacă, în seara de 4 martie – ca şi într-alte prilejuri

asemănătoare – regnul animal s-a dovedit mai „sensibil” la ceea ce Natura pregăteşte în ascuns, şi l-a avertizat pe om (câţi i-au înţeles „limbajul” specific?), ele, animalele, sunt pe de-a întregul în mâinile Naturii (calitate şi defect), căci Natura gândeşte şi acţionează pentru ele – cum arată un eminent savant austriac *(Karl von Frisch).* „Insectele [spune el, de pildă] n-au nevoie de prea multă materie cenuşie”. Insecta este inocentă. Dar omul? Omul, prin acte reflexe, voluntare, acţionează în virtutea unui proiect, a unui plan de viaţă. De aceea, cu riscul de a i se dovedi, câteodată, că se înşală, omul nu îndură uşor, şi pe drept cuvânt nici *nu acceptă* ideea c-ar fi integral în mâinile Naturii oarbe. Omul *ştie* astăzi care-i „suportul” real al Terrei, şi propriul său suport. Proba de foS o constituie, tocmai, împrejurarea-limită din seara de 4 martie, tot ceea ce se întâmplă după aceea, dovedind că un om poate ajunge, pe neprevăzute, într-o situaţie disperată, fiind prins sub dărâmături, paralizat de frică; însă el nu suferă neapărat şi de paralizarea conştiinţei morale.

10

Amiază. Teleconferinţa secretarului general al partidului cu primii secretari ai judeţelor lovite de cutremur. Imediat după aceea, decolarea elicopterului prezidenţial, spre centrul de reşedinţă al judeţului Teleorman…

Puţin după ora 12. Alexandria. Aterizare. Amplu raport prezentat tovarăşului Nicolae Ceauşescu, privitor Ici gravele Urinari ale seismului, precizându-se că mai multe unităţi economice importante şi-au încetat activitatea, fondul edilitar al centrelor urbane a suferit avarii serioase, s-au înregistrat victime omeneşti şi mari pagube materiale. De asemenea, sunt trecute în revistă măsurile ce s-au luat, conform indicaţiilor primite anterior, urmărind simultan: înlăturarea efectelor cutremurului – normali zarea vieţii economice şi sociale.

Imediat, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a deplasat în centrul oraşului, puternic avariat de cutremur, unde un mare număr de echipe de militari, membri ai gărzilor patriotice, activişti de partid, ai organizaţiilor obşteşti, cetăţeni – bărbaţi şi femei, tineri şi vârstnici, – lucrau cot la cot,

într-o hotărâre şi dârzenie unanime. Peste 230 case de locuit din Alexandria au devenit inutilizabile, în urma puternicelor mişcări tectonice, numeroase alte clădiri au suferit avarii

Examinând centrul oraşului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a hotărât ca acest perimetru să fie reconstruit în întregime, după proiecte deja existente, validate de practică. În această privinţă, secretarul general al partidului a sugerat exemplul zonelor bucureştene Pantelimon şi Dorobanţi, subliniind că Alexandria trebuie să dispună de un centru civic modern, cu clădiri frumoase şi rezistente, care să schimbe total înfăţişarea de veche aşezare provincială a acestui oraş. Secretarul general al partidului a subliniat că întreaga reconstrucţie trebuie să înceapă cât mai urgent, de la centru spre marginile localităţii.

Asistând la acest dialog, sutele de oameni s-au oprit pentru câteva clipe din muncă, chipurile obosite de nesomn şi încordare s-au destins. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a dus în mijlocul lor, înconjurat cu stimă şi fierbinte recunoştinţă de

oamenii muncii.

— Sunteţi de acord, tovarăşi, să demolăm centrul oraşului, să construim altul, mult mai frumos, demn de socialism?

Şi, ca un singur glas, oamenii au răspuns:

— Da, tovarăşe secretar general!

— Atunci să punem cu toţii mâna, să fim uniţi şi la greul acestei munci, şi la împlinirile ce vor veni!

Însoţit de urările de sănătate, de sentimentele de recunoştinţă ale cetăţenilor, secretarul general ai partidului părăseşte oraşul Alexandria. Puternic îmbărbătaţi, oamenii îşi reiau cu forţe noi munca. *(Ager preş)*

Ora 13. Se zăreşte – de sus – Dunărea. Elicopterul prezidenţial aterizează. *Zimnicea* – localitatea cea mai crunt lovită de cutremur în judeţul Teleorman.

— Străzi întregi prefăcute în ruine;

— Prăbuşite – 175 case;

— Grav avariate – 523 case;

— În total, de nefolosit din întregul fond locativ al oraşului – 80 la sută;

— Stricăciuni serioase, unele de neînlăturat – 3 unităţi economice, 19 unităţi

comerciale, două şcoli, două grădiniţe, spitalul, Casa de cultură;

— Sinistraţi – 4.000 de oameni (din 15.000 locuitori).

Mulţi dintre aceştia au fost cazaţi în internate, în locuinţele altor cetăţeni, au plecat la rude sau la cunoştinţe din alte localităţi. Comandamentul local, ajutat de formaţiuni militare de pompieri, de echipe muncitoreşti, de oameni din satele învecinate, a făcut tot ce a fost posibil pentru înlăturarea grabnică a urmărilor catastrofale ale cutremurului. S-au repus în funcţiune liniile de energie electrică, instalaţiile de alimentare cu apă, s-a asigurat asistenţa medicală pentru cei răniţi, aprovizionarea cu alimente, mai cu seamă lapte pentru copii. Dar populaţia parcă nu şi-a revenit încă din teribilul şoc, oamenii stau buimăciţi în mijlocul străzii, în timp ce curajoşii ostaşi le scot lucrurile de sub dărâmături, se strecoară printre ziduri sparte pentru a salva bunurile alimentare din magazine, pleacă cu camioane încărcate de moloz şi se întorc grăbiţi, mereu neobosiţi, într-o crâncenă luptă cu urmările catastrofei.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu se apropie de oameni, este alături de ei în marea încercare, îi îmbărbătează, îndemnându-i la muncă alături de ostaşi, pentru salvarea propriilor lor bunuri.

Secretarul general al partidului le vorbeşte oamenilor despre reconstrucţia oraşului, se consultă cu ei.

— Vrem să refacem în întregime oraşul, le spune tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Ne gândim să-l reconstruim numai din blocuri, care s-au dovedit foarte rezistente. Vom acorda tuturor celor ce doresc credite pe termen lung. Se vor construi aici noi unităţi industriale, vor fi condiţii mai bune de muncă şi venituri mai mari.

Cuvintele secretarului general al partidului sunt primite cu deplină aprobare şi profunda recunoştinţă, cu mulţumiri rostite din adâncul unor inimi îndurerate.

— Să se păstreze actuala sistematizare stradală, care este bună, să se creeze în jurul, parcului central o reţea comercială, variată şi cuprinzătoare.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu parcurge, apoi mai multe străzi, cere să se inventarieze exact fondul locativ care mai

poate fi folosit, se opreşte apoi la un magazin de confecţii al cooperaţiei de consum. Aici, secretarul general al partidului constată că nu s-au luat măsurile necesare pentru degajarea clădirii de moloz şi ocrotirea mărfurilor, cere să se acţioneze imediat în acest sens, întrucât clădirea nu a suferit avarii prea mari. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu intră în magazin, demonstrează că el poate fi redeschis chiar a doua zi, mai cu seamă că sinistraţii au acum mare nevoie de îmbrăcăminte.

Secretarul general al partidului vizitează apoi întreprinderea de panglici, a cărei producţie a încetat. Aici, se constată că nu s-au luat măsuri pentru restabilirea ordinii şi curăţeniei, deşi halele nu au avut de suferit. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu cere să se întreprindă imediat şi energic acţiunile necesare pentru începerea producţiei, întrucât utilajele sunt intacte, iar energia electrică a fost restabilită.

În acelaşi timp, se recomandă crearea unor luminatoare de plafon, uşurându-se astfel şi construcţia şi creându-se condiţii mai bune de muncă. Secretarul general al partidului precizează apoi care din clădirile

întreprinderii trebuie demolate, dă indicaţii precise privind extinderea unităţii. *(Agerpres)*

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu indică organelor locale de partid şi de stat să ia cele mai energice măsuri pentru ca:

— În cursul zilei de astăzi [duminică 6 martie] să fie cazaţi în spaţiul locativ rămas neafectat de cutremur, unii dintre sinistraţi, şi în primul rând femeile şi copiii;

— Mâine să fie deplasate aici forţele necesare pentru construirea imediată a unor barăci, în care să fie adăpostiţi toţi cei rămaşi iară casă.

Elicopterul prezidenţial aterizează pe stadionul din *Turnu Măgurele,* localitate în care peste 600 de case au fost avariate de cutremur, multe dintre ele foarte grav:

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a sugerat să se construiască aici o esplanadă mărginită de blocuri, cu vedere spre Dunăre şi Olt, la confluenţa cărora se găseşte Turnu Măgurele. Această parte a oraşului va trebui să fie locul de agrement al cetăţenilor, să-i confere un plus de pitoresc şi frumuseţe, în ambianţa de centru urban modern, civilizat, pe care o va ave; i prin

viitoarele construcţii. În ce priveşte piaţa din centrul localităţii, în mijlocul căreia se află un frumos parc, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut să se facă un proiect de sistematizare care să o transforme într-un nucleu reprezentativ al oraşului. Piaţa să fie încadrată cu clădiri de colţ şi semicirculare care să sugereze amploare şi armonie arhitecturală şi urbanistică. (*Agerpres*)

— Oprire şi la Combinatul de îngrăşăminte chimice (unde, în mai puţin de 24 de ore de la cutremur, majoritatea instalaţiilor au fost repuse în funcţiune) – acum se lucrează în schimburi prelungite (de 1G ore).

Aterizare la Craiova, municipiu greu lovit de seism. Stadionul oraşului – loc în care, duminică de duminică, oamenii vin să se relaxeze. ALTĂ DUMINICĂ – dramatică.

Din primele clipe ale sosirii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a interesat îndeaproape de urmările calamităţii, de pagubele pricinuite clădirilor din centrele urbane şi din mediul rural, precum şi obiectivelor economice. Secretarul general este informat că pe teritoriul judeţului pierderile sunt deosebit de mari. Peste

8.300 de locuinţe din oraşe şi sate au fost deteriorate total sau parţial. Urmările cutremurului s-au resimţit puternic şi în economia judeţului. 18 importante unităţi, între care cunoscuta întreprindere „Electroputere”, Combinatul chimic, întreprinderea de prefabricate din beton Craiova, tăbăcăria Bucovăţ, şi-au încetat complet sau parţial activitatea. Seismul şi-a pus amprentele distrugătoare pe importante lăcaşuri de cultură craiovene cu profunde rezonanţe în istoria şi viaţa spirituală a ţării – Muzeul de artă şi Muzeul Olteniei, Universitatea, Liceul „Nicolae Bălcescu”.

Secretarul general al partidului, parcurgând arterele principale din zona centrală a oraşului, examinează starea clădirilor, unele dintre ele grav deteriorate de seism. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu recomandă ca echipe de specialişti să studieze cu toată atenţia şi răspunderea gradul de rezistenţă al acestor imobile şi să stabilească care dintre ele urmează să fie demolate, ca urmare a pierderii gradului de securitate. S-a recomandat ca în locul lor să fie ridicate blocuri de locuinţe integrate armonios, ea înălţime şi arhitectură, în

peisajul urbanistic al Craiovei *(Agerpres).*

Altă oprire, alt stadion: Slatina.

Secretarului general al partidului i se raportează că imediat după producerea cutremurului s-au luat măsuri eficiente pentru menţinerea în stare de funcţionare a unităţilor economice, subliniindu-se în mod deosebit că acţiunile energice, bine organizate, care s-au întreprins în acest scop, au condus la reducerea la minimum a întreruperii consumului de energie electrică, evitându-se astfel pagubele importante în producţie care s-ar fi produs mai cu seamă la Combinatul de aluminiu din Slatina. În prezent aici se lucrează din plin, muncitorii efectuează schimburi prelungite, recuperând astfel pierderile înregistrate şi dând economiei naţionale importante cantităţi de produse peste plan.

De la stadion, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a îndreptat spre combinat. Străbătând oraşul, secretarul general al partidului a abordat, împreună cu reprezentanţii organelor locale de partid şi de stat, unele aspecte ale dezvoltării Slatinei, devenită în anii socialismului un important centru economic şi urban al ţării.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat ca edilii oraşului să aibă în vedere proiectarea şi ridicarea unor construcţii sociale şi obiective edilitare mai ales pe faleza ce deschide o largă perspectivă spre lacul de acumulare al uneia din hidrocentralele ce se amenajează pe Olt, obiectiv aflat în curs de realizare.

Secretarul general al partidului a examinat, apoi, la marele Combinat de aluminiu, a cărui amplasare aici a determinat în bună măsură destinul contemporan al Slatinei, probleme de stringentă actualitate ale activităţii economice în care este antrenat aici un valoros colectiv de muncă *(Agerpres).*

De la Slatina, elicopterul prezidenţial – cap-compas – spre Bucureşti, capitala ţării.

Căţărat pe un morman de ruine, un soldat strigă printre dărâmături:

— Băgăm prin crăpătura din planşeu o sfoară. De sfoară e legată o bomboană. Asta o să vă dea curaj, fiindcă mai e nevoie de ceva timp până o să vă putem scoate de acolo, fără niciun risc (replică notată de *Alain de Penans 1 er* – trimisul special al săptămânalului *L'Éxpress).*

— Noi trebuie să lucrăm extrem de delicat, pentru a reduce orice posibilitate de a-i răni pe oamenii care trăiesc, prinşi sub ruine (declaraţia unuia dintre salvatori, consemnată de corespondentul ziarului *L'Humanité*).

Acelaşi cotidian arată că „la lumina puternicelor proiectoare, în frig şi ploaie, de patruzeci şi opt de ore, neîntrerupt, salvatori, echipe de militari şi de miliţieni se încrâncenează să scormonească fără încetare ceea ce nu mai este decât moloz, movile înalte de câţiva metri, rămăşiţele unor imobile prăbuşite, în speranţa de a mai găsi încă ceva supravieţuitori".

21 h. Plouă mărunt, sâcâitor. Rece. Întuneric relativ. Se sapă – pretutindeni – în continuare. Mai puţin praf, dar şi speranţe mai puţine. Totuşi, carburant pentru optimism, circulă din gură în gură întâmplări adevărate, dureros de adevărate:

— O fetiţă de şapte ani, salvată, întreabă întruna: „Eram în pat, alături de tata. Unde-i tata?" (nu-i mai trăiesc nici tatăl, nici mama – precizează anestezista *Elena Iordache*);

— Un tânăr de 22 de ani, aflând că sub

dărâmăturile unui apartament supravieţuieşte cineva a cărui scoatere la lumină trebuie să mai întârzie o bună bucată de vreme, coboară, pe frânghie, în apartamentul sinistrat, şi stă douăsprezece ore lângă cel aflat în primejdie, făcându-i şi două injecţii de care acesta are imensă nevoie *(David, Florian* – muncitor la IMUAB);

— Într-un bloc prăbuşit, salvatorii dau peste o tânără

— Prinsă sub un planşeu de beton – care ţine să le transmită: „Sunt calmă”. După care îi anunţă pe cei de la suprafaţă că, sub ea, mai în adânc, se mai află o tânără, cu care comunică. Şi: ce să-i spună? „Veniţi?” „Venim, venim” – garanţia constă în lumina lanternei cu care i se semnalizează, oricât de palidă, însă reală;

— Un soldat, pe bulevardul Republicii, răvăşind molozul, dă peşte o fetiţă de aproximativ zece ani, dar, pe neaşteptate, ţâşneşte din adânc o flacără puternică, drept în obrazul ostaşului, el nici măcar nu ştie dacă copilul este viu, nu-i dă drumul, acceptând, instantaneu, să fie desfigurat de arsură – în ambulanţa care-i transportă pe

amândoi la spital, constată, cu satisfacţie, că fetiţa mai respiră (soldat *Petru Grosu* – fetiţa şi salvatorul sunt, până la urmă, în afară de orice pericol);

— Ce face, seara, după chinuitoarele ore de muncă, un factor poştal care, în condiţii *normale,* distribuia corespondenţa în strada Tudor Arghezi nr. 1 – 3, *sau* în Colonadelor nr. 3, *sau* în Brezoianu nr. 5 – 7, sau în… Un confrate se întreabă, sensibil, la ce se poate gândi, peste noapte, factorul poştal şi, subtil, presupune că bietul om încearcă să-şi fixeze în memorie chipurile foştilor „destinatari", aşa cum le vedea în pragul casei fiecăruia; de unde *nesomnul* omului cu tolba de poştaş;

— De sub moloz: „Da, vă aud", după care urmează recomandările – stereotipe – adică încredere, curaj, acum-acum… Cine-i „dedesubt" cere, modest, *apă,* apa fiind cea dintâi asigurare că restul va fi înfăptuit. „Apă!" Prin crăpătură este coborâtă, eu atenţie, o sticlă de borviz. Pauză de un minut, două. Din nou vocea celui aflat *dincolo:* „Apă". De sus, răspuns: „Ţi-am dat o sticlă adineauri". De jos, întrebare (aproape sinceră): „Care sticlă?" De fapt,

oricât de bucuros eşti c-ai găsit un supravieţuitor, apa se dă cu „porţia”, măsurat, căci o sticlă băută dintr-odată, de un singur om, e la fel de mortală ca un cutremur… „Cu porţia!”

— Întâi oamenii! Totul pentru a-i salva pe cei care mai trăiesc! *(Nicolae Ceauşescu)*

12

Către miezul nopţii. Puţine minute, puţine clipiri el? pleoape până la debutul celeilalte zile, a celeilalte săptămâni. Plouă la fel de mărunt, pătrunzător. Nici frigul nu descreşte. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu, însoţiţi de alţi tovarăşi din conducerea de partid şi de stat, vizitează pentru a doua oară, în această zi inutil denumită *duminică,* punctele-cheie lovite de cutremur în Capitală.

La fostele blocuri situate în Calea Victoriei, vizavi de aripa nouă a Hotelului Athénée Palace, secretarul general al partidului ascultă cu vie emoţie relatarea episoadelor dramatice, care tocmai s-au consumat, ale salvării, după ceasuri de munca încordată, a patru locatari care au supravieţuit sub dărâmături aproape 48 de

ore. Această acţiune de salvare a fost întreprinsă în urma indicaţiilor directe, date în cursul dimineţii de secretarul general al partidului, de a se străpunge planşeele şi dărâmăturile, de a se face breşe care să permită degajarea tuturor posibililor supravieţuitori...

13

Într-un dialog emoţionant cu profesorul Laurenţiu Sofronie, locatar al blocului prăbuşit, care de două zile participă fără întrerupere la lucrările de salvare, tovarăşa Elena Ceauşescu îl încurajează, asigurându-l că se va face tot ce este omeneşte posibil pentru salvarea soţiei şi a copilului său prinşi sub dărâmături, precum şi a celorlalţi posibili supravieţuitori...

La veritabilele şantiere de salvare organizate pe locurile unde s-au prăbuşit edificiile din str. Ion Ghica, Lipscani, Piaţa Rosetti, Popa Rusu, Bdul Nicolae Bălcescu şi Bdul Magheru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu constată că se impun măsuri mai hotărâte pentru accelerarea lucrărilor şi cere ca la aceste operaţii să participe şi alţi specialişti, îndeosebi mineri şi sportivi care să pătrundă prin galerii sau să escaladeze

ruinele în locuinţele unde se mai află îngropaţi oameni. În strada Ion Ghica, tovarăşul Nicolae Ceauşescu pătrunde în fostul magazin „Miraj”, evacuat ca urmare a pericolelor de prăbuşire, în subsolul clădirii, indicând echipelor de intervenţie modalităţile practice de acţiune.

La fostul Hotel Victoria, tovarăşul Nicolae Ceauşescu critică cu asprime faptul că nu s-au respectat indicaţiile de a se acţiona cu maximă operativitate pentru degajarea dărâmăturilor şi salvarea oamenilor. Aceleaşi critici sunt adresate şi celor care răspund de lucrările din Piaţa Rosetti. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu cercetează personal noi posibilităţi de străpungere prin subsolul clădirilor învecinate care au fost evacuate şi cere tuturor civili şi militari – să acţioneze cu mai multă îndrăzneală şi inventivitate; să nu se piardă nicio şansă, fie cât de mică, pentru scoaterea de sub dărâmături a altor posibili supravieţuitori. Secretarul general al partidului îi îmbărbătează, prin exemplul său personal, pe cei care lucrează.

Momente de un zguduitor dramatism au loc la blocul fostei cofetării „Scala” unde,

sosiţi de câteva minute, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu asistă la scoaterea, după lungi ore de muncă încordată, a unei femei de sub uriaşul morman de moloz. Este cea de-a şasea persoană redată vieţii după o luptă plină de dramatism *(Agerpres).*

13

— Să se înceapă degajarea din mai multe puncte. Cu mare grijă! Cu mâinile, unde e nevoie! *(Nicolae Ceauşescu)*

Indicaţia aceasta a consemnat-o un reporter, în noaptea de duminică 6 martie **1977,** pe şantierul salvării de la „Scala", unde bilanţul este deosebit de tragic:

— 108 morţi scoşi de sub dărâmături

— 6 supravieţuitori

Şi încă un supravieţuitor, cu care se ia contact prin stratul imens, de moloz. O femeie! I se află şi numele: Floarea Iordache. Deasupra acestei vieţi – zeci de tone. Scapă?

Revenind după vizita din cursul dimineţii la blocul fostei cofetării „Casata", tovarăşul Nicolae Ceauşescu controlează modul în care au fost respectate indicaţiile date şi progresele înregistrate de salvatori. Se

raportează că în acest răstimp au fost salvaţi doi copii, precum şi o cantitate însemnată de bunuri de valoare. Se pătrunde din nou la parterul unei părţi a clădirii care a mai rămas în picioare, Aici, tovarăşul Nicolae Ceauşescu remarcă progresele înregistrate în lucrări, în aplicarea indicaţiilor date, cerând, totodată, continuarea operaţiunilor cu toată energia *(Agerpres).*

O zi bizară, de duminică, se încheie cu ploaie, cu frig şi speranţe. Şi, cine ştie pe unde, un drept-credincios, neclintit într-ale lui, reciteşte cuvintele: „şi s-a odihnit în ziua a şaptea de toată lucrarea sa pe care o făcuse”. Dar aici, pe pământul cutremurat, nici dumnezeu, să fii, n-ai cum să te odihneşti, chiar şi în cea de-a şaptea zi… Tumefiată zi a şaptea!

Să te afli la subsol, acoperită de o cuvă de spălătorie, în poziţie chircită, blocată din faţă de o masă metalică - salvatoare! – care a stăvilit molozul să nu irumpă în spaţiul acesta, cu o colegă moartă lângă tine, să ţi se spună să stai liniştită, c-o să fii scoasă de sub tonele de moloz, beton, fier – şi SĂ CREZI! (Floarea Iordache – laborantă la

cofetăria FOSTĂ „Scala”.)

16*h 15.* Floarea Iordache stă DEDESUBT şi aşteaptă în linişte – aşa i s-a spus: „Stai liniştită şi aşteaptă”. A răspuns: „Stau liniştită şi aştept. Lucraţi cum credeţi că-i mai bine”.

Pe şantierul salvării de la "Scala” se află, din nou după altă zi de neodihnă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Există nu mai puţin decât opt soluţii de salvare a femeii – dar secretarul general al partidului, căruia i se raportează, minuţios, tot ceea ce s-a petrecut peste noapte aici, conchide:

— Trebuie s-o salvaţi cu orice preţ pe această femeie! Trebuie încercate toate soluţiile pentru scoaterea ei de sub dărâmături.

Cercetează personal coridoarele blocului învecinat, de unde – susţin specialiştii – s-ar putea crea o breşă la subsol, prin care să se răzbată la femeia îngropată de vie; de asemenea verifică şi altă cale, culoarul – la lărgirea căruia se munceşte din răsputeri – din spatele clădirii (curte), prin care s-a stabilit, de altminteri, legătura cu supravieţuitoarea.

— Luaţi toate măsurile pentru salvarea femeii! începeţi să acţionaţi din cât mai multe puncte! Să nu se piardă nicio clipă. Mobilizaţi toate utilajele existente! Atacaţi pe un front cât mai larg! Trebuie salvaţi cei ce mai pot fi salvaţi. Răspundeţi de viaţa lor. E un ordin! (*Nicolae Ceauşescu)*

Sub comanda colonelului Gheorghe Buzatu, plutonierul Dumitru Reteganu şi muncitorul Gheorghe Tarcevschi scot, rând pe rând, cărămidă cu cărămidă, pumn cu pumn molozul, taie sârmele groase care barează drumul… *(Agerpres).*

Ştim – datorită, desigur, unui confrate – şi ce grosime au firele: 15 mm. (Reteganu le taie.) Ştim că, pe măsura înaintării spre supravieţuitoare, paradoxal creşte şi primejdia surpării, căci tavanul subsolului se sprijină pe o simplă ramă metalică şi, incredibil, pe o stivă de ambalaje. *Înaintarea* nu se măsoară, *aici, acum,* nici măcar în centimetri, ci în milimetri – este nevoie de sensibilitatea epidermei umane, de jocul fin al degetelor şi unghiilor, pentru a crea puntea spre Floarea Iordache (fără niciun patetism de paradă!). Şi mai ştim că, în dialogul purtat prin stratul de moloz,

masiv, femeia explică: a rămas lucidă tot timpul, a auzit întruna glasurile celorlalţi, huruitul maşinilor şi, de fapt, a crezut profund că va fi salvată. Între timp, un planşeu de beton este ridicat – rămâne să fie înlăturată o grindă de beton de 40/40 cm (izbuteşte alt plutonier: Ştefan Rădiţă).

Dumitru Reteganu: Vă dăm apă.

Floarea Iordache: Nu-mi trebuie! Scoateţi-mă de aici.

Dumitru Reteganu: Aşteptaţi că ajungem îndată.

Alţii susţin că „i se dă o cană de apă, o lanternă să-şi lumineze «adăpostul»”. Oricum, sigur este că, de faţă, sunt: fratele supravieţuitoarei – Nicolae Tudor, şi colegele ei de la cofetăria *fostă* „Scala” – Adelaida Bota şi Mariana Vaier. În sfârşit, Floarea Iordache însăşi, deşi se află de peste 60 de ore prizonieră, se apucă să lucreze, colaborând cu propriii ei salvatori: cere un ferăstrău, să taie o grindă de lemn la care ceilalţi, de afară, nu ajung, ca să-şi elibereze piciorul – dar mai înainte azvârle la suprafaţă un bonier, un ceas şi cheile casei… Pierzându-şi răbdarea, izbeşte ou un lemn, ca să se ştie mai precis unde se află:

— Sunt aici!
— Da, da, vă văd!
— Mi-e tare frig!

Linişte deplină pe şantierul salvării de la „Scala”. Prin tunel un trup. Intre salvatori şi supravieţuitoare nu se mai află decât un zid – perfid – care, dac-ar fi fost străpuns oricum, ar fi ameninţat să se prăbuşească. Doar o crăpătură, cât să se strecoare – deocamdată – un braţ: al colonelului Gheorghe Buzatu:

Mâinile lui întâlnesc pe cele ale lucrătoarei Floarea Iordache de la cofetăria Scala, femeie în vârstă de 35 de ani *(Agerpres).*

— Înaintea oricăror cuvinte, când am ajuns lângă Floarea, ne-am dat mâna – eu pe cea dreaptă, ea pe cea stângă – printr-o gaură a zidului aceluia gros. A fost cea mai fericită strângere de mână din viaţa mea. Am legat apoi o discuţie cu ea, să-i aflu starea şi s-o încurajez. Mi-a spus că mai rezistă, dar să ne grăbim. Mi-a spus că e din Dumitrana, că are 35 de ani, că e căsătorită, că n-are copii. Mi-a pus apoi tot felul de întrebări: „Ce face Nela?”, „Ce face tovarăşul Cristescu?” Eu, bineînţeles, am

răspuns că amândoi fac bine, deşi nu ştiu despre cine e vorba… (declaraţie înregistrată, la faţa locului, de *Marius Popescu*).

Moment de suspens: soluţia constă în folosirea mai mult or ferăstraie. Reuşită. Clipa strictă a aducerii Floarei Iordache la suprafaţă nu s-a păstrat:

— Ora 14,20 (reportaj nesemnat – *Scânteia*);

— Ora 14,25 (Agerpres);

— Ora 14,26 (Valentin Hossu-Longin);

— Ora 14,31 (reportaj nesemnat – *Scânteia tineretului*)

— Etc.

Diferenţa *de minute* n-are altă semnificaţie decât aceea că, în atmosfera izbânzii, nimeni nu mai are chef să cronometreze faptele. Un reporter găseşte – în schimb – că-i potrivit să-l întrebe pe colonelul Gheorghe Buzatu:

— Ce simţiţi în acest moment?

Omul replică simplu:

— Mi-am făcut datoria! Şi eu, şi ceilalţi ca mine, vrem să fim de folos semenilor noştri!

Punct. Căci, numaidecât, colonelul

Buzatu strigă:

— Băieţi, acum atenţie mare, facem echipe speciale de ascultare cu aparate, cred că vom mai aduce oameni la suprafaţă.

Floarea Iordache – ridicată pe zeci de braţe întinse – a ajuns pe targă, apoi în salvare, – după care maşina demarează spre spital. Cel mai uman ordin dat vreodată de an comandant suprem al trupelor armate a fost îndeplinit:

— Luaţi toate măsurile pentru salvarea femeii!…

A şaptea supravieţuitoare de la „Scala” se şi află în răspunderea medicilor.

2

Şantierul salvării de la „Scala” este doar unul dintre cele vizitate în primele ore ale dimineţii, pentru inspectarea modului în care decurg operaţiunile de salvare a supravieţuitorilor şi de înlăturare a efectelor cataclismului:

Blocul de pe bulevardul Ştefan cel Mare colţ cu strada Lizeanu; imobilul de pe strada Tudor Arghezi, situat la întretăierea acestei străzi cu piaţa Rosetti; cel aflat la întretăierea bulevardului Republicii cu strada Al. Sahia; clădirea de pe strada Ion

Ghica, aflată *vis-à-vis* de Ministerul Comerţului Exterior; cea situată la întretăierea străzilor Brezoianu şi Domniţa Anastasia; edificiul hotelului-restaurant Victoria; imobilul de pe bulevardul Magheru la al cărui parter funcţiona restaurantul Dunărea; blocul ce adăpostea o parte din cofetăria Scala; cel care avea la parter cofetăria Casata; imobilele aflate pe Calea Victoriei, faţă în faţă cu hotelul Athénée Palace. Pe parcurs, au fost străbătute Calea Dorobanţi, bulevardul Ştefan cel Mare, Calea Moşilor, bulevardul Republicii, numeroase alte străzi, urmărindu-se starea în care se află construcţiile ce mărginesc aceste artere ale Capitalei […]

Om lângă am, umăr la umăr, lucrează aici neîntrerupt, ziua şi noaptea. Se ia cărămidă cu cărămidă, fiecare bucată de moloz, pentru a evita surparea ruinelor. În vârful mormanelor, în vecinătatea blocurilor, pe străzile alăturate, o adevărată armată a solidarităţii acţionează viguros, dar calm, hotărât, atentă la fiecare urmă ce ar putea trăda existenţa unui om rănit.

Munca lor plină de abnegaţie este răsplătită, nu o dată de bucuria adânc

trăită, a salvării unui om. În blocul cofetăriei Casata au fost salvate o femeie şi o fetiţă de câteva luni. Pe Calea Victoriei, de sub dărâmături şi molozuri, au fost scoşi 4 supravieţuitori. De sub ruinele imobilului de pe strada Ghica a fost salvată în această dimineaţă o fetiţă de opt ani. Din nefericire, bunica şi frăţiorul ei nu mai trăiau în momentul în care echipele de intervenţii i-au scos de sub dărâmături.

Pentru salvarea vieţilor omeneşti s-au făcut breşe în planşee, s-a pătruns prin zidurile clădirilor învecinate. Membrii echipelor de salvare s-au strecurat pe sub ruine în caisele scărilor obturate de moloz, în casele lifturilor, prin toate orificiile care au putut fi degajate. *(Agerpres)*

3

Scena are ceva halucinant. Pe un imens morman de moloz – la întâlnirea străzii Colonadelor cu strada Ion Ghica – câini lup, sosiţi cu avionul (trimişi de Crucea Roşie elveţiană), miros ruinele, caută în felul lor anume, căci sunt antrenaţi special în vederea depistării persoanelor îngropate de avalanşele de zăpadă (aici situaţia e puţin schimbată: avalanşa a fost de beton, sticlă,

fier). Câinii aceştia au dat rezultate bune şi în Sicilia sau la Skopje, unde-au poposit, de asemenea, după câte un cutremur distrugător. Tineri elveţieni îi dirijează, optimişti.

Excavatorul smulge, cupă după cupă, amalgamul aberant: pietre, o păpuşă, fier-beton, o oală de bucătărie (strivită), ceea ce a mai rămas dintr-un tablou (sau ce altceva să fie), o pernă (pe care cine ştie. Cine îşi odihnea capul la ora seismului), un abajur roşu, nişte cărţi, un spătar de scaun stil *etc.*

— Stop!

Nimeni n-ar putea să precizeze a cui a fost porunca. Excavatoristul însă, auzind-o, opreşte braţul imens în aer. În moloz, sub o grindă de beton, *mişcare!* Câţiva oameni încep să sape cu degetele. Mai întâi, indiscutabil, zăresc ochii fetiţei („dilataţi de spaimă” – notează un martor ocular). Altul susţine că soldatului care a luat-o în braţe, fetiţa i-ar fi spus:

— Tată! (cuprinzându-l pe după gât).

Altul îi nominalizează chiar pe ostaşii care au muncit, ore în şir, pentru salvarea *Gabrielei Corduneanu:* sergentul Petru Dihaia, caporalul Marian Mircea, soldaţii

Nicolae Doroga şi Matei Şandor. Altul pretinde că scena s-ar fi consumat astfel: „Cineva intră şi două mâini mici i se încleştează de haine. O ridică în braţe. – «Vorbeşte?

— Da, vorbeşte…

— Cine e? A cui e?» Inginerul Badea de la «Timpuri Noi» are în braţe, pentru câteva clipe, o fetiţă” Altul: „Eu am ridicat-o în braţe pe Gabriela şi am dus-o la Salvare şi ea spunea că «Nu mă doare nimic», şi nici de gâtul meu nu se dezlipea şi tatăl ei aştepta jos şi nu credea, nu credea nici când o vedea şi apoi a leşinat. Sub planşeu i-am găsit soţia şi încă doi copii” (*muncitorul Surghe Tudorică* – îi declară lui *Dinu Săraru).* Unul îi spune fetiţei Cordoneanu, altul – Cordoveanu, alţii – corect – Corduneanu. Unul zice că fata are 6 ani, altul – 7 ani, altul 8 ani. Unul calculează c-a stat îngropată 61 de ore, altul - 64 de ore, altul – trei zile şi două nopţi, altul – 72 de ore… Unul afirmă: „Am salvat o fetiţă de 7 ani, Cordoveanu (!) Gabriela. Mama ei trăieşte, ceilalţi doi fraţi nu mai sunt” *(Nicolae Manolache).* Totuşi, peste câteva zile, anunţ mortuar în ziar: „CU

NEMĂRGINITĂ durere Corduneanu Cornel anunţă dispariţia, în tragicul cutremur, a iubiţilor săi ŞTEFANIA soţie, MIHAELA fiică, MIHAI fiu, DOSZA MARIA soacră, BALAŞA BANCIU mătuşă. Corpurile neînsufleţite sunt depuse la capela cimitirului Belu. Înmormântarea are loc azi, 9 martie a.c. ora 14, la cimitirul Belu”.

Cât timp Gabriela străbate oraşul cu ambulanţa”, acasă” i se găsesc câteva caiete de şcoală, o fotografie şi „caiete ale frăţiorului ei, probabil, Mihai Răzvan Corduneanu” – scrie un confrate. Da! ale frăţiorului ei, Mihai…

— Gabriela trăieşte numai datorită oamenilor care zile şi nopţi au căutat, au scormonit cu mâinile în imensul morman de ruine viaţă. Eroi, oameni cu spirit de sacrificiu nemaiîntâlnit, bărbaţi curajoşi veniţi parcă din basmele pe care i le citeam Gabrielei. Ei sunt militari, soldaţi şi ofiţeri cu feţe supte de nesomn şi oboseală, care, cu riscul vieţii, au făcut tot ce e omeneşte posibil pentru a salva de sub dărâmături supravieţuitorii, Tuturor acestor OAMENI, vă rog să scrieţi cu majuscule cuvântul oameni, Gabriela împreună cu mine le

mulţumim (inginer *Cornel Corduneanu*).

Arătând că, abia din clipa intrării în spital, lupta pentru existenţă începe, doctorii declară:

— Vom face tot ce este omeneşte posibil!

Modestie – căci eforturile fiecăruia, de la minerul din Filipeştii de Pădure, excavatoristul de la Agnita, militarul de la unitatea numărul... până la cascador, şofer de basculantă sau salvare, şi apoi, la hotarul vital, medicul, toţi fac nu numai ce este omeneşte posibil. SUPRAOMENEŞTE!

Cât priveşte nepotrivirile de nume, de vârste, de împrejurări, de detalii, fixarea lor pe hârtie n-are alt scop decât să ilustreze *tensiunea* în care se munceşte, se trăieşte pe *şantierele salvării;* cândva decisivă, PRECIZIA devine secundară pentru literă şi cifră, rămânând valabilă pentru *faptă,* pentru *acţiune.* În general, acum vorbele tac.

Miile şi miile de oameni care muncesc pe aceste şantiere trăiesc ceasuri şi zile de puternică încordare a eforturilor psihice şi fizice. Din când în când, la un semn, gesturile a mii de oameni se opresc dintr-odată. Se aşterne liniştea peste zumzetul

şantierului. Toată lumea ascultă înfrigurată, aşteptând un semn, cât de slab, din partea celor pentru care lucrează *(Agerpres).*

Cei de la SUPRAFAŢĂ – cei din SUBTERAN…

4

CLIMA… cel mai mare duşman al Bucureştilor – apunea, cândva, un geograf român.

Dar iată că şi cutremurul poate fi trecut în „lista neagră” – a inamicilor şi, fără îndoială, pe locul *numărul 1.*

Inamicul public *nr. 1* a mai făcut ravagii AICI, ceea ce n-a împiedicat viaţa să-şi urmeze cursul (cu măsurile de rigoare luate). Descriind perioada în care Capitala se dezvoltă impetuos, după primul război mondial şi desăvârşirea unificării statului naţional român, istoricul C.C. *Giurescu* arată cum, de la o populaţie de 382.853 de locuitori, Bucureştii ajung să aibă, la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, în 1939, aproximativ 870.000 de locuitori (127 la sută în douăzeci şi unu de ani). Dezvoltarea se realizează *pe orizontală* şi *pe verticală.* În condiţiile actuale, interesându-ne creşterea *pe verticală,* iată

un citat:

Dar alături de această creştere *în suprafaţă* este creşterea *în înălţime,* care, ea mai ales, permite cazarea populaţiei mereu adăugite. Imobile cu multe etaje şi apartamente, aşa-zisele „blocuri”, în care locuinţele, economic calculate, se înşiră precum celulele într-un fagure, apar pretutindeni. În special centrul, unde terenul e din ce în ce mai scump, marile artere, în primul rând cele două bulevarde, care taie cruciş oraşul, şi Calea Victoriei, apoi şi celelalte căi şi, de la o vreme, chiar străzi mai puţin însemnate văd ridicându-se imobile înalte cu rândurile de ferestre la fel, adevăraţi stupi umani care uneori se transformă în viespare. Unele blocuri au câte şapte-opt etaje, ca blocul „Carlton” [mucaliţii îl numeau pe timpuri, după prăbuşire, blocul „Carton”], de tristă amintire, dărâmat de cutremurul din noiembrie 1940 şi în locul căruia s-a construit un altul solid [a rezistat în 1977], ca şi „Wilson” [n-a rezistat în 1977], ca blocurile simetrice de lângă Biserica Italiană [şi *fost* „Scala” printre ele?] sau cele din spatele lor, pe strada Vasile Conta

[serios avariate – în consolidare actualmente]. Şi uneori puteai să întâlneşti ca, de pildă, în strada Maria Rosetti, una lângă alta, o casă veche, bătrânească, de la începutul secolului al XIX-lea, având în faţă cerdacul cu stâlpi sculptaţi, alături de casa „vagon” a celei de-a doua jumătăţi a veacului şi îndată după ea „blocul” sau măcar „blocuşorul” caracteristic perioadei dintre cele două războaie mondiale.

Multe din aceste „blocuri” sau „blocuşoare” – caracteristice perioadei dintre cele două războaie mondiale – s-au dovedit, totuşi, vulnerabile la un seism de gravitatea celui de la 4 martie.

5

11 h. Aceeaşi dimineaţă de luni. Blocul *fost* situat în strada Tudor Arghezi nr. 1. Aici lucrează două brigăzi de mineri de la Filipeştii de Pădure, 200 militari, 400 membri ai gărzilor patriotice; dar şi voluntari (de pildă: studentul Alexandru Longhin – care se specializează în tehnica de calcul; muncitorul Claus Andronic – „Flacăra Roşie”; amândoi n-au închis ochii de mai bine de 48 de ore şi se vor odihni, pentru prima dată, abia peste alte 24 de

ore, când vor găsi adăpost, pentru o scurtă odihnă, într-o ambulanţă, şi, mai ales, vor încerca sentimentul că, până la un punct, şi-au făcut datoria de conştiinţă).

— După atâtea ore de excavări, a apărut mai întâi o mână. Credeam că este a unui cadavru [am văzut, pe *şantierele salvării,* cum oamenii, istoviţi, cu gâtlejul plin de praf şi fum, nu mai au puterea să strige, nici voce aproape că nu mai au, şi atunci, dacă găsesc vreo victimă, fac doar semne, se apleacă şi înalţă în aer braţul inert „descoperit, al mortului, iar utilajele se opresc, alţi câţiva - cu măşti albe peste gură şi nas – urcă panta de moloz şi, într-o pătură sau într-un cearşaf, cu o maximă grijă, totuşi, iau cadavrul şi-l coboară, de regulă printre ai săi, căci zeci şi sute de fiinţe îndurerate aşteaptă, într-o stare specială, dincolo de bine şi de rău; motiv pentru care, desigur, n-au dreptate acei care, deşi prezenta acestora stinghereşte într-o măsură, inerent, lucrările de salvare, îi califică drept „spectatori” – ei sunt, de asemeni, „actori” pe această scenă tragică şi un petic de loc li se cuvine]. Băiatul îngropat a dat un strigăt. Ghemuit cu capul

jos, cu un calorifer peste piciorul stâng, sub unghiul unui perete, a stat sub dărâmături de vineri până acum (declaraţia unui salvator).

Se întâmplă ca eforturile a mii de braţe să salveze viaţa unui singur om. Aşa s-a întâmplat la ruinele blocului de pe strada Tudor Arghezi. Cei care coordonează şantierul acestui punct îi raportează secretarului general al partidului că, după nesfârşite ore de eforturi, au reuşit să scoată de sub ruine un tânăr. Într-unul din acele momente de linişte încordată, i s-a părut cuiva că aude un geamăt slab. A început o muncă înfrigurată. O mică spărtură de doi centimetri a fost canalul primului dialog. În acest moment, partea superioară a trupului a fost eliberată de strâmtoarea ruinelor. Epuizat, tânărul a reuşit totuşi să ceară un strop de apă *(Agerpres).*

— Să fie scos numai decât! Faceţi orice, pentru a-l salva imediat *(Nicolae Ceauşescu)*

De faţa se afla şi mama tânărului, explicând întruna:

— Locuia aici, la apartamentul 22, cu

fratele meu care n-a mai apărut.

Tânărul, prins acum sub un planşeu de beton, venise să se adăpostească – pe perioada studenţiei – în CASA (cum sună cuvântul la faţa locului!) unchiului său. Mama a sosit de la Craiova în zorii zilei de sâmbătă 5 martie şi, de atunci, nu se clinteşte de pe teren, repetă: „Locuia aici, la apartamentul 22…”

— Cu mare grijă am spart planşeul pentru a-l extrage din infern. Primul lucru care m-a întrebat a fost: „Cât e ceasul?” Credea că stă acolo de foarte mult timp. Băiatul acesta a avut o voinţă de fier ca să trăiască. Şi e atât de firav! (declaraţia aceluiaşi dintre salvatori).

Când este adus la lumină (la lumina zilei!) mai găseşte într-însul resurse să surâdă – deşi rănit – şi să mulţumească salvatorilor săi, ba chiar să se gândească *şi* la alţii:

— Sunt convins că va fi salvat şi unchiul meu, în casa căruia mă aflam.

Un tânăr de 22 de ani va fi, aşadar, cum visează, inginer constructor de maşini, va fi şi el părinte, tată, va avea şi el o *casă…*

Ajunge la spital în câteva minute.

Probabil urmează „căderea” tipică a organismului, după lupta-i încordată pentru supravieţuire.

— Noi le acordăm aici, tuturor, cele mai alese îngrijiri medicale. Statutul nostru – dragostea şi datoria fată de om. Din păcate, cu studentul Stoian Lolică nu putem încă discuta. Cu serioase traumatisme – sindrom de strivire – aflat sub perfuzie, el spune că vede nişte avioane (îi declară col. Dr. *Atanasie Cafriţă* – lui Adi Cusin).

Avioane… avioane…

Starea pacientului se îmbunătăţeşte, desigur, de vreme ce alt doctor, din acelaşi spital militar, explică:

— Sunt medic de mai bine de douăzeci de ani şi am întâlnit, în activitatea mea, multe momente de durere, de suferinţă. Poate n-aş fi crezut că, după zeci de ore de stat sub dărâmături, un om mai poate vorbi. Dar acum, în zilele acestea, am fost martorul unor astfel de situaţii (col. Dr. *Traian Băndilă).*

Lolică Stoian va întreba, apoi, dacă mama se află pe-aproape – se află! – şi, treptat, avioanele, cumplitele avioane, se estompează într-un cer interior din ce în ce

mai îndepărtat…

Comandantului suprem al forţelor armate i se raportează, la numai o oră de la ordinul dat („Să fie scos numaidecât! Faceţi orice, pentru a-l salva imediat"), că ORDINUL A FOST ÎNDEPLINIT. Lolică Stoian trăieşte! Şi va trăi!

6

Blocul *fost* pe strada Alexandru Sahia, la numărul 1 – 3, continuă să fumege (ca şi în strada Brezoianu nr. 5 – 7, clădirile, prăbuşindu-se peste centralele termice, au luat foc şi ard mocnit). De dimineaţă, un băiat de opt ani (altul scrie: zece ani) a fost totuşi scos, viu, din ruine („Privea nedumerit lumina zilei” – notează un ziarist), înaintea lui, din momentul sinistrului, s-au mai găsit doar patru supravieţuitori (toate femei) – şi 25 de morţi. Dincolo, în *fost* Brezoianu 7, în afara celor ce s-au salvat în clipele seismului şi *numaidecât* după aceea, doar patru supravieţuitori (dintre care, în cursul zilei de luni, Ecaterina Ene – 48 ani – şi Elisabeta Socol – 50 ani – încearcă, aproape inutil, să mai găsească lucruri de-ale lor, pierdute în sinistru).

În câteva puncte – imobilul de pe strada Sahia, cel de pe Brezoianu – s-a făcut trista constatare că eforturile, oricât de mari, ale echipelor de intervenţii nu au dat roade. În aceste puncte, mormane de ruine fumegânde dau imaginea cutremurătoare a proporţiilor calamităţii. Blocurile situate aici s-au prăbuşit peste centrale termice, care au luat foc. Căldura şi fumul pe care le degajă focul mocnit nu lasă nicio speranţă pentru a crede în existenţa unor supravieţuitori. Încercările pompierilor, minerilor, altor echipe de specialişti de a pătrunde din afară sub aceste ruine nu au putut gâtui focul. În aceste situaţii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ordonat să se treacă, de îndată, cu toată hotărârea, la eliminarea acestor focare de incendii, cerând ca, încă în cursul zilei de azi, pe lumină, să fie lichidate definitiv.

Secretarul general al partidului a insistat şi în această zi, în toate punctele la care s-a oprit, să se intensifice în continuare operaţiunile de salvare şi înlăturarea urmărilor cutremurului. Acolo unde condiţiile permit, trebuie suplimentat în continuare numărul celor – care lucrează.

La blocurile unde căutarea supravieţuitorilor s-a încheiat – ca cel de pe Lizeanu sau imobilul restaurantului Dunărea – trebuie continuată operaţiunea de înlăturare a ruinelor… *(Agerpres).*

La „Dunărea”, unde – la parter – *a fost* binecunoscutul restaurant, o singură victimă la bucătărie (o femeie); clienţii – localul era plin – au sărit prin geamuri, cu orice risc. Doar la etajele de sus, sfărâmate, s-au mai găsit morţi. La Lizeanu sau *fostul* hotel „Victoria”, nici atât.

„Folclorul” de ultimă oră adaugă, la toate câte s-au născocit şi se vor mai născoci, firesc, într-o asemenea împrejurare-limită, ce anume s-ar fi găsit în barul „Continental”: cu băutură fină la îndemână, cu de-ale mâncării, cu muzică, în disperare de cauză, toţi cei blocaţi în subsolul cu pricina s-au pus pe chef, astfel încât nimeni nu-i treaz, unii dorm pe mese, un neamţ, cu capul rezemat în palmă, cântă, evident pe nemţeşte, aburi de alcool plutesc prin… Lăsând gluma deoparte, fie şi *„haz* de necaz”, situaţia se prezintă în felul următor:

— Am intrat cu cascadorul Nicolae Iordache până în barul Continental, înainte

de a se dărâma planşeul. Lumea apucase să iasă afară, am mai găsit doar doi chelneri şi un consumator. Să ştiţi că am făcut şi facem tot ceea ce este omeneşte posibil (declaraţie cpt. Miliţie *Constantin Şelaru)*;

— Se ajunge în sfârşit în bar. În clipa când au fost eliberaţi din carapacea de beton, mulţi dintre cei salvaţi au plecat imediat în căutarea familiilor. Doar un barman cu mâna ruptă a mai zăbovit… *(Dumitru Tabacu – I. Butnaru);*

— În clădirea care adăpostea barul Continental, colonelul Constantin Velişcu, genist de meserie, coboară prin cuşca liftului până în încăperea barului de noapte. Se presupunea că acolo ar putea există oameni, prinşi ca într-o capcană [zvonul public pomenea numele cântăreţului Aurelian Andreescu, figurinei în program, la „Continental”, care program începe la ora 21, aşadar…]. Surpriză! Nu e nimeni. Mesele sunt neatinse, paharele au rămas cu buza în jos. Nici în cabina actorilor nu e nimeni [curând, când se reia muzica uşoară pe micul ecran, Aurelian Andreescu avea să reapară, viu şi nevătămat]. Debaraua e plină de băuturi, rămase ca prin minune întregi.

Deasupra, unul dintre cele mai falnice blocuri nu mai este decât… *(nesemnat)*;

Pierdută în mulţimea pe care salvatorii, simplu, o numesc „rudele” – oameni cu expresie cernită, însă refuzând să arboreze, deocamdată, cât mai există un licăr de speranţă, baticul îndoliat sau bentiţa neagră – se află şi o femeie, Elena Crainic-Ivan, *aşteptând.* Acolo, sub mormanul de fiare, beton, obiecte, se află fiul ei, Sorin (19 ani). Povesteşte, pentru a câta oară, cum i-a dat 15 lei, de buzunar, de fapt ca să bea o cafea *acolo,* la „Continental”, unde avea un bun prieten picolo, şi parcă avea şi întâlnire cu o fată, dar cine mai ştie, cu precizie, să memoreze faptele *de dinainte de…* (şi aparatul ei vocal refuză să articuleze cuvântul „cutremur”). Mărunte întâmplări de viaţă dobândesc o importanţă de necrezut, sunt vitale pentru viaţă, pentru moarte. Cândva, dar mai sunt zeci de ore DE AŞTEPTARE, Sorin Crainic însuşi avea să povestească şi cealaltă faţă a lucrurilor:

— Nici nu apucasem să sorb din cafea (4 martie – 21 h 22.20”), când, deodată, am simţit cutremurul. N-am mai reuşit să găsim ieşirea, peretele căzut al balconului de la

bar devenise o barieră de netrecut. În jur, beznă, zgomot asurzitor şi mult, mult praf. Îmi ţineam gulerul de la pulover la gură. M-am mişcat, aveam un spaţiu cam de doi metri lungime. Am dat de nişte scări, dar totul era blocat de jur-împrejur. Am dormit, m-am trezit... (declară *Ilenei Coman* şi *Eugeniei Lambru*).

În dimineaţa zilei de 7 martie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. S-a întrunit din nou, sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, într-o şedinţă de lucru operativă, pentru a examina desfăşurarea activităţii din Capitală şi din ţară consacrată înlăturării urmărilor cutremurului şi normalizării activităţii economico-sociale şi pentru a stabili măsurile urgente ce se impun luate în continuare, precum şi modul în care trebuie acţionat pentru reintrarea în normal a întregii vieţi publice. Comitetul Politic Executiv a apreciat că, în urma criticilor şi observaţiilor făcute în cursul zilei de duminică de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a indicaţiilor date de secretarul general al partidului la faţa locului şi în şedinţe de

lucru cu factorii de răspundere din Capitală, organizarea şi desfăşurarea muncii comandamentelor şi formaţiunilor angajate în această vastă activitate din Bucureşti se desfăşoară în mod corespunzător, bine organizat şi cu rezultate satisfăcătoare.

La operaţiunile de degajare a ruinelor, de salvare a supravieţuitorilor, la eforturile de repunere în funcţiune a unităţilor economice şi a instituţiilor afectate, precum şi la restabilirea funcţionării normale a reţelelor edilitare lucrează zi şi noapte, cu dăruire, curaj şi abnegaţie, un mare număr de oameni ai muncii, formaţiuni ale gărzilor patriotice, unităţi ale forţelor noastre armate şi ale Ministerului de Interne, personal sanitar, specialişti, studenţi şi elevi, într-o atmosferă de ordine, disciplină şi eficienţă. Sunt concentrate puternice mijloace tehnice de lucru, care permit rezolvarea problemelor dificile pe care Le pune această muncă grea. Ritmul mai lent de degajare a unor clădiri dărâmate se datorează atenţiei cu care se lucrează pentru salvarea eventualilor supravieţuitori aflaţi sub dărâmături, preocupare confirmată de însuşi faptul că în cursul zilei

şi nopţii trecute s-a reuşit eliberarea de sub ruine a unor persoane în viaţă.

Şi în alte localităţi din ţară, lovite de cutremur, activitatea de normalizare se desfăşoară în bune condiţii, asigurându-se îngrijirile necesare sinistraţilor, organizându-se cazarea celor rămaşi fără adăpost, depunându-se eforturi încordate pentru repunerea în funcţiune a unităţilor economice avariate, pentru derularea fără întreruperi a întregului proces al producţiei materiale. Şi buna funcţionare a vieţii sociale.

Atât în Capitală, cât şi în restul ţării sunt mobilizate forţe şi mijloace suficiente pentru reintrarea completă în normal, în cel mai scurt timp, atât a activităţii economice, cât şi a vieţii cetăţenilor, pentru restabilirea stării de lucru normale în toate sferele şi compartimentele societăţii. Comitetul Politic Executiv a hotărât ca pe primul plan să stea în continuare intensificarea operaţiunilor de salvare a eventualilor supravieţuitori ce se află sub dărâmături, precum şi pentru încheierea lucrărilor de degajare a ruinelor marilor clădiri, prăbuşite în Capitală. Odată încheiată

această operaţiune, se va trece la reconstrucţia treptată a blocurilor şi locuinţelor prăbuşite, precum şi la repararea şi consolidarea imobilelor avariate de cutremur.

Comitetul Politic Executiv atrage atenţia asupra necesităţii desfăşurării, cu maximum de seriozitate, responsabilitate civică şi competenţă profesională, a activităţii echipelor care evaluează gravitatea avariilor locuinţelor afectate de cutremur, precum şi a acţiunii de evacuare a locatarilor. Unor clădiri, evitându-se orice tendinţe de apreciere pripită şi exagerată, orice manifestări panicarde. Este interzisă evacuarea populaţiei, din clădiri care prezintă îi varii mărunte, fisuri superficiale în ziduri, alte deteriorări neesenţiale – criteriul principal de apreciere trebuind să fie peste tot starea în care se găseşte structura de rezistenţă a clădirilor şi care poate fi stabilită numai printr-o investigaţie atentă, de specialitate. În legătură cu aceasta s-a stabilit ca expertiza să o poată face numai comisii centrale autorizate, care prezintă garanţia unor concluzii obiective şi responsabile. În locuinţele mici care

prezintă deteriorări ce nu afectează structura de rezistenţă este necesar să se treacă la efectuarea rapidă de reparaţii, chiar de către cetăţeni, astfel încât acestea să fie locuite în continuare, împiedicându-se totodată accentuarea degradării. Acelaşi lucru este valabil şi pentru clădirile publice. În clădirile avariate parţial

— Fie că sunt sedii de instituţii, localuri de întreprinderi sau locuinţe – evacuările se vor face numai în aripile sau porţiunile grav lovite, în rest viaţa şi activitatea urmând să-şi continue cursul normal. Chiar în blocurile şi locuinţele care, pe bază de aviz special, urmează a fi evacuate şi, ulterior, reparate şi consolidate nu este necesar să se scoată din apartamente mobilierul şi alte bunuri ale cetăţenilor – aceasta urmând să se facă treptat, pe măsura desfăşurării activităţii de reconstrucţie. Comitetul Politic Executiv cheamă populaţia Capitalei, ca şi a celorlalte localităţi lovite de cutremur, să dea dovadă de calm şi linişte, să nu producă niciun fel de dezordini şi perturbaţii, să combată orice psihoză de panică, nejustificată, să manifeste deplină încredere în măsurile ferme pe care le iau organele de

partid şi de stat într-un spirit de organizare şi ordine deplină.

În ce priveşte acţiunea de demolare a clădirilor grav avariate de cutremur, aceasta se va face ulterior, în cadrul activităţii normale desfăşurate de organizaţiile de construcţii şi în cadrul planului general de sistematizare a Capitalei şi a celorlalte localităţi.

Comitetul Politic Executiv apreciază că activitatea de aprovizionare a cetăţenilor din Capitală şi celelalte localităţi afectate de cutremur, ca de altfel în întreaga ţară, se desfăşoară în bune condiţii şi subliniază din nou că există toate posibilităţile şi sunt luate toate măsurile pentru satisfacerea, în mod corespunzător, a nevoilor de consum ale populaţiei.

Comitetul Politic Executiv apreciază că în Capitală se desfăşoară în bune condiţii lucrările de verificare a întregii reţele de gaze, apă şi termoficare şi se acţionează pentru înlăturarea, în timpul cel mai scurt, a tuturor avariilor, şi defecţiunilor provocate de cutremur. Odată încheiată această operaţiune şi pe măsură ce se va asigura securitatea deplină a acestor reţele

edilitare, se va proceda, cât mai curând cu putinţă, sub supraveghere atentă, la restabilirea alimentării cu gaze şi apă caldă a locuinţelor cetăţenilor.

În ce priveşte întreprinderile economice, ministerele, instituţiile de orice fel, este necesar ca activitatea acestora să nu sufere nicio stagnare sau perturbare, asigurându-se prezenţa la lucru a întregului personal, buna funcţionare a producţiei, îndeplinirea riguroasă a sarcinilor, inclusiv participarea membrilor colectivelor respective la înlăturarea urmărilor cutremurului în propriile unităţi şi instituţii. Consiliile populare, organele şi organizaţiile de partid să mobilizeze toate forţele, organizând participarea oamenilor muncii în orele libere la acţiunea de curăţire a străzilor şi localităţilor, la lichidarea urmelor cutremurului.

Totodată, Comitetul Politic Executiv a indicat ca, începând din ziua de 8 martie, atât în Bucureşti, cât şi în restul ţării, întreaga reţea de învăţământ să-şi reia activitatea, luându-se toate măsurile pentru buna funcţionare atât a şcolilor generale, liceelor şi şcolilor profesionale, cât şi a

instituţiilor de învăţământ superior. Nicio şcoală, în nicio localitate, să nu stagneze activitatea. Chiar în cazurile în care unele localuri de învăţământ au fost deteriorate, şcolile şi institutele respective trebuie să o i reia activitatea în clădirile altor unităţi similare, organizându-se procesul instructiv în mai multe schimburi, în mod operativ vor fi puse la dispoziţia studenţilor căminele folosite temporar pentru cazarea unor sinistraţi. Comitetul Politic Executiv îşi exprimă încrederea deplină că toţi oamenii muncii, indiferent în ce domenii îşi desfăşoară activitatea, toţi cetăţenii patriei vor contribui din toate puterile la normalizarea activităţii economico-sociale, vor fi prezenţi la locurile lor de muncă, dând dovadă în continuare de înalt spirit de răspundere, patriotic, civic, de simţ gospodăresc, precum şi de atitudine de solidaritate şi întrajutorare tovărăşească, vor face totul pentru ca viaţa patriei noastre să se restabilească integral, pentru. Ca peste tot să domnească o atmosferă de muncă disciplinată, plină de abnegaţie, pentru realizarea marilor obiective ale dezvoltării noastre economico-sociale, ale

planului cincinal, de care depind progresul societăţii noastre, bunăstarea şi fericirea întregului popor.

8

Una din primele ştiri care pomenesc de prezenţa cascadorilor pe *şantierele salvării* sună astfel:

Se numeşte Mircea Pascu. E cascador la Buftea şi cunoscut din filme pentru curajul său. Acum şi-a dovedit curajul sub ruinele fostului bloc de la cofetăria „Scala”. De cu seară şi până dimineaţa, strecurându-se pe sub planşee, prin locuri extrem de periculoase, cascadorul Mircea Pascu a reuşit să scoată la lumina zilei trei oameni în viaţă *(Ion Bocioacă)*...

Apoi, aproape că nu există ştire şi şantier al salvării pe care, cot la cot cu militarii, cu gărzile patriotice, cu studenţii şi elevii, cu toţi oamenii, să nu fie pomenit şi măcar UN CASCADOR. Oriunde se impune o intervenţie mai specială de „profesionist al riscului” – numaidecât se cere, prin radio: „Un cascador la «Continental»”... „Un cascador la «Nestor»!”...

În definitiv, ce este un cascador?

Pentru omul de pe stradă el este un

„trăsnit”, un „zăpăcit” căruia nu-i vor îmbătrâni niciodată oasele. Ziarele publică din timp în timp o fotografie senzaţională sau un articol, care adesea este însă necrologie. „Totuşi el a căutat-o, asta nu se putea termina decât prost”, şi publicul se întristează de soarta acestor „scrântiţi”, care nu se pot abţine de a face să se vorbească despre ei, riscându-şi viaţa în accidente neverosimile, sau filosofează asupra celor mai îndrăzneţi care, după aventuri nebune, mor în dormitorul lor sărind din pat *(Odilon Cabat – Jacques Lévy).*

Iată însă că aceşti cascadori români sunt singurii de pe glob care nu-şi riscă viaţa exclusiv în „accidente neverosimile”. Mulţi dintre ei se aflau la filmare, la Râmnicu-Vâlcea. Prezentându-se numaidecât, din propriu impuls, pe *şantierele salvării*, cascadorii de pe cheiul Dimboviţei infirmă încercarea de definiţie pe care am citat-o. Teste câteva zile – mai exact sârobytă, în 12 martie – unul dintre ei, unu] din tei ni-1 i buni nusc/adori, se prăbuşeşte în gol (la fostul. „Nestor”) de la etajul opt, dezechilibrându-se pe o grindă de beton.

Aici nu există clachetă, nu se filmează, nu se trag nici „duble”, astfel încât plonjonul nu va fi repetat, pentru ca apoi regizorul să aleagă cea mai bună „dublă” la montaj. A fost un plonjon în eternitate! Nimic mai mult, nimic mai puţin.

9

Elicopterul prezidenţial aterizează, pe rând, la:

— *12 h. - Plopeni* – Imediat după sosire, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a îndreptat spre locul unde în acea noapte o clădire cu trei nivele – căminul de nefamilişti al uzinei din Plopeni – s-a prăbuşit. Aici locuiau 126 de persoane. O parte din ei s-au salvat, unii însă au fost prinşi sub dărâmături…

Zi şi noapte, fără întrerupere, dând dovadă de bărbăţie, de profundă solidaritate umană, zeci şi sute de muncitori ai uzinei, de militari şi membri ai gărzilor patriotice, specialişti, cadre sanitare, au lucrat neobosit, umăr la umăr, înlăturând fiecare cărămidă, fiecare bucată de moloz atenţi în fiece moment la orice semn ce ar putea indica existenţa vreunui supravieţuitor.

Munca lor neistovită, plină de abnegaţie, de solidaritate umană le-a dat profunde

satisfacţii. Dintre ruine au fost scoşi până acum cinci oameni. Unul dintre ei, printre primii salvaţi, un tânăr muncitor, n-a precupeţit nimic şi a venit să lucreze împreună cu cei ce i-au dat „un nou act de naştere”, alăturându-se echipelor de intervenţie pentru a salva noi vieţi omeneşti.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu le cere tuturor să continue să lucreze cu atenţie, să nu se precupeţească nimic şi să folosească orice şansă ce există pentru salvarea eventualilor supravieţuitori aflaţi sub dărâmături.

Secretarul general al partidului se interesează, de asemenea, de modul cum s-a acţionat pentru normalizarea vieţii şi în acest centru muncitoresc.

Eforturile locuitorilor oraşului, în marea lor majoritate muncitori ai Uzinei mecanice din Plopeni, s-au îndreptat totodată spre înlăturarea efectelor cutremurului puternic resimţit şi de întreprinderea lor. Întregul oraş s-a mobilizat, lucrându-se fără întrerupere pentru înlăturarea molozului, degajarea spaţiilor productive, conservarea materiilor prime, materialelor şi produselor

finite pentru a asigura reluarea grabnică a lucrului. Tehnicieni şi specialişti din întreprinderi, din cadrul Centralei industriale şi din alte unităţi, au trecut de îndată să verifice maşină cu maşină, instalaţie cu instalaţie, s-a trecut imediat la remedierea defecţiunilor. Chiar înainte de termenul propus, producţia a reînceput datorită acţiunilor ferme întreprinse în timp ce verificările şi remedierile continuă, la celelalte utilaje. (*Agerpres*).

— Aterizare *Ploieşti* – chiar în cartierul Ploieşti Nord, unde unele blocuri noi au avut de suferit avarii, câteva grave.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu vizitează mai multe apartamente avariate, stă îndelung de vorbă cu locatarii […] străbate apoi mai multe cartiere ale oraşului care au avut mai mult de suferit de pe urma seismului. Se trece pe Bulevardul Republicii, Piaţa centrală, pe străzile Mihail Kogălniceanu, Pielari, Mihai Bravu, şi altele. Multe clădiri sunt aici avariate. Numeroase echipe de muncitori, membri ai gărzilor patriotice, militari, lucrează la înlăturarea molozului, la remedierea pagubelor.

În total, în municipiul Ploieşti au avut de

suferit 2.194 locuinţe dintre care 194 sunt distruse. Au fost afectate Palatul Culturii, o parte din Halele Centrale, mai multe şcoli şi instituţii. De asemenea, dintre cele 70 de unităţi industriale prahovene avariate, 35 sunt din Ploieşti. Pretutindeni se acţionează pentru înlăturarea avariilor şi defecţiunilor produse de cutremur. Datorită măsurilor luate, pentru înlăturarea efectelor cutremurului la întreprinderile ploieştene ce au avut de suferit, 19 lucrează acum normal, la parametrii prevăzuţi şi 15 parţial *(Agerpres).*

— *Teleajen* – nou popas – Combinatul petrochimic are activitatea paralizată, în noaptea seismului aici s-a produs un incendiu devastator la instalaţia de distilare atmosferică şi în vid, idem la centrala electrică şi de termoficare – scoase din uz –, dar au şi fost repuse în funcţiune cinci cazane, alte două fiind, încă, blocate sub dărâmături, se munceşte din plin la scoaterea lor de sub moloz, precum şi la refacerea cuptoarelor tehnologice.

— *13 h 55* – elicopterul prezidenţial aterizează la *Valea Călugărească,* pe platforma din faţa Combinatului de

îngrăşăminte chimice – puternic lovit de cutremur.

În întregime a fost distrusă instalaţia de acid sulfuric, sursa principală de materii prime a acestei mari unităţi producătoare de îngrăşăminte fosfatice. Muncitorii şi specialiştii, până la unul, se află la datorie. Cu o zi în urmă, deja, reporterii prezenţi la bătălia pe care oamenii au declanşat-o cu urmările seismului, transmiteau din acelaşi loc: „La Valea Călugărească se lucrează cu măşti de gaze, într-o adevărată baie de vitriol”. Într-adevăr, nimeni nu s-a lăsat intimidat de greutăţi […] Calculele pierderilor – arată specialiştii – încă nu pot fi făcute, întrucât ele cumulează valoarea utilajelor distruse, care trebuie înlocuite, munca oamenilor, dar şi timpii de stagnare a instalaţiilor, producţia pierdută.

S-a mers apoi în combinat. Secretarul general al partidului a stăruit, îndeosebi, în faţa imaginii de-a dreptul dezolante a fostei fabrici de acid sulfuric, care, la ora aceasta, arată ca un imens ghem de cazane strivite şi grinzi metalice răsucite. Oricât de impresionantă ar fi această imagine, şi mai impresionantă este însă energia cu care

oamenii acţionează pentru deblocarea terenului de aceste uriaşe mormane de fiare moarte: sudorii electrici taie bucată cu bucată metalul; macaralele transportă fără încetare barele dislocate. Sunt, practic, sute şi sute de oameni la lucru [...] Întrucât refacerea instalaţiei va necesita o mare cantitate de confecţii metalice, s-a luat măsura să se apeleze în primul rând la forţele judeţene. Numeroase macarale şi alte utilaje au fost, de asemenea, transportate aici, tot din cadrul unor întreprinderi prahovene.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dat o înaltă apreciere acestor măsuri, îndeosebi aceleia de a nu se aştepta repunerea în funcţiune a fabricii de acid sulfurie, combinatul urmând să lucreze cu materie primă adusă de la alte întreprinderi de acelaşi profil din ţară.

Este o măsură foarte bună, a subliniat secretarul general al partidului. Va trebui ca ministerul şi centrala să stabilească de urgenţă cu colectivele altor fabrici de acid sulfuric programe concrete de livrare a cantităţilor necesare de care are nevoie combinatul de la Valea Călugărească.

Trebuie să faceţi totul, a cerut tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru ca producţia de îngrăşăminte să nu se diminueze cu nimic… (Agerpres).

— *Buzău* – aterizare pe stadionul oraşului.

Imediat secretarul general ai partidului s-a interesat despre pagubele produse, precum şi despre acţiunile ce se întreprind pentru înlăturarea lor.

Datele relevate oferă o imagine dureroasă a importantelor prejudicii, a marilor încercări prin care trece judeţul: aproape 1.900 de clădiri, din mediul urban şi rural, complet distruse sau avariate; peste 300 de şcoli, grădiniţe şi creşe dărâmate sau deteriorate; 30 de aşezăminte social-culturale afectate de seism, însemnate pierderi în industrie şi agricultură […] Tovarăşul Nicolae Ceauşescu străbate arterele principale ale municipiului, examinează atent imobilele ce poartă semnele distrugătoare ale seismului.

Secretarul general al partidului cere ca echipe de specialişti să verifice casă cu casă, stradă cu stradă, şi să stabilească clădirile grav avariate pentru a fi demolate

şi construite în locul lor blocuri noi. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu subliniază că această importantă acţiune trebuie să fie strâns corelată cu prevederile schiţei de sistematizare a oraşului. Secretarul general al partidului arată că trebuie să se aibă în vedere, în primul rând, reamenajarea, într-o concepţie urbanistică modernă, a pieţei centrale şi arterei principale a municipiului, strada Unirii, precum şi ridicarea unui cartier de locuinţe pentru muncitorii din zona industrială a Buzăului.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu se îndreaptă apoi spre platforma industrială a Buzăului... *(Agerpres).*

10

— E cineva *acolooo?*

Nimic.

— E cineva *acolooo?*

Nimic! Pe bulevardul Hristo Botev, ca pretutindeni în Capitală şi provincie, căutarea continuă. Aici au fost salvaţi trei bărbaţi şi o femeie – iar 54 (alţii notează 34 sau 35) de oameni scoşi morţi. Femeia este de profesiune medic, se numeşte Ana, este nora unui avocat pensionar, aflat de faţă, Constantin Ghighilicea care-i explică, sec,

confratelui Ovidiu Ioaniţoaia: are, sau a avut doi copii, un băiat şi o fată, el inginer la I.M.G.B., ea şefa biroului comercial la I.G.L., băiatul locuia aici, iar fata, împreună cu soţul, venise în vizită. Nora a fost scoasă de sub ruine. La fel, fata şi ginerele.

— Fata şi ginerele unde sunt?

— În holul acela (arată spre intrarea unui imobil vecin).

— Ce fac acolo? (mirare)

— Sunt morţi.

Bătrânul plânge. Un alt cadavru e adus în bătaia reflectoarelor, plânsul se opreşte, poate că-i Ion, Ionel, băiatul lui, nu-i el, plânge iarăşi.

Prin tunelul săpat pe sub movila de moloz se strecoară locotenent-colonelul Mişu Marin:

— E cineva acolooo?

Este. Lanterna semnalizează. Supravieţuitorul îşi spune numele:

— Nemeş.

Familiar, locotenent-colonelul strigă:

— Nemeş? Sunt Mişu, mă auzi? (răspunde probabil „Da”)… Bravo. Eşti în camera ta? (deci, lucid, explică unde se află). Cu cine eşti? (aşadar) Cu încă o

persoană? Bun. Staţi liniştiţi că vă salvăm. Curaj că suntem aproape.

În gura tunelului este amplasat un reflector.

— Vezi lumina? De unde o vezi? De sus? La orizontul ochilor?

Confratele nu consemnează răspunsul. Oricum, ofiţerul superior comandă continuarea lucrului, cu maximă promptitudine, dar şi cu maximă precauţie. Din senin, unul din militari raportează: a mai descoperit o victimă. Trăieşte. Semnalizează. Este *20 h 55.* Între salvatori şi supravieţuitor – o placă de beton. Se impune ancorarea plăcii, ridicarea ei şi… *21 h 20* – exact şaptezeci şi două de ore de la declanşarea seismului. Unul dintre salvatori *(David Griqorescu* – şofer „Getax”) dialoghează cu victima:

— Mai e mult?

— Zece minute.

Mai durează însă optzeci de minute. *22 h 30* – pe targă spre spital: Eugenia Popescu (angajată a Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare). În schimb, Gheorghe Nemeş (tehnician la un şantier de construcţii C.F.R.) se mai afla prizonier, ca şi

altă femeie... *22 h 55* – apă! apoi miezul nopţii. Peste alte o sută şi cinci minute Gheorghe Nemeş este tras afară (operaţie izbutită de Nicolae Boicescu – lăcătuş-mecanic la întreprinderea de mase plastice). Direcţia: Spitalul militar. Inutil! Va muri la reanimare...

Ultima victimă identificată, dar găsindu-se încă sub mormanul de moloz, spune că o cheamă „Mioara" (mai mult, numele complet, nu ştie să-l spună deocamdată). Intre ea şi salvatori se interpune o grindă de lemn, la care oamenii au ajuns râcâind cu degetele. *1 h 20* – oare o să mai reziste? După o altă oră încheiată, şi alte zece minute în plus, cereri:

— Repede o targă! O targă!

— Şi o haină, ceva!

— Oxigen!

Femeia explică:

— Nu, nu vreau oxigen. Mi-era sete. Vai! ce bine e la aer. *Trăim!*

Acest plural, inexplicabil – „trăim" – spune mai mult decât o mie de cuvinte, despre ce înseamnă simţământul de solidaritate încercat atunci, în noaptea de luni spre marţi.

7 spre 8 martie, de o femeie salvată după aproape 80 de ore de prizonierat sub dărâmături.

— Mă cheamă Maria Cartai. Lucrez la heliograf, la întreprinderea de mecanică fină. În ce zi *suntem* (acelaşi plural)?

După care întreabă pe unde-i un telefon, fiindcă are un fiu (de 23 de ani) şi ar vrea să-i telefoneze. I se propune să dea numărul de telefon şi i se va comunica imediat că a fost salvată… Femeia acceptă. „Ce număr?” – vor să afle cei din preajmă. „Numărul… numărul…” Şi buzele ei nu reuşesc să rostească nici măcar prima cifră… Pe obrazul torturat de efort, i se citeşte, la lumina reflectoarelor, nedumerirea: „Numărul…” Din memorie i s-a şters, ca o părere, numărul care – timp de peste 80 de ore – în subteran şi ţinut-o, parca, în legătură cu propriul fiu.

I2 st. E 1 *h 30.* Salvarea goneşte din nou. Cei ramaşi se întind pe jos, în moloz, şi cu palmele pâlnie la gură, strigă şi strigă:

— E cineva *acolooo*?

Şi pauză. Nimic.

— E cineva *acolooo?*

Şi pauză. Tot nimic.

Cam la aceeaşi oră – şi destul de aproape – la blocul *fost* în strada Hristo Botev numărul 10, de Sub un planşeu se aud gemete. Dar orice mişcare antrenează, aici, o prăbuşire. Un mecanic *(Nicolae Zolta* – I.U.T. – Avrig) dă o idee, într-adevăr riscantă, însă o a doua nu există: planşeul prăbuşit să fie ridicat, parţial, cu ajutorul cupei excavatorului. Pe sub deschizătura creată se furişează patru soldaţi. Ajung până la supravieţuitor. Îl cară afară. Salvare – sirenă – spital. Când salvarea revine, aduce ştirea bună că omul pare a fi – realmente – salvat. Căutarea continuă, cu lanternele, cu proiectoarele şi strigătul devenit iritant:

— E cineva *acolooo?*

Sute de oameni, întocmai legendarului Diogene, caută UN OM. Doar că semnificaţia este cu totul alta…

11

Tocmai intrau în oraş plângând moartea binefăcătorului lor când deodată simt că le fuge pământul de sub picioare [este vorba despre cutremurul din 1755. Noiembrie 1, la Lisabona – 60.000 morţi]; în port marea se umflă clocotind şi sfarmă corăbiile

ancorate. Valuri de foc – şi cenuşă acopăr străzile şi pieţele publice; casele se năruie, acoperişurile se prăbuşesc peste temelii iar temeliile se împrăştie; treizeci de mii de locuitori de toate vârstele [cifră inexactă], bărbaţi şi femei, sunt zdrobiţi de dărâmături.

— E rost de căpătuială pe-aici.

— Care-o fi oare raţiunea suficientă a acestui fenomen? se întrebă Pangloss.

— Ăsta-i sfârşitul lumii, strigă Candid.

Matelotul se repede printre dărâmături, înfruntă moartea ca să găsească bani, găseşte, pune mâna pe ei, se îmbată, şi după ce se satură de băutură cumpără favorurile primei fete binevoitoare pe care o întâlneşte printre dărâmăturile caselor, printre muribunzi şi morţi. Pangloss îl tot trăgea de mânecă şi îi spunea:

— Dragul meu, nu-i bine ce faci, greşeşti faţă de raţiunea universală, nu-i vremea acum de treburi de astea.

— Pe dracu'! răspunse matelotul; eu sunt matelot şi-s de loc din Batavia; de patru ori am fost în Japonia şi de patru ori am călcat pe cruce [în urma unei conspiraţii a creştinilor în Japonia, împăratul Japoniei

dăduse un edict prin care toţi străinii erau alungaţi din Japonia; numai olandezii, care descoperiseră complotul, au avut voie să rămână, cu condiţia să renunţe la practicarea religiei creştine şi să calce pe cruce – notă la traducerea făcută de Al. Philippide]. Ai şi găsit cui să vorbeşti de raţiunea ta universală!

Candid fusese rănit de nişte pietre care căzuseră peste el; şedea acum întins în stradă, acoperit de dărâmături. Spuse lui Pangloss:

— Vai! adu-mi de pe undeva nişte vin şi ulei, că mor.

— Cutremurul acesta de pământ nu-i lucru nou, zise Pangloss. Oraşul Lima din America a păţit la fel anul trecut; aceleaşi cauze, aceleaşi efecte; trebuie să fie cu siguranţă o dâră de pucioasă pe sub pământ de la Lima până la Lisabona.

— Foarte probabil, spuse Candid; acuma însă, pentru Dumnezeu, adu-mi puţin ulei şi vin.

— Cum probabil? o întoarse filosoful; eu susţin că lucrul acesta este demonstrat […]

A doua zi, tot umblând printre dărâmături, găsiră ceva de mâncare şi se

mai întremară puţin. După aceea dădură ca şi ceilalţi o mână de ajutor locuitorilor oraşului care scăpaseră cu viaţă. Câţiva cetăţeni pe care îi ajutară le dădură o masă cum nu se putea mai bună pentru asemenea vremuri grele; e drept că fu o masă tristă: mesenii îşi udau pâinea cu lacrimi […]

După cutremurul de pământ care distrusese trei sferturi din Lisabona, înţelepţii nu găsiră altceva mai bun ca să împiedice o ruină totală decât să dea poporului un frumos autodafé; universitatea din Coimbra hotărâse că spectacolul câtorva persoane arse la foc mic, cu mare ceremonie, este un mijloc fără greş, pe care, dacă-l întrebuinţezi, pământul nu se mai cutremură *(Voltaire* – „Candid” – *1759).*

După toţi specialiştii, seismul de la Lisabona, din 1755, noiembrie 1, se înscrie printre cutremurele cele mai catastrofice din timpurile istorice ale lumii.

În epoca respectivă nu existau seismografe şi nu putem să facem o apreciere a energiei acestui seism decât discutând efectele lui, aşa cum sunt descrise de numeroşi autori. Gutenberg şi Richter – care au cea mai mare autoritate în

materie de seismologie – cred că seismul din Lisabona a atins o magnitudine de 8.3/4 până la 9, niciodată egalată de atunci; alţi seismologi consideră că nu trebuie să se ţină mai mult seama de exagerările de care, în general, sunt pline povestirile marilor catastrofe şi că, la fel ca pentru toate cutremurele mari, înregistrate de şaizeci de ani încoace, magnitudinea n-ar fi depăşit la Lisabona 8,6. În orice caz, acel seism a fost îngrozitor şi s-a simţit pe o suprafaţă enormă, mai mare de 2.500.000 kmp; chiar la 2.200 km depărtare de Lisabona, lustrele se mai legănau... Afară de Portugalia şi Spania, nordul Africii şi sudul Franţei, au suferit zguduiri foarte puternice şi Italia, Elveţia, Irlanda, Scoţia, Olanda, Germania şi Scandinavia care au fost zguduite în aşa măsură, încât apele lacurilor şi golfurilor au început să se mişte. Acesta este un fenomen de *seiches.* Când frecvenţa a sute de vibraţii emise de un şoc foarte puternic corespunde frecvenţei oscilaţiei proprii unui bazin, se poate produce un fenomen de rezonanţă şi masa întreagă a apei capătă atunci o mişcare ritmică dinainte înapoi, a cărei amplitudine creşte atâta timp cât trec

undele seismice, pentru ca apoi să se micşoreze şi să se stingă. Seichele nu apar decât la mare distanţă (mai multe sute de kilometri) de epicentru. Explicaţia este următoarea: un seism dă naştere la mai multe specii de unde elastice, dintre care fiecare călătoreşte pe sol cu viteza ei proprie, unele cu 7 şi 8 km/s, altele cu aproape 2 km/s. Pe măsură ce distanţa creşte, diversele trenuri de unde se găsesc din ce în ce mai decalate între ele, întocmai ca un grup de alergători care se distanţează pe măsură ce cursa se lungeşte. Când la opt sau nouă sute de kilometri de epicentru impulsiile provocate de undele de frecvenţă joasă durează un timp suficient (şi, datorită energiei şocului iniţial, aceste impulsii sunt încă destul de puternice), masa de apă a unui lac sau a unui golf poate fi pusă în mişcare timp de câteva secunde...

Cercetările fură stimulate de îngrozitorul cutremur de pământ din 1755, de la Lisabona; John Michell, profesor de geologie din Cambridge [un munte îi poartă numele], a fost primul care a sugerat că mişcarea vibratorie a unui seism este provocată de trecerea undelor elastice prin

roci. El a arătat de asemenea că localizarea originii şocului ar putea să se facă după ora sosirii acestor unde în diferite locuri. După catastrofele care pustiiră Calabria, din 1783 până în 1786, savanţii italieni atacară la rândul lor problemele pe care le ridicau cutremurele de pământ. Prima jumătate a secolului al XIX-lea, caracterizată prin câteva cutremure dezastruoase, a atras şi mai mult atenţia oamenilor de ştiinţă asupra seismelor [...] Atunci s-au întocmit primele cataloage ale cutremurelor de pământ [...] Afară de această compilaţie, Perrey [Alexis – francez] se dedică cu totul cercetării legilor care reglementează o eventuală periodicitate a cutremurelor de pământ. Faptele nu au justificat, însă, teoria formulată de el, potrivit căreia cutremurele ar fi favorizate de unele conjuncţii lunare – lună plină, lună nouă – de trecerea lor la distanţa minimală de pământ şi trecerea lor pe meridian. Robert Mallet a dezvoltat ideile enunţate, cu un secol înainte, de Michell, despre propagarea undelor elastice în corpurile solide... a determinat centrul seismului [de la Neapole – 1857] şi a apreciat, doar prin observaţia efectelor pe

teren, adâncimea focarului, care se găsea doar la 10 km. Mallet a creat termenii tehnici ca: *focar, unghi* de e*mergenţă*, linie *izoseismică şi suprafaţă macroseismică.* În 1855, Palmieri a construit în Italia un seismograf electromagnetic şi l-a instalat în Observatorul de pe Vezuviu. În 1874, De Rossi a elaborat „Bolletino del Volcanismo Italiano" (Buletinul vulcanismului italian), primul periodic din lume care trata numai despre vulcanologie şi seismologie. Gino de Rossi a stabilit, împreună cu elveţianul Forel, o scară de intensitate... Englezul John Milne, în 1880, a creat Societatea seismologică din Japonia. Milne organizează o reţea de observatoare prin ţară, alcătuieşte un catalog privind seismele produse în arhipelag, studiază repartiţia lor, dar mai ales inventează şi instalează seismografe precise. În 1891, marele cutremur din provinciile Mino şi Owari a putut astfel să fie studiat, cum nu mai făcuse nimeni până atunci... *(H. Tazieff).*

Dar cercetările cu privire la cutremurele de pământ se pierd, înapoi în timp, până în antichitate. Încă de pe atunci, strămoşii actualilor locuitori ai arhipelagului japonez,

studiau efectele seismelor (aproximativ o *mie* în fiecare an). Mai târziu, între secolul al V-lea şi jumătatea secolului al XIV-lea", când Imperiul Soarelui-Răsare îşi deschidea porţile în faţa civilizaţiei europene, s-a format acolo o uimitoare bibliotecă: cinci sute de manuscrise, în care se găsesc: descrise peste două mii de seisme importante, dintre care două sute douăzeci şi trei au fost catastrofale".

Cutremurul de pământ l-a însoţit pe om de-a lungul întregii tale istorii scrise şi nescrise; ceea ce îi îndreptăţeşte pe mulţi să susţină că, din punctul de vedere al naturii, fiinţa umană îi este categoric inferioară acesteia. Dar omul încearcă, permanent, să nu se dea bătut, chiar dacă, în momente de restrişte, încearcă un sentiment de inferioritate, definit, – tocmai, de impresia de limitare a puterilor sale, de starea de nesiguranţă interioară (cât de prezentă, dar şi cât de inhibată, ţinută în frâu, în zilele următoare seismului de la 4 martie!). Psihicul uman, format pe parcursul – sutelor de milenii, are capacitatea de a căuta şi de a găsi exact calea care-l conduce pe individ către *adaptarea* necontenită la

mediul înconjurător. Cum? Prin strădania de a atinge, mereu, pragul egalităţii cu natura, cu ajutorul avantajelor incontestabile pe care poziţia omului o are în *chiar* sânul naturii. Inferioritatea de care ia cunoştinţă individul, în situaţiile-limită (precum un cutremur de pământ), acţionează într-însul în mod paradoxal: – adică nu-l dezarmează, ci, dimpotrivă, dobândeşte o anumită forţă de atracţie, stimulatorie, îl obligă să schimbe „traseul", să caute şi să găsească, neapărat, altă cale, alt drum liber pe traiectul căruia să ajungă tot acolo: la *adaptare şi simţământ de siguranţă,* fundamentale. Mai mult: sentimentul de nesiguranţă punctat, când şi când, de faptele naturii, catastrofale sau mai puţin catastrofale, i-au dezvoltat omului şi *simţul de previziune,* el fiind singurul înarmat cu asemenea mijloace de supravieţuire, pe pământ, singurul care şi-a dezvoltat un organ – psihicul – în stare să stimuleze şi să – cuprindă gândirea, sensibilitatea, acţiunea. *Voinţa* în acţiune reprezintă, aşadar, încercarea omului de a trece, de la caz la caz, de la un sentiment de neîmplinire, la alt sentiment, de împlinire.

A VOI ÎNSEAMNĂ A PUTEA!

Până şi Candid, în ciuda tuturor peripeţiilor – aspre experienţe umane – încheie cu aceste cuvinte lungul şir al peregrinărilor sale:

— Foarte bine – îi spune lui Pangloss – ai vorbit. Dar până una-alta trebuie să ne lucrăm grădina.

După mai bine de două secole, de când au fost „rostite" vorbele lui Candid rămân valabile: *avem să ne lucrăm grădina!* Iată, o ţară întreagă cu mânecile suflecate... în ciuda tragicului bilanţ:

— Morţi – 1.034 (810 în Bucureşti; 224 în judeţe)

— Răniţi şi accidentaţi – 6.185 (până la această oră).

Un om... Un om singur nu poate. Niciun om singur acuma. Tăcu. Oricum ar fi, un om singur nu poate să aibă nicio mama mă-sii de şansă. Închise ochii. Se căznise mult ca s-o poată spune şi-l costase toată viaţa ca s-o afle.*

1

Pământul are timp. Pământul n-are remuşcări. Oriunde, pe *şantierele salvării,* criză de timp. Calmul triumfă.

Organizarea s-a dovedit remarcabilă. Nouă spitale au trebuit să fie evacuate. Lucrul acesta s-a efectuat în ordine. Pe faţadele spitalelor improvizate, liste cu răniţi indicând numele, oraşul de origine şi natura rănilor. Aceste liste îi linişteşte pe cei care-i caută pe dispăruţi. (*Alain de Penanster* – trimis special al săptămânalului *L'Express*).

În dimineaţa aceasta – **1977,** martie 8, într-o marţi – *buletinul medical* al supravieţuitorilor scoşi de sub ruine:

— „E la reanimare, în afară de orice pericol. Dar n-are voie, deocamdată, să pătrundă la ea. Nici pasărea (*Eugenia Popescu*);

— „În afara oricărui pericol" (*Maria Carto.1*);

— „Şoc amnezic" (Lolică Stoian);

— „Stare critică" (Floarea Iordache);

— „În afară de orice pericol" (*Gabriela Corduneanu*).

Fiecare existenţă dobândeşte, în asemenea circumstanţe, o valoare fără seamăn, simbolică: i se poate împotrivi omul – dar nu omul singur, căci omul singur nu are nicio şansă – naturii dezlănţuite?

2

1977, martie 8, într-o zi de marţi. A patra zi de la seism. Pe străzi – vestitorii tihnei regăsite – şcolarii (dar şi studenţii), în drum spre băncile lor pregătite chiar de ei, împreună cu cadrele didactice, cu părinţii. SEMNE BUNE ZIUA ARE!

De dimineaţă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se află din nou pe teren.

De data aceasta secretarul general al partidului s-a oprit la blocul avariat de la întretăierea şoselei Ştefan cel Mare cu strada Lizeanu, la şantierele imobilelor prăbuşite de pe străzile Tudor Arghezi, Alexandru Sahia, Ion Ghica şi Brezoianu, la cel al hotelului „Victoria”, la blocurile nr. 13 de pe bulevardul Armata Poporului, 14 şi OD 16 de pe bulevardul Păcii nr. 7…

Analizând desfăşurarea lucrărilor, secretarul general al partidului s-a interesat, şi acum, înainte de toate, de salvarea supravieţuitorilor. Se raportează că de sub ruinele blocului de pe strada Ghica au fost salvaţi până acum nouă supravieţuitori, dar au fost scoşi şi 69 de oameni care şi-au pierdut viaţa. Este unul din acele nefericite bilanţuri care dau

măsura tragicelor efecte ale necruţătorului cutremur ce s-a abătut asupra ţării, provocând, mai cu seamă în Capitală, numeroase victime. Lucrările au ajuns, în unele puncte, în faza în care se evacuează ruine sfărâmate, printre care n-au mai fost descoperite decât trupuri neînsufleţite. Cu toate acestea, respectând întocmai dispoziţiile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, echipele de intervenţie acţionează rapid, dar în acelaşi timp cu cea mai mare precauţie, evitând orice acţiune tehnică ce ar putea pune în pericol pe posibilii supravieţuitori.

În spiritul aceloraşi înalte comandamente morale care au dictat toate deciziile sale, secretarul general al partidului dă dispoziţia de a nu se abandona căutările, nici chiar în situaţiile cele mai disperate, care nu par să mai lase vreo şansă eventualelor victime aflate încă în viaţă. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu le cere din nou, cu insistenţă, celor care coordonează şantierele să pătrundă, pe orice căi, prin acţiuni curajoase, în toate încăperile necercetate din subsoluri, să caute accesul la casele scărilor, chiar cele

secundare, care ar mai putea oferi un adăpost cât de fragil unor supravieţuitori.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu insistă, în discuţiile pe care le are cu ostaşii, cu ceilalţi membri ai echipelor de salvare, să-şi concentreze forţele pentru că rudele celor dispăruţi aşteaptă cu înfrigurare zi şi noapte, în faţa ruinelor, încercaţi de sfâşietoare sentimente de Durere, rezultatele istovitoarelor cercetări.

Cu adâncă, emoţionantă compasiune omenească, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu stau de vorbă cu rudele celor dispăruţi, încercând să le aline durerea atât de omenească pe care o resimt, asigurându-le că se face în continuare tot ce este cu putinţă pentru a salva vieţile omeneşti (*Agerpres*).

Printre rudele celor prinşi sub dărâmături se află – necontenit prezentă la faţa locului – aceeaşi îndurerată mamă: Elena Crainic-Ivan – şi mulţi, mulţi alţii, asemenea ei, care nu vor avea fericirea de-a trăi revederea cu cei dragi…

3

*Fostul „*Scala”. Aici, peste noapte (7 spre 8 martie) a fost scos din subsol un

supravieţuitor – bărbat care a ajuns acolo de-a dreptul de la etajul al VIII-lea, la care locuia până în ziua de vineri 4 martie, ora 21,22 minute şi 20 de secunde.

8 h 45 (variantă: 9 h 30). După „82 ore de la seism” sau „84 ore de la seism”... Într-un spaţiu de optzeci de centimetri înălţime, cât s-a creat între parchet şi plafon, supravieţuieşte *Marina Stanca* (avocat, componentă a echipei de floretă a României la Jocurile Olimpice de la Tokio, din anul 1964) şi tatăl ei, doctorul *Octavian Stanca* (de la maternitatea „Giuleşti”).

Primele cuvinte ale Marinei Stanca:

— Îi mulţumesc cascadorului Mircea Pascu. Ştiu că a lucrat multă lume la salvarea de sub dărâmături a zeci de oameni, a mea şi a tatălui meu, ştiu că militarii au făcut eforturi extraordinare. Pascu a coborât până la mine, mi-a adus apă şi întăritoare, a tăiat tunelul prin care am fost scoasă, mi-a spus tot timpul: „Nu-ţi fie frică, te salvăm". Şi cind pleca, lăsa pe cineva care îmi striga: „Bate în perete, să te localizăm, să ştim că trăieşti!” Nu vă daţi seama câtă rezistenţă capeţi atunci când ştii că nu eşti singur, că vei primi ajutor

(înregistrează destăinuirea, la faţa locului, confraţii *Ion Drăgănoiu* şi *Marius Georgescu*).

— Am vorbit cu ea vreo opt ore, până am scos-o (*Mircea Pascu*).

La spital, prompt, diagnosticul: „Şoc psihic, cu excoriaţii şi hematoame multiple”.

— Locuiam la etajul III, apartamentul 53. Eram cu familia la masă – în afară de soţul meu, plecat în provincie – când clădirea a început să trepideze şi am simţit cum etajul începe să plece în jos. A căzut tavanul şi a rămas un loc, până la podea, cât să stai pe burtă. Mama şi bunica au murit imediat. Copilul era în altă cameră. Tatăl meu a fost lovit de o grindă şi cerea ajutor. Nu mă puteam mişca. După un timp am auzit zgomote şi speranţa mi s-a cuibărit în suflet [chiar atât de „frumos” să fi vorbit, atunci, Marina Stanca?]. Şi de atunci am tot aşteptat. Mi s-a părut că au trecut ani. Nici nu mi-aş fi închipuit ce mare bucurie poate să-ţi producă revederea luminii zilei.

La ora aducerii ei şi a tatălui – la SUPRAFAŢA – era, într-adevăr, *lumină* (soarele, în ziua de 8 martie: răsare la ora 6,54 – apune la ora 18,10). O femeie, de

„Ziua Femeii”, va apuca să vadă şi înserarea care se proiectează pe peretele alb, de spital, ca o parantează care închide, fericit, o zi de viaţă, răscolitoare. Şi mai mărturiseşte:

— Foamea n-am simţit-o. Frigul oarecum. Dar setea a fost îngrozitoare…

Foamea, frigul, setea – faţă în faţă cu un om, însă nu unul singur, deşi izolat, căci „oricum ar fi, un om singur nu poate să aibă nicio mama mă-sii de şansă”.

— Cine l-a salvat? Cine a salvat-o?

Astfel de întrebări – relativ ridicole – răsună ici şi colo, pe *şantierele salvării.* Şi, din păcate, se găsesc naivi care să răspundă:

— Eu am auzit primul… *Sau:* Eu am apucat supravieţuitorul în braţe… *Sau:* Eu i-am dat apă… *Sau:* L-am transportat cu salvarea la spital… Un confrate ajunge chiar până acolo încât să precizeze (în subtext se citeşte „am avut şansa”) de a fi *singurul reporter* prezent la spitalul X în clipa în care este adus supravieţuitorul Y…

Faptele uimitoare – ele însele – pledează pentru EROUL NECUNOSCUT (aşa cum a existat dintotdeauna, după cataclisme

numite război, pustiind lumea). Cine este, în fond, EROUL NECUNOSCUT? Realmente *un necunoscut* ori, mai exact, simbolul jertfei şi eroismului colectiv? Un om, într-o împrejurare-cheie precum aceasta de la 4 martie *1977,* poate săvârşi acţiuni demne de toată lauda, care nu se cuvin a fi lăsate să se piardă în anonimat (deloc egal, orice s-ar spune, cu modestia). Atunci însă când, la salvarea unui supravieţuitor, contribuie – literalmente – zeci şi sute de oameni, acela care ajunge să „ia în braţe" victima, nu-i decât (şi poate fi pe deplin MÂNDRU de asta) prelungirea celorlalte braţe care, într-un fel sau altul, au contribuit la operaţie.

— Pe căpitan nu-l ştiu după nume. I-am văzut doar chipiul şi stelele de pe epolet. Colacul de funie pe care mi l-a aruncat mi s-a înfăşurat pe mână. Atunci am ştiut ce să fac. I-am trecut capătul pe după ţeava caloriferului şi mi l-am legat de mijloc. Mă ţineam cu mâinile de funia care venea de jos şi plângeam. Nu, nu de frică. Mama căzuse de

13 – 21 h 22 Seism – ***i*** martie şi după…

Ia etajul cinci cu pat cu tot. Am văzut-o când a dispărut în despicătura duşumelei.

M-.au coborât. Atunci am văzut în dreapta căpitanului un ostaş. Eram jos în stradă. Suntem cu toţii în viaţă. Şi mama. O întâmplare de neînchipuit a făcut ca prăbuşirea de la etajul al cincilea, să nu-i fie fatală. E în spital şi sunt şanse să scape. Aş dori mult să aflu numele căpitanului şi al ostaşului aceluia. Erau în aceeaşi primejdie ca şi mine când s-au urcat să-mi arunce frânghia. Şi totuşi nu s-au temut *(Constantin Sovă* – 20 ani – mecanic de avion – bloc *fost* Lizeanu, etajul V – actualmente domiciliat într-un apartament nou, pe şoseaua Colentina nr. 101).

Pe căpitan nu-l ştiu *după nume...* Aş dori mult să aflu *numele* căpitanului şi al ostaşului”...

— La un moment dat, ne-au venit în ajutor două echipe de mineri de la Filipeştii de Pădure. Numai cu ei, cu dibăcia şi cu efortul lor s-a putut pătrunde în subsolul clădirii. Cu câtă grabă, dar şi cu câtă atenţie lucrau! mai mult cu mâinile au scurmat în moloz tunelul, ca nu cumva să rănească vreun om cu uneltele lor. După un ştiu câte ore, strădania lor a fost răsplătită: din subsol au scos doi tineri, între care o

fată care se aflase la etajul 7 al clădirii, în vizită. Împlinea 22 de ani [scena salvării avea să se producă abia în noaptea de 9 spre 10 martie]. Ce păcat că nu m-am gândit să le notez numele *(Ion Furir* – prim vicepreşedinte al Consiliului popular – sector II).

„Ce păcat că nu m-am gândit să le notez *numele”*...

I. a blocul *fost* în bulevardul Hristo Botev (zece etaje), unde au fost salvaţi trei bărbaţi şi o femeie, unul dintre aceştia fusese catapultat sub un plafon-cupolă. Macaragiul, cu o dexteritate uimitoare, izbuteşte manevra şi-l eliberează pe prizonier. Cum îl cheamă pe salvator?

— Cine mai ştie exact? I se spunea Zota, era de la I.U.T. – Agnita, însă lumea i-a uitat prenumele, sau nici nu i l-a ştiut vreodată. Dar ce are a face? *Sergiu Constantin*

— Căpitan de miliţie – din 72 de ore, a dormit opt, rezemat de un buldozer, în aer liber).

„Lumea i-a uitat prenumele”...

Eroi autentici! Şi totuşi, în circumstanţele date, de ce merită să pledezi pentru *eroul necunoscut?* Fiindcă, în

asemenea împrejurări, n-au cum să existe *eroi de unul singur* – nici măcar cei din SUBTERAN nu pot fi socotiţi astfel, şi cu atât mai puţin cei de la SUPRAFAŢA. După ce criterii. Ar fi *mai puţin erou* omul care, după 72 de ore de nesomn, mergând să aţipească pentru câteva clipe, n-ar fi prezent chiar în clipa în care cineva este scos la lumină? După ce criterii ar fi *mai puţin erou* omul care nici măcar nu se află pe *şantierul salvării,* dar supraveghează atent pupitrele de comandă, pentru a asigura energia electrică trebuincioasă aici; şi de ce ar fi *mai puţin erou* omul care a manevrat, ore în şir, excavatorul, macaraua, perforatorul?... Sau şoferul salvării care, în trombă, porneşte spre spital... Sau medicul care şi el scormoneşte într-un pământ infinit mai sensibil şi subtil, denumit om, articulat: *omul...* Eroii, în astfel de situaţii-limită, chiar atunci rând au nume, când nu se pierd, pe nedrept, în anonimat, sunt conexaţi într-o nemaiîntâlnită comuniune, corespunzând celei mai de sus trepte a condiţiei umane: *solidaritatea,* spiritul de întrajutorare. Dac-ar fi să punem, pe fruntea fiecărui asemenea erou, un nimb

binemeritat, acesta n-ar putea rezulta decât din iradierea celorlalte frunţi, din strădania celorlalte braţe. Ca şi limbajul, eroismul nu-şi găseşte raţiunea decât în Ceilalţi. Unui om absolut singur – Robinson – limbajul i s-ar părea, evident, superfluu, inutil.

Eroul necunoscut călătoreşte prin lume din om în om.

N*

Desigur, eroismul poate fi şi o profesiune, ca în cazul cascadorilor:

Aceşti oameni minunaţi lucrează cunoscându-şi bine posibilităţile fizice şi, aş adăuga, ŞI CELE MORALE [subl. ns.], căci trebuie să ai o tărie sufletească puţin obişnuită pentru a şti să mergi dincolo de acea mică marjă a riscului... a visului care, fără îndoială... poate face din ei zei înaripaţi, sau le poate fi fatală. Acestor Cavaleri ai Riscului... mulţumiri! (*Christian-Jacques).*

Tăria sufletească ieşită din comun nu-i exclusiv apanajul cascadorului, decât pe platoul de filmare. Altminteri, mai vulnerabili – fiindcă sunt infinit mai puţin *pregătiţi fizic pentru risc,* însă nu şi moral – alţii acţionează aproape identic. Al cui este

meritul mai mare? N-are nicio importanţă. Şi unii, şi alţii, depăşesc barierele prudenţei fireşti – în sforţarea, nelimitată, de a-i elibera pe Ceilalţi, aflaţi în primejdie de moarte, sub dărâmături, pe *şantierele salvării.* Posibilităţile *morale,* ale tuturor, sunt decisive AICI.

6

Marţi 8 martie. Dimineaţa. Vizita de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu continuă. De astă dată. Are loc un dialog cu locatarii unor blocuri din cartierul Militari.

Sunt, de fapt, acele imobile din zona de vest a Capitalei pe care amprenta efectului distrugător al seismului se distinge cu putere. **În** cazul unuia din ele din cauza fisurilor, a golurilor apărute în pereţii interiori, pe casa scărilor, s-a recurs la măsura evacuării locatarilor. La celălalt bloc, unde comisia de evaluare a gravităţii stricăciunilor nu a ajuns încă, locatarii l-au rugat pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu să vadă împreună cu ei starea imobilului. Secretarul general al partidului a intrat în clădire şi, împreună cu un grup de cetăţeni, a cercetat mai multe scări şi apartamente, fiind întâmpinat, peste tot, cu aceleaşi

sentimente de recunoştinţă. Cu toţii au constatat că, deşi stricăciunile sunt însemnate, pereţi fisuraţi, găuriţi chiar, crăpături de lăţimea unui deget, tencuială căzută – structura de rezistenţă nu este vătămată.

Constatând starea în care a ajuns acest imobil, spre deosebire de celelalte blocuri noi din cartier, ca de altfel din întreaga Capitală, care au rezistat în general bine la solicitările fizice ale puternicului cutremur, secretarul general al partidului pune în discuţie şi o serie de aspecte negative ale activităţii constructorilor. **În** timp ce examina, împreună cu locatarii, starea clădirii, secretarul general al partidului a observat, de pildă, că la zidirea pereţilor interiori s-a pus cărămidă peste cărămidă, fără a se realiza din zid un bloc bine sudat, rezistent, asigurându-i şi însuşiri izolante. Este o neglijenţă gravă care trebuie neîntârziat eliminată din activitatea constructorilor – arată secretarul general al partidului. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut. Ca din stările de fapt constatate, unităţile de construcţii, specialiştii trebuie. Să tragă concluziile care se impun pentru a

elimina cu desăvârşire asemenea deficienţe în activitatea lor *(Agerpres).*

Aceleaşi concluzii şi după examinarea, împreună cu locatarii, a unui bloc de pe bulevardul Păcii. Oamenii sunt asiguraţi că vor primi cu toţii locuinţă provizorie, până la repararea blocului, însă se cere ca acţiunea să decurgă cu calm, în ordine desăvârşită. Mai sunt apoi vizitate, luându-se măsuri operative pentru reluarea, în cât mai scurt timp, a activităţii productive în parametrii normali, de dinainte de cutremur:

— Întreprinderea de cabluri şi materiale rulante;

— Centrala electrotermică Bucureşti-Vest.

7

ŞTIINŢA ŞI PUTEREA SUNT UNUL ŞI ACELAŞI LUCRU spune, cu patru secole în urmă, un om de stat şi filosof despre oare Karl Marx avea să afirme că este „adevăratul părinte al materialismului englez şi al întregii ştiinţe experimentale moderne”. Şi *habitatul* devine obiect de cercetare şi necontenită ameliorare, tocmai fiindcă omul simte imperios necesitatea de a

fi în siguranţă, de a se dovedi puternic faţă cu natura, faţă cu el însuşi. Cucerind natura de-a lungul zbuciumatei sale istorii, omul se cucereşte – de fapt – pe sine. CASĂ, axul habitatului, departe de a fi doar o proiecţie a orgoliului uman, reprezintă, indiscutabil, setea de echilibru, de certitudine, de tihnă, şi dovedeşte – atenţie! – şi prezenţa celui de-al şaselea simţ omenesc: *simţul de previziune.*

Există principii de arhitectură aseismică şi dovezile eficacităţii lor abundă, din Japonia până în California, şi de] a Mediterană până la Noua Zeelandă. Chiar şi în Chile, la Puerto Montt, la Concepción sau la Valdivia, de pildă, fie că era vorba de case mici particulare, sau de imobile cu numeroase etaje sau de clădiri industriale, edificiile construite după aceste principii au rezistat în cele din urmă şocurilor teribile şi interminabile ale crizei din mai *[1960,* mai 21, într-o sâmbătă, 6 h 2 – marele oraş Concepción, de pe coastă, şi Chilian, la o sută de kilometri în interiorul ţării, precum şi aproape toată peninsula, Arauco – zguduite de un seism de 7.3/4 magnitudine, 8 intensitate Richter – aceeaşi zi de

sâmbătă, 6 h 32: al doilea şoc – populaţia fuge în aer liber, această „soluţie” fiind o practică semimilenară, din pricina prăbuşirii, de regulă, a clădirilor – apoi, duminică, 15 h, paroxismul seismic – în următoarele trei zile se produc alte trei şocuri de mare energie, însă care nu-s replici, fiindcă epicentrele nu coincid cu epicentrul iniţial – replicile aveau să înceapă după aceea, nenumărate şi de gradul 7, câte odată].

În regiunile unde se pot produce zguduiri puternice, este indicat să se respecte totdeauna anumite reguli fundamentale. Mai întâi, să nu se construiască decât pe un pământ solid; despre aceasta o să mai vorbim. Apoi să nu fie întrebuinţate decât materiale a căror coerenţă şi elasticitate să fie cât mai mare cu putinţă; e evident că betonul armat sau lemnul sunt mai bune decât piatra sau cărămida, elemente cărora un mortar mai mult sau mai puţin rezistent nu le dă decât o omogenitate foarte relativă. Pe de altă parte, oricare ar fi materialul întrebuinţat, diversele părţi ale unui imobil trebuie să fie strâns legate unele de altele printr-o

înlănţuire inteligent concepută. După aceea, trebuie evitată supraîncărcătura părţilor înalte ale clădirilor, şi redus, pe cât posibil, centrul de greutate. Al ansamblului, înlăturate spaţiile libere prea întinse între suporţi verticali, desfiinţate cornişele sau streaşinile grele şi înclinate; aceste „ornamente”, pe care doar o ancorare, uneori şubredă, le reţine, au tendinţa, de la intensitatea 7 în sus, să se desprindă, în timp ce coşurile de cărămidă de pe acoperişuri se dărâmă începând de la gradul 6, având adeseori efecte nimicitoare.

La Valdivia, distrusă în proporţie de 80%, am văzut prea bine care. Au fost urmările pentru imobilele construite fără a se ţine seama de aceste principii: pe malul drept al fluviului Calle-Calle, care străbate oraşul, toate întrei etaje ale unei mari cafenele erau îngrămădite la subsol... Această clădire centenară rezistase totuşi nenumăratelor seisme, dar pe măsură ce-i crescuse importanţa, se instalaseră la etajele superioare maşini tot mai moderne, ajungându-se până la urmă să se acumuleze excedentul de încărcătură care, de astă dată, a determinat catastrofa. Pe malul

stâng, o mare manufactură de încălţăminte se prăbuşise, cu toate că n-avea decât parter: acoperişul greu, cu dinţi de ferăstrău din beton şi sticlă avea o înclinaţie de mai multe zeci de metri, fără să aibă totuşi susţinere intermediară. De câte ori am trecut prin Valdivia, am văzut şi revăzut aceste clădiri strivite, cu care mi-a fost imposibil să mă obişnuiesc fiind obsedat de aceeaşi idee a masacrului care s-ar fi produs acolo, dacă seismul ar fi izbucnit în timpul săptămânii...

4 MARTIE, ÎNTR-O VINERI...

Totuşi, după catastrofa care în 1939 a distrus Chilian şi Concepción, autorităţile guvernamentale au decretat reguli de construcţie stricte, astfel că şi în Aceste două oraşe clădirile construite după aceste norme au rezistat foarte bine [în timpul cutremurului din I960]...

Aici se află explicaţia contrastului pe care îl ofereau oraşele şi satele după seism... într-o ţară seismică nu există ceva mai primejdios decât să construieşti pe ramblee artificiale, chiar şi pe aluviunile recente, prea mobile încă. În mod obişnuit, oamenii cred că este mai sigur să clădeşti

pe un pământ mobil decât pe unul solid, o stâncă de exemplu, considerând că o astfel de „pernă” [amortizor] va atenua şocul subteran. Or, nu numai că rambleele, nisipul şi aluviunile se înghesuie sau se deplasează sub efectul vibraţiilor, dar acestea, oricât ar fi ele de puţin puternice şi prelungite, se mai şi amplifică datorită rezonanţei, ajungând astfel să devină dezastruoase. Aceasta se întâmplă ori de câte ori energia eliberată de seism, călătorind sub formă de unde elastice, mai mult sau mai puţin rapide, în loc să străbată, pur şi simplu, zguduindu-l, locul pe care îl întâlneşte, trebuie să se acumuleze, aşa cum se înghesuie maşinile în orele vârfului de trafic, în străzile înguste; aceasta se întâmplă cu aluviunile şi mai ales cu rambleele, absorbţia de energie provoacă o creştere continuă a amplitudinii vibraţiilor şi, oricât de puţin ar dura seismul, zguduirile – dezlănţuindu-se parcă ele însele ca într-un acces dementţial, de isterie – ating o asemenea violenţă, încât tot ce e construit pe un astfel de suport ajung până la urmă să fie azvârlit jos (H. *Tazieff).*

În ziua de 8 martie a.c., Comitetul Politic

Executiv al C.C. al P.C.R., reunit sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, într-o şedinţă operativă de lucru, a reluat din nou în discuţie ansamblul problemelor privind înlăturarea urmărilor cutremurului şi normalizarea activităţii economico-sociale din ţară, stabilind un şir de măsuri noi impuse de actuala stare de lucruri.

Comitetul Politic Executiv apreciază că, pe baza indicaţiilor secretarului general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a hotărârilor adoptate de conducerea partidului şi statului, activitatea de înlăturare a consecinţelor calamităţii naturale şi restabilirea unui ritm normal de muncă şi viaţă în Capitală şi în restul localităţilor afectate de cutremur se desfăşoară cu succes, cu rezultate satisfăcătoare. Examinând situaţia existentă în prezent şi sarcinile prioritare ce se impun, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri die intensificare a activităţii organelor de partid şi de stat pentru soluţionarea. Problemelor stringente ale oamenilor muncii.

Comitetul Politic Executiv a indicat intensificarea activităţii comisiilor centrale care investighează starea în care se află unele imobile mari, afectate de cutremur, pentru ca, în funcţie de concluziile care se desprind, să se treacă la evacuarea locatarilor din blocurile care nu mai prezintă siguranţă.

La propunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al P.C.R., Comitetul Politic Executiv a stabilit o serie de măsuri pentru ajutorarea imediată a persoanelor sinistrate. Cetăţenii care au locuit în blocurile prăbuşite vor primi imediat locuinţe în blocuri noi. Persoanele spital! za te vor putea, de asemenea, la părăsirea unităţilor sanitare „să se mute în noile locuinţe puse la dispoziţie de stat. Toţi cetăţenii ale căror locuinţe au fost nimicite şi cărora cataclismul le-a distrus avutul vor primi noile apartamente, dotate gratuit, de către stat, cu tot mobilierul necesar, inclusiv cu aparate de radio şi televizoare. De asemenea, s-a hotărât să se repartizeze gratuit sinistraţilor cărora le-au fost distruse bunurile personale lenjerie de pat, tacâmuri, veselă şi vase de bucătărie, în

cazul bărbaţilor câte 2 costume de haine şi în cazul femeilor câte o rochie şi un costum-taior, pantofi, ciorapi, lenjerie de corp şi câte 1.000 de lei de persoană.

Comitetul Politic Executiv a hotărât, de asemenea, ca cetăţenii cărora le-au fost distruse locuinţele în timpul cutremurului, fiind puternic traumatizaţi de încercările prin care au trecut, să primească câte un concediu de 10 zile, pentru a-şi recupera forţele. Cei care doresc vor putea merge în staţiuni de odihnă, iar cei a căror sănătate a fost zdruncinată vor putea fi internaţi pentru a primi tratamentul medical corespunzător.

În ce priveşte celelalte persoane evacuate, care nu şi-au pierdut bunurile personale, Comitetul Politic Executiv a hotărât mutarea lor în clădiri noi, în mod organizat şi eşalonat, acordându-se prioritate familiilor din clădirile cele mai grav avariate. În blocurile mai puţin afectate, locatarii vor continua să locuiască până la asigurarea noilor locuinţe care se află în construcţie şi a căror dare în folosinţă va fi urgentată. Unii dintre ei, până la repartizarea noilor apartamente, vor

putea fi mutaţi provizoriu în cămine.

Cât priveşte copiii orfani care nu vor fi preluaţi de rude sau prieteni ai familiilor lor, pentru a fi crescuţi şi ocrotiţi, Comitetul Politic Executiv a hotărât luarea lor imediată în primire de către organele de stat şi încadrarea într-un cămin special, unde vor primi educaţia şi îngrijirile necesare, asigurându-li-se, totodată, condiţii să frecventeze în mod normal şcoala.

Comitetul Politic Executiv a stabilit, de asemenea, măsuri pentru buna organizare a activităţii consacrate reparării clădirilor avariate. În acest scop trebuie să intre în acţiune de îndată întreprinderile de construcţii de locuinţe şi întreprinderile de reparaţii, atacând, în prima ordine de urgenţă, blocurile mari avariate. Pentru aceste unităţi

— Chemate să-şi mobilizeze toate forţele de lucru şi să organizeze munca în mai multe schimburi – starea de necesitate se va prelungi până la terminarea acţiunilor de reparare a tuturor clădirilor deteriorate. Totodată, Comitetul pentru problemele consiliilor populare trebuie să ia măsuri ca o serie de întreprinderi de construcţii din

judeţele care nu au fost afectate de cutremur să trimită unităţi de lucru pentru a acţiona în Capitală şi în oraşul Zimnicea, ţinând seama că în aceste localităţi planul construcţiei de locuinţe se suplimentează anul acesta cu încă circa 7 – 8.000 de apartamente.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se intensifice munca în toate unităţile de producţie, inclusiv în cele calamitate, oamenii muncii având datoria să asigure repararea rapidă a clădirilor şi punerea în funcţiune a tuturor instalaţiilor. Trebuie să se întărească disciplina în muncă, să se ia toate măsurile pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan. Ţinând seama de marile pierderi de utilaj suferite, este necesar să se ia măsuri energice pentru amplificarea acţiunii întreprinderilor de autodotare cu instalaţii şi maşini-unelte. Totodată, Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, întreprinderile de comerţ exterior trebuie să ia de urgenţă legătura cu firmele furnizoare din străinătate, pentru a încerca să obţină, în mod prioritar, aparatura tehnică necesară recuperării daunelor provocate de

cutremur, desfăşurării normale a activităţii de producţie.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se treacă pretutindeni imediat la înlăturarea de pe străzi, din curţi şi din clădiri a molozului şi restului dărâmăturilor. Organele de partid şi de stat trebuie să organizeze în mod energic şi sistematic această acţiune, luând stradă cu stradă, întreprindere cu întreprindere, instituţie cu instituţie, magazin cu magazin, casă cu casă şi asigurând curăţirea deplină a terenului. Conducerile întreprinderilor, instituţiilor şi unităţilor comerciale, organizaţiile de partid ale acestora trebuie să mobilizeze colectivele să participe, în orele de după muncă, la degajarea completă a spaţiilor afectate de cutremur. Aceasta trebuie să devină o largă acţiune de masă la care să ia parte, sub conducerea comitetelor de stradă, a comitetelor Frontului Unităţii Socialiste, a consiliilor populare, tineretul, femeile, organizaţiile de Cruce Roşie, cât mai mulţi oameni ai muncii – astfel încât, în decurs de o zi, atât în Bucureşti, cât şi în restul localităţilor, <să dispară complet urmele dezastrului, iar străzile, unităţile

economice, instituţiile, magazinele, curţile să fie curăţate, să-şi recapete aspectul normal.

Comitetul Politic Executiv a hotărât să se acţioneze imediat pentru îmbunătăţirea alimentării cu apă caldă a cetăţenilor Capitalei şi pentru restabilirea treptată a furnizării combustibilului şi gazelor necesare încălzirii locuinţelor. Pentru început, se va asigura apă caldă în timpul orelor de seară, iar locuinţelor termoficate li se va furniza căldură în cursul dimineţii, prânzului şi serii. În zonele în care locuinţele nu sunt termoficate se vor asigura cu prioritate combustibil şi gaze, în condiţii de raţionalizare a consumului.

Comitetul Politic Executiv a indicat, de asemenea, adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru desfăşurarea în continuare, în bune condiţii, a aprovizionării populaţiei din Bucureşti şi din celelalte localităţi calamitate cu alimente şi alte bunuri de consum solicitate de cetăţeni.

Comitetul Politic Executiv indică organelor de partid să asigure ca activiştii de partid şi de stat să fie permanent prezenţi în mijlocul cetăţenilor sinistraţi, în

blocurile avariate, la locurile de cazare, ajutându-i cu vorba şi fapta, contribuind la soluţionarea practică a problemelor de viaţă ale acestora. Activiştii de partid şi de stat să explice cetăţenilor măsurile luate de Comitetul Central al partidului, de Consiliul de Stat şi de guvern, pentru ajutorarea sinistraţilor şi lichidarea urmărilor cutremurului şi, totodată, să-i mobilizeze să contribuie, prin propriile eforturi, la realizarea tuturor măsurilor stabilite de conducerea partidului şi statului.

Comitetul Politic Executiv cheamă toate organele şi organizaţiile de partid şi de stat, organizaţiile de masă şi obşteşti, pe toţi oamenii muncii să-şi încordeze şi mai mult puterile şi să-şi intensifice eforturile pentru ca întreaga activitate economico-socială din patria noastră să-şi reia cât mai curând cursul normal, pentru ca în minimum de timp posibil să dispară orice fel de urme ale calamităţii ce s-a abătut asupra ţării noastre, asigurându-se astfel înaintarea viguroasă şi neabătută a poporului nostru pe calea socialismului şi comunismului, mersul ferm al României spre bunăstare, progres şi civilizaţie.

5>

13 h. Câţiva pompieri militari lucrează, pe *fostul „*Scala”. Abia acum ajung să descopere o gaură în moloz, prin care, privind, văd nişte lăzi cu îmbrăcăminte, sub o grindă. Oricum, *un spaţiu!* Vreun supravieţuitor? Din gură în gură întrebarea străbate terenul şi se aşterne liniştea, chinuitoare şi binevenită, a speranţei. Un geamăt, abia perceptibil, şi intervin numaidecât geniştii. Iat-o la lumină pe tânără *Aneta Bălăşcău* (19 ani), grav rănită (i se va amputa un picior – la spital – dar va fi condusă apoi, din aproape în aproape, dincolo de pragul oricărei primejdii).

14 h 30 – tot *fost „*Scala”. Un semnal din subteran? Tăcere. Tăcere deplină. Până şi pe bulevard, maşinile de intervenţie sunt oprite, şoferii răsucesc cheia în contact. Parcă o lume întreagă ar dori să audă bătăile plăpânde ale inimii eventualului supravieţuitor… Da! Doar că sunt bătăi – prea puţin ritmice – într-o ţeavă, probabil, care vin de sus… Într-acolo pornesc cascadorii. Unul dintre ei reuşeşte chiar să închege un dialog cu femeia – o femeie este! – prinsă, într-un unghi minim şi miraculos,

format de un perete sfărâmat şi un dulap. APĂ! I se dă o porţie. Apoi, buzele în sfârşit umezite, răspund şi la întrebarea: „Cum vă numiţi?” Numele şi prenumele: *Alexandru Victoria.* Şi vârsta (altă surpriză!): 66 de ani. Încep migăloasele operaţiuni de scoatere din spaţiul, incredibil, salvator… Supravieţuitoarea are luciditatea să dea indicaţii celorlalţi: nu care cumva să clintească dulapul din loc, totul se susţine pe acest dulap nenorocit, dar binefăcător. „Scenariul” nescris, intrat în ritualul tragic, al *şantierului salvării,* este acelaşi: braţele cascadorilor sprijină victima, unul are grijă să-i acopere ochii cu o batistă, căci lumina e destul de puternică pentru ochii care au stat, în întuneric, peste 80 de ore încheiate, apoi ambulanţă, goană pe străzi, reluarea lucrului cu pauzele necesare („E cineva acolooo?” – auzul încordat, şi aparatele speciale, ultrasensibile, ascultă). Grupul de cascadori, aşezaţi turceşte lângă un zid, trece din mână în mână o sticlă de apă minerală. Pe etichetă scrie „Borsec” şi se văd munţi calmi, brazi odihnitori, un viaduct, case cu olane roşii şi o nesfârşită pajişte de un verde crud, imaterial…

Privirile cascadorilor dau, fireşte, peste movila de moloz aşternută dinaintea lor, cenuşie, lugubră.

— La treabă, fratele meu!...

10

ŞI MAI ALES NU TE MINŢI PE TINE, ŞI-AŞA CUM VINE NOAPTEA DUPĂ ZI, NU VEI PUTEA NICI TU MINŢI PE NIMENI.

(W. Shakespeare)

Pământul este casa noastră cosmică. Simţim influenţa puternicelor forţe galactice despre care, deocamdată, nu ştim nimic. Cele mai puternice influenţe asupra Pământului le exercită, fără îndoială, vecinii lui cosmici şi, înainte de toate, Soarele. În fond, biosfera noastră este un produs direct al căldurii şi luminii solare, fără de care viaţa, în general, ar fi imposibilă. Şi tot ce are. Viaţă pe Pământ, tot ce se mişcă, respiră, se înmulţeşte şi încălzeşte la razele Soarelui, îi simte influenţa.

Noi toţi suntem copiii Soarelui. Şi toţi depindem de el. *Ritmurile biologice ale organismelor vii sunt sincronizate cu ritmurile cosmice,* cu trecerea zilei spre noapte, cu schimbările anotimpurilor, cu fazele lunare, cu schimbările periodice ale

gradului de luminozitate, ale temperaturii, presiunii, umidităţii etc. Ce este surprinzător în faptul că toate fiinţele, printre care şi omul, captează cu sensibilitate semnale din Cosmos, răspunzându-le prin schimbări din propriul lor organism?...

Fiecare rotaţie a Pământului în jurul Soarelui aduce schimbarea zilei şi nopţii. Acestea se produc de milioane de ani şi, firesc, tot ce este viu pe Pământ, de la celulă până la om, s-a adaptat acestor schimbări ciclice... în momentul de faţă, în organism există peste o sută de sisteme fiziologice, care funcţionează după legile periodicităţii zilei şi nopţii.

— În ce zi suntem? – iată replica-tip rostită de supravieţuitor, când este adus în bătaia luminii naturale sau, după caz, artificiale. Ziua şi noaptea, iarăşi ziua şi noaptea, Pământul – casa noastră cosmică – se roteşte în virtutea legilor sistemului din care şi el face parte. Nimeni nu e singur, nimic nu-i izolat. Dar cele peste o sută de sisteme fiziologice de care dispune organismul uman, tocmai pentru a se racorda, cât mai perfect, periodicităţii zilei

şi nopţii, sunt, deocamdată, solitare, ca şi blocate pentru cei aflaţi încă, vii, sub dărâmături, în SUBTERAN Când, şi cum, vor fi potrivite din nou orologiile lor biologice, cum se cuvine, după celelalte orologii normale.

— Oamenii aflaţi la SUPRAFAŢA şi care, voluntar, au admis să-şi modifice şi ei sincronizarea cu ritmurile cosmice, să nu mai ţină seamă de zi, de noapte…

11

În cursul după-amiezii şi până târziu, în noapte, secretarul general al partidului străbate iarăşi străzile Bucureştiului, cele mai grav atinse de seism.

Rezultatele eforturilor depuse, timp de patru zile şi patru nopţi, cu abnegaţie şi curaj, într-o deplină ordine şi disciplină, – cu toată dăruirea şi responsabilitatea comunistă, au fost apreciate de secretarul general al partidului. În aproape toate zonele Capitalei, grav lovite de seism, acţiunea complexă de îndepărtare a adevăraţilor munţi de moloz a fost terminată sau este pe punctul de a fi încheiată. Pe locurile deprimante ale ruinelor fostelor blocuri din străzile Hristo

Botev şi Poenaru Bordea, au apărut, ca o cicatrice în vindecare, straturi proaspete de pământ. Se apropie momentul degajării complete a dărâmăturilor, a terenurilor pe care urmează să se înalţe viitoarele noi construcţii.

Secretarul general al partidului a indicat ca toate {perimetrele care au suferit consecinţele distrugerilor cutremurului să fie curăţate şi dezinfectate sub un strict control de specialitate. Numai după aplicarea acestei măsuri, ce reprezintă o deosebită importanţă pentru sănătatea publică, se va putea trece la reluarea circulaţiei, acum interzisă în aceste zone.

Şi pe parcursul acestei vizite, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a examinat cu deosebită atenţie starea clădirilor din vecinătatea blocurilor distruse, recomandând, din nou, ca echipe de specialişti să verifice operativ rezistenţa acestor imobile şi, pe baza concluziilor ce se desprind, să înceapă demolarea sau consolidarea lor. În cazul demolărilor, este necesar să se adopte soluţii prin care să se evite deteriorarea construcţiilor din apropiere. De asemenea, la clădirile afectate parţial să se treacă de

îndată la reparaţii şi consolidări pentru a le face apte a fi locuite ***(Agerpres).***

Mai sunt vizitate:

— Palatul telefoanelor – rezistat bine la puternicul şoc (de mâine se reia aici. Din plin, lucrul);

— Clădirea în care a funcţionat Ministerul Metalurgiei (partea de clădire nedeteriorată va fi numaidecât – conform ordinului Comandantului suprem al Forţelor Armate – consolidată de către genişti, iar cealaltă parte, înlăturată).

Deşi au trecut patru zile şi patru nopţi (aproape 100 de ore de la seism), indicaţia *numărul 1* rămâne aceeaşi:

— Oamenii, salvaţi oamenii! *(Nicolae Ceauşescu).*

12

Marţi seara [8 martie] s-au înregistrat în Serbia mişcări seismice având epicentrul localizat la circa 150 km de Belgrad. Intensitatea cutremurului a fost de 12 grade pe scara Mercalli. Seismul a zguduit mai puternic oraşul Kruşevac, fără să provoace pagube (agenţia TANIUG).

Marinarul de demult glăsuia astfel către Neptun, în timpul unei furtuni dezlănţuite:

„O, Zeule! poţi să mă salvezi dacă vrei sau dacă vrei poţi să mă pierzi; dar, acum, oricum vei face, eu voi rămâne mai departe neclintit la cârma mea” (Michel de Montaigne).

1

Printre tulburătoarele coincidenţe care au premers seismului de la 4 martie, se numără şi substanţialul articol publicat – cu numai o săptămână înaintea cutremurului, adică tot vineri, – în *Contemporanul* (nr. 8/1977) de către *dr. Marcian Bleahu.* Titlul: „Un deceniu oare a zguduit... geologia”. Supratitlul: „Momente cruciale pe drumul cunoaşterii”. Introducerea:

ESTE SIGUR că, în istoria ştiinţei, anii ’60 şi 70 ai secolului nostru vor fi definiţi – printre altele – ca ani ai explorării Lunii şi a fundurilor oceanice, respectiv ai programelor Apollo şi Glomar Challanger.

Primul, spectaculos, uluitor prin perfecţiunea desfăşurării; al doilea, mai modest în aparenţă, s-a desfăşurat (şi continuă şi astăzi încă) aproape neobservat de marele public, ajungând însă la rezultate extraordinare, care nu numai că sunt inedite în câmpul cunoaşterii, dar au permis

fundamentarea grandioasei sinteze asupra evoluţiei şi dinamicii globului terestru, cunoscute sub numele de *tectonica globală.* Ea marchează, la jumătatea secolului nostru, un moment crucial în dezvoltarea ştiinţelor Pământului, tot aşa cum, cu o sută de ani înainte, darvinismul marca o revoluţie în ştiinţele biologice. Comparaţia dintre evoluţionism şi tectonica globală a fost adesea făcută, şi aceasta pentru a atrage atenţia contemporanilor că trăiesc un episod fierbinte al cunoaşterii ştiinţifice.

Şi iată articolul pe care, desigur, cititorii l-au parcurs şi atunci, în acel sfârşit de săptămână, acordându-i atenţia cuvenită, însă, firește, cu o anumită „distanţă” faţă de ceea ce, la ora respectivă, nu părea decât o simplă punere la punct cu datele noi ale ştiinţei:

Începuturile programului Glomar Challanger se află în anul 1964, când mai multe universităţi şi institute de cercetare nord-americane au fondat Institutul oceanografic unit pentru sondarea adâncurilor Pământului. Obiectivul era deci de a se preleva probe din adâncul oceanelor pentru a se vedea ce anume se află, nu pe

fundul lor, ci *sub acest fund.* Cunoaşterea profunzimilor Terrei sub oceane se dovedea o necesitate, căci geologii, până atunci, încercaseră să reconstituie istoria Pământului din ceea ce se putea observa pe uscaturi, ignorând astfel constituţia a 3/4 din întinderea globului.

Forarea fundurilor oceanice s-a dovedit a îi în primul rând o chestiune de *tehnică de navigaţie* şi de *tehnică de foraj.* De navigaţie căci trebuia construit un vas care să poarte o sondă de mare anvergură şi care să aibă posibilitatea de a staţiona deasupra unui punct fix ore şi zile, în ciuda valurilor, a hulei şi a furtunilor. O chestiune de tehnică de foraj – căci trebuia concepută o instalaţie care să poată mişca o coloană de foraj de câteva mii de metri lungime, care să ajungă pe fundul oceanului, de unde să foreze în teren solid, extrăgând carote cât mai lungi.

Cu ajutorul Fundaţiei americane de ştiinţe, care a alocat fondurile, a fost construită nava care a primit numele de *Glomar Challanger* – *Glomar* de la societatea constructoare (Global Marine) şi *Challanger* după numele celebrului vas

englez care în Anii 1870 – 1874 a făcut prima croazieră de studii oceanografice de mare amploare. Pentru realizarea echipamentului tehnic a fost necesară perfecţionarea şi inventarea a numeroase dispozitive, cum ar fi cel de „poziţionare dinamică” (adică echiparea cu elice laterale cu care să fie menţinută nava deasupra găurii de foraj), punerea la punct a unui carotier care să extragă şi să menţină într-un tub de plastic o probă cât mai puţin deranjată, precum şi posibilitatea de a extrage prin coloana de foraj probele, de la diverse adâncimi, fără a se scoate întreaga garnitură. Cea mai complicată problemă a fost însă aceea de a se inventa un sistem prin care – într-o gaură începută, şi din care s-a scos garnitura de foraj pentru a se înlocui sapa tocită – să se reintroducă garnitura şi să se continue forajul. *Aceasta echivala cu introducerea unui creion legat de o aţă, de pe acoperişul celui mai înalt zgârie-nori, într-o sticlă aflată pe trotuar!* Cât ar părea de imposibilă, problema a fost rezolvată prin construirea unei pâlnii gigantice care se fixează pe fundul oceanului. Reperată cu ajutorul unor

semnale electroacustice recepţionate şi prelucrate de computerul de pe vas, pâlnia dirijează coloana scufundată prin mii de metri de apă.

Echipamentul ştiinţific al vasului cuprinde laboratoare în care se studiază carotele extrase – din punct de vedere petrografic, paleontologic, chimic şi fizic – ceea ce permite stabilirea vârstei probelor şi a proceselor care au dus la formarea rocilor. Cercetările sunt întreprinse pe vas de către o echipă de oameni de ştiinţă aparţinând universităţilor şi institutelor fondatoare, la care se adaugă invitaţi străini. *Şi este o cinste pentru ţara noastră că în rândul acestor invitaţi se numără doi cercetători de la Institutul de geologie şi geofizică din Bucureşti: Paulian Dumitrică, micropaleontolog, care a participat la croazierele din Marea Mediterană şi din Oceanul Pacific, şi Dan Jipa, sedimentolog, care a participat la croaziera din Oceanul Indian.*

Călătoriile vasului Glomar Challanger au debutat în august 1968 prin forarea primei locaţii în Golful Mexic. De atunci, vasul a străbătut toate oceanele lumii, înoonjurind

de câteva ori globul, forând din mările arctice până în cele antarctice, tatonând marile adâncimi oceanice şi pătrunzând în mări dintre cele mai izolate. Până în noiembrie 1975 au fost forate, în cursul a 44 croaziere, 394 locaţii în care adâncimea apei a fost uneori de peste 4.000 m, iar penetraţia în subsolul oceanelor de maximum 1.412 m. În 1974, în urma strălucitelor succese repurtate, programul a dobândit un caracter internaţional, la el luând parte – cu fonduri, echipament ştiinţific şi vase anexă – S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie, Franţa, R.F. Germania şi Japonia. În noiembrie 1976 numărul locaţiilor trecuse de 500, adâncimea maximă de apă – de 5.000 m, iar penetraţia maximă în fundul oceanic era de 1.750 m.

Este greu a trece în revistă, măcar şi în fugă, extraordinarele rezultate obţinute prin forarea fundurilor oceanice. Să amintim totuşi câteva dintre ele. Prin penetrarea sedimentelor depuse s-a constatat că ele stau pe un fundament de roci eruptive formând stive cu atât mai groase, cu cât sunt mai depăr tate de lanţurile medio-oceanice, acei munţi care brăzdează pe la

mijloc bazinele oceanice. De asemenea, s-a văzut că, cu cât sunt stivele mai groase, cu atât vechimea stratului de la bază este mai mare, sedimentarea începând în Atlanticul de Sud acum 120 milioane de ani, în Atlanticul de Nord acum 150 milioane de ani, iar în Pacific acum 160 milioane de ani. Vechimile acestea sunt maxime, şi sedimentarea s-a dovedit astfel a fi început cu atât mai târziu, cu cât punctul considerat se află mai aproape de lanţurile medio-oceanice.

Aceste certitudini furnizate de forajele sububoceanice au revoluţionat cunoştinţele geologice clasice. În primul rând, *a fost infirmată teoria permanenţei oceanelor actuale,* care nu sunt „de când lumea", adică de la prima consolidare a crustei terestre, de acum

4 – 5 miliarde de ani, ci doar de acum 160 milioane de ani. În al doilea rând, s-a văzut că *nu pot fi imaginate pentru trecutul geologic punţi continentale peste oceane,* pentru a explica repartiţia vieţuitoarelor din trecut şi actuale. Trebuia deci admisă *teoria derivei continentelor,* adică existenţa unui mare uscat iniţial, *Pemgaea*, care s-a

scindat, diversele fragmente alunecând lateral pentru a ocupa poziţiile actuale.

Dar cea mai valoroasă contribuţie a forajelor Glomar Challanger a fost confirmarea *teoriei expansiunii fundurilor oceanelor* şi Implicit, a *teoriei tectonicii de plăci.* Conform acestor teorii, crusta terestră este alcătuită dintr-un număr restrâns de plăci litosferice, groase de 100 km, constituite dintr-un substrat de roci aparţinând mantalei superioare, peste care se dispun rocile, mai uşoare ce formează continentele sau bazinele oceanice. Plăcile iau naştere în lungul dorsalelor mediooceanice prin adăugarea materialelor magmatice topite şi se consumă prin coborârea unei plăci sub alta în fosele oceanice, alunecând până în manta unde sunt retopite. Prin generarea permanentă a fundului oceanic în lungul dorsalelor şi alunecarea laterală, divergent şi simetric faţă de această zonă, se explică tinereţea oceanelor şi vechimea crescândă a sedimentelor în raport cu depărtarea de dorsale. Faptul a fost confirmat de studiul paleontologic al sedimentelor, prin determinări de vârstă absolută a

sedimentelor şi a rocilor magmatice subiacente şi prin alte metode. Coroborarea acestor elemente a permis schiţarea, aproape pas cu pas, a mişcării plăcilor, deci implicit a evoluţiei oceanelor şi a deplasării continentelor. *Şi ca un detaliu putem aminti că există astăzi o certitudine în ce priveşte dinamica globului: Oceanul Pacific se măreşte cu 24 cm pe an, iar Atlanticul cu 8 cm pe an!*

Cu ajutorul secvenţelor neîntrerupte de sedimente depuse pe fundul oceanelor, s-a putut stabili o mai precisă *scară geocronologică;* ea cuprinde, într-un cadru de vârste absolute, asociaţiile de microorganisme tipice pentru fiecare moment geologic, precum şi evoluţia timpului magnetic al Pământului.

Surprinzătoare a fost – apoi *descoperirea unor masive de sare* îngropate adânc sub sedimentele oceanice actuale, care atestă faza de lagună prin care au trecut oceanele în momentul în care luau naştere prin scindarea continentului-mamă. Aceste descoperiri deschid noi perspective asupra existenţei *petrolului la mari adâncimi sub fundurile oceanice,* petrol

găsit efectiv în foraje. Şi, în aceeaşi ordine de idei, a consecinţelor economice, au fost puse în evidenţă

— Tot în sedimente profunde – *zăcăminte metalifere importante,* mai ales de fier, cupru şi mangan, ceea ce reprezintă, în contextul limitării rezervelor minerale cunoscute ale uscatului, speranţe extraordinare.

Bagajul de cunoştinţe adus la suprafaţă din adâncurile oceanice de forajele Glomar Challanger este imens şi de o extraordinară varietate şi noutate: *Antarctica are gheaţă de acum 5 milioane de ani; Marea Mediterană a fost o gigantică groapă fără apă acum 5 milioane de ani, umplută printr-o imensă cascadă la Gibraltar; Atlantida nu a existat niciodată în Oceanul Atlantic şi cu atât mai puţin continentul Nu în Pacific; pe fundul Mării Roşii iau naştere zăcăminte metalifere* printr-un mecanism actual care ar putea explica marile acumulări minerale din trecut. Iată doar câte va noutăţi ce par titluri de *sciencefiction,* dar care exprimă realităţi ce vor trebui încorporate treptat doctrinelor geologice constituite, cu riscul de a fi obligaţi să regândim înseşi bazele

disciplinei. Forajele Glomar Challanger au declanşat o adevărată revoluţie în geologie; şi ele sunt abia la început!

Comod instalaţi în scaun sau fotoliu, am citit rândurile de mai sus cu şapte zile înainte de cutremur. Dar parcurgându-le din nou *acum,* altfel le înregistrăm, căci

— La ora aceasta – suntem *implicaţi* în ceea ce, cu atâta competenţă, omul de ştiinţă ne împărtăşeşte. Se cuvine, oricum, să fie şi omul de rând informat.

2

În unităţile medicale din Capitală se află, sub îngrijire, 7.000 de oameni. Printre aceştia se numără supravieţuitorii care au stat, sub dărâmături, zeqi de ore:

— Eugenia Popescu – stare bună;

— Lolică Stoian – ieşit din şocul amnezic;

e Floarea Iordache – spre ameliorare;

— Gabriela Corduneanu – stare bună;

— Aneta Bălăşcău – operată, un picior amputat;

— Victor Alexandru – stare staţionară;

— Etc.

Ministerul Sănătăţii precizează în legătură cu ceilalţi: NU EXISTĂ NICIUN

PERICOL DE EPIDEMIE... Pentru asigurarea unei stări de sănătate cât mai bune este necesar ca populaţia să respecte cu stricteţe recomandările făcute de personalul sanitar şi în special condiţiile de igienă, iar în caz de îmbolnăvire să solicite imediat asistenţă medicală. Fierbeţi apa! Controlul apei de băut se efectuează în permanenţă.

În ziua de miercuri, 9 martie, în cursul dimineţii, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. S-a reîntrunât, sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, pentru a face un bilanţ al activităţii desfăşurate în Bucureşti şi în întreaga ţara în legătură cu consecinţele cutremurului din 4 martie şi pentru a definitiva ansamblul de măsuri impuse de normalizarea generală a situaţiei, a activităţii şi vieţii economico-sociale.

Comitetul Politic Executiv apreciază, pe baza datelor stabilite până la această oră în diferite sectoare de activitate, că daunele provocate de cutremur în România sunt deosebiit de mari. S-au prăbuşit şi avariat

grav peste 20.000 de locuinţe, aproximativ 7.000 de familii rămânând complet fără adăpost. Un număr de 195 întreprinderi industriale au fost avariate, împreună cu o bună parte a utilajului lor, producându-se serioase stagnări în producţie, Au fost distruse numeroase instituţii publice, magazine, şcoli şi alte clădiri social-culturale. Comitetul Politic Executiv estimează că pierderile materiale pe întreaga ţară se ridică la aproximativ 6 miliarde de lei. Cel mai greu a fost lovit de calamitatea naturală abătută asupra ţării noastre municipiul Bucureşti.

Deosebit de tragic este bilanţul pierderilor umane: după datele de până acum există 1.387 morţi, 10.396 răniţi, din care 2.236 încă internaţi în unităţi spitaliceşti.

Cu toate efectele dezastruoase pe care le-a provocat cutremurul din 4 martie, aproape asupra tuturor domeniilor vieţii economice şi activităţii publice, Comitetul Politic Executiv apreciază că organele de partid şi de stat au reuşit să stăpânească cu succes situaţia, acţionând cu fermitate, în mod organizat şi eficient, astfel încât în

numai câteva zile de la declanşarea catastrofei consecinţele sale să fie înlăturate în bună parte, cursul normal al vieţii restabilindu-se, în general, pe tot cuprinsul ţării, întregul nostru partid şi-a îndeplinit cu cinste rolul de forţă politică conducătoare a societăţii socialiste româneşti, dovedindu-şi capacitatea de a organiza şi conduce poporul, fermitatea şi vigoarea revoluţionară, legăturile strânse cu masele celor ce muncesc.

Comitetul Politic Executiv dă o înaltă apreciere activităţii neobosite, energice şi neînfricate desfăşurate de secretarul general al partidului în conducerea întregii munci de partid şi de stat, prezenţei sale permanente la faţa locului, pretutindeni unde s-a produs dezastrul

— Aceasta fiind un puternic factor de îmbărbătare şi îndrumare a comandamentelor de lucru, a tuturor oamenilor muncii – precum şi indicaţiilor preţioase date zi de zi, ceas de ceas, pentru concentrarea judicioasă a eforturilor partidului şi statului, ale întregii naţiuni, întregul Comitet Politic Executiv a acţionat permanent, conducând şi organizând bătălia

împotriva urmărilor cutremurului, ca un puternic stat major politic, pentru ieşirea rapidă a ţării din greaua încercare prin care a trecut.

Comitetul Politic Executiv apreciază că în Bucureşti, deşi la început. Au apărut unele deficienţe – determinate atât de amploarea catastrofei, cât şi de lipsa de experienţă în mobilizarea rapidă a utilajelor tehnice necesare înlăturării dărâmăturilor şi salvării vieţilor omeneşti, precum şi în modul de abordare a accesului în edificiile prăbuşite – se poate spune că s-a desfăşurat o muncă cu adevărat titanică, fără întrerupere, zi şi noapte, pentru refacerea rapidă a sistemului de energie electrică, alimentare cu apă şi gaze, buna aprovizionare a populaţiei, pentru degajarea zonelor blocate de mormanele de moloz şi dărâmături şi, în primul rând, pentru salvarea, uneori prin eforturi supraomeneşti, a supravieţuitorilor prinşi sub ruine.

Răspunzând apelului Comitetului Central al partidului, al Comitetului Politic Executiv, al secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu,

organele şi organizaţiile de partid, activiştii de partid şi de stat, ai organizaţiilor de masă şi obşteşti, forţele noastre armate, gărzile patriotice, unităţile Ministerului de Interne, tineretul, studenţii au luptat cu abnegaţie, dăruire şi neînfricare pentru ducerea la îndeplinire a hotărârilor stabilite de conducerea partidului şi statului, pentru soluţionarea problemelor atât de complexe şi dificile create de cutremur.

Comitetul Politic Executiv evidenţiază eroismul şi spiritul de înaltă dăruire şi responsabilitate cu care numeroşi militari, tineri, oameni ai muncii de diferite categorii au intrat, unii din proprie iniţiativă, în această cumplită bătălie, aducându-şi contribuţia, chiar cu riscul propriei vieţi, la salvarea sinistraţilor, la munca de înlăturare a ruinelor, precum şi la întreaga activitate de reorganizare, într-un spirit de ordine şi disciplină, a vieţii Capitalei.

Comitetul Politic Executiv dă o înaltă apreciere seriozităţii profunde, simţului de răspundere cu totul ieşit din comun, stăpânirii de sine, disciplinei, voinţei şi tenacităţii pe care le-a manifestat poporul nostru în aceste momente tragice când,

trecând peste legitimele sentimente de durere şi îngrijorare, a acţionat ca un singur om, sub conducerea partidului, pentru a-şi face datoria până la capăt, pentru a readuce ţara pe făgaşul normal al activităţii de edificare a societăţii socialiste.

Comitetul Politic Executiv consideră necesară sublinierea aparte a modului exemplar în care a acţionat clasa noastră muncitoare, intervenind fără întârziere pentru înlăturarea avariilor produse într-o serie de întreprinderi şi pentru reluarea activităţii de producţie într-un timp mai scurt decât se prevedea iniţial. Oamenii muncii din industrie s-au angajat fără preget, cu toate forţele, la chemarea partidului, ca, în pofida pagubelor mari provocate de cutremur, să asigure îndeplinirea prevederilor planului pe acest trimestru, iar în multe întreprinderi să realizeze un plus de producţie pentru compensarea daunelor rezultate din stagnarea temporară a producţiei în unităţile avariate.

O comportare demnă, de înaltă ţinută civică, au dovedit şi intelectualitatea, specialiştii tehnici, cadrele didactice şi cu

deosebire medicii, personalul sanitar, care nu au precupeţit nimic pentru salvarea vieţilor omeneşti şi îngrijirea sinistraţilor.

Comitetul Politic Executiv apreciază că toate acestea reprezintă o puternică expresie a înaltei conştiinţe revoluţionare, patriotice, a oamenilor muncii din patria noastră, a întregului popor, a încrederii sale nestrămutate în partidul comunist, în politica sa, în capacitatea lui de a conduce cu succes dezvoltarea naţiunii în orice împrejurări, de a asigura depăşirea oricăror greutăţi şi mersul ferm înainte pe calea civilizaţiei socialiste şi comuniste.

Analizând diferitele aspecte evidenţiate de cutremurul din 4 martie, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se tragă concluzii dintr-o serie de deficienţe şi să se adopte măsuri corespunzătoare pentru lichidarea cauzelor ce le-au determinat. Deşi uriaşa majoritate a clădirilor care s-au prăbuşit în timpul cutremurului sunt vechi, printre edificiile dărâmate se găsesc şi câteva blocuri noi. Va trebui să se întocmească un studiu aprofundat şi responsabil în legătură cu defecţiunile de construcţie care au făcut posibil ca aceste

imobile să cedeze. Pe această bază vor trebui trase concluzii practice pentru a se asigura ca absolut toate construcţiile noi să fie realizate la nivelul celei mai înalte exigenţe, să prezinte cea mai deplină securitate.

Cutremurul a pus în evidenţă faptul că unele construcţii industriale au fost prevăzute cu acoperişuri prea grele, din grinzi şi chesoane de beton şi metal, procedeu criticat în repetate rânduri de conducerea partidului şi statului şi care, pe lângă risipa pe care o determină, se dovedeşte. A fi total necorespunzător pentru capacitatea de rezistenţă a clădirilor.

Comitetul Politic Executiv a hotărât ca acoperişurile de acest fel ale halelor industriale să fie treptat înlocuite pretutindeni, generalizându-se în întreaga construcţie industrială folosirea acoperişurilor din materiale uşoare şi economicoase.

Comitetul Politic Executiv apreciază că măsurile stabilite până în prezent pentru înlăturarea urmărilor cutremurului şi normalizarea activităţii economico-sociale trebuie să stea la baza eforturilor ce vor fi

depuse în continuare, în special în Capitală, de către organele de partid şi de stat, de către toţi oamenii muncii.

Comitetul Politic Executiv stabileşte ca prin acţiuni energice să se asigure, în decurs de 2 – 3 zile, degajarea completă a marilor clădiri prăbuşite în oraşul Bucureşti, iar apoi, în perioada care urmează, într-un timp cât mai scurt, să se realizeze demolarea, într-un mod organizat şi sistematic, a clădirilor grav avariate de cutremur. În cursul acestei activităţi este necesar să se manifeste maximum de grijă pentru recuperarea materialelor utile, a i ierului-beton, a tâmplăriei şi a altora şi sortarea lor, în vederea refolosirii în ampla activitate de reconstrucţie ce urmează să se desfăşoare în Capitala şi 111 alte localităţi. Ţinând seama de pierderile mari pe care le-a suferit economia naţională, Comitetul Politic Executiv pune în faţa oamenilor muncii sarcina de a depune noi şi mari eforturi pentru recuperarea tuturor daunelor, astfel încât dezastrul provocat de cutremur să nu se repercuteze asupra ansamblului situaţiei economice a ţării noastre. În aceste momente grele se impune

să fie mobilizate toate forţele şi energiile poporului, tot spiritul de abnegaţie şi capacitatea sa creatoare, pentru ca, prin muncă dârză, să se realizeze o producţie suplimentară, contracarând pe această cale orice fel de influenţe negative ale cutremurului asupra realizării planului pe acest an şi a planului cincinal, asupra dezvoltării în ritm înalt a economiei noastre naţionale, precum şi asupra programului de ridicare a nivelului material şi spiritual al poporului stabilit de Congresul al XI-lea al Partidului.

Comitetul Politic Executiv consideră că interesele generale ale societăţii impun să se amâne cu un an aplicarea măsurii prevăzute de conducerea partidului de trecere la reducerea săptămânii de lucru, această acţiune urmând să înceapă în 1978. Fără îndoială că oamenii muncii vor înţelege aşa cum se cuvine necesitatea şi raţiunea acestei măsuri, impusă de situaţia obiectivă determinată de cutremur. În acelaşi timp, Comitetul Politic Executiv apreciază că tot restul programului hotărât de Congresul al XI-lea şi de planul cincinal privind creşterea retribuţiei şi ridicarea nivelului de trai va

trebui să se aplice corespunzător prevederilor iniţiale.

În ce priveşte reconstrucţia locuinţelor şi celorlalte clădiri sooial-culturale distruse de cutremur, în special în Capitală şi în judeţul Teleorman, va trebui să se acţio

15 – 21 h 22 Seism – 4 martie după...

Neze astfel încât această acţiune să nu afecteze prevederile cuprinse în plan privind asigurarea satisfacerii nevoilor generale de locuinţe ale populaţiei. Comitetul Politic Executiv stabileşte ca în Bucureşti să se construiască suplimentar în acest an încă 5.000 de apartamente pentru soluţionarea necesităţilor întregii populaţii sinistrate. În acest scop, va trebui ca organizaţiile de construcţii din judeţele neafectate de Cutremur să deplaseze unităţi în Capitală pentru a ajuta concret la realizarea acestor obiective, astfel încât realizarea apartamentelor respective să se poată încheia într-un timp cât mai scurt. În ce priveşte situaţia oraşului Zimnicea din judeţul Teleorman, distrus în cea mai mare parte de cutremur, Comitetul Politic Executiv a hotărât refacerea integrală a acestuia, ca un centru urban modern. În

acest scop, statul va construi circa 3.500 – 4.000 de apartamente

— Din care 2000 – 2.500 încă în anul acesta – o casă de cultură, o sală de cinematograf, două licee şi alte unităţi sociale. Pentru începerea neîntârziată a lucrărilor s-a constituit un grup de proiectanţi care întocmesc schiţa de sistematizare a oraşului. Familiilor sinistrate din oraşul Zimnicea ale căror case proprietate personală au fost distruse statul le va acorda pentru construirea apartamentelor câte un ajutor de 10.000 lei, precum şi credite pe un termen de 10 – 15 ani.

În restul judeţelor în care s-au mai produs avarii ale locuinţelor cetăţenilor şi clădirilor publice din oraşe, necesităţile se vor soluţiona în cadrul planului de construcţii care a fost suplimentat înainte de producerea cutremurului. Locuinţele mici proprietate personală din oraşe vor fi reparate de cetăţeni, urmând ca, pe măsura realizării planului de locuinţe şi sistematizare a oraşelor, aceştia să se mute în blocuri noi.

La sate, cetăţenii care îşi reclădesc

locuinţele avariate de **226**

Cutremur trebuie să se încadreze în prevederile Legii sistematizării şi în proiectele de sistematizare a localităţilor lor.

Este necesar ca toate locuinţele care nu au suferit avarii grave să fie reparate de către cetăţeni. Fiecare familie, fiecare cetăţean trebuie să participe la reparaţia apartamentului sau casei în care locuieşte – în oraşe sub îndrumarea organizaţiilor de construcţii şi reparaţii – în special la lucrările de zidărie interioară şi de tencuire. La această activitate este necesar să participe în mod organizat tânăra generaţie, sub conducerea organizaţiilor revoluţionare de tineret.

Comitetul Politic Executiv indică să se ia măsuri urgente pentru a se asigura materialele de construcţie necesare, la care trebuie să se adauge materialul recuperat de la demolări, ce trebuie folosit integral. Toată această activitate va trebui desfăşurată astfel încât, cel mai târziu până la 1 mai, inclusiv în municipiul Bucureşti, să se încheie repararea tuturor clădirilor avariate de cutremur.

Comitetul Politic Executiv a hotărât ca, în cadrul măsurilor de ajutorare a sinistraţilor care şi-au pierdut locuinţele şi bunurile personale, pe lângă cele comunicate anterior, fiecare familie să primească gratuit, din partea statului, şi câte un frigider.

Ţinând seama de evoluţia procesului de normalizare a vieţii publice, Comitetul Politic Executiv stabileşte încetarea, începând din ziua de 10 martie a.c., a stării de necesitate în toate judeţele ţării, cu excepţia municipiului Bucureşti, unde prevederile Decretului prezidenţial continuă să rămână în vigoare.

Măsurile stabilite de conducerea partidului, sarcinile ce revin organelor şi organizaţiilor de partid, organizaţiilor de masă şi obşteşti, tuturor oamenilor muncii sunt de natură să asigure soluţionarea rapidă şi eficientă a tuturor problemelor create de cutremur. Toate forţele trebuie concentrate în prezent spre încheierea neîntârziată a acţiunii de curăţire a oraşelor şi satelor, spre ştergerea completă a amprentei lăsate de cutremur. De asemenea, trebuie intensificate eforturile

pentru sporirea producţiei în toate întreprinderile, pentru recuperarea pierderilor suferite de întreprinderile avariate, pentru îndeplinirea riguroasă a planului pe acest an la toţi indicatorii. În agricultură, unităţile de stat şi cooperatiste, ţărănimea, toţi oamenii muncii trebuie să asigure desfăşurarea în cele mai bune condiţii a lucrărilor de primăvară, punând baze sigure pentru obţinerea unei recolte superioare, care să permită buna aprovizionare a populaţiei şi satisfacerea nevoilor economiei naţionale.

Comitetul Politic Executiv cere organelor şi organizaţiilor de partid, organizaţiilor sindicale, de tineret şi femei, organismelor Frontului Unităţii Socialiste să se situeze în primele rânduri ale luptei pentru creşterea producţiei, pentru mobilizarea forţelor întregului popor în eforturile de depăşire a momentelor grele prin care a trecut patria noastră, de realizare întocmai în viaţă a hotărârilor şi indicaţiilor conducerii partidului şi statului, pentru normalizarea situaţiei în întreaga ţară.

Comitetul Politic Executiv face un apel

vibrant către clasa noastră muncitoare, către ţărănime şi intelectualitate, către toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, să nu precupeţească niciun efort pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor planului – de care depind înaintarea fermă a societăţii noastre pe calea progresului economic şi social, bunăstarea materială şi spirituală a întregului popor. Avem toate condiţiile şi stă în puterea noastră să facem ca greaua lovitură pe care a primit-o economia românească, întreaga noastră naţiune să nu impieteze cu nimic asupra realizării măreţului Program al partidului comunist de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare victorioasă a României spre zorile luminoase ale comunismului!

4

Mai sunt *supravieţuitori* în SUBTERAN? întrebarea sfredeleşte minţile şi inimile tuturor. Rudele celor care n-au fost găsiţi încă, nici vii, nici morţi, refuză să-şi piardă cu desăvârşire nădejdea. Dar nu şi-o pierd, dimpotrivă chiar, nici cei care lucrează, efectiv, la operaţiunile de degajare a

mormanelor de *foste* blocuri. Se lucrează, aparent, mai încet, fiindcă – treptat – oamenii se apropie de *limita speranţei,* de punctul terminus al dramaticei investigaţii. „Mângâiem cărămida” – cum spune un bărbat din gărzile patriotice.

Scene incredibile se petrec la Morgă, unde – dac-ai pierdut pe cineva – trebuie, n-ai încotro, să parcurgi sălile cu sute şi sute de cadavre, pentru a-l găsi pe AL TÀU, cel căutat. Deznădejdea este *oricum* prezentă: îl găseşti – *strigi!* nu-l găseşti – *strigi!* Aici, certitudinea şi incertitudinea sunt cele două feţe ale uneia şi aceleiaşi măşti hidoase. Un bătrân îmbrăcat cu cojoc se ceartă

— Ăsta-i cuvântul: se ceartă! – cu alt bărbat vârstnic: „E fata mea”; „Ba e fata mea”. Femeia tânără, desfigurată, inertă, stă inutil între cei doi care îşi dispută un biet cadavru, pentru a avea ce îngropa. Mai încolo, o femeie rămâne îndelung pe gânduri, şi plânge stins, când lângă un cadavru, când lângă altul ceva mai îndepărtat: amândoi par să fie unul şi acelaşi bărbat, părul alb e asemănător, doar puţin mai alb din pricina molozului, la amândoi *mai alb,* şi mâinile, degetele,

seamănă, şi bărbia, cu gropiţă – care să fie bărbatul ei rămas acasă, ATUNCI, în seara de 4 martie, în timp ce ea se pregătea să se întoarcă la el, din schimb… *El* să fie? Dar şi *el* e *el!?* Jalnică dilemă, cine ştie cum încheiată… Într-un ungher salvator precum au fost salvatoare unghiurile autentice, din blocurile ucigaşe – alcătuite prin pur hazard de linii frânte, rezultate din incredibila prăbuşire – oamenii aceştia păstrează până şi acum un sclipăt de speranţă; ceea ce nu-i împiedică să iscodească şovăielnic chipurile acelora care nu mai au cum să se ferească de priviri indiscrete, căci moartea – uitându-li-se de-a dreptul în ochi – i-a împietrit. Oamenii vii simt însă nevoia demnă de a avea, cu orice preţ parcă, undeva într-un cimitir sau la crematoriu, un punct de referinţă, de reculegere, unde – când şi când – să-şi poată pleca fruntea cu pioşenie, un loc în care să-şi concretizeze amărăciunea, indescriptibilă. Altminteri, memoria lor s-ar compara cu un strat de loess, îngropând totul fără urme, ca în atâtea cutremure, inclusiv „Gansu 1920 w – în China – poreclit de supravieţuitori *Shan tsao-liao,* adică *munţii mergeau.* Atunci pier

peste două sute de mii de oameni – loessul fiind agentul principal provocator al asasinatului în masă: coline întregi se scurg, înghiţind casele înghesuite unele într-altele şi, mai ales, bordeiele – zeci de mii – săpate direct în pământul moale. Loessul, prieten şi duşman: *prieten* – mănos teren, de unde se explică şi densitatea populaţiei; *duşman* – i-a înghiţit dintr-o suflare.

Într-un asemenea beci larg, un vestit profet musulman, numit Mă-Binefăcătorul, şi trei sute de credincioşi de-ai lui au rămas izolaţi de lumea celor vii şi au murit în chinurile unei morţi ce întârzia să vină; luni şi luni de-a rândul coreligionarii şi rudele celor dispăruţi au săpat stratul de loess, care se întindea acum deasupra locului peşterii, dar cei îngropaţi de vii n-au mai fost niciodată găsiţi *(H. Tazieff).*

Memoria – cel mai zguduitor loess. Lupta cu implacabilul continuă în uitare. Sau, dimpotrivă, pentru cei nemaigăsiţi, continuă în *groapa comună* a amintirii.

— E cineva acolooo?

Nimeni. Ba *nu!* Sub moloz mişcă ceva. „Ceva” înseamnă un om, probabil.

13 h 30. Iarăşi se instalează, pe şantierul

salvării din strada Ion Ghica-strada Colonadelor, feroce, „zgomotul alb” – *ascultarea!* Excavatorul, perforatoarele, orice motor – oprite. Un cascador intră în acţiune: *Aurel Popescu.* Suspens, de astă dată cu filmare, căci profesioniştii se află la datorie, cu camerele lor de luat vederi, vederi şi bune, şi rele… Urcat în nacela unei scări telescopice, montată pe o maşină, cascadorul încearcă să ajungă în vârful movilei de dărâmături, pentru a-l extrage, pur şi simplu, pe supravieţuitor, din incredibilul său prizonierat. Un bărbat! Supravieţuitorul e un bărbat! Printre rudele victimelor – un freamăt: grupul se desparte, instinctiv, în două, numai cine aşteaptă *un bărbat* schiţează un pas înainte, mai puţin chiar, o jumătate de pas, îndoiala şi speranţa sunt paralizante.

Cu omul în braţe, celălalt om – cascadorul – vine lent spre pământ, timp în care ambulanţa a şi tras alături de maşina cu scară telescopică. Targă. Imagini unice fixate pe peliculă. Şi glasul palid:

— Sunt Mircea Popescu.

5

1977, martie 9, aceeaşi zi de miercuri,

14 h38 G.M.T. (16 h 38 – ora Bucureşti):

Laboratorul seismologic al Universităţii statului California a înregistrat un puternic cutremur de pământ, localizat în apropiere de Tokio. Un specialist al laboratorului Californian a declarat că intensitatea seismului nu a fost încă stabilită cu precizie, apreciind-o însă între 6 şi 7 grade pe scara Richter. Purtătorul de cuvânt al laboratorului a calificat cutremurul drept un „seism de profunzime", menţionând că epicentrul său a fost la nord de capitala niponă *(agenţia United Press International).*

6

Nici cinci zile de la seism şi semnele reintrării în normal se mai numesc, la capitolul „Adrese utile":

— Depozite de materiale de construcţie (urmează lista)*;*

— Cooperative care repară coşuri, calcane, acoperişuri din tablă, tencuieli şi reparaţii interioare (urmează lista);

— Pentru înlocuirea geamurilor sparte (urmează lista);

— Pentru confecţionat chei şi reparat broaşte de uşi (urmează lista);

— Unde se îndreaptă caroserii strivite

(urmează lista);

— Lucrări de curăţat şi reparat sobe şi coşuri (urmează lista);

— La orice oră din zi şi noapte reparaţii electrice, sanitare, gaze, încălzire centrală (urmează lista);

— Oficii poştale cu adrese schimbate (urmează lista);

— Eventualele perturbări ale alimentării cu apă potabilă şi orice defecţiuni la reţeaua de alimentare pot fi anunţate la (urmează numerele de telefon);

— Un dispecerat al telefoanelor, la care se pot obţine informaţii asupra mutărilor operative de posturi telefonice şi relaţii despre abonaţi (urmează numerele de telefon);

Şi anunţuri cu privire la: mersul trenurilor (toate trenurile circulă, cu anumite limitări de viteză, pe porţiuni speciale) – situaţia alimentării cu gaz metan – a aprovizionării cu butelii de aragaz – modul de funcţionare (obişnuit) al caselor de comenzi alimentare – etc. Existenţă *normală,* de regulă exprimată prin cuvinte simple, dătătoare de siguranţă. Iar când, după un asemenea dezastru, singura

nelinişte care te mai stăpâneşte ţine, exclusiv, de grija că nu găseşti nicăieri ţiglă, ca să-ţi completezi acoperişul propriei case, E DE BINE! (la figurat, desigur, căci la propriu poate să-ţi plouă în casă).

7

Aerul, apa, soarele, pământul – elementele existenţei curente, tihnite. La care se adaugă, indiscutabil, în viaţa contemporană, „mesajele" omului către om, prelungirea

— La mii de kilometri – a acţiunii şi simţămintelor noastre, a experienţei şi conştiinţei fiecăruia, din nevoia profund umană, de simpatie şi înţelegere:

— În noaptea de 4 martie, în România, două ore după seism [mult mai prompt în realitate], echipe de salvare intrau în acţiune. Aparatul Partidului Comunist Român era pus în mişcare, deşi preşedintele Nicolae Ceauşescu lipsea, revenind de urgenţă dintr-o vizită în Nigeria (trimisul special al revistei *L'Express* – *Alain de Penanster,* component al secţiei „Viaţa modernă" în redacţia publicaţiei);

— „La Bucureşti există un sentiment de apreciere a modului în care autorităţile se

ocupă de operaţiunile de salvare şi ocrotire a sinistraţilor” *(The Guardian);*

— „Comitetul Politic Executiv a dat indicaţii concrete privind aplicarea cu precădere a măsurilor de salvare a oamenilor ce se mai află eventual sub dărâmături, pentru concentrarea, în acest sens, a tuturor eforturilor umane şi a mijloacelor materiale necesare […] Toate forţele României socialiste sunt concentrate pentru lichidarea consecinţelor cutremurului şi acordarea de ajutor sinistraţilor. Populaţia Capitalei manifestă mult curaj şi disciplină. În pofida pagubelor serioase provocate de calamitatea pustiitoare şi a numărului însemnat de victime umane, în oraş se menţin liniştea şi ordinea. Toate instituţiile şi întreprinderile lucrează normal” *(Pravda)*;

— Este relevată „abnegaţia cu care au lucrat echipele de salvare […] Ingineri, doctori, activişti de partid, au lucrat cu toţii, împreună, întreaga activitate desfăşurându-se în mod disciplinat. S-a folosit cel mai modern echipament şi, cu toate că exista pericolul unor explozii şi incendii, nu s-a întâmplat niciun accident” (agenţia

„Associated Press”);

— „Ajutoarele s-au organizat foarte repede în oraş. Deşi acesta era lipsit de electricitate şi în care numeroase conducte de apă şi de gaz erau sparte. În mâi puţin de o oră de la seism, primii salvatori au început să răscolească ruinele. Pagubele cele mai importante s-au produs în centrul oraşului, lovind în mod special imobilele, construite înainte de 1940. Pe principalele artere ale capitalei, pe bulevardul Magheru, pe Calea Victoriei şi pe Bulevardul Republicii, aproximativ treizeci de imobile s-au prăbuşit. „Dunărea”, un restaurant la modă din centrul Bucureştiului, şi „Nestor”, o cafenea de asemenea foarte frecventată, nu mai sunt decât un morman de moloz. Deasupra „Dunării” se înălţau opt etaje de apartamente. Imobilul s-a prăbuşit, iar resturile sale s-au răspândit până în mijlocul bulevardului Magheru, principală arteră bucureşteană. Zguduirile au pus în special la încercare construcţiile cele mai vechi şi, totodată, cele mai pitoreşti ale capitalei. Numeroase dintre ele au fost în întregime distruse sau deteriorate într-o asemenea măsură, încât vor trebui să fie demolate.

Clădiirile cele mai moderne se pare c-au rezistat mai bine. Cu toate acestea, imaginea pe care o oferea ieri capitala română n-avea nimic din cea a unui oraş pe de-a întregul răvăşit de un cataclism. Operaţiile de degajare au fost organizate foarte repede, ca şi ajutoarele medicale. Nouă dintre spitalele oraşului au suferit stricăciuni, dar au putut, totuşi, să-i primească pe primii răniţi. De sâmbătă dimineaţă, spitale de campanie au fost instalate pe toate stadioanele capitalei şi în şcoli. Apa, electricitatea şi comunicaţiile telefonice sunt restabilite. Au fost luate măsuri pentru aprovizionarea locuitorilor… «Eşti uimit – a comunicat un corespondent de presă – de calmul şi disciplina locuitorilor şi de organizarea metodică a operaţiunilor de salvare. Nimeni nu-şi iese din sărite, niciun fel de panică şi nici chiar nervozitate nu-s de întâlnit. Dinaintea imobilelor distruse, oamenii se întâlnesc, discută, ţin seamă de sfaturile militarilor sau ale miliţienilor, de a nu se apropia de ruinele vreunui imobil»-… O duzină de provincii limitrofe, descriind un arc de cerc de la vest la nord-vest de capitală, au fost

de asemenea încercate în mod foarte serios” (*L’Humanité*);

— „Curajul, calmul. Şi devotamentul neabătut fac din activitatea de salvare şi ajutorare de după dezastruosul cutremur, un spectacol impresionant ce poate fi văzut în capitala României” (agenţia *China Nouă*);

— „Preşedintele Nicolae Ceauşescu a vizitat regiunile afectate din Capitală şi provincie, dând indicaţii precise cu privire la lucrările necesare pentru înlăturarea pagubelor provocate de dezastru, pentru normalizarea situaţiei, îmbărbătând prin prezenţa sa populaţia greu încercată” (corespondentul agenţiei *United Press International*);

— „Şeful statului român a vizitat Capitala în dimineaţa care a urmat catastrofei. De multe ori a controlat personal lucrările de salvare” (corespondentul agenţiei *D.P.A.*);

— „Este suficientă o singură trecere pe străzile Bucureştiului, pentru a-ţi da seama de violenţa cutremurului care a afectat România. Toate spitalele din Bucureşti lucrează fără încetare. Echipe ale Ministerului Sănătăţii se află pe străzi

pentru a interveni operativ şi a se evita eventualele epidemii. Este vorba de o catastrofă ale cărei proporţii sunt încă incalculabile. Şi totuşi, Bucureştiul prezintă un aspect calm, nu se înregistrează nici cel mai mic semn de panică" (corespondentul agenţiei *A.N.S.A.)*;

— „Oamenii muncii din România se află în continuare în toiul unei lupte pline de abnegaţie pentru salvarea vieţilor omeneşti, eliminarea serioaselor pagube şi asigurarea producţiei, transportului şi aprovizionării. Echipe de şoc, formate din militari, membri ai gărzilor patriotice şi alte persoane, ajută la salvarea bărbaţilor, femeilor şi copiilor îngropaţi sub mormane de dărâmături. Răniţii primesc tot sprijinul necesar în clinicile şi spitalele de urgenţă, inclusiv cele înfiinţate în parcul sportiv – <Dinamo» şi pe stadionul «23 August». În toate regiunile afectate este asigurată aprovizionarea cu alimente. Numeroase judeţe au. Trimis cantităţi suplimentare de pâine, Carne, lapte şi legume. Aproape în toate cartierele Bucureştiului a fost repusă în funcţiune reţeaua de curent electric şi este în curs de normalizare aprovizionarea cu apă. Pentru

sute de mii de muncitori, duminică a fost o zi intensă de lucru, prin munca lor ei contribuind la diminuarea pagubelor produse economiei naţionale. Peste tot domneşte o atmosferă de întrajutorare omenească şi de angajament total în spiritul chemării adresate întregului popor român de conducerea de partid şi de stat. Cu prilejul numeroaselor vizite la faţa locului ale secretarului general al P.C.R. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, s-a putut constata că noile construcţii din ultimele două decenii au rezistat aproape toate cu succes seismului" *(corespondenţii agenţiei A.D.N.)*;

— „În Bucureşti nu există panică. Toată lumea se grăbeşte spre locurile de muncă. Multe magazine au fost deschise. Toţi activiştii de partid şi de stat, toţi factorii de răspundere ai vieţii sociale din România participă direct la acţiunile de înlăturare a urmărilor cutremurului. Toate unităţile militare, organele Ministerului de Interne, unităţile gărzilor patriotice se află în stare de alertă. Au fost întreprinse măsuri urgente pentru salvarea persoanelor prinse sub dărâmături. În întreprinderi sunt înlăturate avariile, se asigură desfăşurarea

normală a producţiei. Pretutindeni se întreprind măsuri de urgenţă pentru aprovizionarea populaţiei cu apă, energie electrică şi alimentele de primă necesitate” (agenţia *Taniug*);

— Bucureştiul oferă imaginea imensei puteri şi capacităţi a omului de a se opune stihiei naturii. Pe feţele oamenilor se citeşte doar hotărârea de a sfida calamitatea şi mândria că au puterea de a i se opune. Ar trebui repetat de nenumărate ori: acest calm este de admirat […] Toţi activiştii de partid şi de stat, toţi factorii de răspundere ai vieţii şocxayl. E d. În România participă direct la acţiunile de înlăturare a urmărilor cutremurului – scrie corespondentul agenţiei Taniug. În acest moment, se află în stare de alertă toate unităţile militare, organele Ministerului de Interne, precum şi unităţile gărzilor patiiotice. Au fost întreprinse măsuri urgente pentru salvarea persoanelor care au avut de suferit, pentru înlăturarea consecinţelor cutre murului şi prevenirea unor noi pagube. Au fost organizate puncte pentru acordarea primului ajutor. Cu foarte multă atenţie şi în mod operativ se lucrează pentru a acorda

ajutorul medical victimelor cutremurului. Au fost improvizate spitale în şcoli şi s-a asigurat aprovizionarea lor cu medicamente. Persoanele ale căror locuinţe au fost avariate sunt cazate în internate şi cămine” (***Vecerni List*** – Zagreb);

— „Munca patriotică a mii şi mii de oameni, măsurile concrete şi energice adoptate au permis să se restabilească aproape complet aprovizionarea populaţiei Capitalei şi a întreprinderilor industriale cu apă şi energie electrică. Treptat, reintră în normal activitatea întreprinderilor industriale, a centralelor electrice, a celorlalte instituţii care au suferit pagube şi distrugeri. Se realizează cu exactitate planul stabilit pentru aprovizionarea populaţiei Capitalei cu produse alimentare, se respectă întocmai graficul livrărilor de produse alimentare în regiunile afectate de cutremur […] Bărbăţie, voinţă, rezistenţă şi dăruire de sine – astfel pot fi caracterizate acţiunile locuitorilor din Capitala României, care zi şi noapte continuă munca pentru lichidarea consecinţelor cutremurului. Lucrările de refacere a întreprinderilor industriale se desfăşoară într-un ritm

susţinut. Au fost necesare numai câteva ore pentru punerea în funcţiune a două din termocentralele ce servesc Capitala şi care au fost avariate, restabilindu-se, în întregime, aprovizionarea oraşului cu energie electrică. Întreaga ţară a venit în ajutorul regiunilor afectate. Lucrările de salvare sunt conduse de comunişti şi utecişti. Ostaşii armatei populare, detaşamentele de studenţi, de lucrători ai serviciilor medicale manifestă abnegaţie şi bărbăţie. Pe întregul parcurs, de la Craiova până la Zimnicea, la Slatina, Caracal, Alexandria se văd urmele calamităţii, dar se observă şi altceva: cât de organizat şi de disciplinat se desfăşoară activitatea pentru lichidarea consecinţelor seismului" (corespondentul agenţiei *T.A.S.S.);*

— „Suntem îndureraţi pentru numeroasele victime ale unui atât de vast dezastru şi ne alăturăm cu compasiune unei ţări care – din atâtea motive – ne este dragă" *(Papa Paul VI* – în cadrul tradiţionalei predici de duminică, rostită în Piaţa Sf. Petru, la 6 martie *1977,* în faţa miilor de pelerini şi turişti – transmite corespondentul din Roma al agenţiei

Reuter).

8

După amiază. 1977, martie 9, într-o zi de miercuri. Strădania colectivă, supraomenească, începe să înlăture semnele sinistrului – treptat, existenţa fiecăruia se simte pornită din nou pe făgaş firesc.

Vizită de lucru, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, prin câteva obiective economice bucureştene:

— VISCOFIL – întreprindere textilă cu o vechime de patru decenii, producătoare de fibre de mătase artificială, greu lovită de seism.

De aceea, imediat a trebuit să fie oprită întreaga activitate. Dar tot din primele ore după ce pericolul cutremurului s-a îndepărtat, au fost alcătuite colective de specialişti care au elaborat operativ soluţii optime pentru a opri eventuala deterior iire a construcţiei. S-a acţionat prompt, organizat, în cea mai deplină disciplină muncitorească, evitându-se oria1 accident.

Secretarul general al partidului a parcurs apoi secţie cu secţie, hală cu hală şi a apreciat promptitudinea cu care

specialiştii şi muncitorii întreprinderii, cărora li s-au adăugat şi mulţi lucrători din diverse întreprinderi din ţară, au verificat minuţios întreaga întreprindere, ce însumează peste 20.000 mp. Alături de vechile structuri ale construcţiei au fost înălţaţi stâlpi robuşti de susţinere, din buşteni, care să asigure atât securitatea muncii cât şi a producţiei. Paralel, sute de muncitori şi muncitoare lucrează, sub supravegherea şi îndrumarea atentă a maiştrilor, la curăţirea utilajelor, pentru ca această importantă unitate textilă să-şi poată relua activitatea cu întreaga capacitate.

Apreciind ordinea logică în care au început operaţiile de readucere la viaţă a întreprinderii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu consideră că ritmul lucrărilor poate fi impulsionat. Stă în puterea acestui colectiv, remarcă secretarul general, să asigure repararea rapidă a clădirii şi punerea în funcţiune a tuturor instalaţiilor ei. Este o cerinţă a situaţiei în care se află patria noastră, poporul nostru, se în discuţia purtată apoi cu reprezentanţii conducerii ministerului, cu specialiştii centralei de

resort, şi ai întreprinderii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu remarcă faptul că întreprinderea după anii îndelungaţi de funcţionare prezintă un grad înaintat de uzură. O reamenajare radicală ar costa sume importante, aproape egale cu costurile cerute de înălţarea unei fabrici noi. De aceea, a cerut ca, paralel cu reluarea activităţii în vechile hale, să înceapă de îndată, în etape, şi pe acelaşi perimetru, construcţia unei noi şi moderne unităţi de producere a firelor de mătase artificială... *(Agerpres).*

Peste 17 zile, aici – în secţia preparaţie chimică – *prima şarjă* de după cutremur... „Să fie într-un ceas bun!”

— DANUBIANA – întreprindere care a avut de suferit, în seara de 4 martie, numeroase avarii.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat eforturile făcute pentru normalizarea activităţii, cerând, în acelaşi timp, să se concentreze toate forţele umane şi materiale la realizarea lucrărilor ce comportă cea mai mare urgenţă. Examinând împreună cu ministrul de resort, cu membrii conducerii uzinei, cu specialiştii situaţia

existentă, s-a ajuns la concluzia că sunt întrunite condiţii ca în decurs de cel mult o săptămână uzina să-şi reia activitatea la întreaga capacitate.

S-a remarcat şi aici, ca şi la alte întreprinderi care au suferit avarii de pe urma cutremurului, că stricăciunile sunt o consecinţă a concepţiei de proiectare, care a prevăzut acoperirea halelor cu chesoane grele de oţel-beton. S-a indicat ca, pe măsura refacerii porţiunilor deteriorate, ele să fie înlocuite cu acoperişuri dimensionate la strictul necesar, uşoare, dar, în acelaşi timp, trainice.

S-a apreciat cât deşi activitatea a fost perturbată de cutremur, întreprinderea este în măsură să-şi onoreze obligaţiile sale faţă de beneficiarii externi… *(Agerpres).*

Pe seară. Secţia terapie intensivă (dialog cu dr. Docent *Zorel Filipescu* – îl ştiu de mult de la „Urgenţă”, dar l-am regăsit acum în fotografiile de ultimă oră, din ziare, la patul accidentaţilor gravi, lângă supravieţuitorii aduşi la suprafaţă, ceea ce nu semnifică altceva decât faptul că specialiştii de cea mai înaltă calificare, se află, pur şi simplu, la locul lor, la datorie).

„În prezenţa profesorilor acestei Şcoli, a dragilor mei colegi şi dinaintea efigiei lui Hipocrate, promit şi jur să fiu credincios legilor onoarei şi cinstei în practicarea medicinii. Voi da îngrijirile mele gratuit celui sărac şi nu voi cere nicio indemnizaţie care să întreacă munca depusă” (din *Jurământul hipocratic*

— Aşa cum era rostit cu 2400 de ßni în urmă, şi mai este rostit şi astăzi de către corpul medical: „nu voi cere nicio indemnizaţie care să întreacă munca depusă – medicii dovedesc dacă mai era nevoie că în asemenea clipe vitale, într-o astfel de profesiune, nici nu există *plată* posibilă, mai mare sau mai mică, nobleţea muncii lor rezidă din însăşi nobleţea omului).

Începând cu 4 martie 1977, imediat după *21 h 30*, s-a acţionat în condiţii „de front”. Sau, mai exact, ca în cibernetică, unde răspunsurile sunt aproape instantanee – „da” şi „nu”, un „da” echivalând cu; jviaţă”, un „nu” echivalând cu… Moarte”. Fie el însuşi rănit, chirurgul, fie şi la lumina farurilor de automobil – concentrate, a lumânărilor, a acumulatorilor, INTERVENŢIE!

Puţine exemple din sute sau mii posibile:!

— „Eu-mă. Aflam în sala cinematografului. «Patria». Cum am ieşit din sală, destul de greu, şi cum acasă n-am avut pierderi majore, am venit repede aici. Dar n-am fost întâiul. Şase medici secundari erau deja în clinică: Adonis Bălan, Ioniţă Vulcănescu, Viorel Crângu, Agenor Pop, Maria Hell, Marilena Mitu. Eram pregătiţi cu truse de operat, sânge, soluţii sterile, anestezic şi chiar halate. Cu aceşti oameni am organizat echipe pentru trei săli de operaţii, cu toate că într-una din săli tavanul era căzut”. Din acel moment medicii de la Spitalul Colţea n-au mai plecat acasă. Au făcut ieşirea unor bolnavi cronici şi în locul lor au fost primiţi răniţii de pe urma cutremurului. În prima noapte au primit ajutor 350 de bolnavi şi au fost internaţi peste 60. S-au făcut operaţii de primă urgenţă: hemostază, deşocare, imobilizare de fracturi, amputaţii de urgenţă. „La un moment dat am rămas şi fără lumină pe care ne-o asigura grupul nostru electrogen. Atunci am aprins lămpile cu gaz, felinare şi chiar lanternele. Am operat la lumina

lanternelor şi a lămpilor cu petrol” (prof. Dr. Docent *Alexandru Prişcu,* şeful clinicii de chirurgie – Spitalul Colţea);

— La acelaşi spital – „Colţea” – se prezintă 50 de studenţi în medicină. La lumina lămpilor şi a lunii, aceştia au dat primul ajutor celor aflaţi în curte, i-au transportat – pe cei mai grav răniţi – în sălile de operaţii;

— Printre studenţi, unul greu încercat: Mircea Bourceanu. Se afla, în secundele de şoc, la facultate, apoi, alergând acasă, în strada Apolodor nr. 31, şi-a găsit părinţii şi bunicii morţi (mama – strivită pe scară). A venit la „Colţea”, să dea o mână de ajutor…

— La fel, voluntar, doctorul pensionar Ştefan Neagu (73 ani), însoţit de soţia sa, asistentă medicală;

— „Imediat după cutremur, ca şi colegii mei, am alergat la spital. Şi studenţii au venit tot imediat, tot nechemaţi. Ne-am organizat din mers. Am eliberat netirgenţele. Bolnavii aflaţi în afara unei stări grave au plecat acasă. Cei rămaşi s-au strâns, s-au înghesuit câte doi într-un pat. Reacţia umană şi a bolnavilor şi a medicilor a fost spontană şi minunat de omenească.

Am lucrat şi în echipe care se schimbau din şase în şase ore. Farmacia, din fericire, a avut destule antibiotice. Nu erau brancardieri destui, noi, doctori şi studenţi, am cărat tărgile cu bolnavi, am făcut de toate pentru ca echipele de ortopezi să poată opera pur şi simplu pe bandă rulantă. Zeci şi zeci de cazuri. Operaţii grele: fracturi de bazin, fracturi de membre, fracturi de torace… S-a operat la lumina lumânărilor. De la mine din spital s-au pierdut trei doctori cu tot cu familiile lor. Profesional, ne vom strădui să le ţinem noi locul. Dar biologic, omeneşte… (Dr. *Elena Berlescu* – Spitalul Brâncovenesc);

REP.: Doctore Filipescu, de ce terapie intensivă şi nu reanimare?

DR.Z.F.: Ca să nu-i speriem în plus. Reanimare sună premortuar.

Încăpere prelungă, decor ultramodern, perdele plastic, nichel mult, aparate spectaculoase, lumină irizată… Oamenii parcă au lipsit din Timp. Supravieţuitorul se află *în afară de orice pericol?* Ce înseamnă „orice”? înainte vreme, medicina nu cunoştea specialitatea aceasta: terapie intensivă. Acum, în primul rând chirurgul

(dacă nu-l punem la socoteală pe accidentat), profită de existenţa specialităţii amintite, căci poate să-şi concentreze toată atenţia asupra tehnicii chirurgicale, lăsând restul – a doua *supravieţuire* a celui scos de sub moloz – în grija colegului anestezist-reanimator.

Pe fişa supravieţuitorului, iată, scris prea puţin caligrafic: REECHILIBRAT. Asta însă înseamnă totul. TO

TUL. Dar până la acest cuvânt scris pe fişa de observaţie din sala de terapie intensivă, cum s-ar putea exprima pe scurt strădania medicilor:

DR.Z.F.: Noi ne ocupăm de reechilibrare, adică de readucerea la viaţă prin restabilirea şi menţinerea în limite *normale* a funcţiilor vitale ale organismului. Este ca o derulare a unui film, în care funcţiile au, iniţial, o mişcare neobişnuită, nefirească, pentru ca apoi, reglând „aparatul de proiecţie”, să obţinem o mişcare uniformă, naturală…

Uneori, spaţiul nostru de activitate este alcătuit din se cunde ireversibile.

Moartea – judecată de către medic – are trei trepte: PRIMA TREAPTĂ – moartea

aparentă A DOUA TREAPTĂ – moartea relativă

A TREIA TREAPTA – moartea definitivă

Prima treaptă: mai degrabă urmare a unor accidente brutale decât a unei sănătăţi şubrede; egală cu micşorarea, uneori până la limită, a manifestărilor vieţii: pierderea cunoştinţei, slăbirea tonusului muscular, stoparea respiraţiei, dificultăţi în sesizarea activităţii cardiace şi circulatorii; poate fi subită sau prelungită pe parcursul a mai multe ore – există şi cazuri în care şocul dispare de la sine!

A doua treaptă: totalitatea funcţiilor vitale încetează, dar nu şi activitatea celulară; oprirea circulaţiei sângelui; starea aceasta poate fi posterioară unei morţi aparente, mai îndelungată sau de mai scurtă durată – viaţa e capabilă să continue şi în asemenea condiţii!

A treia treaptă: un însemnat număr de celule şi de organe se deteriorează; funcţiile vitale nu mai pot fi restabilite (deocamdată, în stadiul actual al ştiinţei); dezagregarea rapidă a celulelor nervoase stăvileşte orice elan terapeutic; primul deces în organism – celulele scoarţei cerebrale (la 5 – 6 minute

de la stopul cardiac); urmează măduva spinării (aproximativ 15 minute); după vreo oră, nervii, periferici; restul ţesuturilor supravieţuiesc încă morţii fundamentale!

DR.Z.F.: Există şi o putere a *voinţei* care se cuvine a fi amintită. Iar cortexul are tendinţa de a scădea percepţia durerii (când trăim un moment de tensiune şi atenţia ne este încordată, târziu descoperim că ne-am lovit sau că suntem răniţi chiar; în luptă, câteodată, deşi grav lovit, un soldat continuă să mai atace, spre inamic); adică atenţia puternic dirijată spre un ţel fiind dominantă în cortex, focarul acesta iradiază, inhibă alte puncte de excitaţie, micşorează înregistrarea senzaţiei fireşti, de durere, desigur pentru un timp extrem de scurt... Dar şi *lupta pentru supravieţuire* este un scop vital care pretinde mobilizarea voinţei, a tuturor resurselor psihice, dincolo de cele fiziologice-anatomice. Ce înseamnă asta s-a şi văzut, de la 4 martie încoace... Şi ca să nu poetizăm inutil, trebuie adăugat că, în efortul de voinţă pe care omul îl depune, pe oare cortexul îl face, intervine şi un anumit grad de uzură. Şi omul este în aşa fel clădit, încât are o structură de

rezistenţă. Proprie. (La ora înregistrării acestui dialog, *Sorin Crainic* – tânărul de 19 ani – scos după mai bine de 250 de ore TRĂITE sub dărâmăturile fostului „Continental”, de altminteri ULTIMUL SUPRAVIEŢUITOR, nu încăpuse încă pe mâinile drului. Z. Filipescu.)

10

1977. Martie 9, într-o zi de miercuri. *Seara târziu*

Secretarul general al partidului se află din nou în locurile în care, în aceste zile de grea încercare, s-a desfăşurat o muncă titanică, fără răgaz, pentru degajarea imenselor mormane de ruine în care seismul a transformat, cu forţa sa distrugătoare, zeci de blocuri din Capitală. La sosirea pe şantierele salvării din străzile Brezoianu, Domniţa Anastasia, Alexandru Sahia, Popa Rusu, Şcolilor, Magheru, comandanţii echipelor de intervenţii – generali ai forţelor noastre armate – raportează că lucrările de înlăturare a dărâmăturilor, de curăţire, dezinfectare şi nivelare a terenurilor pe care, doar cu cinci zile în urmă, se înălţau mari blo-curi au fost complet terminate. Îndeplinirii acestei nobile misiuni şi înalte

îndatoriri patriotice i-au fost consacrate zile şi nopţi de eforturi neîntrerupte, de muncă eroică, de dăruire şi abnegaţie. La celelalte puncte unde activitatea continuă cu intensitate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost informat că, în cursul zilei de joi, vor dispărea ultimele urme ale calamităţii.

În timpul vizitării altor locuri de tragică amintire, între care fostul local al Ministerului Metalurgiei, blocul de la intersecţia bulevardului Magheru cu strada Oneşti, cele din străzile Lipscani şi Lizeanu, secretarul general al partidului a cerut să se intensifice acţiunea de demolare şi de consolidare a părţilor de clădiri care se resimt de pe urma cutremurului... ***(Agerpres).***

u

Inflexibil, Ap forul interior, ecoul întrebării:

— Oare „Săi sunt SUPRAVIEŢUITORI? Mai sunt?

Dar nici cei de la SUPRAFAŢA nu sunt scutiţi de suprasolicitarea potenţialului lor fizic şi psihic: un zvon (?!)

Perfid, până la un punct credibil chiar, se insinuează în fibra hipersensibilă a

fiecăruia. Formulat de pildă astfel – Seismologii americani prevăd posibilitatea unui al doilea seism *(Alain de Penanster – trimis special al* revistei *L'Express).*

Într-adevăr, câţiva specialişti americani lansează, iar agenţii de presă, publicaţii, radioul, televiziunea, se grăbesc să răspândească părerea potrivit căreia, în zona vrânceană, ar exista – specific local – „cutremure perechi"; deci o REPLICĂ relativ de aceeaşi intensitate ar fi... Bineînţeles, locuitorii mai slabi de înger – auzind, citind – dorm îmbrăcaţi sau prin autoturisme parcate la pădure, desigur nu sub copaci, sau se plimbă, în aer liber, până dincolo de miezul nopţii, mărindu-şi astfel „şansele de supravieţuire".

Majoritatea oamenilor supravieţuieşte însă prin echilibru, prin muncă, prin dragoste şi umanitarism. Viaţa continuă şi în această zi de miercuri 9 martie **1977,** în care, într-un singur sector din Bucureşti (sector I), sunt înregistraţi 58 de noi născuţi şi 40 de tineri căsătoriţi (20 de cupluri). Chiar dacă se spune că nu se face primăvară cu o floare, în primăvara sângeroasă 77, orice fir de iarbă care

sparge crusta pământului e un semn bun:

Oh 5 – sâmbătă 5 martie **1977,** la Spitalul Dr. Cantacuzino. La lumina a doua lămpi de gaz (împrumutate de prin vecini) vine, pe această lume abia cutremurată, Bogdan (3,400 kg), fiul Rodicăi Iancu (şocul a şi grăbit unele naşteri). Peste numai 15 minute, îl urmează Iulian (2,550 kg), fiul Mariei Andrei. Alte 30 de minute – tot nu-i lumină electrică, lămpile de gaz pâlpâie, miros – este rândul la viaţă al Marianei (3,300 kg), fiica Dumitrei Nica.

În sfârşit, la ora 1 noaptea fiindcă gravida Carmen Banciu întârzie petite limită să nască – operaţie (de asemenea fără lumină electrică): noul născut, Cosmin, are... 4,450 kg.

Nicăieri, pe pereţii spitalului, nu stă scris: FIECARE DINTRE NOI trebuie să se cuCEREASCĂ PE SINE ÎNSUŞI. Prin copii, ne câştigăm pe noi înşine.

Într-alte locuri căutarea continuă:

— E cineva acolooo?

Nimeni. De multă vreme pare să nu mai fie nimeni.

— OAMENII, SALVAŢI OAMENII!

...flecare are de făcut un singur lucru:

datoria lui, datorid lui întreagă, orice s-ar alege de dânsul după ce şi-a făcut datoria, pentru că nu interesează acel care-şi face datoria – interesează datoria care s-a făcut (Nicolae Iorga) (

1

DECRET PREZIDENŢIAL cu privire la încetarea stării de necesitate pe teritoriul ţării, cu excepţia muncipiului Bucureşti şi a unităţilor sistemului de telecomunicaţii şi a radioteleviziunii.

Examinând modul în care au fost aplicate hotărârile şi măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv ai Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi prevederile Decretului prezidenţial cu privire la instituirea stării de necesitate, constat că, sub conducerea organelor şi organizaţiilor de partid, întregul nostru popor a acţionat cu toate forţele în vederea înlăturării consecinţelor cutremurului produs în seara de 4 martie 1977.

Dând dovadă de o înaltă conştiinţă civică, eroism şi spirit de sacrificiu, activiştii de partid şi de stat, unităţile Forţelor Armate, unităţile Ministerului de Interne, formaţiunile gărzilor patriotice, tineretul,

toţi oamenii muncii au acţionat cu energie şi abnegaţie pentru salvarea a numeroase vieţi omeneşti, pentru restabilirea sistemului de alimentare cu energie electrică, apă şi gaze, pentru punerea în funcţiune a întreprinderilor şi capacităţilor de producţie avariate, pentru degajarea ruinelor clădirilor distruse, pentru buna aprovizionare a populaţiei, înlăturarea consecinţelor cutremurului şi restabilirea cursului normal al vieţii economico-sociale.

Ţinând seama de evoluţia procesului de normalizare a vieţii publice, decretez:

ART. 1 – începând cu data de **10** martie **1977** încetează starea de necesitate instituită pe teritoriul ţării prin Decretul prezidenţial nr. **58/1977,** cu excepţia municipiului Bucureşti, precum şi a unităţilor sistemului de telecomunicaţii şi a radioteleviziunii.

ART. 2 – Organele şi organizaţiile de partid, ministerele, celelalte organe centrale, consiliile populare, unităţile socialiste, toţi cetăţenii patriei au datoria să acţioneze în continuare pentru aducerea la îndeplinire întocmai a hotărârilor şi măsurilor stabilite de conducerea partidului

şi statului privind ajutorarea populaţiei sinistrate, desfăşurarea în bune condiţii a activităţii de producţie la întreprinderile avariate, repararea imobilelor care au suferit de pe urma cutremurului, aprovizionarea în mod corespunzător a populaţiei, asigurarea cursului normal a întregii vieţi publice.

Semnează: NICOLAE CEAUŞESCU – Preşedintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forţelor Armate ale Republicii Socialiste România.

Nu e destul a şti să faci bine, ci trebuie să şi faci (pro\Terb românesc).

— Mistria – lopata – mătura – şpaclul – peria de curăţat – găleata – furtunul – şi BRAŢELE – toate îşi recapătă valoarea. Par minime? Rezultatele sunt tulburătoare. Oraşe întregi îşi recapătă înfăţişarea de dinainte de 4 martie 21 h 22... Ziarele, alături de ştiri de maximă însemnătate, publică şi anunţuri care doar la prima vedere, par a fi secundare:

— O cooperativă comunică publicului că: deblochează uşi de apartamente, de frigidere, execută reparaţii de lăcătuşerie, depanează maşini de încălzit cu combustibil

lichid, boilere, aragaze;

— Centrala gazului metan se grăbeşte să le reamintească, simultan, abonaţilor să-i că: trebuie să se îngrijească – până vin specialiştii – de integritatea coşurilor, de asigurarea unui tiraj corespunzător, luând măsuri de închidere prealabilă a robinetelor de la cazane, maşini de gătit, sobe, precum şi să verifice sobele, dacă n-au crăpături, emanaţia gazelor în spaţiu închis fiind deosebit de periculoasă;

— O fabrică lucrează intens, în schimburi prelungite, în vederea producerii mai multor: căzi de baie, radiatoare din fontă, broaşte, balamale, cremoane, instalaţii (sifoane, baterii, robineţi);

— Toate farmaciile din Bucureşti deschise, neîntrerupt, până la ora 22, un număr de 20 farmacii având – cum spune anunţul – „program non-stop”;

— Pentru demolări coşuri, reparaţii interioare lumină, apă, gaze, încălzire, demolări de calcane distruse, cetăţenii se pot adresa la... (urmează lista centrelor I.C.R.A.L.);

— Zugrăveli, zidărie, reparaţii electrice, sanitare, televizoare, sobe şi altele, la...

(urmează listă centre cooperaţia meşteşugărească);

— Mici reparaţii mobilă, tapiţerie, tâmplărle la…

— Sunt asigurate cantităţi suficiente de ciment, ţiglă, var, ipsos, cărămizi, obiecte sanitare, geamuri, bitum, tablă, uşi, ferestre, placaj, unelte de tâmplărie, zidărie şi dulgherie (comunică Ministerul Comerţului Interior).

Lumea aceasta de obiecte, unele fracturate de cutremur, altele distruse, acum repuse în drepturile lor fireşti, alcătuieşte – orice am spune şi am crede – chenarul existenţei obişnuite, regăsite, din fericire, într-un interval atât de scurt. *Obiectele* casei noastre proprii, fără ca individul să aibă un exacerbat „simţ de proprietate”, intră în conştiinţa omului, alcătuindu-i mediul de viaţă, asigurându-l, când le găseşte pe toate la locul lor, că existenţa decurge normal. Dincolo de utilitatea acestora, de funcţionalitate, între lucrurile casei şi om se încheagă, tacit, anumite raporturi: *scaunul* în care te-ai odihnit, după orele de muncă, vreme de douăzeci-treizeci de ani, nu-ţi poate fi

indiferent; cum indiferentă nu-ţi poate fi *ceaşca* în care te-ai deprins să-ţi bei cafeaua neagră, din zori, când o zi nouă, NORMALA, se anunţă atât pe cadranul *ceasornicului* (da! şi ceasornicul), cât şi în fereastră… „întreţinem raporturi cu obiectele: ele au influenţă asupra sentimentului nostru de continuitate sau de discontinuitate, jucând un rol în structura împrejurărilor…” *(Alvin Toffler – „Şocul viitorului”).*

CONTINUITATE… DISCONTINUITATE… Suntem categoric la ora continuităţii tocmai şi prin revenirea, pe orbita existenţei curente, a obiectelor necesare, familiare. Printre maşinile de intervenţie, cu biletul de „liberă trecere” lipit pe parbriz, în oraş apar autocamioanele

TRANSCOM – într-o singură zi sunt mobilate 168 de apartamente repartizate sinistraţilor:

— La magazinul „Bucur” se pot prezenta cetăţenii sinistraţi din sectoarele 2 şi 3; la magazinul „Unirea”, cei din sectoarele 4 şi 5; la magazinul „Victoria” cei din sectoarele 6 şi 7; la magazinul „Bucureşti” cei din sectoarele 1 şi 8 (anunţă Direcţia Comercială a Municipiului Bucureşti).

Pe baza tichetului primit – conform hotărârii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.

— Capătă gratuit mobilă, frigider, televizor, radio, îmbrăcăminte etc. Transport gratuit. Sunt gata mobilate apartamente din blocurile: 6 Ziduri Moşi-Obor. Colentina 101. Giurgiului al 1 A 5. El. 2 Autobuzul. El. 2 Codrii Neamţului-Titan. El. M. 1 Brâncoveanu; El. A 46 Aleea Lunca Siretului-Drumul Taberei…

— Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor informează că, începând de la 10 martie, este repusă în funcţiune instalaţia de centralizare electrodinamică a celui mai mare nod al traficului de călători – Gara de Nord din Capitală. De la această dată, trenurile de călători, a căror sosire şi plecare a fost dispersată în staţiile de centură, sunt primite şi expediate din staţia C.F.R. – Bucureşti Nord. Traficul rutier: circulaţia pe toate drumurile naţionale este deschisă (cu restricţii – temporare – de viteză, în anumite porţiuni).

Şi, deoarece – în aceeaşi zi de joi 10 martie – la şase zile după seism, o întreprindere de fabrică de sticlărie de

menaj (Berca-Buzău) anunţă că produce, până la sfârşitul lunii, *în plus,* 50.000 de pahare, iar până la încheierea anului 1977,1.000.000 de pahare *suplimentar* (ce ni s-au mai spart paharele!), să închinăm un asemenea *pahar de Berea* – mai valoros, acum, decât un *pahar de Murano,* în sănătatea tuturor a şi a NORMALIZĂRII, a REVITALIZĂRII ţării. După grave avarii, după întreruperile proceselor productive, iată anunţându-se, în atâtea locuri, depăşiri de plan realmente uimitoare, ca într-o neobişnuită matematică, în care legile clasice sunt răsturnate de om la durere.

Exact în urmă cu două milenii, un poet latin spune:

— Cunoscând şi eu nenorocirea, învăţ să ajut pe cei nefericiţi *(Virgiliu).*

ÎNCEPÂND DE LA 10 MARTIE, LA CASA DE ECONOMII ŞI CONSEMNAŢIUNI S-A DESCHIS CONTUL 197? AJUTOARE SINISTRAŢI CUTREMUR ŞI RECONSTRUCŢIE. CETĂŢENII CARE DORESC SĂ VINĂ ÎN SPRIJINUL SINISTRAŢILOR CU AJUTOARE BÂNEŞTI POT SĂ DEPUNĂ SUMELE RESPECTIVE LA TOATE AGENŢIILE, FILIALELE ŞI

SUCURSALELE CASEI DE ECONOMII ŞI CONSEMNAŢIUNI. LA DEPUNERE, CETĂŢENILOR LI SE ELIBEREAZĂ O CHITANŢA.

8 h. Aceeaşi dimineaţă de joi 10 martie. La ghişeele *contului 1977* sunt oameni. Pentru oameni.

3

Centrul de fizica pământului şi seismologie al ţării noastre a încheiat, în colaborare cu Institutul de geografie-geofizică, analiza primară a caracteristicilor cutremurului din 4 martie a.c.

Concluziile care se desprind demonstrează pregnant că mişcarea tectonică din 4 martie întruneşte toate elementele ce caracterizează cutremurele cu epicentrul în Munţii Vrancei, seismele de acest gen fiind de mare adâncime, cu şoc foarte puternic în prima sa manifestare.

Replicile – mişcări tectonice ulterioare acestor seisme de mare adâncime şi foarte puternice – apar la scurt interval, în s’ Uccesiune, având o mică intensitate, ca ultime fenomene de eliminare totală a energiei acumulate şi declanşate extrem de violent în cursul primului şoc.

Istoricul seismelor care au avut loc în ţara noastră, statistica, pe ultimii 500 de ani constituie toi atâtea argumente care atestă permanenţa acestor – caracteristici ale cutremurelor din regiunea Vrancei.

În 1802, cutremurul principal, cu o magnitudine de 7,4 pe Scara Richter, a fost urmat de o serie de replici tot mai slabe.

Elemente asemănătoare de manifestare şi desfăşurare le-a prezentat şi seismul din 1940. Şocul principal de magnitudine – 7,4 grade, de la 10 noiembrie 1940, nu s-a mai repetat, replicile care au durat până la sfârşitul lunii nedepăşind 5,5 grade pe scara Richter.

Astfel de caracteristici întruneşte şi cutremurul de vineri seara, de 7,2 grade pe scara Richter, care a fost urmat la scurt timp, chiar în noaptea de 4 spre 5 martie, de o serie de replici cu o intensitate atât de slabă, magnitudinea lor nedepăşind 4,5 grade, încât nu au fost înregistrate decât de seismografe nefiind percepute de populaţie. Asemenea replici de mică intensitate ale cutremurului din 4 martie specifice seismelor de mare adâncime din Vrancea au continuat şi în zilele de 5 – 8 martie,

perioadă în care frecvenţa lor a scăzut progresiv. Centrele noastre seismologice au semnalat ultimele replici, cu o intensitate de circa 3,8 grade pe scara Richter, ieri, în ziua de 9 martie. (După cum se ştie, diferenţa de la un grad la altul pe scara Richter reprezintă nu o simplă unitate în plus. De exemplu, o mişcare tectonică de gradul 7 este de aproximativ 12 ori mai puternică decât un cutremur de gradul 6, şi de 120 de ori mai mare decât un seism de gradul 5).

Toate acestea demonstrează procesul de epuizare a ultimelor resturi de energie acumulată, ceea ce exclude din punct de vedere ştiinţific posibilitatea repetării unui seism de intensitatea celui de la 4 martie.

De altfel, caracteristicile mai sus menţionate ale seismelor din Vrancea au fost subliniate în lucrările sale de savantul american, profesorul Charles Richter, bun cunoscător al mişcărilor tectonice din această zonă pe care a studiat-o.

După cum s-a mai anunţat, seismologul de reputaţie mondială, care a pus la punct scara ce-i poartă numele, a confirmat opinia care se bazează pe analiza caracteristicilor fenomenelor tectonice din Vrancea,

declarând că adâncimea de circa 110 km la care s-a produs cutremurul din 4 martie exclude repetarea sa.

Recent, agenţiile internaţionale, care au transmis această declaraţie a savantului american, au reluat şi alte opinii ale unor specialişti, în sensul că astfel de cutremure s-ar putea repeta. Această opinie se bazează pe observaţia că în ţara noastră s-au produs şi cutremure perechi, cu magnitudini foarte apropiate, aşa cum este cazul seismelor din 1912, dar care nu au avut epicentrul în Munţii Vrancei ci în imediata ve – cinătate a oraşului Focşani. Respectivii seismologi americani şi agenţiile de presă ce le-au difuzat opiniile au pierdut însă din vedere faptul că acele seisme la care s-au referit erau de mai mică adâncime – circa 70 kilometri şi aveau alte caracteristici decât cele din zona Vrancei care se produc la peste 100 de kilometri şi care, după cum atestă datele acumulate

17 – 21 h 22 Săism – 4 martie şi după…

De-a lungul anilor, nu se mai repetă la magnitudinile iniţiale primului şoc. Au fost însă şi cazuri de seisme de mai mică adâncime în Vrancea, ca cel din 1945, ale

căror perechi nu au avut niciun fel de urmări.

Sigur, nimeni nu poate prevedea cu exactitate evoluţia fenomenului complex pe care-l presupune mişcarea tectonică. Dar cu atât mai puţin pot fi trase concluzii dintr-o interpretare empirică – aşa cum recunosc înşişi specialiştii americani respectivi –, a unor date insuficient aprofundate, aşa cum a procedat recent Centrul american de studii geologice ale cărei opinii au fost difuzate de unele agenţii occidentale.

Studierea atentă şi nuanţată a datelor obiective şi istoricul unor anumite categorii de seisme din zona Vrancei, în sfera căruia intră şi cutremurul de vineri seara, conduc la concluzia că este greu de conceput posibilitatea unei replici de aceeaşi intensitate ca la 4 martie.

4

În cursul zilei de joi, 10 martie a.c., a avut loc o nouă şedinţă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Secretar general al P.G.R., care a analizat modul cum se înfăptuiesc obiectivele şi sarcinile trasate de conducerea de partid şi de stat pentru

normalizarea deplină a situaţiei din Capitală, stabilind în acest scop noi măsuri.

Comitetul Politic Executiv a indicat ca în Bucureşti, în cele câteva clădiri mari prăbuşite ale căror ruine n-au fost încă degajate, să se acţioneze în continuare cu grijă şi perseverenţă, în special în subsolurile care nu au fost distruse, pentru salvarea tuturor persoanelor care mai pot supravieţui.

În spiritul hotărârilor luate anterior, Comitetul Politic Executiv a stabilit ea încă în cursul zilei de 10 martie echipele întreprinderilor de construcţii să fie repartizate pe străzi şi clădiri, pentru a începe în mod organizat, într-un ritm intens, acţiunea de consolidare şi reparare a clădirilor avariate. Pentru moment, urmează să fie consolidate chiar şi clădirile ce vor fi demolate ulterior, pentru ca prin prăbuşire să nu afecteze imobilele învecinate. De asemenea, sub îndrumarea şi cu sprijinul organelor de partid şi de stat, al unităţilor de construcţii, cetăţenii să treacă de îndată, cu toate forţele, la repararea propriilor locuinţe. Comitetul Politic Executiv a stabilit ca consiliul popular municipal să ia măsuri

pentru devierea circulaţiei vehiculelor grele – tramvaie, autobuze, camioane – de pe arterele centrale ale oraşului afectate de cutremur, pentru a împiedica orice fel de agravare a avariilor clădirilor din această zonă.

Comitetul Politic Executiv a hotărât, de asemenea, să se acţioneze în mod organizat, cu cea mai mare grijă, pentru strângerea din edificiile ce au suferit de pe urma cutremurului a obiectelor de artă, a tuturor valorilor ce aparţin patrimoniului cultural naţional, inclusiv a arhivelor instituţiilor de stat, şi depozitarea lor în condiţii de deplină securitate. Niciun bun de artă şi cultură nu trebuie pierdut sau deteriorat, pentru aceasta purtând răspunderea atât unităţile şi instituţiile deţinătoare, cât şi organele de partid şi de stat centrale şi locale cu atribuţii în acest domeniu. Pentru asigurarea spaţiului necesar cazării urgente a unor sinistraţi, s-a hotărât evacuarea unor instituţii culturale, în special cu caracter muzeistic, şi punerea lor la dispoziţia cetăţenilor.

Luând cunoştinţă de dorinţa manifestată de numeroşi cetăţeni de a veni în ajutorul

sinistraţilor, al acţiunii de reconstruire şi de lichidare a pagubelor cutremurului, prin donarea unor sume de bani, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se creeze în acest soop un cont individual la care să poată depune toţi cei ce doresc. De asemenea, în unele întreprinderi şi instituţii, colective de muncă au apărut diferite iniţiative cu acelaşi caraoter, numeroşi oameni ai muncii manifestându-şi dorinţa de a organiza depuneri colective de bani în beneficiul sinistraţilor şi de a iniţia acţiuni de muncă suplimentară în vederea sporirii producţiei peste prevederile planului. La rândul lor, o serie de instituţii cultural-artistice şi sportive şi-au propus să organizeze manifestări publice, urmând ca beneficiile realizate să fie, de asemenea, vărsate în fondurile de ajutorare a sinistraţilor.

Comitetul Politic Executiv dă o înaltă apreciere acestor iniţiative şi manifestări pornite din masa largă a oamenilor muncii şi consideră necesar ca ele să fie încurajate şi stimulate, ca o formă a solidarităţii socialiste a oamenilor muncii din patria noastră şi, totodată, ca o contribuţie

preţioasă la lupta pentru înlăturarea definitivă a urmărilor cutremurului, pentru recuperarea pagubelor şi asigurarea condiţiilor în vederea dezvoltării neîntrerupte economico-sociale a ţării noastre.

Comitetul Politic Executiv a luat, de asemenea, cunoştinţă de faptul că o serie de guverne, conducători de state, organizaţii şi instituţii publice şi persoane particulare din alte ţări şi-au exprimat dorinţa să vină în sprijinul poporului român, lovit de cutremurul de la 4 martie, prin trimiterea de medicamente şi aparatură sanitară, a unor spitale mobile, prin construirea de şcoli şi alte edificii, prin furnizarea de fonduri sau utilaj industrial, inclusiv prin organizarea colectării de fonduri de la populaţie.

Pentru coordonarea tuturor iniţiativelor pornite din masa oamenilor muncii din ţara noastră, a întregii acţiuni de ajutorare publică a sinistraţilor, precum şi pentru preluarea şi folosirea judicioasă a ajutoarelor din străinătate, Comitetul Politic Executiv a hotărât crearea unui „Comitet Naţional de Ajutorare”, sub preşedinţia

tovarăşei Elena Ceauşescu, membră a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Din comitet vor face parte membri ai Comitetului Politic Executiv, precum şi reprezentanţi ai Frontului Unităţii Socialiste, Consiliului Naţional al Femeilor, Uniunii Generale a Sindicatelor, Uniunii Tineretului Comunist, Uniunii Asociaţiilor Studenţilor Comunişti, Societăţii de Cruce Roşie, uniunilor cooperatiste agricole şi meşteşugăreşti, uniunilor de creaţie ale oamenilor de artă şi cultură şi asociaţiilor ştiinţifice.

Comitetul Politic Executiv îşi exprimă încrederea deplină că un număr tot mai mare de cetăţeni vor contribui la fondul de întrajutorare, vor depune sume de bani, după puterile lor, în contul individual creat în acest scop, vor participa la diferitele acţiuni şi manifestări consacrat strângerii de fonduri pentru sinistraţi, precum şi la activitatea generală pentru depăşirea sarcinilor de producţie, realizarea de noi şi importante succese în activitatea economică, în toate sectoarele vieţii sociale.

Aceasta va constitui o nouă şi puternică manifestare a spiritului de solidaritate şi

întrajutorare tovărăşească, propriu societăţii noastre, noilor relaţii statornicite în orânduirea pe care o edificăm, o formă de afirmare tot mai pregnantă a principiului umanismului nou, revoluţionar, al eticii şi echităţii socialiste. Fără îndoială că poporul nostru va da şi pe această cale noi şi elocvente dovezi ale înaltei conştiinţe patriotice, ale marilor sale virtuţi morale, afirmându-şi voinţa de neclintit ca, sub conducerea partidului, în cea mai strânsă unitate, să păşească neabătut înainte, pe calea făuririi vieţii noi, a bunăstării şi prosperităţii, a înfloririi multilaterale a patriei.

5

Dar ce mai spun specialiştii – seismologi – străini?

— Analizând caracteristici] e cutremurului din 4 martie: după orice cutremur se manifestă, de obicei, un şir de „replici” de intensitate descrescândă, de-a lungul câtorva luni. Caracteristicile cutremurului de vinerea trecută sunt de asemenea natură, încât Institutul nu se aşteaptă să aibă loc şocuri secundare importante (*Institutul de ştiinţe geologice* –

Edinburgh – Marea Britanie);

— Milorad Vukaşinovici, doctor în seismologie, declară: oamenii de ştiinţă americani de la Institutul Golden, din Colorado [iniţial declaraseră că este exclusă posibilitatea unor şocuri secundare, întrucât cutremurul s-a produs la o adâncime de 110 kilometri, considerată prea mare pentru a genera alte seisme], nu au avut niciun temei ştiinţific să anunţe posibilitatea încă unui cutremur distrugător în zona Bucureştiului. Afirmaţia lor este eronată. Am studiat aceleaşi date ştiinţifice şi, pe baza lor, în niciun caz nu se poate trage o concluzie similară (agenţia TANIIJG – adăugând că seismografele Institutului de Seismologie din Belgrad au înregistrat *ultima mişcare* a scoarţei pământului, pe teritoriul României, la 8 martie, adică marţi; de asemenea: ultimul cutremur înregistrat de aparatele acestui institut s-a produs în ziua de 9 martie, adică miercuri, la 6 h 45, având epicentrul la 150 km în sudul capitalei iugoslave, pe versantul de vest al Munţilor Iastrebat, avâr. D intensitatea 4 pe scara Merealli – intensitatea a fost atât de slabă, încât nici locuitorii oraşului Kruşevaţ,

localitatea cea mai apropiată de zona epicentrului, n-au perceput seismul – înregistrările permanente ale stării seismice indică o *calmare a scoarţei Pământului*);

e Institutul de geofizică al Academiei bulgare de ştiinţe urmăreşte continuu evoluţia fenomenelor seismice cu epicentrul în Munţii Vrancei. Din aceste observaţii rezultă că un al doilea cutremur catastrofal nu poate fi aşteptat în acest epicentru. Seismele slabe având ca epicentru Vrancea care au avut loc după cutremurul din 4 martie, ca şi mişcările tectonice înregistrate în celelalte ţări din Peninsula Balcanică, sunt fireşti. Trebuie să se aibă în vedere faptul că în Peninsula Balcanică au loc frecvent cutremure slabe, care pot fi înregistrate numai cu ajutorul aparatelor seismografice. „Ştirile unor agenţii de presă, potrivit cărora şi pe viitor ar fi posibile cutremure catastrofale, nu se bazează pe cercetări concrete asupra situaţiei seismice din Peninsula Balcanică" (acad. *L. Kristanov* – directorul Institutului);

— Institutul de geofizică al Academiei bulgare de ştiinţe a dat publicităţii un comunicat în care se analizează

caracteristicile cutremurului din 4 martie, cu epicentrul în Munţii Vrancei, care s-a resimţit puternic şi pe teritoriul R.P. Bulgaria. În comunicat se arată că seismologii români şi străini efectuează de mulţi ani, cu ajutorul instrumentelor şi observaţiilor macroseismice, cercetări amănunţite ale zonei seismice Vrancea. Statistica mondială privind numărul seismelor care urmează după fiecare cutremur puternic în regiunea respectivă arată următoarele: după un cutremur puternic la adâncime de până la 60 km se înregistrează un număr însemnat de seisme ulterioare, în timp ce după un cutremur puternic la adâncimi de peste 100 km, cum a fost cutremurul din 4 martie, urmează foarte puţine seisme sau, în general, lipsesc cutremurele ulterioare relativ puternice. Având în vedere ansamblul seismic caracteristic al acestei regiuni – relevă comunicatul – se poate trage concluzia că nu există motive să se aştepte un nou cutremur puternic în acelaşi focar.

Deşi un corespondent special, trimis în Capitală de către prestigioasă revistă *L'Express,* afirmă – tendenţios – că: „O

misiune de experţi a propus să vină la Bucureşti pentru a face previziuni mai precise. România nu va accepta însă decât o echipă redusă” – iată un grup de 23 de specialişti străini în domeniul seismologiei, al seismologiei inginereşti, al rezistenţei construcţiilor supuse la solicitări seismice, al geologiei şi aparaturii seismice pentru mişcări puternice (reprezentând instituţii de specialitate din R.F.G.e R.S.F. Iugoslavia, Grecia şi S.U.A.).

Studiile şi cercetările specialiştilor străini aflaţi în ţara noastră includ o tematică largă, vizând adâncirea datelor, informaţiilor şi concluziilor legate de cutremur, între care studierea originilor acestui fenomen seismic, a mecanismelor de producere a acestuia, a efectelor de atenuare şi propagare a undelor seismice.

O altă latură a acestei acţiuni se referă la studierea activităţilor postseismice din zona Vrancei, pentru mai buna înţelegere a procesului de generare a fenomenelor seismice. Experţii străini îşi dau concursul, în strânsă conlucrare cu oamenii de ştiinţă şi cercetătorii din patria noastră, la studiile şi cercetările seismologice, – atât în

interesul reciproc, cât şi al dezvoltării generale a metodelor de detectare seismică. *(Agerpres)*

— Am fost impresionat de acurateţea şi precizia cu care colegii români au reuşit cu aparatura de care dispun să determine poziţia şocului principal de la 4 martie. Sunt de părere, a adăugat el, că urmărirea fenomenelor seismice din diverse zone ale globului necesită o largă cooperare internaţională, schimburi de idei şi de experienţă în privinţa fenomenelor seismice, a aparaturii moderne de detectare şi a prelucrării datelor colectate cu ajutorul computerelor *(Karl Fuchs* – directorul Institutului Geofizic din Karlsruhe, aflat în România împreună cu un grup de colaboratori, în cadrul acordurilor româno-vest-germane în domeniul evaluării riscului de cutremure – echipa aceasta a instalat zece staţii seismologice mobile în diferite zone afectate de cutremur, dintre care una în regiunea epicentrului, staţii ce se află acum în funcţiune, colectând o serie de date care confirmă faptul că, în zilele ce au urmat cutremurului de la 4 martie, activităţile din scoarţa terestră sunt foarte

slabe şi la mari adâncimi).

Profesorul Karl Fuchs a precizat că programul de cooperare cu experţii români include o serie de teme de mare însemnătate, cum sunt studierea fenomenelor seismice provocate de marile lacuri şi rezervoare de apă prin presiune şi infiltrare, precum şi determinarea datelor seismice care sunt relevante pentru analiza şocului seismic. Profesorul Fuchs şi-a exprimat speranţa că aceste studii vor contribui la explicarea unora dintre problemele complexe ale transmiterii energiei seismice pe teritoriul românesc şi modul de atenuare a energiei seismice în diferite direcţii, pornind din regiunea Vrancei. *(Agerpres)*

— Aştept ca datele pe care le vom colecta prin munca de teren desfăşurată împreună cu colegii români şi care vor fi puse la dispoziţia tuturor experţilor care lucrează în domeniul evaluării riscurilor seismice să contribuie în mod semnificativ şi să prezinte o mare importanţă pentru evaluarea mai bună în viitor a riscului seismic.

Aş dori să mulţumesc factorilor de

răspundere şi colegilor români care ne-au ajutat să venim în România imediat după producerea seismului, să ne instalăm repede aparatura şi să ne desfăşurăm în cele mai bune condiţii cercetările ştiinţifice. Este un efort extraordinar, ţinând seama şi de greutăţile pe care le-a creat acest cutremur. *(Karl Fuchs).*

— Prof. Dr. *Jakim Petrovski,* director al Institutului de Seismologie şi Seismologie inginerească din Skopje, R.S.F. Iugoslavia, a declarat că a sosit în România imediat după cutremur, cu o echipă de seismologi, dotată **cu** aparatură modernă, trimisă de guvernul Iugoslaviei **pentru** a coopera cu oamenii de ştiinţă şi specialiştii români în vederea aprofundării cauzelor cutremurului de la 4 martie, a evaluării distrugerilor provocate clădirilor şi a perfecţionării metodelor de proiectare **şi Construire** a unor clădiri rezistente la fenomene de **acest** gen. Până în prezent, specialiştii iugoslavi au instalat trei staţii seismice moderne la Bucureşti, Ploieşti şi Cheia, şi urmează să instaleze până duminică alte două, la Zimnicea şi Craiova. Staţiile respective dispun de accelerografe puternice de mare fidelitate,

care înregistrează automat o serie de date seismice ce pot fi folosite direct la calcularea rezistenţei clădirilor şi construcţiilor industriale.

Prof. J. Petrovski a arătat că studiile seismice efectuate de experţii iugoslavi relevă că zona Vrancei din România produce uneori fenomene seismice de mare magnitudine, cum a fost cel de la 4 martie, dar ele au loc la distanţe extrem de mari, în timp, uneori la 100 de ani.

Referindu-se la efectele cutremurului asupra construcţiilor – studiate în prezent de cercetătorii români în colaborare eu cei din Iugoslavia şi din alte ţări, prof. J. Petrovski a subliniat că observaţiile ştiinţifice relevă o bună comportare a construcţiilor noi, din perioada postbelică. Este necesar să relev – a spus specialistul iugoslav – că, ţinând seama de dezvoltarea economică impetuoasă a ţării dv., conducerea României, cu ajutorul inginerilor şi constructorilor, a asigurat prin tipurile de construcţii pentru populaţie şi cu destinaţie industrială un grad ridicat de protecţie împotriva cutremurelor pe ansamblul teritoriului României. Ceea ce s-a

construit până în prezent în România arată o înaltă responsabilitate pentru protecţia poporului împotriva fenomenelor naturale dezastruoase şi am vrea să vă felicităm pentru acest lucru şi pentru buna organizare a lucrărilor în construcţii, pentru realizările în acest domeniu. Am dori să-i felicităm pe constructorii români care au făcut planuri bune şi construcţii durabile în toate zonele ţarii. În ce ne priveşte, noi vom coopera îndeaproape cu colegii români pentru colectarea şi analiza temeinică a datelor legate de acest fenomen seismic, ceea ce va contribui, neîndoielnic, la adâncirea cunoştinţelor noastre despre asemenea evenimente. (*Agerpres*)

— *Dr. Inglon Cornea,* directorul Centrului de fizică a pământului şi seismologiei din Bucureşti, şi *dr. Radu Cornelius,* cercetător principal la acelaşi centru, au arătat că acţiunile de cooperare dintre oamenii de ştiinţă şi specialiştii români în domeniul seismologic şi experţi seismologi din străinătate, aflaţi în aceste zile în ţara noastră, vizează în principal urmărirea cât mai exactă a regimului seismic din zona Vrancea, unde s-a produs

cutremurul, precum şi înregistrarea tuturor replicilor şocului principal care a avut loc în ziua de 4 martie la ora 21,22.

Se urmăreşte, de asemenea, studierea proceselor fizice de generare în focar a acestor seisme de adâncime, procesul de propagare şi atenuare la acest gen de cutremure şi manifestarea locală a efectelor propagării undelor seismice.

Pornind de la datele istorice şi instrumentale asupra cutremurelor vrâncene şi mai ales de la datele obţinute în urma măsurătorilor complexe asupra şocului principal şi asupra fenomenelor seismice de mică amploare ce i-au urmat (replicile) cei doi specialişti români consideră că fenomenul seismic care a avut loc în seara zilei de 4 martie nu mai poate fi repetat, întrucât există indicii convingătoare pentru oamenii de ştiinţă că activitatea seismică în focarul vrâncean este într-un evident proces de diminuare. Acesta este, de altfel, şi punctul de vedere susţinut şi de numeroşi specialişti de renume din lumea întreagă. *(Agerpres)*

6

Şi „folclorul” acesta – de ultimă oră –

uneori tragicomic, ce-a mai înşirat pe aţă, marcând, de asemenea, setea oamenilor de a reveni la existenţa normală:

— Un străin priveşte cu uimire la autoturismele care trec pe stradă şi întreabă:

— Cum se face **că** aveţi atâţia medici?

Într-adevăr, foarte multe din maşini au, pe parbriz, însemnul Crucii Roşii. De fapt, la volan nu sunt doctori, ci oameni care, după o zi de muncă, înţeleg să se pună la dispoziţia organelor medicale, fie pentru a-i transporta pe doctori la domiciliul celor în suferinţă, fie pentru a duce dintr-un loc într-altul medicamente urgente sau sânge. Nimeni n-a cerut asta, ideea a apărut spontan, ca atâtea altele. De altminteri, starea sanitară este normală, după cum anunţă comunicatul Ministerului Sănătăţii:

(Ministerul Sănătăţii face cunoscut locuitorilor din imobilele din municipiul Bucureşti la care a fost întreruptă apa curentă, că – la reluarea distribuţiei – apa pompată în reţea este dezinfectată.

Se recomandă populaţiei din aceste imobile să lase robinetele deschise sub supraveghere cel puţin o oră, pentru a se

putea asigura curăţirea conductelor de eventualele impurităţi depozitate pe pereţii acestora în perioada întreruperii.

În prima zi după reluarea distribuţiei, în aceste imobile apa folosită pentru băut va fi în prealabil fiartă şi răcită.

Pentru asigurarea în cele mai bune condiţii a asistenţei medicale pentru populaţia din municipiul Bucureşti şi judeţele calamitate din ţară, Ministerul Sănătăţii reaminteşte că în toate unităţile sanitare este organizată activitatea medicală permanentă.

Toate unităţile sanitare lucrează cu echipe de cadre medico-sanitare complexe, apte să acorde asistenţă medicală de calitate. Toate dispensarele, policlinicile şi spitalele acordă zi şi noapte asistenţă medicală sinistraţilor, întregii populaţii care are nevoie.

Pentru cazurile deosebite şi situaţii nerezolvate, populaţia se poate adresa direct Ministerului Sănătăţii, unde funcţionează un dispecerat permanent œ răspunde la telefoanele…

— Într-un sat din preajma Zimnicei, o ţărancă bătrână stă la marginea drumului,

aşezată pe un parapet de pământ, priveşte îndelung biserica, turla prăbuşită şi crucea, apoi se închină şi rosteşte pentru sine, dar cu glas tare:

— De ce şi-a dărâmat Dumnezeu casa?

Norbert Wiener – fondatorul ciberneticii – scrie în cartea sa de prelegeri „Dumnezeu şi Golem, s. a”. [s.a. Egal societate anonimă]:

Aşadar, dacă diavolul este o creatură a lui Dumnezeu, tema Cărţii lui Iov şi cea a *Paradisului Pierdut* reprezintă un joc între Dumnezeu şi o creatură de-a sa. La prima vedere, un asemenea joc pare a fi o competiţie neleală. Numai un nebun se poate lua la întrecere cu un Dumnezeu atotputernic, atotştiutor; or, după câte se pare, diavolul are o isteţime excepţională. Orice răscoală a îngerilor rebeli este de la început sortită eşecului. Pentru a dovedi această afirmaţie nu este necesară o rebeliune satanică de proporţiile celei descrise de Lord Byron în poemul său *Manfred.* Pentru că, dacă fiinţa atotputernică trebuie să recurgă la bombardamentele cereşti ale tunetelor, înseamnă că nu este atotputernică ci doar

foarte puternică, în acest caz lupta îngerilor s-ar fi putut termina cu victoria lui satana urcat pe tronul ceresc, Dumnezeu fiind aruncat în focul de veci.

Mi-am adus aminte de raţionamentul lui Norbert Wiener, undeva, pe o uliţă de sat din împrejurimile Zimnicei, lângă o biserică prăbuşită şi o femeie bătrână prea senină în nedumerirea ei.

— Dacă „hienele” aox ieşiit după cataclism, guzganii

— Într-un restaurant de la parterul unui renumit hotel – au dat buzna în public, cu vreo zece minute înainte de 21 h 22.20” (sub titlul „Şoareci antiseismici”, *UExpress* citează experienţele începute din ianuarie 1977, de către *Geological Survey* – California: dr. Durward Schiles, geofizician, şi dr. Robert Lindberg, biolog, întreprind teste cu şoareci şi şobolani în deşertul californian, unde zdruncinările telurice de slabă amplitudine sunt numeroase: „Probabil că ne vor fi necesari ani întregi de cercetări, pentru a putea stabili, în mod ştiinţific, o legătură între cutremurele de pământ şi comportamentul anormal al animalelor. Va mai. Trebui să determinăm

ce anume fac animalele sensibile la schimbările scoarţei terestre: o sensibilitate la variaţiile magnetice ale câmpului magnetic al Terrei, o sensibilitate la anumite sunete? 14 *(dr Durward Schiles).* Geologul Ruth Simon din Denver-Colorado observă comportamentul unui anumit tip de gândaci – în aceeaşi împrejurare; ca şi cercetătorii de la Universitatea Stanford – descoperind că cimpanzeii manifestă o atitudine anormală cu puţin /timp înaintea declanşării unui cutremur) – O etichetă şcolară, scrisă însă de un adult, pe uşa unui bloc din centrul Bucureştiului, rămas întreg la seism: „SCHIMB apartament ultracentral patru camere, încălzire gaze, bucătărie, baie, chicinete, garaj subsol, contra cort două ieşiri” – Frizerii susţin că, mulţi dintre – cilenţii lor obişnuiţi au cărunţit subit, ATUNCI – Aflat pe DN I7 totre Ploieşti şi Bucureşti, un automobilist declară la câteva inute după cutremur: „Şoseaua era dreaptă, dar semăna Nu suprafaţa mării, ondulată, sus, jos, sus, jos” – Pe uşile apartamentelor de la *fost* „Nestor” mai există cărţi de vizită la intrări, cu nume care, privindu-le, se aburesc, de vină sunt de fapt ochii

privitorului, înlăcrimaţi – „Unde să pleci? bombăne un mucalit, seara, pe o bancă, în parc, sub clar de lună. N-ai văzut că şi în Lună sunt cutremure?” – O familie îşi pierde copilul (6 ani – băiat) în cutremur, dar găseşte tăria să meargă la un cămin de copii, cerând să înfieze pe unul din orfanii rămaşi, la seism, fără părinţi: nu-l aleg după vârstă, după înălţime, nici după frumuseţe, nimic nu-i interesează, decât să-l cheme (din fericire nume curent) Radu, căci vor, cu orice chip, ca în casa nouă în care s-au şi mutat, să poată striga iarăşi: „Radule, Radule”; şi caută, şi plâng – *etc.*

7

La solicitarea corespondenţilor de presă străini şi a ziariştilor români, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ţinut joi, 10 martie a.c., o conferinţă de presă, în care a făcut o declaraţie şi a dat răspunsuri în legătură cu situaţia existentă în ţară ca urmare a cutremurului de la 4 martie, precum şi cu preocupările şi activitatea partidului şi statului legate de aceasta.

Au fost de faţă tovarăşa Elena Ceauşescu şi tovarăşii Manea Mănescu, Cornel Burtică, Ion Dincă şi Dumitru

Popescu.

Conferinţa a fost deschisă de tovarăşul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic. Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care, într-o scurtă introducere, a subliniat faptul că „Preşedintele Nicolae Ceauşescu s-a aflat la postul de comandă al activităţii generale a partidului şi statului, a întregii naţiuni, încă din prima clipă după izbucnirea cutremurului în România”. Vorbitorul a arătat că „tovarăşul Nicolae Ceauşescu, aflându-se într-o vizită de prietenie în unele ţări africane, de îndată ce a luat cunoştinţă despre catastrofa izbucnită în România a transmis în cursul nopţii telefonic, personal, Decretul prezidenţial de instituire a stării de necesitate în ţară, iar apoi, de la bordul avionului, s-a interesat neîntrerupt de evoluţia stării de lucruri şi a dat indicaţii sistematice pentru luarea primelor măsuri de urgenţă şi organizarea întregii activităţi de apărare a populaţiei şi limitare a efectelor dezastrului. Odată ajuns în ţară, încă în cursul dimineţii respective, a luat în mâini frânele conducerii întregii munci de soluţionare operativă a problemelor grave

create de cutremur şi a activităţii de reconstrucţie. Din prima clipă s-a deplasat la principalele puncte ale cataclismului, apoi din nou, de nenumărate ori, în zonele distruse ale Capitalei, iar după aceea, practic, aproape în toate zonele grav calamitate ale ţării. Conducând nenumărate şedinţe operative cu diferitele comandamente de lucru, prezidând zilnic şedinţele Comitetului Politic Executiv, fiind permanent în mijlocul sinistraţilor, al echipelor de salvare şi degajare a ruinelor, preşedintele ţării a organizat zi şi noapte, ceas de ceas, clipă de clipă, uriaşul efort al poporului, gigantica sa încordare de voinţă, îmbărbătând prin sfatul şi exemplul propriu întreaga naţiune, dirijând forţele pentru depăşirea rapidă a acestui moment cumplit”.

„Iată de ce – a arătat vorbitorul – relatările pe care le veţi asculta vin nu numai din partea celei mai autorizate personalităţi a statului român, ci şi din partea omului care cunoaşte cel mai bine, prin contact nemijlocit şi implicarea cea mai intimă şi totală, întreaga stare de lucruri provocată de cutremur şi perspectivele

evoluţiei ulterioare a vieţii économico-sociale a ţării”.

Vorbitorul l-a invitat apoi pe preşedintele Republicii Socialiste România să ia cuvântul în cadrul conferinţei de presă. *(Agerpres)*

NICOLAE CEAUŞESCU: Doamnelor şi domnilor. Stimaţi tovarăşi. Se cunoaşte că România a fost zguduită de un puternic cutremur, care a afectat grav Capitala şi nouă judeţe ale ţării. Desigur, într-o măsură mai mică, cutremurul s-a resimţit în toate judeţele, provocând în multe alte oraşe pagube de mai mică amploare.

Aşa cum vă este cunoscut, cel mai mult au avut de suferit Bucureştiul, Zimnicea, Craiova şi Ploieştiul. După datele de până acum, s-au prăbuşit – în marea lor majoritate în Bucureşti – peste 4.000 de imobile. Circa 12.000 de locuinţe se află în stare gravă, nemaiputând fi locuite sunt, de asemenea, afectate, într-o măsură mai mare sau mai mică, alte 10.000 de locuinţe din oraşe şi sate. Totodată, multe întreprinderi industriale au suferit pagube grave, peste 200 dintre ele fiind nevoite să-şi întrerupă provizoriu activitatea; în alte sute de

întreprinderi s-au produs avarii de diferite proporţii.

În agricultură, distrugerile s-au produs îndeosebi în unităţile de creştere a animalelor; prin prăbuşirea sau deteriorarea gravă a sute de clădiri zootehnice au pierit zeci de mii de animale.

Aşa cum s-a relatat şi în presa de astăzi, daunele generale provocate de cutremur depăşesc 6 miliarde lei. Doresc însă să atrag atenţia că în aceste cifre nu sunt cuprinse pagubele mai mici suferite de unele întreprinderi, locuinţele şi alte bunuri materiale ale multor cetăţeni, care vor trebui să depună eforturi pentru a-şi reface avutul pierdut.

Vă sunt, de asemenea, cunoscute măsurile luate, felul cum s-a acţionat pentru salvarea oamenilor, pentru restabilirea activităţii normale în oraşe şi sate, în întreprinderi şi instituţii.

În prezent situaţia este următoarea:

Practic, în toate localităţile ţării s-a reuşit să se înlăture în mare urmările cutremurului, să se degajeze ruinele imobilelor prăbuşite. În Bucureşti mai continuă

— Aşa după cum se vede – aceste lucrări în câteva centre, dar sperăm că până în cursul zilei de mâine ele vor fi încheiate. Am acordat prioritate acţiunii de salvare a oamenilor, scoaterii de sub dărâmături a celor rămaşi în viaţă.

Datorită eforturilor depuse zi şi noapte de detaşamentele militare şi gărzile patriotice, de tineret, de oamenii muncii, am reuşit să salvăm sute de vieţi omeneşti. Chiar şi în noaptea aceasta au mai fost scoşi de sub dărâmături oameni vii. Din păcate, cu toate eforturile depuse, pierderile de vieţi omeneşti sunt mari. Până în prezent sunt

1.387 de decedaţi, dar, probabil, numărul lor va mai creşte, în Bucureşti, cu alte câteva zeci. De asemenea, au fost accidentaţi 10.500 de oameni, din care 2.280 se află încă în spitale; ceilalţi, după îngrijirile primite, au putut părăsi unităţile sanitare.

A trebuit să se asigure cazarea a zeci de mii de oameni care locuiseră în blocurile prăbuşite sau care au fost evacuaţi din imobilele grav deteriorate. În Capitală, spre exemplu, au fost afectate circa 100 blocuri

mari. Se acţionează în prezent pentru cunoaşterea precisă a situaţiei blocurilor afectate, a rezistenţei lor, precum şi pentru consolidarea lor, în vederea trecerii la refacerea acestora.

După cum cunoaşte-ţi din comunicatele date publicităţii, au fost adoptate măsuri de ajutorare a sinistraţilor cărora le-au fost distruse locuinţele şi bunurile personale. De asemenea am hotărât să construim suplimentar încă circa 5.000 de apartamente în acest an în Bucureşti şi să trecem la reconstrucţia în întregime a oraşului Zimnicea, distrus în proporţie de 80 la sută. Celelalte localităţi care au avut de suferit mai puţin vor putea face faţă cu ceea ce se va realiza pe baza planului dezvoltării fondului de locuinţe din acest an.

Putem deci aprecia că, datorită măsurilor ferme luate şi muncii încordate de zi şi noapte, de ceas de ceas, a întregului nostru popor, am reuşit să înlăturăm în cea mai mare parte, în câteva zile, urmările dezastrului provocat de cutremur. Desigur, mă refer la aspectele exterioare. Vom avea însă mult de muncit pentru a asigura repararea tuturor locuinţelor, pentru a

reface şi reconstrui ceea ce s-a distrus. Vom continua să punem pe primul plan şi să acordăm toată atenţia oamenilor care au avut de suferit, pentru ca ei să simtă grija, atenţia, preocuparea partidului, a tovarăşilor lor de muncă, a întregului nostru popor, să poată trece peste traumatismele grave la care au fost supuşi.

În industrie am reuşit, practic, să repunem în stare de funcţiune aproape toate întreprinderile avariate, cu excepţia a 3 – 4 mai grav afectate, unde lucrările vor mai dura câteva zile sau chiar câteva săptămâni.

Aş dori să menţionez faptul că, cu toate că mulţi au avut de suferit, unii chiar pierderi de vieţi omeneşti în familiile lor, totuşi, în toate întreprinderile şi instituţiile oamenii s-au prezentat la lucru. Clasa noastră muncitoare, intelectualii, ţăranii au înţeles să răspundă imperativelor momentului prin intensificarea eforturilor în vederea depăşirii greutăţilor create de cutremur. Aş putea să menţionez că multe întreprinderi au realizat în aceste zile o producţie cu 20 – 30 la sută mai mare decât era planificat. Aceasta arată starea de spirit

a oamenilor muncii, felul în care poporul nostru înţelege să facă faţă situaţiei grele care s-a creat. Acelaşi lucru se poate spune şi despre munca în agricultură.

Iată de ce aş dori să menţionez că, în aceste momente grele, în această aspră încercare cu natura, poporul român s-a dovedit, ca în atâtea rânduri în trecut, ferm, hotărât să facă faţă tuturor greutăţilor. El şi-a strâns şi mai mult rândurile în jurul partidului şi a dat dovadă de o profundă maturitate politică, de o înaltă ţinută cetăţenească, de un adânc umanism – aceasta fiind de altfel caracteristica dintotdeauna a fizionomiei morale a poporului nostru. Tocmai datorită acestor virtuţi ale poporului am reuşit, într-un timp scurt, să ducem la bun sfârşit activitatea de salvare şi punere în stare de funcţionare a întreprinderilor avariate.

Sigur, aşa cum am menţionat, sunt încă greu de estimat toate pierderile suferite de întreprinderi, de fiecare cetăţean în parte. Dar, indiferent dacă ele vor fi mai mari cu câteva miliarde, apreciem că poporul nostru va reuşi să depăşească aceste greutăţi. Suntem ferm hotărâţi să nu schimbăm cu

nimic nici programul de dezvoltare, nici programul de ridicare a nivelului de trai al poporului, care va începe să fie aplicat din acest an. Singurul domeniu unde am considerat că trebuie să amânăm aplicarea programului nostru este reducerea săptămânii de lucru. Acest fapt este bine înţeles de popor, mulţi oameni ai muncii solicitând să lucreze suplimentar pentru a contribui la recuperarea grabnică a pierderilor suferite de economie. Iată de ce Comitetul Politic Executiv, guvernul, poporul sunt convinşi că vom reuşi, în ciuda greutăţilor, să îndeplinim în bune condiţii planul de dezvoltare economico-socială a ţării. Menţionez aceasta pentru că am citit în presa străină comentarii potrivit cărora, în faţa noii situaţii, planul de dezvoltare a României a rămas doar un petic de hârtie. Nu ştiu dacă sunt în sală corespondenţii ziarului care a făcut această afirmaţie, dar îi invit să vină peste câteva luni să viziteze chiar întreprinderile avariate, pentru a vedea că încă în acest an ele vor recupera rămânerile în urmă şi îşi vor realiza planul. Nu numai că planul nu va fi afectat, redus, dar suntem hotărâţi să facem totul pentru a

asigura o dezvoltare mai rapidă a ţării, pentru creşterea suplimentară a producţiei peste prevederile planului cincinal. Acesta este răspunsul nostru, în felul acesta vom acţiona şi suntem convinşi că vom reuşi.

Doresc să exprim cu acest prilej mulţumiri calde şefilor de state şi guvernelor care şi-au manifestat solidaritatea faţă de poporul nostru în această grea încercare, atât prin telegrame de compasiune, cât şi prin ajutor umanitar în bani şi diferite bunuri. Am primit din partea unor state ajutor în medicamente, unităţi spitaliceşti mobile şi alt material şi instrumente sanitare, precum şi în aparatură tehnică, pentru care manifestăm profunda noastră gratitudine.

Aş dori, de asemenea, să mulţumesc presei străine

— Desigur, este de înţeles că şi presei române – care a prezentat obiectiv realitatea şi a informat corect opinia publică despre grozăviile cutremurului şi despre activitatea poporului nostru pentru depăşirea acestei încercări. Apreciez că acest fel de informare se înscrie, într-adevăr, în spiritul solidarităţii şi colaborării

dintre popoare, corespunde sensului documentelor de la Helsinki de a face ca presa să nu alerge după senzaţional, ci să contribuie la întărirea prieteniei, încrederii şi întrajutorării între naţiuni.

După această declaraţie, preşedintele Nicolae Ceauşescu a răspuns întrebărilor puse de reprezentanţii unor organe de presă străine şi româneşti.

ÎNTREBARE (din partea Radioteleviziunii din R.D.G.): Este impresionant să aflăm şi să vedem ceea ce dumneavoastră ne-aţi prezentat aici şi, în acelaşi timp, lucrările realizate sub conducerea tovarăşului preşedinte Ceauşescu. Am dori să aflăm, dacă este posibil, care sunt pierderile cauzate de acest cutremur, în comparaţie cu cele suferite de pe urma inundaţiilor din 1970 şi 1975?

RĂSPUNS *t*. Pe ansamblu, pierderile determinate de cutremurul groaznic din 4 martie sunt de câteva ori mai mari.

ÎNTREBARE (Radioteleviziunea iugoslavă); Doresc în primul rând să mă refer din nou la ceea ce dumneavoastră aţi menţionat, tovarăşe preşedinte, cu privire la

spiritul internaţionalist, de ajutorare, în această situaţie. Am înţeles că ţara dumneavoastră este hotărâtă să depună toate eforturile pentru a normaliza situaţia creată în urma cutremurului, în spiritul documentelor de la Helsinki, aş dori să ne spuneţi care ar fi ajutorul internaţional pe care România l-a primit până acum?

RĂSPUNS: Multe state din Europa şi din întreaga lume – desigur şi Iugoslavia prietenă – au oferit diferite ajutoare, care constau în principal în medicamente, diferite obiecte de ordin sanitar, aparatură şi instrumente medicale şi de altă natură. Desigur, după cum ştiţi, nu am solicitat un asemenea ajutor, având în vedere că am putut asigura o asistenţă totală cu posibilităţile României, ale medicilor şi cadrelor sanitare din ţara noastră. Desigur, am salutat aceste ajutoare şi le-am considerat ca o expresie a solidarităţii internaţionale – şi le vom aprecia, în continuare, în acelaşi fel. Problemele care se pun pentru România sunt legate de reconstrucţia localităţilor, a locuinţelor, de repunerea în producţie a întreprinderilor.

ÎNTREBARE (A.D.N. Şi „Neues

Deutschland" din R.D.G.): Noi, care am trăit catastrofa care s-a abătut asupra ţării dumneavoastră, nu ştim cât va dura refacerea întregii vieţi economico-sociale. Suntem martorii imenselor eforturi care se depun pentru aceasta şi am dori să ştim care este – după părerea dumneavoastră – forţa motrice care a declanşat aceste energii pentru refacerea pagubelor datorate cutremurului.

RĂSPUNS: În primul rând, aş dori ca, continuând răspunsul la prima întrebare, să menţionez că R.D.G. 3 pus la dispoziţia României 10 milioane de mărci pentru a le putea folosi într-o serie de domenii legate de refacerea activităţii economice. Republica Socialistă Cehoslovacă a trimis pentru acelaşi scop 25 milioane de coroane. Folosesc acest prilej pentru a exprima public mulţumiri acestor două state pentru felul cum au înţeles să-şi exprime solidaritatea şi să ajute România în aceste momente.

În ce priveşte întrebarea dumneavoastră, esenţialul este că construcţia societăţii socialiste a dus nu numai la dezvoltarea bazei economice, dar

şi la dezvoltarea unei conştiinţe noi, a spiritului de solidaritate între cetăţeni, întregul popor este convins că tot ceea ce se face în România este îndreptat spre ridicarea bunăstării şi fericirii sale, că întreaga politică internă şi externă a României serveşte dezvoltării generale a ţării, asigurării unor condiţii tot mai bune de viaţă pentru oamenii muncii, din toate punctele de vedere. Întregul nostru popor s-a convins că Partidul Comunist Român este singurul partid din istoria ţării care a făcut şi face totul pentru a da României demnitatea şi independenţa, pentru a asigura poporului român o viaţă demnă, liberă şi îmbelşugată.

Acesta a dat şi dă poporului nostru forţa necesară învingerii oricăror greutăţi.

ÎNTREBARE (Televiziunea italiană). Am dori să ştim câţi refugiaţi există, practic câţi oameni rămaşi fără locuinţă?

RĂSPUNS; Am mai vorbit de aceasta. Sunt afectate aproape 19 mii de familii.

ÎNTREBARE (ziarul „Scânteia” – Republica Socialistă România): Stimate tovarăşe preşedinte, v-am ruga să ne spuneţi cum a acţionat partidul nostru în

aceste grele împrejurări?

RĂSPUNS: Mi se pare că am şi răspuns la această problemă. Voi mai menţiona însă că, de la început, întreaga activitate a fost preluată direct de conducerea superioară a partidului, considerând că organele de partid şi de stat, investite cu autoritatea şi drepturile respective, sunt cele care trebuie să acţioneze în primul rând în asemenea situaţie. Deci, atât în Bucureşti, cât şi în judeţe, întreaga activitate s-a desfăşurat sub directa conducere a comitetelor judeţene de partid, a consiliilor populare judeţene, iar în întreprinderi sub directa conducere a consiliilor oamenilor muncii, a organizaţiilor de partid. Desigur, ţinând seama de amploarea şi gravitatea situaţiei din Capitală, activitatea s-a desfăşurat sub conducerea directă a Comitetului Politic Executiv, spre a putea face faţă acestei situaţii.

ÎNTREBARE („Pravda” – U.R.S.S.). Stimate tovarăşe secretar general, înainte de toate vreau să vă spun că în zilele grele când poporul frate român trece prin grele încercări dăruirea cu care a lucrat este o trăsătură caracteristică a conştiinţei

socialiste. Dacă ar fi avut loc o asemenea calamitate în trecut, aceasta ar fi însemnat o mare nenorocire pentru poporul român. Şi acum cutremurul a provocat pierderi deosebii de mari, dur frontul colectiv de luptă al întregii societăţi – sub conducerea Partidului Comunist Român – de înlăturare rapidă a urmărilor seismului, de a da un ajutor considerabil celor sinistraţi, s-a putut realiza numai în condiţiile socialismului.

Noi, ziariştii sovietici, transmitem familiilor îndoliate şi celor sinistraţi, întregului popor frate român sentimentele noastre de compasiune şi ne exprimăm speranţa că vor fi înlăturate cât mai grabnic consecinţele acestui cutremur.

Acum o întrebare, stimate tovarăşe secretar general: dacă puteţi să ne spuneţi ce măsuri suplimentare au fost luate? A doua întrebare: dacă doriţi să îl & spuneţi câteva cuvinte despre activitatea organizaţiilor de partid din judeţele care n-au avut de suferit de pe urma seismului

RĂSPUNS: Consider că măsurile stabilite până acum de Comitetul Politic Executiv asigură desfăşurarea în bune condiţii a întregii activităţi, atât înlăturarea

deplină a urmărilor grave ale cutremurului, cât şi dezvoltarea normală a întregii vieţi economico-sociale. Aşa cum am mai menţionat, ţinând seama de gravitatea acestei situaţii, sunt necesare eforturi mari. Unele lucrări pentru refacerea oraşelor şi satelor vor dura o perioadă mai lungă; dar am adoptat toate măsurile necesare în această privinţă.

În ce priveşte activitatea partidului, statului şi poporului nostru, doresc să arăt că în toate celelalte judeţe oamenii muncii – la fel ca întregul popor – au dat dovadă, aşa cum am menţionat, de un înalt spirit de patriotism, de solidaritate, de umanism, au venit în ajutorul Bucureştiului şi al celorlalte localităţi calamitate. Pe lângă ajutorul pe care l-au dat, ei au acţionat, moi cu seamă, pentru desfăşurarea unei intense activităţi în unităţile lor de producţie, pentru a compensa astfel, prin munca lor, pagubele pricinuite economiei şi a realiza, cu forţele lor, ceea ce în întreprinderile afectate de cutremur nu se mai putea produce.

ÎNTREBARE (Televiziunea franceză): Aţi spus ca oraşul Zimnicea va fi reconstruit în

întregime. Va fi construit anticutremur?

RĂSPUNS: Deja lucrează un grup de specialişti pentru a proiecta un oraş nou, modern. Zimnicea se va reface complet.

Trebuie să remarc – cred că şi dumneavoastră aţi putut constata aceasta – că, practic, toate imobilele construite în ultimii ani nu au avut nimic de suferit. Desigur, din unele lipsuri vom trage toate concluziile. Specialiştii au primit deja sarcina să se ocupe de aceasta, spre a aduce îmbunătăţiri în sistemul de construcţie. Aş dori să remarc cu mul la satisfacţie, şi în aceste momente grele, că tot ceea ce am construit în ultimii ani s-a dovedit durabil, a rezistat în bune condiţii cutremurului.

ÎNTREBARE (Televiziunea vest-gsrmană – postul I). Aş întreba pe domnul preşedinte dacă străinătatea a oferit şi ajutor economic.

RĂSPUNS – Am menţionat deja ajutorul acordat de Republica Democrată Germană şi de Republica Socialistă Cehoslovacă, ajutor care are un caracter economic, ţinând seama că din sumele puse la dispoziţie se pot procura o serie de lucruri

de care economia noastră are nevoie.

ÎNTREBARE (Televiziunea italiană): Domnule preşedinte, şi Poporul italian o trecui pentru în asemenea momente şi îmi dau seama ce înseamnă aceste pagube. Am o întrebare: o agenţie de presă a transmis o ştire în sensul că oamenii de ştiinţă americani prevăd o nouă catastrofă. Cum consideraţi această ştire: superficială sau provocatoare?

RĂSPUNS: Desigur – aşa cum se întâmplă de obicei – oamenii de ştiinţă şi diferite institute fac tot felul de presupuneri. Aceasta este, până la urmă, normal. Numai că presupunerile celor din Statele Unite nu sunt bine documentate, se bazează numai pe câteva date ce nu sunt interpretate corect. Dar, desigur, fiecare face presupuneri cu mijloacele pe care le-a avut la dispoziţie pentru a judeca lucrurile.

De aceea, specialiştii români şi, după cât ştiu, şi mulţi specialişti străini, apreciază că este greu de presupus

— Desigur, nimeni nu poate spune că e imposibil – o repetare de aceleaşi proporţii a cutremurului.

Ştirea ca atare nu poate fi considerată

decât ca ceva normal. Dar interpretarea pe care i-au dat-o unele agenţii, care au exagerat-o şi i-au dat amploare – aceasta nu serveşte la nimic.

ÎNTREBARE („Guardian”, Anglia): Domnule preşedinte, aţi vorbit de ajutorul umanitar primit de la diferite ţări. Întrebarea mea are două aspecte: în primul rând, ce ajutor aţi primit până acum din partea Uniunii Sovietice şi în al doilea rând, ce rol prevedeţi pentru alte ţări care ar putea să sprijine reconstrucţia pe termen lung a ţării dumneavoastră?

RĂSPUNS: Am mai menţionat ajutoarele primite până în prezent din partea diferitelor state. Desigur, fiecare stat acordă acel ajutor pe care consideră că îl poate da şi pe care-l apreciază ca necesar.

În ce ne priveşte, aşteptăm principalul de la munca poporului român. Prin eforturile poporului nostru vom reuşi să refacem tot ceea ce a fost distrus – aşa cum de altfel am reuşit să facem aceasta şi în alte împrejurări.

Desigur, am dori ca ţările prietene, ţările cu care avem relaţii largi de colaborare economică să ne ajute în livrarea cu

prioritate a unor utilaje, pentru a înlocui maşinile care au avut de suferit şi a putea pune cât mai grabnic în funcţiune întreprinderile. Desigur, dacă vom obţine unele ajutoare sau cel puţin credite în condiţii mai avantajoase, vom saluta acest lucru.

ÎNTREBARE („L'Unită – Italia): Un funcţionar a spus că ministrul de externe român, domnul Macovescu, a făcut cunoscute necesităţile de ajutor ale României şi s-ar fi adresat la circa 90 de şefi de state. În ce măsură este adevărat?

RĂSPUNS: Ministrul de externe român nu putea nici să solicite, nici să se adreseze acestor 90 de state, pentru că nu a primit o asemenea însărcinare.

ÎNTREBARE („Diario de Noticias" – Portugalia): Domnule preşedinte, am dori să ştim care au fost efectele cutremurului asupra creşterii animalelor. Ştim ca România este un mare producător de animale, iar noi în Portugalia importăm carne din România. Am dori să cunoaştem care sunt prevederile în domeniul creşterii animalelor şi dacă cutremurul va afecta exportul de carne?

RĂSPUNS: Am mai menţionat că am pierdut, cu acest prilej, câteva zeci de mii de animale. Dar doresc să menţionez că, la recensământul din acest an, am înregistrat o creştere simţitoare a numărului animalelor, că, anterior, am stabilit un program de măsuri pentru sporirea şeptelului. De aceea aceste pierderi nu vor afecta programul de dezvoltare a şeptelului şi nici producţia de carne, care, în principal, serveşte acoperirii necesităţilor interne; dar nu va afecta nici exportul

ÎNTREBARE („Viesnik” – Iugoslavia): Tovarăşe preşedinte, fiind în ţara dumneavoastră, am vizitat mai multe localităţi. Cu prilejul acestor vizite am văzut un mare număr de imobile care au fost distruse. Având în vedere experienţa altor ţări, şi în primul rând cea de la Skopje, am constatat că o mare parte nu mai pot fi refăcute. Care este aprecierea dumneavoasti a cu privire la refacerea imobilelor distruse?

A doua întrebare se referă la faptul că România dispune de mari posibilităţi în domeniul dezvoltării industriei petrolului şi petrochimiei. Aş dori să întreb dacă aceste

ramuri au fost afectate de cutremur şi care este perspectiva lor în viitor, având în vedere că ele joacă nu rol deosebit de important în întreaga economie a României?

RĂSPUNS: Am menţionat deja măsurile stabilite privind trecerea la refacerea locuinţelor grav avariate, precum şi la reconstrucţia celor distruse. Cum am mai arătat, prin măsurile stabilite, într-o perioadă de circa

2 ani, vom putea reconstrui complet oraşele şi localităţile care au avut de suferit.

În ce priveşte petrolul şi petrochimia, desigur am menţionat că avem un mare număr de întreprinderi care au avut de suferit. Între acestea sunt şi unele întreprinderi petrochimice. Dar, aproape în totalitatea lor, acestea şi-au reluat activitatea şi, în câteva zile, vor lucra la întreaga capacitate. Nu se pune, deci, în niciun fel problema să diminuăm capacitatea, nici de extracţie, nici de prelucrare. Din păcate rezervele noastre de petrol sunt mici şi nu avem atât cât am ddri să extragem.

ÎNTREBARE (Compania de radioteleviziune C.B.S. – S.U.A.): Cum

apreciaţi gestul preşedintelui Carter, în sensul exprimării solidarităţii cu popoarele din Europa răsăriteană în privinţa drepturilor omului?

RĂSPUNS: După cum ştiţi, am organizat conferinţa de presă în legătură cu cutremurul din România. Aştept să văd cum înţelege preşedintele Carter să acţioneze umanitar atunci când un popor a avut atât de suferit şi după aceea să apreciez dacă gestul este bun sau nu. Până atunci îi mulţumesc pentru telegrama de compasiune, inclusiv pentru promisiunea de ajutor. Deocamdată mai mult nu am de spus.

ÎNTREBARE („Polityka” – Polonia): Aţi spus, tovarăşe preşedinte, că, în general, dezvoltarea economică a României nu se va schimba prea mult. Credeţi însă că va trebui să se modifice tactica dezvoltării economice a României, în sensul de a se trece la schimbarea unei anumite proporţii, că, în loc să se acorde prioritate dezvoltării bunurilor de consum, aceasta va trebui acordată dezvoltării industriei şi utilajelor?

RĂSPUNS: Am menţionat în expunerea mea că prin măsurile **pe** care le-am stabilit nu va fi afectat cu nimic nici planul de

dezvoltare economico-socială – deci nici devoltarea industriei – şi nici programul de ridicare a nivelului de trai. Dimpotrivă, am menţionat că vom construi în plus locuinţe, iar prin măsurile **pe** care le-am luat anterior – şi care rămân **Gomplet** în vigoare – vom asigura o dezvoltare mai mare, în următorii ani, a producţiei bunurilor de consum. Cutremurul nu va afecta cu nimic niciun domeniu, nici altul.

ÎNTREBARE („Rizospastis", Grecia): Domnule preşedinte, în aceste zile suntem martorii unei mobilizări nemaipomenite a forţelor poporului român, al cărui exponent sunteţi dumneavoastră. Am văzut astăzi ostaşi, ofiţeri, generali, oameni ai muncii lucrând la degajarea străzilor de dărâmături. Acelaşi lucru l-am văzut şi în întreprinderile vizitate. Întrucât unele ziare din Grecia au scris că pagubele provocate de cutremur vor afecta în cea mai mare măsură relaţiile economice ale României, care este părerea dumneavoastră în acest sens?

RĂSPUNS: Dacă nu va fi afectată – aşa cum am arătat – dezvoltarea economico-socială, este de înţeles că nu vor fi afectate

nici relaţiile economice externe. Dimpotrivă, noi dorim să asigurăm realizarea în bune condiţii a schimburilor economice internaţionale, tocmai pentru a putea, şi pe această cale, să facem faţă greutăţilor provocate de cutremur. Nu există deci niciun pericol în această privinţă şi nu ne gândim să restrângem activitatea de comerţ exterior.

ÎNTREBARE (Televiziunea franceză, canalul I): Am auzit că toată lumea a trimis medicamente. Este adevărat?

RĂSPUNS: Am spus deja că mai multe state au trimis, de la început, medicamente.

ÎNTREBARE („Frankfurter Rundschau" – R.F. Germania): Domnule preşedinte, peste două luni poporul român va sărbători 100 de ani de la cucerirea independenţei de stat a României. Ne puteţi spune dacă situaţia creată de cutremur va afecta în vreun fel pregătirile prevăzute pentru această mare manifestare?

RĂSPUNS: Este adevărat că în acest an – mai precis în luna mai – sărbătorim împlinirea a 100 de ani de la câştigarea, prin Luptă, a independenţei. Cutremurul, cred, va face să dăm chiar o mai mare

subliniere acestei sărbători. Aceasta pentru că, dacă România nu şi-ar fi câştigat independenţa, dacă nu ar fi obţinut eliberarea sa la 23 August 1944, dacă nu ar fi construit socialismul şi dacă nu ar fi astăzi un stat liber şi independent, nu ar fi putut face faţă greutăţilor prin care trece acum – aşa cum am văzut în multe ţări, chiar dintre cele vizitate în ultimele zile, pe care dominaţia străină le-a ţinut în întuneric.

Vrem să subliniem că întărirea independenţei şi suveranităţii fiecărei naţiuni constituie o condiţie pentru a învinge orice greutăţi şi a asigura dezvoltarea continuă, pentru a înlătura orice urmări negative datorate climei sau unei catastrofe.

ÎNTREBARE (Agenţia U.P.I. – S.U.A.): Domnule preşedinte, aş dori să ştiu dacă guvernul român a cerut sau intenţionează să ceară un credit în valută din partea Occidentului.

RĂSPUNS: Am mai menţionat că am saluta dacă unele ţări – fie ele din Occident, fie din Est, din Nord sau din Sud – vor putea acorda României credite în condiţii avantajoase. Inclusiv am saluta dacă Statele

Unite ar dori să ne acorde un credit avantajos.

ÎNTREBARE („Vecemje Novesti” – Iugoslavia): Aş dori, tovarăşe preşedinte, să-mi răspundeţi la două întrebări. Întâi, până când va dura starea excepţională în Bucureşti? Al doilea, dacă în afară de români au murit şi străini?

RĂSPUNS: Sunt accidentaţi şi mi se pare că sunt şi 8 străini decedaţi, care s-au aflat în locurile calamitate. În ce priveşte starea excepţională în Bucureşti, aceasta va înceta luni, atunci când se vor termina toate lucrările de înlăturare a urmărilor cutremurului, ce se desfăşoară în Capitală.

19 – 21 h. 22 Seism – 4 martie şi după...

ÎNTREBARE (Agenţia Taniug – Iugoslavia). Aş dori ca în numele tuturor ziariştilor iugoslavi să vă adresez sincere mulţumiri pentru expunerea dumneavoastră atât de cuprinzătoare, care a înfăţişat situaţia exactă din România. Aş avea o întrebare; în ce măsură bunurile culturale

— Mă refer la bunurile culturale de fond – au avut de suferit de pe urma cutremurului?

RĂSPUNS; Sunt, desigur, şi bunuri

culturale care au avut de suferit, mai cu seamă care s-au deteriorat; niciun imobil în care se găseau acestea nu s-a prăbuşit. Pentru cele care au fost deteriorate s-au luat, desigur, măsuri spre a fi recondiţionate. Sunt însă şi unele care au fost complet distruse

ÎNTREBARE (ziarul „Otecestren Front” – R.P. Bulgaria): Stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, înţelegem şi noi prin ce a trecut şi trece România, pentru că sunt numeroase oraşe şi sate şi din Bulgaria care au avut de suferit de pe urma acestui cutremur. Însă peste tot pe unde am fost am rămas impresionaţi de operativitatea şi spiritul de organizare cu care a acţionat poporul român, de parcă aveai impresia că oamenii au fost mobilizaţi dinainte, aşa de rapid, sau realizat toate operaţiunile de salvare. Totul a fost foarte bine organizat. Am fost şi în zona Vrancei, unde a fost epicentrul cutremurului. Şi acolo am constatat acelaşi lucru.

Am o întrebare: cum anume vor fi traşi la răspundere acei proiectanţi şi constructori care au proiectat şi construit clădirile de locuit, precum şi halele

întreprinderilor industriale, care nu au rezistat cutremurului? Este vorba de construcţiile noi.

RĂSPUNS: Se ştie că legile ţării prevăd răspunderi pentru cei care realizează diferite obiective economico-sociale. În conformitate cu aceste legi, cei ce au încălcat normele de construcţie, de rezistenţă, vor trebui în mod normal să poarte şi răspunderea pentru aceasta. Este un lucru normal şi vom proceda în conformitate cu legile ţării, cu răspunderea pe care trebuie să o aibă fiecare la locul său de muncă.

8

Păstrăm descrieri celebre ale unor cutremure nu mai puţin celebre (în afară de cel de la Lisabona, din 1755, amintit de Voltaire, de cel din 1802, povestit de Mihail Sadoveanu sau de cel de la Conception, din 1835, consemnat de Darwin). Astfel, cunoscutul navigator Thor Heyerdahl (antropolog norvegian) care traversează – în 1947 – Pacificul la bordul unei plute din lemn de balsa, botezată KON-TIKI, astăzi în vârstă de 61 de ani, „om calm, deprins cu pericolul”, este surprins de cutremur în

Guatemala, în 1976. „Am crezut că-i sfârşitul lumii” – scrie acasă. Apoi relatează ce se poate întâmpla, într-o asemenea situaţie catastrofală, acolo unde ajutoarele, acţiunea colectivităţii n-are promptitudinea, energia nemăsurată, dârzenia pentru care un glob întreg poate depune astăzi mărturie:

Aş fi dorit să fac numaidecât o baie, după o îndelungată şedere în junglă. Tovarăşul meu, fotograful mexican German Carrasco voia acelaşi lucru. Dar toate hotelurile moderne din Guatemala City (un milion şi jumătate de locuitori) erau complete:

Am eşuat la „Continental”, un vechi hotel care şi-a avut, cândva, ora lui de glorie. Vestibul cu coloane io*

Masive, aliniate, şi camere cu plafon foarte înalt. Ne-am oferit un dineu de gală. German şi cu mine ne-am urcat direct în camere. A mea purta numărul 13.

La 3 h 35 sunt trezit de o uşoară trepidaţie. Mă gândesc vag la un cutremur de pământ şi mă întreb dacă nu cumva sunt, de fapt, pe cale să visez. Dar trepidaţia continuă şi simt patul mişcându-se din loc.

Scuturăturile devin din ce în ce mai puternice. Aud un bubuit îngrozitor, de parcă sute de trenuri s-ar năpusti să traverseze încăperea. Tencuiala plafonului începe să cadă, pulverizată.

Întreg imobilul tremură. Patul meu este scuturat în toate direcţiile. Vacarmul devine înspăimântător. Mai rău decât un milion de tunete [are şi un sens figurat: mai rău decât un milion de evenimente neaşteptate]. Patul se agită ca şi când l-ar fi apucat dracii.

Când cele dintâi bucăţi de plafon şi de zidărie căzură asupra patului meu, gândesc că poate este sfârşitul lumii. Mă întind pe piept, aşteptându-mă să fiu catapultat în vid, cu capul înainte.

Vacarmul se linişteşte puţin. Aerul este saturat de praf. În patul meu, iată-mă îngropat sub pietre şi moloz. Într-un întuneric compact, caut să ating noptiera, pe care îmi lăsasem o lanternă.

Ies din pat şi izbutesc să-mi găsesc pantofii. Sunt plini de dărâmături. Pun mâna pe hainele mele de pe scaun, unde le lăsasem şi unde aveam şi mica tolbă în care îmi ţin, întotdeauna, paşaportul şi banii. Şi, gol ca un nou-născut, îmi croiesc un drum

spre uşă. Reuşesc să dibui scara.

Când pătrund în coridor, lampa mea luminează o scenă stranie. Este povestea lui Samson răsturnând coloanele Templului în versiune Hollywood. Trebuie să mă caţăr pe şirul de coloane prăbuşite, pentru a ajunge în holul de la intrare. Acesta şi-a pierdut jumătate din înălţime, dar balconul interior de la etajul superior atârnă în gol.

Strada este la fel de sumbră ca interiorul hotelului. Nu-i nicio licărire de lumină în acest mare oraş. Cu îmbrăcămintea încă pe braţ şi pantofii în picioare, însă cu şireturile pe jumătate înşirate (pantofii sunt plini de moloz), trebuie să escaladez enorme grămezi de cărămidă. Noi zguduiri încearcă pământul. Când găsesc un loc ceva mai sigur, care nu-i dominat de imobile ameninţând să se surpe, încep, în sfârşit, să mă îmbrac. Descopăr că mi-am pierdut un ciorap. Zguduirile continuă. Oraşul mort se animă. Zgârie-norii de beton şi oţel, situaţi în faţa imobilului meu, scuipă un fluviu de oameni, bărbaţi şi de femei, mulţi dintre aceştia apărând cu palma flacăra luminării. Zgomotul de tunet al cutremurului de pământ este intensificat

de zgomotul prăbuşirii pereţilor şi acoperişurilor. Câteodată, pentru câteva minute, se mai îndepărtează. Atunci se aud soneriile de alarmă declanşate de dărâmarea uşilor şi a ferestrelor [sisteme de alarmă, montate la magazine, bănci, instituţii – cu declanşare automată dacă uşa sau fereastra este forţată]. Ele funcţionează fără întrerupere…

Decid să merg să-mi recuperez bagajele… O jumătate de oră a trecut de la ultima zguduire importantă. Mă regăsesc dinaintea ruinelor hotelului. Balconul interior atârnă încă, ameninţând să se prăvălească în orice clipă. Reîncep căţărarea pe coloanele prăbuşite şi urc, prevăzător, scara care se leagănă. Uşa de la numărul 13 este deschisă. Încăperea mi se pare mai mare decât era seara. Atunci realizez că peretele din fund a dispărut complet. Ceea ce văd este peretele imobilului din faţă. Peretele despărţitor al camerei mele a căzut cu balcon cu tot. Ieri seara, capul patului era plasat spre peretele acesta. Înainte de culcare, l-am tras în mijlocul încăperii. Un gest care mi-a salvat, fără îndoială, viaţa…

Pământul continuă să tremure. Se aud întruna bubuituri înfundate. Urletul sirenelor şi semnalizările de alarmă nu încetează să crească. Oamenii, înspăimântaţi, fug cu toţii în direcţia *la Piaza,* pentru a se afla în teren liber…

Radioul a anunţat mai târziu că au fost 20.000 de morţi, 40.000 de răniţi şi 80.000 de „fără acoperiş”. Eu cred c-au fost mai mulţi. În tumultul primelor ore, n-am auzit un strigăt sau o voce omenească…

Am trăit o aventură la fel de îngrozitoare ca şi cea trăită când „Kon Tiki” a ajuns pe recifele de la Raroia…

Thor Heyerdahl a avut dreptate: bilanţul cataclismului de la 4 februarie 1976 este mai mare – 23.000 de morţi, 75.000 de răniţi (8.000 – grav) şi peste 1.000.000 de „fără acoperiş”. Ora exactă a declanşării seismului: 3 h 2 (şi nu

3 h 35) – neesenţial! Dar faptul că acesta reprezintă cel mai violent cutremur înregistrat vreodată în America centrală – esenţial!

Cu aproape două secole mai înainte, *Lisabona 1755;*

Cutremurul (cu majusculă, în limba

portugheză din ultimele două secole) distrugea aproape complet Lisabona. Una dintre marile metropole ale lumii dispărea, îngropând sub dărâmături aproximativ 10.000 de oameni. După trecerea primelor ore, văzând dezolarea din jur, voltairianul marchiz de Pombal primul ministru al ţării este întrebat. „Şi acum ce facem?”

La care, cu mult calm, ministrul răspunse: „Avem grijă de cei vii, îngropăm pe cei morţi şi luăm totul de la capăt” (este seismul pe care Voltaire îl descrie în *Candid* la numai patru ani de la producerea sa).

5>

1977 martie 10. Într-o zi de joi. *La amiază.* Tovarăşul Nicolae Ceauşescu – la puţin timp după conferinţa de presă cu ziarişti străini şi români – se află din nou în zonele mai greu lovite în Capitală, de seism.

Cu prilejul noii vizite, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a analizat modul în care se desfăşoară acţiunea complexă – deosebit de importantă pentru revenirea la normal a vieţii – de expertizare a stării edificiilor valoroase ale Bucureştiului, precum şi a imobilelor de locuit care au avut de suferit de pe urma cutremurului. (*Agerpres*)

Institutul de medicină şi farmacie – „decanul de vârstă al învăţământului superior de specialitate din ţara noastră” (precizează greşit ziarele, căci clădirea datează din anul 1903, pe când clădirea Universităţii, de pildă, a fost terminată în anul 1869). 60 la sută din spaţiul amfiteatrelor, laboratoarelor, sălilor de curs – afectate de cutremur.

La chemarea lansată întregii ţări de secretarul general al partidului pentru ca fiecare cetăţean, la locul lui de muncă, să acţioneze cu promptitudine pentru înlăturarea grabnică a efectelor cutremurului, studenţi şi cadre didactice au desfăşurat o activitate plină de abnegaţie pentru a scoate de sub ruine echipamente şi instalaţii de laborator, pentru a salva biblioteca institutului. Ca urmare a acestor eforturi au fost recuperate peste 80 la sută din dotările laboratoarelor şi întregul fond de cărţi. În prezent, se acţionează cu aceeaşi neobosită energie în vederea degajării de moloz a amfiteatrelor, sălilor de curs, laboratoarelor.

Apreciind modul în care s-a acţionat, secretarul general al partidului a indicat să

se depisteze cu operativitate spaţiile adecvate adăpostirii acestor valori de preţ, concomitent cu luarea tuturor măsurilor pentru a se asigura desfăşurarea nestingherită a procesului de învăţământ. În acest sens, paralel cu reluarea activităţii în spaţiile neafectate din vechea clădire, s-a indicat să fie create condiţii pentru studii şi cercetare şi în spitalele în care studenţii efectuează practica. În acelaşi scop, tovarăşul Nicolae Ceauşescu cere să se accelereze ritmul construcţiei noii clădiri a clinicii universitare alăturate, pentru ca în spaţiile ce permit să fie transferate activităţi desfăşurate până la cutremur în vechea clădire.

Cercetând noul edificiu, care nu a avut de suferit de pe urma mişcărilor seismice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu critică soluţiile adoptate de proiectanţi la construcţia plafonului amfiteatrului şi arată că acestea trebuie să fie simple şi uşoare, fără încărcături inutile (*Agerpres*).

— Calea Victoriei – atât de greu încercată de cutremur (legată de atâtea amintiri scumpe sufletului oricărui bucureştean, ca de pildă: „Când s-au întors

de pe câmpul de luptă [Plevna, Smârdan, Rahova, Griviţa] şi şi-au făcut

— În ziua de duminică 8/20 octombrie 1878 – intrarea solemnă în oraş, pe Podul Mogoşoaiei, care de aici înainte va primi numele de Calea Victoriei, bucureştenii le-au arătat în chip impresionant dragostea şi admiraţia lor; de mult nu mai intrase în Bucureşti o oaste românească învingătoare" – *C.C. Giurescu* – „Istoria Bucureştilor").

Un mare număr de clădiri de pe această principală arteră a Capitalei au fost afectate, într-o măsură mai mult sau mai puţin gravă, de mişcările tectonice. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a interesat de activitatea comisiilor de expertizare a stării imobilelor şi a indicat să se accelereze această importantă acţiune. S-a relevat, şi cu acest prilej, că specialiştii trebuie să desfăşoare o muncă plină de responsabilitate, astfel încât să se obţină o evidenţă reală a gravităţii avariilor pentru a se putea lua, în funcţie de aceasta, cele mai eficiente decizii. Se constată că, la indicaţiile secretarului general al partidului, din clădirile ce nu mai prezintă siguranţă locatarii au fost evacuaţi cu operativitate

(Agerpres).

— Trei spitale bucureştene sunt vizitate pe rând: Spitalul militar central, Spitalul Brâncovenesc şi Spitalul Colentina.

În aceste dramatice zile şi nopţi, dăruirea *de* care au dat dovadă medicii, surorile, întregul personal sanitar din Capitală şi din ţară a adăugat fapte de veritabil eroism profesional în lanţul impresionantelor acte de solidaritate umană ale poporului nostru. Directori de spitale suprasolicitaţi, medici cu ochii înroşiţi de nesomn, abia ieşiţi din sala de operaţie, ori chemaţi grabnic pentru alte intervenţii, chirurgi lucrând, în primele ore ale catastrofei, la lumina lumânărilor sau a lămpilor petromax, iată câteva din imaginile impresionante ale muncii pline de abnegaţie a personalului nostru sanitar, ale eforturilor lor, nu o dată epuizante, pentru salvarea unei vieţi a unui om. În noaptea absurdă din 4 – 5 martie, ca şi în cele care au urmat, medicii au fost cu toţii la datorie. Mulţi dintre ei s-au prezentat la post după primele momente ce au urmat cataclismului. Ei au primit un ajutor substanţial din partea colegilor din provincie, sosiţi anume sau

aflaţi întâmplător în Capitală, precum şi din partea studenţilor facultăţii

— De medicină, care au făcut perfuzii, au cărat brancarde, într-un cuvânt şi-au dovedit înalta conştiinţă profesională încă înaintea rostirii jurământului lui Hipocrate. Sunt fapte pentru care bolnavii le poartă recunoştinţa ce o datorează salvatorilor lor, sunt fapte de adevărat eroism pentru care tovarăşul Nicolae Ceauşescu are cuvinte elogioase.

La Spitalul militar central au fost asistaţi, de la seism încoace: 450 bolnavi – 350 internaţi – 117 pacienţi mai gravi au rămas internaţi.

Sub atenta lor îngrijire se află Livia Negoiescu, dezgropată după mai bine de 120 de ore dintre dărâmăturile imobilului de pe strada Arghezi, studentul Stoian Lolică, salvat cu o zi în urmă dintre ruinele de pe strada Rosetti, Marina Stanca şi tatăl ei, salvaţi la fostul bloc „Scala”, prof. Mircea Popescu, scos dintre ruinele blocului de pe şir, Ghica, Floarea Iordache, femeia salvată tot de la „Scala”.

Secretarul general al partidului a stat de vorbă cu aceşti bolnavi, ca de altfel cu

numeroşi alţi pacienţi, s-a interesat de starea sănătăţii lor, de îngrijirile ce li se acordă. Tovarăşa Elena Ceauşescu s-a apropiat de patul Gabrielei Corduneanu, o fetiţă de numai şapte ani, scăpată, graţie eforturilor supreme ale echipelor de salvare, din ruinele blocului de pe strada Ion Ghica, stă de vorbă cu micuţa pacientă, o mângâie cu gingăşie şi tandreţe. Medicii dau asigurări că fetiţa este în afară de orice pericol, că viaţa ei a fost salvată.

— Dumneavoastră m-aţi salvat, tovarăşe Nicolae Ceauşescu, spune Maria Ştefancu, salvată, în ultima clipă, dintre ruine. Dumneavoastră ne-aţi salvat, pentru că aţi insistat mereu să ne caute sub ruine. Vă mulţumim, vă mulţumim, din toată inima! *(Agerpres)*

La Spitalul Colentina s-a acordat asistenţă medicală unui număr de 3.530 persoane.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu stau de vorbă cu un mare număr de bolnavi, încercând să le aline, cu o vorbă de mângâiere, suferinţele. Printre aceştia se află Magdalena Anghelescu şi Marieta Barbu, salvate dintre ruinele

fostului imobil de pe str. Ion Ghica, aflate în stare gravă, dar, după primele aprecieri ale medicilor, în afară de pericol…

Secretarul general al partidului, remarcând abnegaţia cadrelor medicale de la spitalul Colentina, subliniază, totodată, că bolnavii care au suferit de pe urma cataclismului trebuie să beneficieze de un tratament deosebit. Este necesar – arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu – să li se rezerve supravieţuitorilor cataclismului pavilioane şi saloane speciale, pentru că aceşti bolnavi, pe lângă traumele fizice pentru care se află internaţi, au suferit şi un puternic şoc psihic, ce reclamă îngrijiri mai atente, pline de solicitudine, de căldură umană. S-a subliniat că este necesar să se respecte întocmai şi în această privinţă hotărârile conducerii de partid şi de stat, pentru ca bolnavii să se însănătoşească şi sufleteşte după traumele psihice pe care le-au suferit. *(Agerpres)*

La Spitalul Brâncovenesc (clădit de arhitectul Joseph Harti cu 140 de ani în urmă) renovat în 1976, se constată că a rezistat seismului de la 21 h 22.20” – peste o jumătate de oră de la sinistru, clinicile de

chirurgie şi ortopedie lucrau din plin.

Secretarul general al partidului şi tovarăşa Elena Ceauşescu au vizitat şi aici mai multe saloane, au stat de vorbă cu un mare număr de bolnavi, interesându-se de împrejurările în care s-au aflat, despre starea sănătăţii lor, de îngrijirile ce li s-au acordat, găsind pentru fiecare o vorbă de mângâiere…

Mulţi dintre ei, impresionaţi până în adâncul inimii de prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a tovarăşei Elena Ceauşescu. La patul lor de suferinţă, încearcă să se ridice, învingându-şi durerea, pentru a-l saluta, pentru a-şi exprima recunoştinţa ce i-o poartă. Maria Slăvescu îi întinde, emoţionată până la lacrimi de vorbele de îmbărbătare ale secretarului general al partidului, o floare.

— Medicii m-au operat imediat, mă îngrijesc cum nu se poate mai bine – spunea ea.

— Îmi pare bine că te-am văzut, tovarăşe Ceauşescu, exclamă pensionara Maria Ambrozie. Ne-ai adus o rază de bucurie în suferinţa noastră.

— Suntem foarte emoţionaţi că aţi venit

– spun oamenii. Vă mulţumim, vă mulţumim din inimă. Să ne trăiţi sănătos, la mulţi ani!

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat şi aici, în cuvinte calde, munca neobosită depusă de întregul personal medical pentru salvarea supravieţuitorilor, vindecarea rănilor pe care le-au suferit, pentru a-i reda pe bolnavi cât mai degrabă vieţii.

Înainte de plecare, secretarul general al partidului a recomandat din nou cadrelor medicale să acorde în continuare fiecărui pacient în parte toată atenţia pe care o reclamă situaţia lor deosebită, să fi înconjoare ou multă căldură sufletească, să le susţină moralul, să-i încurajeze cu toată afecţiunea în aceste momente grele prin care trec, pentru a-i ajutta nu numai să se vindece fizic, ci şi să depăşească rănile sufleteşti pricinuite de şooul suferit de pe urma calamităţii din seara zilei de 4 martie *(Agerpres).*

OMUL BUN E CA PllNEA CALDĂ (vechi proverb popular românesc). Omul bun se îngrijeşte şi de sănătatea oamenilor, şi de pâinea lor, caldă, îndestulătoare. Omul de omenie crede oamenilor de omenie.

10

Acelaşi Thor Heyerdahl povesteşte:

Am văzut ivindu-se cei dintâi şacali umani. Veneau în grupuri mici, dând târcoale prin nume, jefuitori în căutare de pradă. Unul dintre ei şi-a pus o mască... Câteva maşini încearcă să străbată printre ruine. Farurile lor luminează „şacalii" care caută să se ascundă. Poliţia începe să ia poziţie, cu puştile în bandulieră.

ŞACALUL – mamifer carnivor de talia unei vulpi, hrănindu-se, mai ales, cu resturile lăsate de marile animale sălbatice *(Larousse).* Să se fi înşelat Tnor Heyerdahl, gândindu-se de fapt la HIENA: denumirea vine de la grecescul *Huaina,* animal frecvent în Europa în cuaternar, acum doar în Asia şi Africa, are 1 – 1,40 în lungime, coamă aspră şi groasă, păr murdar, strigătul ei seamănă cu un urlet sau cu un hohot de râs sinistru, se hrăneşte cu cadavre, iese adeseori noaptea şi fuge la apropierea omului.

Sunt prinşi jefuind: Petre Roman, Nicolae Tudorache, Constantin Briscaru din Avereşti-Vaslui – la *fost* „Dunărea" – Ştefan Pepeniea din Iepureşti-Ilfov – la *fost* „Scala"

– Fane Erue şi Laurenţiu Boldi – *I-a fost* Brezoianu 5 – 7 – Radu Gheorghe – într-un bloc de pe bulevardul Păcii – Marin Ilieş (lucrător la I.C.R.A.L.) se prefăcea că vrea să ajute la *fost* „Continental" – Adrian Vasile din Bucureşti – fură câteva truse „Sheaffer" din ruinele papetăriei din strada Academiei şi este prins vrând să vândă un album filatelic luat din ruinele *fost* „Casata"... Astfel de *hiene de asfalt,* neîndoielnic, vor fi renegaţi, în închisorile în care vor ajunge (condamnaţi de urgenţă la pedepse între 4 – 5 ani), până şi de hoţii „cinstiţi". *Hienele de asfalt* – în mintea lor tenebroasă – n-aiu decât un gând abject: „E rost de căpătuială pe Aici" (vorba matelotului din „Candid"): sau chiar dacă nu sitrigă „Misericordia!

— Cum povesteşte Darwin – şi, închinindu-se cu o mână, cu cealaltă scormonesc molozul, în schimb... Căpătuială pe ruine, pe cadavre, oricum, căpătuială să fie: Virgil Gondoriu din Olteniţa fură lucrurile sinistraţilor din blocul 10, şoseaua Pantelimon...

Pe *şantierele salvării* oamenii îşi şterg cu o mână transpiraţia sau lacrima, iar cealaltă mână nici nu se îndură să se oprească din

lucru. *Hienele de asfalt* în schimb regretă că n-au decât două mâini, ca să apuce cât mai mult... Un celebru chirurg spunea: „Fă-le oamenilor ceea ce ai vrea să-ţi facă şi ei ţie!” *(Michael Ellis Debakey* – salvator a mii de cardiaci). Dar ce-ar face Debakey şi oricare chirurg dac-ar fi pus să judece, cu bisturiul, o *hienă de asfalt?* Cine şi când, pe timpuri, îţi tăia braţul dacă te prindea furând?... Civilizaţia are avantajele şi dezavantajele ei, incontestabile.

„Dar omul nu-i făcut să fie înfrânt; un om poate fi nimicit, dar nu înfrânt”.

1

„Zgomot alb” pe alt şantier al salvării: blocul *fost* Tudor Arghezi nr. 1 – 3 (opt etaje – câţiva supravieţuitori scoşi la lumină).

1 h. Noapte. Reflectoare.

— Mă auzi?

— Da, te aud. Mă puteţi scoate?

— Sigur că da! Cum te cheamă?

— Livia. Livia Negoiescu.

— Bate în ceva să te localizăm mai precis.

Tăcere. Apoi bătăi. Un tub de cauciuc strecurat prin moloz.

— Livia, uite, prinde tubul. Acum îţi dăm

prin tub ceai cald.

„Ceai cald” sub un munte de moloz seamănă cu o scenă dintr-o parodie western, în care cowboy-ul, după ce fuge o oră prin ploaie, ploaie torenţială, dă peste o casă, bate disperat la uşă, i se deschide şi, prăbuşindu-se, mai are puterea să ceară, ud leoarcă precum se află:

— Apă!

Dar nimănui, în aceste momente – în ciuda firii românului – nu-i mai arde de glumă (nici măcar în gând). În timp ce unii se ocupă, în continuare, de tub şi de ceaiul cald, turnat cu porţia, alţii lucrează – simultan – la două căi de acces.

— Încă puţin, Livia, şi ajungem la tine.

— La ce etaj m-aţi găsit? vrea să ştie fata.

— Tu la cât ai fost? întreabă, precaut, cel de-afară (*Dan Iosif* – electromecanic la întreprinderea de calculatoare electronice).

— La şapte…

— Acum te afli la subsolul clădirii… Dar nu te teme: eşti la înălţime!

Se lucrează, ca pretutindeni înaintea unei salvări concrete, cu degetele, cu unghiile chiar, cărămizi trec din mână în

mână…

3 h 42.

— Mi-e frig. Mai vreau ceai.

— Livia, mai avem puţin şi gata…

Când tunelul îngăduie trecerea, fie şi anevoioasă, a unui om, acelaşi Dan Iosif (22 de ani – exact vârsta supravieţuitoarei) este legat de mijloc cu frânghia şi, ţinut de picioare, dar şi împins, dispare DIN COLO. Nimereşte (avea s-o povestească) într-un spaţiu minim, creat de un plafon şi o podea care au dobândit o anumită înclinare, prăbuşindu-se, rezemându-se unul într-altul. În spaţiul acesta se află Livia Negoiescu.

— Să nu pleci de lângă mine.

— Nu plec. Fii fără grijă. Afară e şi sora ta [Daniela]. Toţi te aşteaptă.

La SUPRAFAŢA răzbate, de astă dată, vocea băiatului **3**

— Mai daţi ceai! Şi glucoză… Şi o portocală…

După 20 de minute, când revine AICI, explică:

— Am vorbit cu ea. Este *încă* lucidă. Voia să rămân acolo. Am stat şi am liniştit-o, până a înţeles că trebuie să mă întorc aici. A zis că mă aşteaptă înapoi… Mai e acolo şi

un tânăr, nici nu ştiu în ce stare (mai târziu aveau să afle: îi era logodnic, au situat îndelung unul în braţele celuilalt, pe el l-a chinuit până la urmă setea, duminică i-a murit în braţe, dimineaţa).

Tunelul folosit de Dan Iosif este prea îngust, deocamdată, pentru ca omul din subteran să fie scos printr-însul. Cealaltă cale de acces o sapă, de două ore, minerii din Filipeştii de Pădure. În sfârşit, iată-i la baza planşeului, încearcă să-l spargă, însă de JOS se aud strigăte: molozul curge, praful o sufocă pe Livia Negoiescu. Stop! Una din căile de acces este părăsită. Galea eventual valabilă este cea folosită de Dan Iosif, lungă de trei metri şi blocată, pe deasupra, de o dormeză bine înţepenită. Rămâne o singură soluţie:

— Un cascador! Să vină un cascador!

În viteză, cu maşina, sunt aduşi (de la *jost* „Nestor”) Tudor Stavru şi Paul Fister. Stavru nu mai stă pe gânduri, intră în tunel şi începe să care molozul – lărgind trecerea – cu raniţa măştii sale de gaze. Pe urmă dezmembrează dormeza… Asta cere timp.

4 h 17

— Un cearşaf şi o frânghie!

Toate reflectoarele bat în aceeaşi direcţie. O fată brunetă (ochii verzi abia i se zăresc) iese – înfăşurată în cearşaf – centimetru cu centimetru, din lumea de DIN COLO. Un medic se precipită, îi dă. Cele dintâi îngrijiri direct pe targă, în minimul drum până la ambulanţa trasă la doi paşi. Sirenă – semnalizator luminos – fază lungă la faruri... Şi niciun comentariu. Peste patru ore şi ceva, în aceeaşi dimineaţă, pe patul de spital, declară: „Mă simt bine. Aveam atâta speranţă că o să trăiesc, când am auzit voci, pentru prima oară. Vocile oamenilor. Erau probabil ale salvatorilor, cărora nu ştiu cum să le mulţumesc. Eu n-am locuit acolo. Eram în vizită. Venisem să-mi serbez ziua de naştere. Vineri am împlinit 22 de ani...

22 de ani de viaţă şi 126 ore 54 minute 40 secunde de iad – cât a stat îngropată de vie.

Nu prea te gândeşti la boală şi la moarte când eşti încă tânăr şi plin de forţă, dar acest punct de vedere se schimbă după ce ai trăit mult prin spitale *(Hans Selye).* Alţi oameni pot fi omorâţi, tu, nu. Asta li se poate întâmpla altora, ţie, nu. Şi apoi când

eşti rănit pentru prima oară îţi pierzi această iluzie şi ştii că ţi se poate întâmpla şi ţie *(Ernest Hemingway).*

2

Comitetul Politic Executiv s-a întrunit din nou, sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în dimineaţa zilei de 11 martie a.c., reluând în dezbatere diferite aspecte ale activităţii consacrate lichidării consecinţelor cutremurului şi organizării în cele mai bune condiţii a întregii vieţi economico-sociale a ţării.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se concentreze toate forţele pentru urgentarea la maximum a lichidării focarelor distrugerii care s-a produs în Capitală.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se treacă imediat la desfăşurarea unei largi acţiuni, în Bucureşti şi în întreaga ţară, pentru realizarea unei inventarieri complete a tuturor distrugerilor, avariilor şi pierderilor provocate de cutremur, în vederea cunoaşterii precise şi amănunţite a situaţiei în absolut toate sectoarele şi domeniile economiei, ale vieţii sociale. În acest scop, trebuie să se urgenteze încheierea acţiunii comisiilor centrale de

examinare a stării clădirilor, în special a blocurilor mari din Capitală, care au suferit de pe urma cataclismului, în vederea stabilirii rapide a soluţiilor ce trebuie adoptate – respectiv, consolidarea, repararea şi redarea lor urgentă în folosinţă sau, eventual, demolarea celor care nu mai pot fi recuperate.

Comitetul Politic Executiv a stabilit să se alcătuiască, de asemenea, inventarierea clădirilor mici, atât din localităţile urbane, cât şi din comune şi sate, afectate de cutremur – respectiv a celor prăbuşite, grav avariate şi care nu mai pot fi folosite şi a celor care urmează să fie reparate şi locuite în continuare.

Se va trece, de asemenea, la întocmirea unei situaţii precise privitoare la starea în care se găsesc şcolile, spitalele, unităţile comerciale şi alte aşezăminte cu caracter socialcultural, lovite, într-un fel sau altul, de cutremurul de la

4 martie.

Pe această bază va începe refacerea clădirilor publice şi a fondului locativ afectat, pe primul loc punându-se edificiile mari avariate din zona centrală a

Bucureştiului, unde vor trebui concentrate în prima etapă principalele forţe ale organizaţiilor de construcţii şi reparaţii. În legătură cu aceasta, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca fiecare instituţie a cărei clădire a fost avariată să organizeze consolidarea şi repararea acesteia cu forţe proprii, cu echipe formate din membrii colectivelor, între care sunt mulţi ingineri, proiectanţi, specialişti în diferite domenii tehnice. Toată această activitate trebuie să se desfăşoare în orele de după program.

Organele de partid, consiliile populare trebuie să organizeze, de asemenea, o amplă acţiune, pe baza unui program concret, întocmit pe cartiere şi străzi, pentru repararea absolut a tuturor clădirilor care au suferit de pe urma cutremurului. Toţi cetăţenii trebuie să se considere mobilizaţi în această importantă muncă edilitară, cu un profund caracter cetăţenesc, patriotic, de care depinde ştergerea completă a amprentei lăsate de dezastrul de la 4 martie asupra Capitalei şi a altor localităţi ale patriei noastre. În ce priveşte reconstrucţia blocurilor mari prăbuşite în noaptea cutremurului sau

demolate ulterior, Comitetul Politic Executiv apreciază că această acţiune trebuie începută într-o etapă ulterioară, după stabilirea definitivă a planului de sistematizare a zonelor urbane respective.

S-a hotărât, de asemenea, să se înceapă fără întârziere repararea completă a tuturor hotelurilor avariate, creându-se în acest scop unităţi de lucru ale personalului O.N.T., care trebuie să muncească efectiv la refacere şi curăţire, să asigure înlăturarea celor mai mici avarii şi stricăciuni, redând acestor imobile o înfăţişare ireproşabilă, atât în exterior, cât şi în apartamente.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se încheie de îndată inventarul tuturor întreprinderilor industriale şi unităţilor agricole care au înregistrat pagube, pentru a se cunoaşte în cele mai mici amănunte proporţiile daunelor, atât în ceea ce priveşte clădirile, maşinile şi utilajele, aparatura de orice fel, cât şi valoarea producţiei pierdute. Conducerea unităţilor economice, toţi oamenii muncii care lucrează în sfera producţiei materiale trebuie să acţioneze în continuare cu energie şi abnegaţie pentru înlăturarea în cel mai scurt timp a tuturor

consecinţelor cutremurului, fiecare colectiv trebuind să asigure, cu forţe proprii, consolidarea şi repararea clădirilor şi halelor, rezolvarea tuturor problemelor legate de buna desfăşurare a procesului de producţie.

Comitetul Politic Executiv a hotărât, de asemenea, să se ia măsuri neîntârziate pentru consolidarea tuturor porţiunilor de cale ferată pe care se mai circulă cu restricţii, precum şi pentru raţionalizarea generală a transportărilor, în scopul asigurării bunei desfăşurări a aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor şi unităţilor comerciale, pentru derularea normală a circulaţiei mărfurilor destinate exportului. Pentru transporturile pe distanţe mici s-a indicat să se folosească intensiv întregul parc auto, organizându-se în acest scop, pe scară largă, convoaie cu remorci.

Comitetul Politic Executiv a indicat luarea unor măsuri ferme pentru intensificarea activităţii pe şantierele industriale, ale construcţiilor de unităţi sociale şi în special de locuinţe, în scopul recuperării în cel mai scurt timp a rămânerilor în urmă şi îndeplinirii integrale

a planului de investiţii. Este necesar ca organele de partid şi de stat, ministerele, întreprinderile de construcţii să asigure mobilizarea generală şi concentrarea tuturor forţelor pentru grăbirea lucrului pe şantiere, în special pentru montarea utilajelor stocate. Să se asigure urmărirea zilnică a îndeplinirii şi depăşirii planului, atât la construcţii, cât şi la livrarea şi montarea utilajelor, introducându-se mai multă mobilitate în deplasarea forţelor la locurile unde există front deschis, pentru accelerarea dării în folosinţă a obiectivelor.

În scopul grăbirii îndeplinirii planului la construcţiile de locuinţe, ţinând seama de faptul că anul acesta vor trebui date în folosinţă 210 mii de apartamente, este necesar ca organele de partid şi organizaţiile de masă să asigure participarea largă a masei de cetăţeni la munca pe aceste şantiere. Întreprinderile şi instituţiile să-şi aducă contribuţia la grăbirea construcţiei în primul rând a locuinţelor destinate a fi repartizate oamenilor muncii din aceste unităţi. De aceea să se stabilească de îndată locuinţule < «urmează a fi repartizate acestor unităţi.

Constatând că printre imobilele prăbuşite sau avariate

— În cea mai mare parte construite înainte de război – se găsesc şi câteva clădiri noi, Comitetul Politic Executiv indică comisiilor centrale de verificare să examineze cu toată atenţia, în toate cartierele, situaţia în care se găsesc. Aceste clădiri. Apariţia unor avarii şi fisurări la clădirile noi, chiar dacă structura de rezistenţă a acestora s-a dovedit solidă, demonstrează că în construcţii s-au manifestat defecte de execuţie, s-au produs abateri de la normele legale. Situaţia acestor clădiri trebuie evidenţiată separat şi, pe baza unui studiu aprofundat, să se pună în evidenţă deficienţele şi răspunderile ce revin întreprinderilor de construcţii respective şi să se tragă concluzii practice pentru activitatea de viitor.

De asemenea, luând cunoştinţă de faptul că majoritatea blocurilor mari, vechi, distruse în timpul cutremurului, au suferit transformări în structura de rezistenţă prin amenajarea unor unităţi de alimentaţie publică, ceea ce le-a slăbit puterea de a rezista şocului, Comitetul Politic Executiv a

hotărât să se stabilească factorii responsabili şi, totodată, să se analizeze dacă şi la alte edificii publice s-au făcut modificări de acest fel pentru a se lua de urgenţă măsurile ce se impun în vederea consolidării lor. Comitetul Politic Executiv a hotărât să se întărească şi să se lărgească atribuţiile organelor controlului de „tat în verificarea întregii activităţi în domeniul construcţiei de locuinţe, precum şi a oricăror acţiuni de modificare a clădirilor. Se vor introduce prin lege pedepse aspre pentru cei care încalcă normele de construcţie, periclitând astfel securitatea clădirilor şi a celor ce le locuiesc.

Comitetul Politic Executiv a stabilit, în legătură cu reconstrucţia locuinţelor distruse sau grav avariate, ca despăgubirile ce se cuvin proprietarilor ea urmare a asigurării la ADAS să fie vărsate sub formă de avans pentru noile apartamente proprietate personală ce se vor clădi cu credite acordate de stat. De asemenea, în oraşul Zimnicea, ajutorul de 10.000 lei stabilit să se dea familiilor ale căror locuinţe au fost complet distruse va fi considerat, de asemenea, avans pentru

plata apartamentelor proprietate personală ce vor fi construite cu credite de la stat. În localităţile rurale, despăgubirile ADAS-ului vor constitui partea de contribuţie a cetăţenilor pentru construirea locuinţelor noi, în conformitate cu prevederile programului de sistematizare a satelor.

Comitetul Politic Executiv a stabilit ca o serie de sate distruse să fie reconstruite – în perimetrul de sistematizare al comunelor respective – ca sate model, care să prefigureze perspectiva modernizării şi sistematizării localităţilor rurale. De asemenea, s-a hotărât să se treacă la refacerea şcolilor şi instituţiilor de învăţământ superior, a spitalelor, unităţilor comerciale şi aşezămintelor de cultură distruse de cutremur, pe baze noi, într-o concepţie arhitectonică modernă, în spiritul acţiunii generale de sistematizare şi ridicare a gradului de civilizaţie al localităţilor urbane şi rurale din patria noastră.

În legătură cu hotărârea adoptată ieri de a se institui „Contul individual” la care cetăţenii să poată depune în beneficiul sinistraţilor şi pentru sprijinirea acţiunii de

reconstrucţie, membrii şi membrii supleanţi ai Comitetului Politic Executiv au hotărât să ofere retribuţia lor pe câte o lună de zile. Toate depunerile în contul personal se vor concentra la C.E.C., putându-se efectua atât de persoane particulare, cât şi de reprezentanţi ai întreprinderilor şi instituţiilor unde se organizează strângerea colectivă a donaţiilor sau, în cazul în care unii oameni ai muncii hotărăsc să cedeze părţi din retribuţia lor, prin intermediul administraţiei unităţilor respective. Organele şi organizaţiile de partid, sindicale, de tineret şi femei au datoria să se ocupe nemijlocit de buna desfăşurare a întregii acestei acţiuni, de contribuţia, sub diferite forme, a cetăţenilor în ajutorul sinistraţilor şi pentru reconstrucţie Comitetul Politic Executiv îşi exprimă convingerea că oamenii muncii, întregul popor vor face totul pentru depăşirea grelei lovituri primite de economia noastră naţională, pentru recuperarea pierderilor suferite şi asigurarea condiţiilor ca programul de înflorire a României socialiste elaborat de partid să nu fie afectat cu nimic, pentru ca întreaga noastră societate să

poată păşi ferm înainte pe calea progresului multilateral, a bunăstării şi prosperităţii, pe calea luminoasă a socialismului şi comunismului.

3

1977. Martie 11. Într-o zi de vineri. O săptămână de la cutremur. Dacă în 4 martie soarele a răsărit la *ora 6,50*

— Astăzi a răsărit la *ora 6,58.* Diferenţa este de o *secundă* pentru fiecare zi. Ce zile fremătătoare – ca primăvara instalată, probabil, deplin. Au trecut şi Babele! Meteorologul de serviciu anunţă:

Caracteristica vremii: va continua să se încălzească.

Precipitaţii: nu se vor semnala.

Temperatura: maximele de astăzi vor fi cuprinse între

10 şi 15 grade, în jumătatea de nord-est a ţării şi între 15 şi 20 de grade în celelalte regiuni, iar minimele de la noapte între 0 şi 6 grade, local mai scăzute în Transilvania.

Bucureşti: vremea va continua să se încălzească uşor. Cerul va fi schimbător. Vânt slab până la potrivit. Temperatura maximă va fi cuprinsă între 15 şi 17 grade, iar minima între 3 şi 5 grade.

Este iarăşi *vineri.* Bineînţeles, pe lângă prognoză meteorologică, nu există încă – nicăieri pe glob – şi o prognoză seismologică zilnică. Totuşi, oamenii de ştiinţă cercetează, compară, trag concluzii. Cei aflaţi acum în România consideră că:

— Teza cutremurelor perechi pleacă de la datele statistice înregistrate în legătură cu fenomenele seismice din focarul vrâncean. Dar, după cât se ştie în general despre această metodă de determinare, ea este incertă şi nu poate, în niciun caz, să prevadă ziua, luna ori anul de producere a unor şocuri seismice principale şi nici măcar să stabilească cu precizie dacă posibilitatea unor asemenea şocuri există. Personal, nu am văzut baza de date ce a fost folosită atunci când s-a avansat această teză. Dar ştiu, din modul de producere foarte complex al şocurilor ulterioare (replicile slabe, de 1 – 4 grade pe scara Richter, ce s-au înregistrat după 4 martie) în focarul vrâncean, că trebuie foarte multă atenţie în selectarea datelor ce se introduc în analiză, întrucât, în alt mod, se ajunge la concluzii exagerate. Din punct de vedere ştiinţific, ca specialist, aş fi fost îngrijorat

dacă activităţile seismice după şocul principal de la 4 martie ar fi încetat complet. Dar, în prezent, nu manifest îngrijorare în legătură cu posibilitatea de reeditare a unui şoc principal, întrucât energia seismică, ce mai există în adâncuri este eliberată de şocurile ulterioare numeroase şi de mică intensitate, ceea ce înseamnă, pentru specialişti, că o energie mare nu se mai poate acumula din nou (*Karl Fuchs* – directorul Institutului Geofizic din Karlsruhe);

— Nu se poate lua, în niciun caz, ca sigură teza „cutremurelor perechi" pentru o anumită regiune, avansată de un grup restrâns de specialişti. Acestea sunt simple calcule, dar cu ele trebuie să se opereze atent, întrucât ele conţin o doză foarte mare de nesiguranţă. Nu putem porni de la exagerarea riscului seismic, după cum nu trebuie să absolutizăm riscurile la care se supune omul în fiecare zi. Pentru că, în activitatea umană există o doză de risc în fiecare zi, care variază, după cum se ştie, în funcţie de o serie de factori, cum sunt profesia, locul de muncă etc. Aceasta însă nu ne împiedică să desfăşurăm o activitate

economică şi socială utilă şi normală. (*Nicholas Ambraseys* – Anglia – expert U.N.E.S.C.O.);

— Teza – «şocurilor perechi» în focarul vrâncean este discutabilă din punct de vedere ştiinţific. După datele de care dispune seismologia modernă, perechile de şocuri din 1940 au fost o pură coincidenţă. Seismologii români sunt foarte avansaţi în cercetările lor, ştim că ei sunt şi vor fi încurajaţi şi sprijiniţi în studiile lor de către guvernul României şi avem încredere în concluziile pe care le formulează cu privire la regimul seismic de pe teritoriul românesc. (*Artur Ravara* – Portugalia – şeful Departamentului de structură şi inginerie seismică din Lisabona – expert U.N.E.S.C.O.);

— Toate datele seismice înregistrate şi prelucrate de specialiştii români şi de seismologii străini aflaţi în ţara noastră confirmă punctul de vedere al oamenilor de ştiinţă români, precum şi al majorităţii seismologilor din alte state ale lumii care cunosc regimul seismic vrâncean potrivit căruia, după puternicul cutremur de la 4 martie şi după suita de replici ce au avut loc

ulterior, energia seismică din focarul adânc din zona Vrancea a fost epuizată. Aceasta oferă temeiuri puternice, ştiinţific determinate, să se tragă concluzia că nu sunt de aşteptat fenomene seismice de acelaşi ordin de mărime ca acela de la 4 martie *(Ion Cornea* – directorul Centrului de Fizica Pământului şi Seismologie din Bucureşti).

4

1977. Martie 11. Vineri. Secretarul general al partidului inspectează – în unităţi economice şi instituţii din Capitală – modul în care se înfăptuiesc măsurile decretate în vederea înlăturării efectelor cutremurului şi reluarea activităţii normale, pentru revenirea vieţii Bucureştiului pe făgaşul normal.

— Una din întreprinderile de morărit şi panificaţie care a avut întreruptă producţia, după avarierea silozurilor şi a morilor.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a criticat cu asprime pasivitatea de care a dat dovadă conducerea unităţii, faptul că nu s-au întreprins măsurile care se impuneau pentru reluarea activităţii productive a acestei unităţi, chemate să contribuie la

asigurarea bunei aprovizionări a populaţiei în această perioadă de eforturi deosebite pentru înlăturarea consecinţelor seismului. Primii care trebuie să acţioneze pentru refacerea unităţii sunt membrii conducerii şi ai colectivului unităţii, în calitatea lor de producători şi coproprietari ai mijloacelor de producţie, a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, relevând că, dacă s-ar fi adoptat cu simţ de răspundere şi curaj măsurile energice pe care le reclama situaţia deosebită a fabricii, ea putea fi pusă până acum în funcţiune, cel puţin parţial, dacă nu la întreaga ei capacitate. *(Agerpres)*

— Complexul de clădiri în care se află sediul Institutului de geologie şi geofizică şi al întreprinderii de prospecţiuni geologice şi geofizice – unul din imobile, serios avariat.

Constatând acest fapt, secretarul general al partidului a criticat şi aici tendinţa de a se ridica construcţii mai impunătoare decât este necesar pentru bunul mers al activităţii ce se desfăşoară în ele. S-a indicat să se treacă de îndată la repararea stricăciunilor provocate de cutremur, menţionându-se, printre altele, că nu este necesar să se refacă toţi pereţii

interiori avariaţi, care nu constituie ziduri portante, deoarece laboratoarele, chiar de profil diferit, pot funcţiona foarte bine în una şi aceeaşi încăpere. S-a remarcat, de altfel, că această compartimentare excesivă a clădirilor, care a contribuit şi ea la îngreunarea construcţiilor, nu reprezintă decât unul din faptele care trădează că în realizarea lor nu s-a dat dovadă de suficient spirit gospodăresc. Holurile şi coridoarele prea spaţioase, dimensiunile înseşi ale edificiilor, faptul că ele sunt insuficient folosite pentru activitatea de cercetare propriu-zisă, iată tot atâtea constatări ce denotă o criticabilă tendinţă spre risipă, absenţa unor preocupări pentru utilizarea cât mai judicioasă a fondurilor de investiţii, a spaţiilor construite şi a utilajelor puse la dispoziţia acestor colective. *(Agerpres)*

— Facultatea de chimie de pe Splaiul Independenţei

— Clădirea grav lovită de seism – se evacuează instalaţiile şi fondul documentar al laboratoarelor. Ostaşi, cadre didactice, studenţi – muncesc cot la cot.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a recomandat şi aici să se intensifice lucrările

de evacuare a tuturor bunurilor aflate încă în această clădire, de înlăturare a molozului şi ruinelor, concentrându-se în acest scop forţe superioare, punându-se la dispoziţia comandamentului acestui şantier un număr sporit de mijloace tehnice (*Agerpres*).

e Pe şantierele unor obiective social-culturale avariate.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut ca utilajele de mare capacitate şi randament să fie concentrate acolo unde este mai multă nevoie de ele, cu precădere la întreprinderile industriale, la construcţiile a căror consolidare rapidă necesită efectiv asemenea instalaţii, pentru a se grăbi şi în acest fel reluarea producţiei în toate întreprinderile afectate de cutremur (*Agerpres*).

— În blocuri noi, repartizate sinistraţilor, oaspeţi de onoare trec pragul apartamentelor.

Secretarul general al partidului nostru, preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, au fost primii oaspeţi ai primilor sinistraţi din Bucureşti mutaţi în noul lor cămin. La acest eveniment, care marchează

începutul aplicării uneia din cele mai importante măsuri sociale hotărâte de Comitetul Politic Executiv, de ajutorare a populaţiei greu lovite de seism, au participat tovarăşii Cornel Burtică, Ion Dincă, Dumitru Popescu, Ştefan Andrei, Iosif Banc, Aurel Duma.

Noua adresă a celor care au trăit primele clipe de bucurie după marea durere suferită este blocul G din strada Ziduri Moşi, aflat într-unul din cartierele cele mai tinere ale Capitalei, cu perspective urbanistice larg deschise – Colentina. Un bloc cu 44 de apartamente ce trebuia să fie gata peste două săptămâni, dar care, prin eforturile din ultimele zile şi din ultimele nopţi ale constructorilor, ale unui mare număr de oameni ai muncii din întreprinderile învecinate, îndeosebi femei, a fost gata, până la ultimele detalii, în zorii zilei de vineri. Totul este foarte proaspăt, în aer se simte încă izul de var al zidurilor abia tencuite; în jurul blocului – spaţii verzi în care au şi fost plantaţi pomi şi arbuşti, care vor da, în curând, în floare. Luminile se văd aprinse în apartamente, prin perdelele noi – acest semn al vieţii într-un cămin. Fiecare

apartament părea locuit de mai multă vreme. Mobila este aranjată la locul ei, Pe paturi – pături călduroase, cearşafuri proaspete. Lustre, televizoare, aparate de radio, frigidere, aragazuri, tot ce este necesar vieţii, până şi garoafele din vaze, milieurile aduse de comitetele de femei, creează ambianţa care să le sugereze locatarilor că totul n-a fost altceva decât o schimbare de adresă. Marea, imensa grijă a partidului şi statului nostru pentru oameni, pentru ştergerea din sufletele şi din amintirea lor a clipelor de coşmar şi deznădejde – aceasta este sursa nesecată din care au izvorât în această seară lacrimile bucuriei din ochii încercănaţi de durere ai unor fiinţe.

Sunt dintre numeroasele familii cărora, cu câteva zile în urmă, sub ochii lor, li s-a năruit locuinţa, le-a fost smuls totul, ba uneori chiar şi viaţa celor apropiaţi.

Sunt dintre numeroasele familii care au simţit, în timpul marii încercări, cuvântul cald de îmbărbătare al secretarului general al partidului, ce le-a sădit în suflet încrederea şi nădejdea.

Sunt dintre numeroasele familii care, la

numai o săptămână de la dramatica noapte de 4 martie, îşi refac căminul.

APARTAMENTUL S

— Cunoşteam cuvântul omenie, dar abia acum îi ştiu adevăratul înţeles! Cu aceste cuvinte i-a întâmpinat Aurelia Hristea, lângă cei doi copii ai săi, pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu. Locatara apartamentului nr. 3 este, aşa cum spunea ea însăşi, printre lacrimi, „cea mai bogată fiinţă din lume”. Pentru că a scăpat cu viaţă, ea şi familia ei, şi pentru că poate mulţumi direct, din tot sufletul, preşedintelui ţării, care a fost din primele clipe, după groaznicul seism, apărătorul vieţii oamenilor şi care le redă astăzi speranţa, liniştea, încrederea în viaţă.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu îi îmbrăţişează părinteşte pe copii, cu nobleţea lor sufletească atât de cunoscută de întregul popor, îi sărută, le adresează cuvinte de îmbărbătare. „Sărut mâna” – sunt singurele cuvinte pe care le poate îngâna Raluca, copilul smuls de sub ruinele fostului bloc din Popa Rusu.

Pe uşa apartamentului lor, nu se ştie prin grija cui, a fost pusă o plăcuţă cu

numele gravat al capului familiei: Dr. Dan Hristea. Se află la spital, lovit în clipa năruirii vechiului cămin. Întoarcerea lui, aşteptată cu încredere, va întregi fericirea acestei familii.

APARTAMENTUL 16

În apartamentul 16, o familie numeroasă – cea a muncitorului Augustin Bălănescu, de la „Griviţa roşie”. Şi aici cuvintele de adâncă mulţumire sunt sugrumate de emoţii. O floare spune poate mai mult decât vorbele. De aceea, Alexandra Bălănescu oferă primele flori din noul ei cămin tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu, îmbrăţişându-i.

APARTAMENTUL 10

Emilia Dănescu, din apartamentul 10, împreună cu soţul ei, Marcel, şi fiica lor Diana, îşi întâmpină oaspeţii dragi în pragul căminului. Şchiopătează, rănită la un picior. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu o întreabă de sănătate, dacă e mulţumită de cele primite în ajutor.

— Mulţumită este mult prea puţin spus. Suntem de-a dreptul impresionaţi. Adevărata semnificaţie a acestui act nu poate s-o înţeleagă decât cel care trăieşte o

asemenea clipă precum cea de faţă. Când mi s-a întocmit fişa noii mele locuinţe şi am fost întrebată ce vârstă am, am răspuns că de fapt... am şase zile, pentru că mă consider născută a doua oară.

Sunt numai câteva secvenţe din emoţionanta şi semnificativa întâlnire a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a celorlalţi tovarăşi din conducerea partidului şi statului cu locatarii a şapte apartamente din acest bloc care pot să reintre în cursul normal al vieţii datorită grijii părinteşti manifestate de secre

21 – 21 h. 22 Seism – 4 martie şi după...

Tarul general al partidului, profundului umanism al orânduirii noastre socialiste.

La încheierea vizitei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a făcut observaţii referitoare la mobilarea apartamentelor, subliniind că nu peste tot s-a ţinut seama de specificul camerelor, de funcţionalitatea încăperilor. Secretarul general al partidului a indicat să se ia măsuri imediate de îmbunătăţire a activităţii de mobilare a apartamentelor puse gratuit la dispoziţia sinistraţilor, cerând să se respecte hotărârile ca apartamentele să fie dotate cu tipurile noi

de mobilă aprobate de curând de conducerea de partid şi de stat, ca fiecare cameră să fie dotată corespunzător cu funcţia şi specificul ei. De asemenea, s-au dat indicaţii ca toate apartamentele pe care statul le pune la dispoziţia celor rămaşi fără adăpost să fie mochetate, pentru a crea condiţii de locuit cât mai bune şi mai plăcute. Pe de altă parte, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a hotărât ca chiar din seara respectivă să se distribuie noilor locatari alimente pentru câteva zile.

Toate acestea se constituie în noi şi grăitoare mărturii care atestă fără tăgadă că în preocuparea secretarului general al partidului, în întreaga politică a partidului şi statului nostru socialist, omul se află mai presus de orice.

Înconjurat cu nemărginită dragoste şi recunoştinţă fierbinte de primii locatari ai blocului, în urările lor de sănătate deplină şi mereu neobosită putere de muncă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu îşi încheie vizita. De la ferestrele luminate, în acest început de seară, privirile adânci, pătrunzătoare, în care au revenit razele speranţei îl urmăresc îndelung (Agerpres).

În asfinţitul de zi – vineri 11 martie **1977** – soarele apune la ora 18,15. Nicio săptămână nu s-a împlinit, exact, de la cutremur, dar oameni „fără acoperiş” nu există.

Pe mine mă interesează în primul rând problemele umanitare. E uluitor cum aţi putut concentra într-un timp atât de scurt atâtea forţe umane. Camere primitoare, hrană consistentă, grija emoţionantă pentru a alina traumele sufleteşti – toate acestea nu pot să nu te impresioneze. Mă îngrozesc la gândul că, în alte condiţii, alternativă ar fi putut fi… cerul liber sau trotuarul *(Jean-Michell Goud-Sticker*

— Reprezentantul Ligii internaţionale de Cruce Roşie, în timpul vizitei pe care o efectuează la Complexul studenţesc Regie, unde – începând din dimineaţa zilei de sâmbătă 5 martie – sunt adăpostiţi nenumăraţi sinistraţi).

„În alte condiţii” înseamnă ceea ce, de exemplu, vede şi descrie Christian Hoche, trimis special – în 1976 – al revistei *UExpress* în Guatemala:

Guatemala, de la „miercurea neagră”, se află sub semnul stării de urgenţă. Urgenţă

pentru cartierele mizerabile ale capitalei, pentru satele indiene ale Altiplano-ului… Urgenţă, în sfârşit, pentru a readăposti 180.000 de familii, dârdâind sub acoperişuri improvizate din şifon, din carton, din tablă… La Tecpan, mare târg indian distrus în proporţie de 100%, viziunea este apocaliptică… Sinonim al morţii, „el adobe” (cărămidă de noroi şi de pai uscat la soare) n-a rezistat la zguduiturile pământului. „Noi dorim «material nobil», spun sinistraţii. Dar preţul lemnului şi al cimentului este inabordabil pentru o populaţie al cărei venit zilnic, pe cap de locuitor, nu depăşeşte 3 franci [circa 10 lei]…”

5

Veşti de la supravieţuitorii aflaţi în spital:

— Astăzi este prima zi în care se poate spune, în legătură cu *Livia Negoiescu*: „În afara oricărui pericol” (va părăsi curând spitalul);

— În ciuda plăgilor de pe faţă, o fetiţă blondă, cu păr cârlionţat, dovedeşte că are poftă de mâncare, îi dă şi unui miel de pluş de-ale gurii, dar nu uită să întrebe mereu „Ştii unde e fratele meu?” şi i se răspunde,

mincinos, „E cu tăticul tău, nu ştii?” – *Gabriela Corduneanu;*

— Întins pe spate, liniştit, *Stoian Lolică* îşi aminteşte în sfârşit cum a fost salvat;

— „Toată lumea se miră că sunt calmă. Am scăpat, trăiesc, ăsta-i esenţialul!” – *Marina Stanca* (va părăsi curând spitalul):

— La traumatologie este internată *Iordache Floarea* – „stare staţionară”.

6

Sănătatea unui singur om preocupă o naţiune întreagă – sănătatea şi vigoarea unei singure naţiuni câştigă (pentru a cita oară!) stima întregii comunităţi internaţionale. Ecoul conferinţei de presă a tovarăşului Nicolae

Ceauşescu face înconjurul lumii. Iată numai o parte din mijloacele de informare care transmit, difuzează şi scriu cu privire la România şi preşedintele ei:

AGENŢII DE PRESA

— T.A.S.S. – China Nouă – Associated Press – United

Press International – France Presse – C.T.K. – P.A.P. – M.T.I. – B.T.A. – Prensa Latina e A.N.S.A. – D.P.A.

— Etc.

POSTURI DE RADIO ŞI DE TELEVIZIUNE DIN

— U.R.S.S. – R.P. Chineză – R.P. Bulgaria – Iugoslavia – Polonia – R.D. Germană e R.P. Ungară – S.U.A.

— R.F.G.

— Anglia – Franţa – Grecia – Italia – Belgia – Suedia – Japonia – *etc.*

COTIDIENE DE MARE TIRAJ

— Pravda – New York Times – Washington Post – The Guardian – The Times – Le Figaro – L'Humanité – Le Monde – L'Unità – La Stampa – Ta Nea – Borba – Trybuna Ludu – Rude Pravo – Neues Deutschland – Rabotnicesko Delo – Nepszabadsag – Asahi Evening News – Diario de Noticias – *etc.*

Comentariile, titlurile, impresiile de la faţa locului

— Toate – unanim subliniază eroismul incalculabil al poporului român, într-o asemenea catastrofală împrejurare, solidaritatea oamenilor:

— Sub titlul *Dârzenie şi bărbăţie* se arată fermitatea cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a exprimat convingerea conducerii de partid şi a poporului român

de a înlătura cât mai grabnic urmările cutremurului, încrederea că prin munca plină de abnegaţie şi dăruire, a întregii naţiuni, greutăţile actuale vor fi depăşite, iar viaţa va reintra pe făgaşul ei normal (*Pravda*);

— Preşedintele Nicolae Ceauşescu şi-a exprimat certitudinea că eroismul dovedit în aceste zile de milioane de oameni ai muncii oferă cea mai bună garanţie că toate consecinţele catastrofei vor fi înlăturate în cel mai scurt timp, că planurile de dezvoltare a economiei naţionale şi programele elaborate de Partidul Comunist Român vor fi neabătut înfăptuite (*Berliner Zeitung*);

— Face o amplă relatare a datelor prezentate de preşedintele Nicolae Ceauşescu, în legătură cu urmările cutremurului şi măsurile adoptate de conducerea de partid şi de stat, subliniază că planul de dezvoltare a ţării pe perioada 1976 – 1980 nu va fi afectat de pagubele mari pricinuite de cutremur şi că România va depăşi, aşa cum a scos în evidenţă şeful statului român, dificultăţile temporare cu care este confruntată pe plan economic şi

social (agenţia Reuter);

— Sub titluri precum „În România este accelerată activitatea de refacere”, sunt abordate principalele probleme expuse de preşedintele Nicolae Ceauşescu, relevându-se încrederea şi optimismul manifestate de şeful statului român în ce priveşte realizarea programului de dezvoltare economică a ţării, în ciuda dificultăţilor rezultate din cutremurul de la 4 martie. Toate ziarele subliniază în corespondenţele trimişilor lor speciali că programele de dezvoltare economică şi socială a României nu vor suferi nicio modificare (presa şi radioteleviziunea din Grecia);

— Preşedintele Nicolae Ceauşescu a subliniat în mod constant că România nu-şi va restrânge nici programul de dezvoltare şi nici programul de ridicare a nivelului de trai, deşi pagubele actuale cauzate de seism sunt de câteva ori mai mari decât cele provocate de inundaţiile catastrofale din 1970 şi 1975 (*Frankfurter Allgemeine* – ziarul evidenţiază faptul că, după cum sublinia şi şeful statului român la conferinţa sa de presă, în prezent se face totul pentru a asigura aprovizionarea populaţiei şi că, în

niciun caz, nu vor fi reduşi indicatorii la producţia bunurilor de consum);

— Informează asupra principalelor aspecte relevate în cadrul conferinţei de presă, arătând că preşedintele Nicolae Ceauşescu a pus accentul pe propriile forţe naţionale în reconstrucţia ţării (*Westfalische Rundschau*);

— România va continua să acţioneze pentru transpunerea în practică a planurilor sale de dezvoltare economică şi socială, în ciuda urmărilor cutremurului (*Asahi Evening News*);

— Preşedintele Ceauşescu a demonstrat încă o dată că ştie să polarizeze în jurul său unitatea întregii naţiuni. Preşedintele Ceauşescu a lansat apelul la mobilizare generală, iar lumea a răspuns cu avânt, imprimând acţiunii de ajutorare un ritm frenetic. (*La Stampa* – ziarul mai arată că gărzile patriotice s-au alăturat armatei şi au dat un ajutor considerabil, de multe ori determinant şi de neînlocuit; ore în şir au săpat fără întrerupere, printre dărâmături, până la limitele rezistenţei umane, chiar şi în cursul nopţii, pentru a salva vieţi omeneşti);

— Oamenii muncii din România muncesc în aceste zile cu o conştiinţă politică mai înaltă şi cu dăruire de sine, răspunzând chemării conducerii de partid şi de stat *(Rabotnicesko Delo);*

e Incontestabil, cu prilejul acestei grele încercări, sistemul român a făcut dovada evidentă a organizării şi a capacităţii sale puternice de mobilizare” *(Le Monde);*

— Tineretul român constituie majoritatea în întreaga economie, mai ales în industrie. Aş putea cita un număr uriaş de tineri care ar merita să fie numiţi eroi, dar ar trebui să înşirui multe mii de nume… întregul popor răspunde cu o înaltă angajare la apelul partidului de a acţiona cu toate forţele pentru lichidarea efectelor catastrofei, continuă munca încordată pentru înlăturarea avariilor la unităţile industriale *(Standard Mlodych);*

— Un sânge rece excepţional (titlul) – Calmul populaţiei Bucureştiului este cu totul excepţional, comparativ cu traumatismul care se constată de obicei în oraşele afectate de cutremur. Aceşti oameni au rămas perfect stăpâni pe ei *(Tribune-Le Matin);*

— Viaţa în capitala română începe să reintre treptat, treptat, în normal, în timp ce eforturile uriaşe ale autorităţilor şi ale poporului îi redau pulsul normal de viaţă. Acum, când praful caselor dărâmate începe să se risipească, după cele câte le-am trăit la Bucureşti, putem reda cu mai mult calm impresiile noastre. A doua zi după cutremur, *continuă ziarul,* milioane de oeni se mişcau pe străzi, cu rude şi prieteni morţi, dar cu o stăpânire de sine, o unitate şi o mândrie fără precedent. Nicio panică, nicăieri nicio laşitate sau dezertare *(Ta Nea).*

La începutul erei noastre, într-o culegere – devenită celebră – de poveşti, fabule şi sentinţe, stă scris:

UN OM SUPERIOR NU-ŞI LEAPAdă VIRTUŢILE, CHIAR CÂND SE AFLA ÎN ÎMPREJURAREA CEA MAI GREA, FIINDCÀ-I CURAT LA SUFLET. SCOICA NU-ŞI PIERDE ALBEAŢA NICI CÂND E MISTUITA DE FOC.

7

Am calculat câte *secunde* despart cele două zile de vineri (între 21 h 22 martie 4 şi 21 h 22 martie 11): 604.800 secunde. Tot atâtea bătăi de pleoape măsurând timpul –

şi tot atâtea lacrimi împietrite sub aceleaşi pleoape. Pe bună dreptate, însă, se spune:

VIAŢA TREBUIE MĂSURATĂ DUPĂ GÂNDIRE ŞI ACŢIUNE, IAR NU DUPĂ TIMP.

Totuşi, *Timpul* poate fi socotit drept terenul de întâlnire dintre *Pământ* şi *Om,* în multimilenara lor confruntare. După definiţie, iată-i:

PĂMÂNTUL latineşte *terra* = a treia dintre planetele principale ale sistemului solar, în ordinea crescândă a distanţelor până la Soare. Intercalat între Venus şi Marte. Are o rotaţie cvasiuniformă, în jurul axei proprii ce trece prin centrul său de greutate, circulând totodată în jurul Soarelui, pe o orbită eliptică. Mişcarea de revoluţie a Terrei în jurul Soarelui determină, în linii mari, durata anului, iar rotaţia proprie durata zilei. Pământul are un diametru ecuatorial de aproximativ 12.756 km, diametrul polar fiind de 12.713 km. Suprafaţa sa este de 510.101 înmulţit cu IO3 kmp. Volumul: 1.083.320 înmulţit cu IO6 km3. Masa: 6 înmulţit cu IO21 tone. Densitatea mijlocie: 5,52. Studiile efectuate cu mijloace radioactive au îngăduit fixarea

aproximativă a vârstei Pământului: 4,5 miliarde de ani (4.500.000.000).

OMUL latineşte *homo* = fiinţă înzestrată cu inteligenţă şi limbaj articulat, făcând parte dintre mamiferele ordinului primatelor şi caracterizat prin creierul său voluminos, prin verticalitate şi mâini care pot apuca. În general, specia umană: *omul nu-i nici înger, nici animal.* Urme fosile ale omului sunt relevate de prezenţa în straturi geologice bine determinate, sau prin obiecte lucrate de el. Cea dintâi descoperire importantă datează din 1856, când s-a găsit cutia cranianã de *Neanderthal:* dimensiunile acesteia, fruntea foarte înclinată, arcadele orbitare enorme reprezentau argumente decisive, într-o epocă în care apăreau teoriile evoluţioniste, fiind vorba de o formă primitivă de om. În 1868, în grota de la *Cro-Magnon,* au fost descoperite câteva schelete umane asemănătoare omului actual, ceea ce i-a împiedicat pe specialişti să-şi dea numaidecât seama de străvechimea lor. Oamenii de *Spy,* descoperiţi în 1887 în provincia Namur, atât prin situarea lor în straturi perfect identificate, cât şi prin asemănarea cu craniul de Neanderthal,

confirmă existenţa unui om preistoric. Resturile *pitecantropului,* găsite în 1891 în Java, aduc proba incontestabilă a existenţei unui intermediar morfologic între craniul maimuţelor antropomorfe şi cel al oamenilor. *Sinantropul,* căruia i s-au găsit câteva cranii în vecinătatea Pekinului, *eurantropul* sau omul de Heidelberg, *africanotropul* din Africa orientală şi *atlantotropul,* descoperit aproape de Mascara, sunt elemente ale acestor fiinţe intermediare.

8

Până acum vreo zece ani, cercetătorii fenomenelor terestre nu ştiau mai mult decât predecesorii lor din antichitate despre cauzele fundamentale ale cutremurelor. Desigur, aceştia cunoşteau mult mai bine mecanismul de distrugere al cutremurelor ca şi de altfel structura internă şi compoziţia Pământului. Dar înţelegerea proceselor dinamice ale Pământului şi mecanismelor fundamentale ale producerii cutremurelor nu era superioară celei posedat «de oamenii de odinioară, care atribuiau aceste fenomene gigantice unor puteri supranaturale.

Astăzi însă, toate aceste cunoştinţe se află în schimbare. În ultimul deceniu, oamenii de ştiinţă au pus bazele unei teorii solide şi convingătoare asupra activităţii interne a Pământului, numită teoria „platformelor tectonice”. În plus, geologii şi seismologii din Statele Unite, Japonia, Uniunea Sovietică şi R.P. Chineză au făcut progrese mari pe drumul înţelegerii proceselor locale care cauzează cutremure şi au ajuns să prezică din ce în ce mai corect nu numai timpul şi locul de desfăşurare al cutremurelor, dar şi amploarea acestora.

Desigur că posibilitatea de a prezice cu o aproximaţie de câteva zile data declanşării unui cutremur de proporţii ar putea reduce considerabil numărul de victime şi pagubele provocate de aceste convulsii tectonice. Şi mai dătătoare de speranţă este perspectiva controlării de către om a unor tipuri de cutremure. Studiile făcute recent în Statele Unite asupra cutremurelor superficiale – care au loc la adâncimi între 10.000 şi 20.000 de metri [cel din Vrancea, 1977, martie 4, s-au produs la peste 100.000 de metri adâncime]

– au indicat că „lubrifierea” este un factor critic în procesul mişcărilor tectonice, în cazul numeroaselor cutremure superficiale, s-ar putea ca într-o zi omul să fie capabil să exercite un control semnificativ asupra „faliilor” în care se produc aceste cutremure, prin injectarea de apă, noroi sau un alt fluid, pentru a se atenua treptat tensiunea seismică, evitându-se astfel mişcările uriaşe şi bruşte, dar cu o frecvenţă relativ mică, ce caracterizează cutremurele cele mai distructive.

Ca rezultat al acestor cercetări recente, geofizicienii au devenit capabili să identifice şase tipuri diferite de semnale premergătoare cutremurelor iminente, de la schimbările subtile ale modului de deplasare al undelor seismice în zonele bântuite de cutremure până la schimbarea nivelului apei în puţurile adânci. Oamenii de ştiinţă din Statele Unite şi Uniunea Sovietică au reuşit de asemenea să creeze „modele” care raportează diferitele semnale de avertizare la structura subterestră şi la procesele dinamice din zonele de falii.

La fel de importantă precum cercetările recente privind dinamica zonelor seismice

individuale a fost cristalizarea teoriei platformelor tectonice. Elaborată independent, la începutul deceniului trecut, de către doi geologi americani, această teorie sugerează că învelişul exterior al Pământului – litosfera – este constituit din circa 12 plăci imense, care plutesc pe un strat inferior, în parte topit. Aceste platforme ale fitosferei sunt groase de aproximativ 100.000 de metri şi susţin masele continentale şi bazinele oceanice, precum şi porţiunea superioară a stratului aflat între crusta Pământului şi miezul său alcătuit din rocă topită. Aceste platforme au o uşoară mobilitate laterală, întrucât ele plutesc pe o masă fluidă aflată în stratul denumit „astenosferă”, care se găseşte la adâncimi de 100.000 până la 250.000 de metri.

Ideea că platformele continentale se deplasează încet pe suprafaţa planetei nu este nouă. Odată cu apariţia primelor hărţi precise, geografii au fost uimiţi de aparenta „potrivire” dintre contururile maselor continentale, cu toate că acestea sunt separate de distanţe mari. Cel mai evident exemplu îl constituie coasta de vest a Africii

şi coasta răsăriteană a Americii de Sud, ale căror contururi par că s-ar putea îmbina perfect.

În 1911, meteorologul german Alfred Wegener a încercat să explice aceste mistere, formulând teoria „deplasării maselor continentale”. Dar majoritatea geofizicienilor nu au fost de acord cu această idee deoarece ei nu puteau admite posibilitatea ieşirii maselor de granit ale continentelor din încorsetarea rocilor bazaltice mai dure ale bazinelor oceanice.

Cum s-a dovedit ulterior, atât Wegener cât şi criticii acestuia aveau dreptate. Wegener avea dreptate când afirma că stratul exterior al Pământului este mobil şi că masele continentale s-au deplasat pe mari distanţe în timpul celor 200 de milioane de ani de istorie ai Terrei. Dar şi criticii săi erau îndreptăţiţi să susţină că aceste mişcări nu puteau avea loc în felul postulat de Wegener. A fost necesară o altă jumătate de secol de cercetări geofizice pentru a se ajunge la concluzia actuală că masele continentale nu se mişcă faţă de bazinele oceanice, ci că atât primele cât şi celelalte sunt transportate pe uriaşele

platforme ale litosferei care le susţin.

Deplasarea lentă a acestor platforme inferioare are un rol important în înţelegerea mecanismelor seismice. Descoperirea cheie este că aceste platforme nu plutesc împreună, asemenea nuferilor de pe suprafaţa unui iaz. Dimpotrivă, ele se ciocnesc violent în unele zone, în alte zone, ele se îndepărtează unele de altele, iar uneori o platformă poate pătrunde până la mari adâncimi sub e alta. Toate „centurile seismice” importante şi majoritatea vulcanilor activi se află pe marginile plăcilor litosferice, acolo unde se petrec aceste mişcări. Marele „cerc de foc”, o centură seismică ce înconjoară Bazinul Pacific, marchează strict marginile Platformei Pacifice, dar există numeroase alte zone de activitate seismică şi vulcanică la fel de intensă: hotarul dintre Platforma

Eurasiatică şi cea a Africii, Valea Rift din Africa, unde continentul este treptat fracturat, Marea Roşie, unde Platforma Arabică a fost deja desprinsă de continentul african, sudul arcului format de Arhipelagul Indonezian, unde Platforma Indiană pătrunde adânc sub Platforma Chineză.

Se crede că sistemul tectonic global este condiţionat de procesele de propagare oare au loc în astenosferă, procese similare cu propagarea căldurii în mediul de aer rece de deasupra unui foc. Alţi oameni de ştiinţă consideră însă că activitatea din stratul relativ subţire al astenosferei are o forţă prea mică pentru a putea mişca platformele litosferice. Ei sugerează că materia învelişului inferior astenosferei exercită o presiune către exterior într-un număr de 100 sau mai multe „hornuri termale”, şi că această activitate ar determina mişcarea în aparenţă întâmplătoare a platformelor litosferice […]

O descoperire a avut loc în 1966 la Denver (statul Colorado). Deşi oraşul Denver se află într-o zonă aseismică, în acel an, seismologii au înregistrat slabe trepidaţii intermitente, cel mai adesea având o intensitate prea scăzută pentru a provoca pagube sau a fi simţite, dar care prezentau fără îndoială interes deoarece asemenea fenomene nu fuseseră observate acolo până atunci. Oamenii de ştiinţă au suspectat posibilitatea că aceste trepidaţii erau cauzate de acţiunea reziduurilor toxice

pe care o uzină chimică, din apropierea oraşului le injecta în subsol printr-un puţ de evacuare a cărui extremitate se afla la o adâncime de 4.000 de metri.

Cercetătorii au emis ipoteza că aceste fluide provocau mişcări seismice prin lubrifierea zonelor de falii din subsolul regiunii. În scopul verificării acestei teorii, oamenii de ştiinţă de la Agenţia Statelor Unite pentru Cercetări Geologice, în cooperare cu o importantă companie petrolieră americană, au început, în 1970, o serie de experienţe în zona de exploatări petroliere Rangely, în nord-vestul statului Colorado. În 1973, ei descoperiseră că puteau literalmente să declanşeze şi să oprească mişcări seismice. Cutremurele începeau să se manifeste când formaţiunile de rocă subterană erau inundate cu apa pompată sub presiune înaltă în puţuri adânci de 2000 de metri, dar încetau imediat ce apa era retrasă.

O a doua descoperire importantă a fost făcută tot la mijlocul deceniului trecut. Dr. William F. Brace şi colegii săi de la Institutul de Tehnologie Massachusetts au constatat că atunci când eşantioanele de rocă erau

supuse în laborator unor forţe puternice de forfecare, ele îşi măreau volumul cu puţin, înainte de a ceda. Acest fenomen se datorează miriadelor de rupturi fine din corpul rocii şi începe atunci când forţa exterioară aplicată rocii ajunge să neutralizeze aproape o jumătate din rezistenţa acesteia la fragmentare. Acest proces a fost numit „dilataţie”. Brace şi colegii săi au observat că, atunci când eşantioanele de rocă se dilată sub presiunea unei forţe externe, au loc schimbări importante în rezistivitatea rocii şi în velocitatea undelor de şoc propagate în masa acesteia. Aceste descoperiri au stârnit interesul geofizicienilor, ei sugerând posibilitatea detectării unor asemenea fenomene de dilatare în straturile de rocă din zonele de falii în scopul prezicerii din timp a cutremurelor.

O a treia descoperire semnificativă a fost făcută în Uniunea Sovietică la sfârşitul deceniului trecut. Doi cercetători sovietici, lucrând în regiunea Garm din Rusia Centrală, au observat că viteza undelor de şoc ale unor cutremure îndepărtate se modifica în modul prezis de Brace atunci

când aceste unde traversau regiunea Garm, traversare care s-a produs cu puţin înainte de declanşarea unui mare cutremur chiar în această regiune.

Un cutremur de pământ generează mai multe tipuri de unde subterane. Cele mai distincte sunt undele propagate în straturile de suprafaţă, acţiunea acestora puţind cauza dărâmarea clădirilor. Dar cutremurele produc totodată unde care se propagă pe direcţii radiale de la epicentru şi care se deplasează cu o viteză mai mare decât cea a undelor de suprafaţă. Aceste unde epicentrice sunt de două tipuri: unele, „undele de compresie”, care se propagă în masa pământului aşa cum se deplasează în aer undele sonore, iar altele, undele transversale, care se deplasează prin mişcări oscilatorii laterale.

Deseori, primul semnal al unui cutremur de pământ este un zgomot înfundat – ajungerea la suprafaţă a undelor de compresie. Acesta este imediat urmat de o mişcare convulsivă a terenului produsă de undele transversale. În cele din urmă vin undele de suprafaţă care încreţesc solul aşa cum *o* pală de vânt unduieşte suprafaţa unui

lac. Aceste unde produc ruperea şinelor de oale ferată, a conductelor şi liniilor electrice subterane şi dărâmarea podurilor, clădirilor şi altor construcţii printr-o serie de şocuri puternice şi de amplitudine înaltă.

Cercetătorii sovietici au descoperit că, în regiunea Garm, în lunile care preced declanşarea unui cutremur, viteza undelor **de** compresie ale unor cutremure îndepărtate scade în comparaţie cu cea a undelor transversale atunci când acest „ecou seismic" traversează regiunea. Mult mai interesantă a fost descoperirea că eu cât un cutremur produs în această zonă era mai sever, cu atât mai devreme putea fi obţinut semnalul de avertizare prin detectarea schimbărilor produse în raportul dintre vitezele de propagare ale celor două tipuri de unde seismice. **În** conformitate cu această teorie, în zonele tensionate ale regiunii Garm, pământul este amplu fisurat pe o direcţie care marchează precis ruptura ulterioară provocată **de** cutremur. Acest proces este privit de cercetătorii sovietici ca fiind similar cu cel observat în cursul experimentelor privind dilataţia efectuate în laboratoarele americane, şi se presupune că

el cauzează modificările petrecute în raportul dintre vitezele de propagare ale undelor de compresie şi transversale. Sovieticii au găsit şi alte semnale de avertizare de tipul celor prezise de studiile de laborator, unul dintre aceste semnale fiind o scădere a rezistivităţii zonei subterane de falii imediat înaintea producerii cutremurului […]

Oamenii de ştiinţă de la Agenţia Statelor Unite pentru Cercetări Geologice au instalat o reţea amplă de instrumente care urmăresc activitatea porţiunilor mobile ale zonei de falie din sudul oraşului San Francisco. Printre aceste instrumente se numără aparate de măsurat modificările survenite în înclinaţia terenului, magnetometre sensibile şi o întreagă gamă de seismografe. Cu ajutorul acestor trei tipuri de instrumente a fost anunţată în toamna anului 1975, în apropierea localităţii Hollister (statul California), iminenţa unui cutremur de cel puţin gradul patru ce ar fi trebuit să se producă în decursul a 24 de ore. Această prezicere s-a adeverit în ziua următoare, când a avut. Loc un cutremur de gradul 5,2.

Oamenii de ştiinţă americani intenţionează să-şi extindă observaţiile prin adăugarea altor tipuri de instrumente în această reţea. Ei ar dori să studieze radonul, un gaz conţinut de apa subterană din zonele seismice, deoarece cercetătorii sovietici au constatat sporirea cantităţii acestui gaz cu radioactivitate de scurtă durată în perioada imediat premergătoare unui – cutremur. De asemenea, ei ar dori să

— Controleze nivelul apei din puţurile subpământene, deoarece cercetătorii japonezi au descoperit că schimbarea nivelului apei este un semnal sigur al producerii unui cutremur. În Republica Populară Chineză, un număr de 10.000 de oameni de ştiinţă, ingineri, tehnicieni şi studenţi sunt antrenaţi într-un program de mare amploare în cadrul căruia sunt folosite toate aceste procedee în scopul prezicerii cutremurelor.

Ca rezultat al acestor eforturi naţionale şi internaţionale, experţii nutresc într-o măsură din ce în ce mai mare credinţa că, în cele din urmă, prognozele seismice vor constitui obiectul unei activităţi ştiinţifice similară cu meteorologia […]

Este regretabil faptul că, pentru majoritatea regiunilor lumii, şansele de a se ajunge la o controlare a activităţii seismice sunt foarte reduse. Dacă circa 70 «/0 din numărul total al cutremurelor declanşate pe planeta noastră sunt calificate drept „superficiale” de către oamenii de ştiinţă, această categorie include mişcări seismice care se produc la adâncimi de până la 70.000 de metri. Cataclismele seismice care se abat cu regularitate asupra Asiei Centrale, Chinei, Japoniei, coastei răsăritene a Americii de Sud şi altor regiuni ale lumii se petrec în zone de falii foarte adânci, care nu pot fi sondate, şi cu atât mai puţin modificate, prin niciun procedeu tehnologic conceput astăzi.

Totuşi, se pare că ne aflăm astăzi în pragul unui progres ştiinţific semnificativ care ne va conferi capacitatea de a prezice cu precizie declanşarea fenomenelor seismice *(Henry T. Simmons)*.

9

Confruntarea *Om-Pământ* nu-i deloc uşoară, căci Natura are – câteodată – prostul obicei de a nu răspunde la întrebările ce i se pun, mulţumindu-se,

eventual, să încline doar capul, în semn de „da” sau „nu”. Omul, departe de a se declara satisfăcut, smulge – printr-un efort titanic – secret după secret, tocmai fiindcă Natura, odată cu evoluţia Omului, trebuie să părăsească, treptat, postul de exclusivă comandă. Conştiinţa superioară, umană, colectivităţile superioare, omeneşti, nu se dau bătute cu niciun preţ – fie şi al vieţii! „Se spune că natura nu ştie ce vrea sau, mai degrabă, nu face ce vrea, căci cineva îi reţine braţul pentru a o împiedica să facă prea mult bine” *(Maurice Maeterlinck* – în *Viaţa furnicilor)* – dar omul (de astă dată cu o mie, omul-om) acţionează, nu acceptă să se considere, şi nici NU ESTE comparabil unei furnici, oricât de gigantic ar fi Pământul, Cosmosul. Dacă-l situăm pe om la locul ce i se cuvine în arborele vieţii, din punct de vedere somatic el s-ar găsi într-adevăr plasat ca fiind îl specie asemănătoare altora; însă *din punct de vedere psihologic* cm al constituie *un reyn absolut nou,* doar naşterea *vieţii,* pe Pământ fiind comparabilă cu apariţir *omului.*

Omul – cheia Universului. Această cheie deschide, rând pe rând, toate uşile tainelor

naturii. Şi va deschidă cândva, fără nicio îndoială, şi aşa zăvorâtă încă, a cutremurelor. Cu sacrificii desigur, cu amărăciuni, dar şi cu încrâncenarea care-i este specifică. Universul, aşa cum îl ştim astăzi, ar fi apărut în arma unei titanice explozii acum circa 10 – 15 miliarde de ani. Doi cercetători de la Universitatea Chicago au ajuns însă la concluzia că Universul este ceva mai „bătrân”: 20 de miliarde de ani. Ei au avansat această ipoteză studiind în ce proporţii se găsesc două metale rare – reniul şi osmiul – în componenţa meteoriţilor. Reniul, printr-un foarte lent proces de pierdere a radioactivităţii, se transformă cu timpul în osmiu – procesul desfăşurându-se în interiorul meteoriţilor rezultaţi din exploziile cosmice. Din compararea procentajelor actuale ale celor două metale, s-a apreciat că dezintegrarea reniului datează de circa 20 de miliarde ani, ceea ce ar fi însăşi vârsta Universului.

Capăt al osiei lumii! / Ceas alb, concis al minunii, / Sună-mi trei / Clare chei / Certe, sub lucid eter / Pentru cercuri de mister!... // Uite, ia a treia cheie, / Vâro în broască – Astartee! – / Şi întoarce-o de un grad / Unui

timp retrograd, / Trage porţile ce ard/ Că intrăm / Să ospătăm / În cămara Soarelui / Marelui / Nun şi stea, / Abur verde să ne dea, / Din căldări de mări lactee, / La surpări de curcubeie, / – În Firida ce se întee, eteree *(Ion Barbu).*

Desigur, acceptă Haroun Tazieff, „cunoaşterea globului care, comparat cu omul, este enurm, încât cele mai adâncă sondaje în scoarţa pământului par nişte înţepături de ac, ridică multe probleme oamenilor de ştiinţă. Totuşi, noi ştim de pe acum multe lucruri despre profunzimile dintotdeauna ascunse ale acestui glob, cum ar fi, de pildă, faptul că este alcătuit din straturi concentrice, pe care o scoarţă subţire consistentă din roci – «obişnuite» înconjură o magmă paradoxal de densă, vâscoasă şi rigidă, care, la rândul ei, învăluie ca mantie (e numele care i s-a atribuit) un «nucleu» –, a cărui limită e de 2.900 km adâncime şi care, la rândul lui, conţine un «sâmbure» central. Existenţa acestor discontinuităţi majore reprezintă studiul cutremurelor de pământ şi numai ea singură ni l-a relevat”.

În fiecare an – stabilesc statisticile – pe

glob mor, în urma cutremurelor de pământ, între 20.000 şi 30.000 de oameni. Se aud câteodată voci care pretind – că „cifra” n-ar fi extrem de mare, în comparaţie, să zicem, cu accidentele de circulaţie, din lume, tot dintr-un an: peste 200.000 de morţi... Dar cine ţine o *astfel* de contabilitate a durerii omeneşti? Lecţia de umanism pe care am dat-o, strî. Ngând din dinţi, se concentrează în câteva cuvinte rostite pe româneşte:

— Trebuie folosită şi cea mai mică şansă pentru a salva un om *(Nicolae Ceauşescu).*

Un om.

I

I

!

I

I

I

i

Post-scriptum la o carte deschisă

Eram imobilizat sub cine ştie cât moloz şi totuşi, straniu, o rază de lumină îmi cădea pe obraz. Capul îl puteam mişca, într-adins ca să-mi nimerească raza de lumină, ochiul.

Mă gândeam, stând aşa în izolare, cum arată de fapt globul meu ocular, luminat de rază, cum trec undele prin straturi, şi mi-a venit ideea să-mi închipui că pot să privesc în propriul meu ochi, aşa cum priveşti într-un ou de cristal. M-am apropiat cu gândul şi m-am uitat înăuntru, unde am văzut mai întâi o pajişte verde şi, dincolo de orizont, un oraş cu clădiri înalte, de care, apropiindu-mă, m-am trezit că am în faţă nenumărate turnuri, în vârful cărora se aflau plasate tot nişte ouă de cristal, ca ochiul meu. M-am uitat şi într-unul din ouăle acestea, şi scena s-a repetat: în interior se întindea altă pajişte şi alt oraş cu clădiri şi turnuri, şi cu nelipsitele ouă de cristal în vârf. Şi iarăşi m-am zbătut să ajung cu privirea la unul din acele ouă de cristal, în care, dacă am privit, cu uimire am observat lucruri absolut asemănătoare. Atunci m-a cuprins panica: descoperisem Infinitul. Dacă am trăit, am citit pe undeva sau am visat, nu mai ştiu (dintr-o posibilă mărturie de supravieţuitor).

Necruţător destinul acestui cascador, căzut de pe o grindă de beton dezechilibrată, de la etajul 8 al *fostului*

„Nestor”. Acum, tot ceea ce învăţase pe parcurs, salvând pe puţin zece supravieţuitori prizonieri sub ruine, nu-i mai foloseşte; cum nu mai poate să-i folosească la nimic „tehnica” profesiunii, astfel cum o descrie un coleg de risc: „Căzătura se face venind cu capul în jos până la aproape trei metri de saltele, şi acolo bagi capul în piept. Corpul urmează întotdeauna capul, aşa că aterizezi pe spate. Asta e căzătura corectă, dar simţul de conservare al omului, care căeodată funcţionează anapoda, nu te lasă să vii în cap. De fapt, simţul de conservare nu lucrează anapoda, ci cascadoria e anapoda faţă de simţul de conservare. Tu, om viu, perfect sănătos, trebuie să mimezi mişcările unui om mort sau rănit. Tendinţa oricărui om care cade de sus e să ţină picioarele înainte. De asta se şi nasc multe situaţii grele în cascadorie, pentru că trebuie să-ţi învingi şi simţul de conservare, care nu-i acelaşi lucru cu frică. Sunt cascadori oare sar în picioare, pe pământul gol, de la 5 – 6 metri, dar nu pot să cadă de la aceeaşi înălţime cu spatele pe saltea, şi acestea sunt cele mai folosite căzături, pentru că un om mort cade în cap, nu în

picioare. Cascadoria, sau mai bine zis una din dificultăţile mari ale cascadoriei este că totul se face invers decât e normal”. Tudor Stavru – în căderea lui – a făcut totul normal, conform simţului de conservare, inutil.

Dar în asemenea împrejurări, *riscul* nu-i exclusiv apanajul cascadorilor. Mor şi oameni care, salvaţi de sub etajele prăbuşite odată cu ei, se află pe un pat de spital, îndeaproape supravegheaţi de specialişti şi de aparate ultrasofisticate şi ultracapabile: „MARINA şi Mircea

Stanca anunţă, zdrobiţi de durere, decesul tatălui lor dr. OCTAVIAN STANCA, în urma cutremurului în care au pierdut, de asemenea, pe mama lor LILI, bunica lor LETIŢIA AMBRUŞ şi pe adorata lor ROXANA, alături de KÄTHE BARTH. Înmormântarea la cimitirul Belu, marţi [15 martie] orele 15”. Bineînţeles, Marina Stanca se mai află, la ora aceea, sub atentă îngrijire medicală, după mai bine de 80 de ore petrecute în subteran. Cu câteva zile în urmă, îi povestea unui confrate: „Tatăl meu a fost lovit de o grindă şi cerea ajutor. Nu mă puteam mişca”. Au fost scoşi împreună…

Într-un apartament

— Cu numărul 53 – de la etajul trei, al *fostului* bloc „Scala”, ea şi-a pierdut mama, fiica, bunica şi, puţin mai târziu, deşi părea salvat, tatăl. Cu ce suflet să fi trecut, într-o zi de sâmbătă, în 19 martie, părăsind patul de spital, praigul noului apartament ce i-a fost pus la dispoziţie? Cândva (pare că s-au scurs ani de atunci), imediat după salvare, Marina Stanca îi mulţumeşte, public, cascadorului Mircea Pascu, fiindcă i-a salvat viaţa, iar acesta explică simplu: „N-am găsit-o eu. La început am auzit nişte ciocănituri. Era un bărbat. Mi-a zis că e maior. L-am scos printr-o gaură şi când l-am întrebat dacă a mai auzit ceva mi-a spus că mişcă ceva dincolo de grindă. Dar dincolo de grindă plafonul căzuse pe parchet. Rămăsese un gol de vreo 30 de centimetri. Era o voce de femeie. Când am luminat cu lanterna mi-a fost… mi-a fost…

— Frică? Nu, frică nu, dar am simţit că mi se face rău. Şedeau acolo de cinci nopţi şi, din toată familia, numai fata mai era în viaţă, şi îmi spunea să deschid fereastra, şi ea şedea sub un plafon de 30 de centimetri care nu putea fi clintit… mi-era frică să şi

suflu deasupra lui… A plafonului… Trebuia să ating totul ca o aripă de pasăre… câteva ore am vorbit cu ea… i-am dat ceai printr-un furtun… numai furtunul îl puteam strecura printre crăpături… eu ţineam paharul de ceai şi ea sorbea înăuntru. Dar de ce vă pierdeţi vremea cu mine?…” (interviu înregistrat de *Ecaterina Oproiu).*

Juristul Mircea Popescu, scos de sub *fostul* Colonadelor – după mai bine de 110 ore trăite sub dărâmături – este plâns de poeta Ana Blandiana, colocatară în bloc, într-o tabletă apărută a doua zi după descoperirea acestuia (dar cine se mai gândeşte să modifice textul care sună astfel: „e atât de mult de când juristul Mircea Popescu ne povestea în lift întâmplări de pe vremea când era secretarul lui Ionel Teodoreanu”). Adus la lumină miercuri 9 martie, la 13 h 30, omul n-are putere decât să rostească; „Sunt Mircea Popescu”. Apoi, anunţul fără drept de apel: „ELENA soră, Lucica, Alin şi Emil Lepădatu nepaţi, profund îndureraţi de pierderea scumpului lor prof, univ. MIRCEA POPESCU, în urma tragicului cutremur din 4 martie, mulţumesc tuturor colegilor şi prietenilor

care au fost alături de noi în această grea împrejurare”.

Dacă mai sunt şi unii (puţini la număr) care îşi inventariază paharele, farfuriile şi vazele de flori sparte, pereţii fisuraţi şi coşurile de fum prăbuşite, şi se plâng calculându-şi „pierderile”, iată că sunt mulţi care şi-au pierdut acum soţia, bărbatul, copilul sau copiii, mama, tatăl, bunicul, bunicii, iar alţii au pierit cu toţii, sămânţa numelui lor a fost nemilos stârpită de pe suprafaţa Pământului dezlănţuit.

— Cea mai grea pierdere, irecuperabilă, pe care am suferit-o, constă în dispariţia celor 1.570 de vieţi omeneşti, care a îndoliat numeroase familii şi a pricinuit o profundă durere prietenilor, cunoscuţilor, întregului nostru popor (*Nicolae Ceauşescu* – 1977, martie 28).

Bilanţul este crud:

— 1.570 morţi

— Peste 11.300 de accidentaţi (854 – încă în spital la sfârşitul lunii martie)

— Bucureşti şi 9 judeţe ale ţării – mari distrugeri şi avarii (Zimnicea nimicit aproape în întregime, ca şi un număr de sate)

— 32.900 locuinţe prăbuşite sau grav lovite

— Aproape 35.000 familii fără adăpost (imediat după seism)

— Zeci de mii de imobile avariate (unele foarte grav)

— Distrugeri importante în: reţeaua şcolară, sanitară şi comercială, la aşezăminte culturale, monumente istorice şi edificii administrative

— 763 unităţi economice lovite – din sectoare de bază ale industriei, construcţiilor şi transportului, au fost scoase din funcţiune instalaţii şi utilaje de valoare, s-a pierdut un important volum de producţie

— În agricultură, numeroase distrugeri şi avarii: construcţii zootehnice, ateliere mecanice, silozuri, magazii de cereale, sere – s-a pierdut un număr însemnat de animale şi păsări

— AVUŢIA NAŢIONALĂ A ROMÂNIEI S-A DIMINUAT cu aproape 10 miliarde lei (sumă care se amplifică odată cu descoperirea, pe parcurs, a altor urme lăsate de cutremur; în fondul locativ, în unităţile economice).

Dar toate aceste pierderi, deosebit de grele, sunt RECUPERABILE prin muncă – şi vor fi recuperate! – , pe când celelalte pierderi, de vieţi omeneşti, sunt ireparabile. Cum să te împaci cu viziunea lui Epicur: „Obişnuieşte-te cu gândul că moartea nu constituie niciun rău pentru noi, deoarece tot binele şi tot răul ni se află în senzaţii, iar moartea nu-i altceva decât lipsa de senzaţii. De aici urmează exactă cunoaştere a acestui fapt, anume că moartea nu constituie niciun rău pentru noi, ne face să ne bucurăm de viaţa aceasta muritoare, îndepărtându-ne de gândul unei vieţi veşnice şi de dorinţa de nemurire. Aşadar, răul cel mai grozav, moartea, nu-i nimic pentru noi, deoarece atâta timp cât trăim, moartea nu există: iar în clipa când vine moartea, atunci nu mai suntem noi. Moartea nu există nici pentru vii, nici pentru morţi, deoarece pentru unii nu-i ea de faţă, iar pentru ceilalţi nu mai sunt ei”. Mult mai aproape de adevărul *simţit,* nu raţionat, se dovedeşte Tudor Arghezi: „Moartea, oricum ai privi-o, e o tăgadă, o injurie a inteligenţei, nobila mireasmă a pământului gânditor”. Oricum, fie şi pierduţi apoi, Acei supravieţuitori pe

care ceilalţi au apucat să-i mai ţină în braţe, încercând să forţeze chiar imposibilul, au trăit sentimentul irepetabil, sever, al reîntâlnirii cu cei dragi în pragul morţii, mângâiere şi pentru cel pierit, şi pentru cei care le păstrează amintirea. Pe *şantierele salvării* care, treptat, terminându-se lucrările de căutare a supravieţuitorilor, sunt nivelate.

Pe câteva *şantiere ale salvării* se mai munceşte intens, însă, limpede, în virtutea trăsăturii specifice omului, de a nu pierde speranţa nici atunci când este pierdută (deşi, la 15 martie, apare „Decretul prezidenţial" prin care starea de necesitate încetează şi în municipiul Bucureşti, ca şi în unităţile sistemului de telecomunicaţii şi al Radioteleviziunii). „Miracolul" nu întârzie să se producă în aceeaşi zi – 15 martie – pe unul din ultimele *şantiere ale salvării* de la *fostul* „Continental". Eroii întâmplării povestesc: „Credeam că se vârâse un camarad de-al meu acolo. M-am dus să văd şi am întrebat: «Cine e?» «Un om de la 4 martie» am auzit şi am văzut prin întunericul spart de fiare şi ziduri doi ochi privindu-mă. Era Sorin. Am strigat după

maică-sa. Tatăl lui Sorin a venit să mă ajute. Băiatul a cerut apă. I-am dat o jumătate de pahar de ceai, apoi m-a ajutat să îndoi sârmele de beton care acopereau ieşirea. M-a întrebat: – «În cât suntem?» I-am răspuns: «În cincisprezece martie». A suportat uşor ieşirea la lumină. Credeam că o să-l orbească lumina şi i-am acoperit ochii cu o căciulă. A dat-o la o parte întrebând; «Unde-i mama?» *„sergent Iosif Albuşuril).* „N-am crezut că pentru viaţa unui singur om se pot face atâtea” *(Elena Crainic-Ivan,* mama supravieţuitorului). „Trăgeam un planşeu când, iată, sergentul Albuşuril Iosif a spus că mişcă ceva sub bocanc. Era el, Sorin, care cu un fier-beton deplasase o cărămidă. Când s-a ajuns la el, a întrebat ce zi este, a întrebat de mama, de tata. Ne-a strâns mâna, a cerut apă. Şi-a pus singur centura de siguranţă. Tare băiatul, se ţinea tare!” *(maistrul militar Ion Oprică).* „Tot întuneric era. Şi îmi era groaznic de sete. Mă gândeam – dar la câte nu mă gândeam – să găsesc o ieşire. S-o revăd pe mama de care îmi era atâta dor. Apoi, nu ştiu cât timp trecuse, mi se părea o veşnicie, am auzit cum se lucrează deasupra. Strigam să fiu

auzit şi, în sufletul meu, aveam o mare speranţă că voi trăi. Deodată, fără să ştiu dacă afară este ziuă sau noapte, dacă au trecut zece sau douăzeci de zile, am auzit un zgomot apropiat. Mi s-a părut din nou că se năruie ceva. Şi am auzit, în sfârşit, o voce" *(Sorin Crainic).* „Aproape incredibil. Nu cunoaştem încă un caz asemănător care să fie consemnat de literatura de specialitate. Să trăieşti peste 250 de ore fără apă este de-a dreptul senzaţional. Starea lui Sorin este în curs de ameliorare. Tensiunea arterială, scăzută ca urmare a deshidratării, a fost acum redresată... Vom face absolut totul, pentru a salva viaţa lui Sorin" *(dr. Doc. Zorel Filipescu).* Apoi, de-a lungul zilelor, starea sănătăţii lui Sorin Crainic evoluează satisfăcător... Băiatul are 18 ani, împlineşte 19 ani abia în luna august 1977, a stat peste 11 nopţi şi

11 zile sub muntele de moloz, până la 4 martie – desigur şi în viitor – muncitor calificat la „Electromecanica" din Bucureşti, secţia automatizări.

Schimb de replici memorabil:

— Cine e?

— Un om de la 4 martie.

UN OM DE LA 4 MARTIE…

Acelaşi medic – de la Spitalul de urgenţă care s-a mutat forţat de împrejurări, clădirea acestuia fiind serios avariată – îmi relatează câteva fapte privitoare la cel mai dificil caz de supravieţuire, Sorin Crainic, aşa cum fluxul memoriei sale le aduce la suprafaţă: pacientul este un băiat respectuos, ascultător (aflat, la ora relatării, într-un sanatoriu din Predeal, pentru convalescenţă) – când vine la spital este deshidratat, însă nu într-un grad atât de mare pe cât l-ar fi impus claustrarea, sub dărâmături, dincolo de orice limită admisă, actualmente, de medicină – una din eventualele explicaţii ar consta în faptul că, într-un sens, el a hibernat, temperatura întregului organism a scăzut până la 36,3 (şi afară fiind destul de rece, s-a redus evaporarea apei din organism, plus tonele de apă pe care pompierii le-au împroşcat asupra mormanului de moloz) – fiecare amănunt pare să fi contat: de pildă, Sorin Crainic mărturiseşte că, din lecturile cărţilor de aventuri, a învăţat că – în asemenea împrejurări – nu trebuie să respiri pe gură, fiindcă se pierde prea multă

apă – mai mult: simţind că de undeva, printr-un grătar, pătrunde un curent de aer în subteran, şi-a stabilit în aşa fel poziţia corpului, încât să aibă în permanenţă aer – până în ziua de 8 martie, într-o marţi, pare-se că Sorin Crainic a fost treaz, deoarece ceasornicul său de mână s-a oprit la data de 9 martie, aşadar la 24 de ore de la ultima învârtire a arcului – el însuşi recunoaşte că a dormit

— Şi-a impus doarmă – extrem de mult – la picioarele sale, în nişa protejată, prin hazard, de un planşeu căzut oblic, se află Florin, doar pe jumătate vizibil, mort, Florin fiind bunul său prieten, picolo la „Continental”, cel cu care fugise de la primele zguduiri – protejat şi de haina de piele, micşorându-i evaporarea apei din organism – când a ieşit la lumină are convingerea c-a stat prins sub dărâmături… 24 de zile, aşa spune – niciodată el n-a fost un însetat, ci mai degrabă un „flămând”, căci şi în spital mămâncă – s-a dovedit – cu poftă – metabolism al apei foarte scăzut – mama lui Sorin îşi aminteşte că a fost un copil extrem de timid, de sperios – şi tot mama îşi aminteşte, pe marginea patului în

care fiul ei îşi recâştigă forţele, de seara aceea în care, după multe zile şi nopţi, ale ei, de veghe, pe şantierul salvării de la *fostul „*Continental”, i-a văzut pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi pe tovarăşa Elena Ceauşescu c-au venit, iarăşi, să constate cum stau lucrurile la faţa locului; şi atunci ia invocat simţămintele de mamă ale tovarăşei Elena Ceauşescu, spunându-i că simte, realmente *simte* că fiul ei se află acolo, sub dărâmături; tovarăşa Elena Ceauşescu a început să plângă, mama lui Sorin Crainic de asemenea; chiar atunci a venit într-acolo tovarăşul Nicolae Ceauşescu, însoţit de generalul Lavric, şi a întrebat: „De ce plângeţi”, la care tovarăşa Elena Ceauşescu a răspuns: „Femeia aceasta simte că băiatul ei trăieşte, că se află viu sub dărâmături”; atunci tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a întors către generalul Lavric şi i-a ordonat să continue săpăturile până când băiatul acestei femei va fi găsit; a doua zi, Sorin a fost găsit – tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au ţinut să meargă, anume, la spitalul în care se află internat Sorin Crainic, spre a-l vedea e Cea mai

mare atenţie a fost acordată, din prima clipă, luptei pentru salvarea oamenilor. S-a dus o

23 – 21 h. 22 Seism – 4 martie şi după…

Îndârjită şi eroică bătălie, zile şi nopţi în şir, pentru scoaterea de sub ruine a tuturor supravieţuitorilor catastrofei, neprecupeţindu-se în acest scop niciun mijloc, nicio posibilitate, niciun efort. S-a făcut tot ce era omeneşte posibil pentru fiecare fiinţă vie, s-a întreprins totul pentru a nu se pierde nici cea mai slabă speranţă, nici cea mai mică şansă. Acest efort uriaş a fost adesea încununat de succes, reuşindu-se să se smulgă din ghearele morţii, chiar şi după 8 şi

11 zile, oameni vii îngropaţi sub dărâmături *(Nicolae Ceauşescu* – 1977, martie 28).

Anunţuri neobişnuite continuă să apară: „Spectatorii care în seara zilei de 4 martie a.c. Şi-au lăsat unele lucruri la garderoba Teatrului Bulandra, sunt rugaţi să se prezinte la sediul din Calea Plevnei 2, pentru identificarea unor obiecte neridicate până în prezent”. Asemenea anunţ este, oricum, preferabil celor apărute cu doar

câteva zile mai devreme: „Consiliul Popular al Municipiului Bucureşti aduce la cunoştinţă că victimele neidentificate ale cutremurului de pământ din 4 martie a.c. Sunt depuse la Institutul medico-legal din str. Căuzaşi nr. 9, sector 4. Persoanele care pot contribui la recunoaşterea acestora sunt rugate să se prezinte la Institutul medico-legal. Consiliul popular al Municipiului Bucureşti va sprijini înmormântarea victimelor”. Sau: „În vederea asigurării condiţiilor de cazare, cetăţenii din Capitală care au rămas fără adăpost, în urma cutremurului de pământ din 4 martie a.c., se pot adresa Consiliului Popular al Municipiului Bucureşti, intrarea din strada Elie Radu”. Sau: „Procuratura Generală a Republicii Socialiste România şi Inspectoratul General al Miliţiei aduc la cunoştinţă că începând cu data de 15 martie 1977, au luat măsura ca între orele 9 – 20 la circumscripţia 7 Miliţie din str. Stelea Spătaru nr. 13 (lângă Piaţa 1848), să se pună la dispoziţia persoanelor interesate datele şi obiectele de care dispun în vederea identificării persoanelor dispărute pe raza municipiului Bucureşti, ca urmare a

seismului din 4 martie 1977”. Acelaşi tip de anunţuri apar, indiscutabil, şi în alte localităţi decât Bucureştii.

Şi zvonuri ieşite din comun, neîntemeiate, apar:

— Să ştiţi că cele 11 zile petrecute sub dărâmături, celelalte, în spital, n-au fost atât de grele pentru mine ca timpul care s-a scurs de când am auzit ce se vorbeşte pe seama mea: că aş fi bişniţar, că aş fi intrat sub dărâmături după seism şi câte şi mai câte. Îmi pare bine că aţi făcut dv. Astfel de investigaţii şi dezvăluiţi adevărul. Ar fi fost pentru mine o mare traumă morală să rămân în ochii oamenilor aşa cum m-au descris unii (*Sorin Crainic* îi mărturiseşte confratelui *Petre Mihai Băcanu,* la Predeal – în 3 aprilie, într-o vineri, la cinci săptămâni de la cutremur).

De *foarte* departe se anunţă: „Un violent cutremur de pământ s-a înregistrat în insula Luzon din nordul Filipinelor. Şocul principal – de 6,8 grade pe scara Richter – a fost urmat de numeroase replici secundare, dar de o forţă redusă. Primele informaţii menţionează că o persoană şi-a pierdut viaţa. S-au înregistrat, totodată, pagube

materiale. Epicentrul seismului a fost localizat într-o regiune nelocuită”. Ştirea – transmisă în 19 martie – ni s-ar fi părut, probabil, altă dată, una din sutele de înfermaţii pe care le înregistrăm zilnic; dar acum ŞTIM „pe piele” ce înseamnă scara Richter, intensitate şi magnitudine, epicentru – terminologie pe care am învăţat-o împotriva voinţei proprii. 70 de secunde au fost suficiente! Pentru eternitate. Căci, rădăcina convingerilor este experienţa” (N. Iorga).

Oamenii de ştiinţă nu-şi contenesc cercetările, alături de români, aflându-se în continuare, grupul de specialişti străini din R.F.G., S.U.A., Iugoslavia şi Grecia, care au instalat staţii seismice de mare putere şi înaltă sensibilitate, mai ales în zona de curbură a Carpaţilor, în Vrancea şi în alte regiuni ale României. Din confruntarea datelor obţinute, cu datele istorice, oamenii de ştiinţă trag concluzia că *fenomenele* seismice MAI PUTERNICE – de felul celui din 4 martie – au o CICLITATE SPECIALĂ, adică se pot repeta la intervale de 30 până la 100 de ani. În chiar dimineaţa zilei de sâmbătă 12 martie, când Tudor Stavru

plonjează, accidental, în gol, la *fost*... Nestor", într-altă ordine de idei, însă perfect binevenită, precizarea specialiştilor: „Staţiile seismice arată în continuare un proces de calmare a focarului vrân-cean. Eventualele replici mai semnificative care ar putea apărea şi care ar putea fi simţite de oameni, se înscriu în regimul normal de eliberare a energiei seismice rămase după un asemenea şoc, dar ele nu prezintă un pericol pentru construcţii sau securitatea persoanelor". Din grupul oamenilor de ştiinţă americani aflaţi în România se aud asemenea păreri: fiecare fenomen seismic de mare amploare şi fiecare focar seismic, inclusiv cel din Vrancea, are o serie de particularităţi care, deşi nu suficient elucidate, se pare că s-ar datora unor factori specifici din zona respectivă, în special de natură geologică *(Lloyd S. Cluff* – geolog şef la „Woodward-Clyde-Consultants" din San Francisco, director al Institutului de cercetări de inginerie seismică); fenomenul seismic de la 4 martie, din România, a furnizat o serie de date de mare valoare ştiinţifică, care folosesc atât studiilor întreprinse de seismologi, cât şi

lucrărilor şi proiectelor iniţiate de ingineri şi tehnicieni… Tehnica instalată în Vrancea şi în alte puncte de interes seismic şi geologic va îngădui supravegherea îndeaproape, pe termen lung – 20 de ani şi mai. Mult – a activităţii seismice din zona Vrancea, iar rezultatele obţinute vor fi deosebit de utile seismologilor români şi străini. În vederea aprofundării şi mai bunei înţelegeri a fenomenelor seismice care au loc în această parte a lumii (*Bruce A. Boit* – profesor de seismologie la Universitatea Berkeley-California). Iar profesorul portughez dr. Ferry-Borges (directorul Laboratorului naţional de inginerie civilă din Lisabona şi preşedinte al Asociaţiei naţionale portugheze de inginerie seismică) declară

— În aceeaşi zi – în capitala Portugaliei: „În legătură cu posibilităţile detectării din timp a fenomenelor seismice, trebuie spus că, la ora actuală, nu există metode şi mijloace ştiinţifice pentru a cunoaşte din timp data producerii unui cutremur. După un seism de amploarea celui care a avut loc în România la 4 martie, se pot. Produce în următoarele zile (între 24 şi 48 de ore – deci

la data declaraţiei şi acest interval este epuizat) «replici» ale cutremurului, dar de intensitate mult mai mică. Seismologia nu cunoaşte repetarea. În acelaşi loc, a unui cutremur important, decât după o lungă perioadă de timp, de zeci sau sute de ani. Conform datelor de care dispun experţii portughezi, în prezent pericolul producerii unui cutremur este în scădere". Într-adevăr, dacă oraşul Valdivia (Chile) a fost distrus de cutremur, împreună cu Conception, în anul 1.8.3.5 (vezi descrierea lui Charles Darwin), iată-l din nou lovit în 1.9.6.0, mai 22: „Acest oraş de 75.000 de locuitori, distrus cam trei sferturi, parţial inundat din cauza surpării generale a regiunii, trăia cu obsesia unei noi catastrofe" *(H. Taziejf).* Dar nu întotdeauna autorii se pun de acord asupra datelor, cifrelor, astfel încât poţi găsi, de asemenea în H. Tazieff, afirmaţia că: „În lume se produc, în fiecare an, cel puţin un milion de cutremure" – în timp ce alt autor susţine că: „Anual au loc circa 50.000 de cutremure – 130 pe zi – distribuite, desigur, pe tot globul". Diferenţa e cam mare între 130 cutremure şi... 2740 cutremure zilnic, fie şi „atât de slabe încât se află sub limita

perceperii de către om”. Cifrele acestea dobândesc, în fond, importanţă pentru fiecare individ, în afara însemnătăţii lor ştiinţifice, pentru că ilustrează limpede *necesitatea ca omul să se deprindă şi să ştie cum să trăiască chiar şi pe o scoarţă terestră atât de turbulentă.* Este, de altminteri, specific omului să se adapteze în permanenţă oricăror împrejurări noi care survin, căci „reacţia de adaptare dă un spor de energie mul: mai important şi mai durabil decât reacţia de aşteptare” *(A. Toffler).* Ce să aştepţi? Acţionezi, trăieşti din plin…

— Ştim cu toţii că ingineria s-a dezvoltat spectaculos în ultimele secole şi se dezvoltă rapid, în continuare. Personal, sunt prin formaţie inginer, dar a doua mea profesiune este de geofizician şi Ca atare, aş dori să subliniez că una dintre tendinţele actuale importante pe plan mondial este, după părerea mea, aceea de a statornici o legătură între geologi, geofizicieni şi ingineri – care încă mai lucrează în virtutea principiului „fiecare pe felia lui” – astfel încât să existe o continuă comunicare între ei, să cunoască şi unii şi ceilalţi datele,

posibilităţile existente în perspectiva construirii de noi obiective. Iar dacă ai înălţat o clădire şi ea rămâne în picioare în condiţii corespunzătoare – şi în cazul unor accidente ale naturii, cum este un cutremur – ştii că ai făcut un lucru bun şi contezi pe o experienţă pe care o poţi dezvolta, prin calcule, ca şi prin capacitatea de inovaţie. Or, aşa cum am văzut la faţa locului, aici în Bucureşti, construcţiile moderne, cu puţine excepţii, s-au comportat bine şi chiar foarte bine, în pofida violenţei seismului de la 4 martie care a depăşit, după cum se ştie, gradul 7. În faţa unui cutremur de o asemenea intensitate – înscris între marile cutremure vrâncene care se pot înregistra la 40 – 50 de ani odată şi care, produse la mare adâncime, afectează o zonă foarte largă, provocând pagube însemnate – s-a vădit modul inteligent în care a fost înţeleasă şi rezolvată în România cerinţa realizării de clădiri antiseismice. Distrugerile s-au concentrat la clădirile vechi – clădiri pe care într-un procent mai mic sau mai mare le întâlneşti în fiecare capitală – cu structuri ce au avut de suferit în timp mai multe şocuri sau unele

modificări şi reamenajări cu repercusiuni asupra rezistenţei lor. Pentru specialişti, noile construcţii, care – în majoritate substanţială – s-au comportat atât de bine, constituie azi construcţii ce au trecut cu succes un test, această testare prezentând acum o deosebită importanţă pentru România, dar şi pe plan mondial, în vederea soluţionării optime a problemelor complexe legate de realizarea unor imobile foarte stabile şi sigure, în funcţie de efectele seismelor asupra diferitelor tipuri de sol. În context, prezintă o evidentă însemnătate cunoaşterea amănunţită a activităţii seismice din Vrancea, a caracteristicilor predominante în ţara dumneavoastră – unde, cum spuneam, răstimpul între două cutremure poate fi cam de una-două generaţii. Există, în acest sens, o bună consemnare istorică, înglobând date studiate de seismologii români, care au prezentat în cadrul Programului balcanic, organizat de UNESCO pe o perioadă de trei ani, lucrări valoroase, ce au descris foarte bine situaţia înregistrată din punct de vedere seismic în România […] *(prof. N. Ambraseys* – Imperial Collège of Science,

Universitatea din Londra – şeful grupului de experţi UNESCO aflaţi în România imediat după cutremur).

— … Cât despre construcţiile noi, personal sunt de părere că, potrivit anumitor caracteristici seismice – aşa cum s-au arătat a fi şi cele din România – limitarea deformărilor se poate obţine şi prin structuri mai rigide. Şi este de înţeles că, în general, opinia publică manifestă interes faţă de construcţiile din prefabricate – este vorba despre elemente diverse, asamblate, dacă vreţi, ca piesele unui automobil, şi care, în final, trebuie să prezinte o soliditate comparabilă cu cea a construcţiilor din beton monolit. Să nu pierdem din vedere că obiectivul specialiştilor care studiază realizarea unor structuri cu elemente prefabricate este tocmai de a obţine această rezistenţă, cheia studiului fiind furnizată de asamblajele ce constituie puncte speciale ale acestui sistem. Consider, de asemenea, că elementele însele prezintă o mare garanţie, deoarece sunt fabricate în uzină şi, ca atare, pot fi controlate de-a lungul întregului proces de fabricaţie, pot fi urmărite cu grijă

din primul moment şi până la punerea lor în operă. Procedeu industrial de înaltă productivitate, prefabricarea evită astfel şi unele scăpări ce pot interveni pe şantier, unde problema constă numai în asamblare. Desigur, nu se poate face oricum asamblarea – este nevoie ca aceasta să fie aprofundat studiată – dar trebuie să reţinem că, la ora actuală, există posibilităţile de realizare, din punct de vedere tehnic, a unor structuri care, dacă se deteriorează, aceasta nu se întâmplă la asamblaje, clădirea nefiind periclitată. Deci, obiectivul a fost atins, aceste structuri – când sunt bine calculate, bine concepute, bine executate – au o rezistenţă comparabilă cu aceea a structurilor din beton monolit. Aşa cum a demonstrat, de altfel, şi exemplul Bucureştiului, unde structurile din panouri mari s-au comportat, efectiv, foarte bine. Este o comportare deosebit de încurajatoare pentru constructori *(ing. J. Despeyroux,* consilier ştiinţific, membru al Consiliului general al Societăţii de poduri şi şosele din Franţa, vicepreşedinte al Asociaţiei internaţionale de poduri şi şarpante, – ambele interviuri acordate Crinei Sârbu).

Majoritatea supravieţuitorilor scoşi de sub dărâmături trăiesc. Cel mai mic dintre ei – Mihai Alexandru – avea să-şi aniverseze (cum se face până la un an) împlinirea vârstei de două luni, pe patul de spital, în 23 martie, însă „în afara oricărui pericol”, deşi din cele 59 de zile de viaţă pe care le numără, două ar trebui scăzute, având în vedere c-au fost petrecute sub muntele de moloz de la fo*st „*Casata” (scos aproape total deshidratat, cu politraumatisme – un confrate aflat de faţă, transcrie probabil eronat numele tatălui: Aurelian T. Radu, emoţia nefiind numai apanajul salvatorilor). Din 11 copii internaţi într-un singur spital bucureştean, 10 sunt salvaţi pe*ntru* a doua oară de către medici. Mai „vârstnică”, Gabriela Corduneanu „s-a adaptat uimitor de prompt la viaţa normală” (m*edicii), c*eea ce înseamnă că se joacă, desenează, vorbeşte despre colegii de şcoală şi Alice, colegă de bancă, şi doreşte să meargă cât mai curând în noua casă, în vechea clasă. Copiii aceştia vor împlini, în noaptea de Revelion când se va trece pragul secolului al XXI-lea, 22 – 23 de ani sau 30 – 31 de ani, sau… Vor fi şi ei, la rândul lor, părinţi, şi îşi

vor proteja, cu orice preţ, copiii, zestrea lor cea mai scumpă, şi a ţării, indiscutabil. Până atunci, ştiinţa va progresa, vor exista metode şi mijloace de a cunoaşte din timp data producerii anui cutremur, luându-se măsurile de rigoare. Cum se va oglindi, în amintirea lor, „vinerea neagră” din 4 martie 1977? Anii vor aburi relieful întâmplărilor, însă nimic nu va putea şterge ceea ce s-a imprimat, definitiv, în fibra sensibilităţii fiecărui copil de astăzi. Orice cicatrice a afectivităţii păstrează, în spaţiul respectiv, o anumită paloare. Să fie memoria, aşadar, un inamic al omului? Fără memorie, individul s-ar pomeni pe Pământ orfan, ar trebui să redescopere focul, roata, totul. Din fericire, Adam călătoreşte prin lume din nepot în nepot, iar „copilul nu-i altul decât tatăl omului” (spune un celebru pedagog). Starea sănătăţii celorlalţi supravieţuitori se prezintă astfel, duminică 20 martie, conform „buletinului medical”: „Bună. Riscul blocajului renal depăşit. Diureza, ureea sanguină şi electroliţii – în limite normale. Deshidratarea corectată. Tensiunea arterială bună. Examenele clinice şi radiologice exclud posibilitatea unei

infecţii pulmonare. Trecut la alimentaţie normală. Se deplasează singur. Stare psihică normală" (S*orin Crainic*); „*S*tare generală bună, în curs de ameliorare continuă. În tratament anemia secundară. Mutată din secţia de terapie intensivă" (E*lena Enache*); „Stare generală bună, în curs de ameliorare continuă. Anemia secundară în curs de tratament. Mutată din secţia de terapie intensivă" (L*ivia Negoiescu*); „Starea generală se ameliorează continuu. Anemia secundară în curs de tratament. Se mai află în secţia de terapie intensivă" (L*olică Stoian*); „Vizitat la domiciliu de către medici, găsit într-o stare de perfectă sănătate, deşi n-a stat în spital decât o zi" (N*icolae Moldoveanu*).

„Folclorul" nu conteneşte nici el să treacă din gură în gură. Pe strada Apolodor, unde s-a prăbuşit un bloc, o femeie cu expresie haotică flutură o fotografie şi se repede, când şi când, la câte un trecător, îl prinde de umeri, fără să lase poza din mână şi strigă: „Stai! Stai să-ţi spun *cum a murit fata mea.* Eu pregăteam ceva de mâncare şi ea era în colţul bucătăriei. Şi când a început cutremurul partea aia din bloc a căzut şi am

văzut-o cum se duce. Dar *ea n-a murit.* ERA frumoasă, nu-i aşa?”

Ajutoare de pretutindeni sosesc neîntrerupt pe adresa preşedintelui Comitetului naţional de ajutorare, tovarăşa Elena Ceauşescu. Alte cuvinte elogioase apar – în presa lumii – la adresa încercatului popor român: „Cu toată durerea şi tristeţea care s-au abătut asupra României, poporul român, în frunte cu conducerea sa, este stăpân pe situaţie. El înfruntă această catastrofă cu un spirit de sacrificiu nemaiîntâlnit şi cu un talent organizatoric care stârnesc admiraţia Europei” „Viaţă a început să revină la normal, şcolile să se redeschidă, elevii şi studenţii se reîntorc la cursuri; s-a reluat traficul în comunicaţii”; „România nu va renunţa nici la planul cincinal de dezvoltare, nici la creşterea nivelului de trai. Clasa muncitoare, intelectualii, ţăranii sunt la înălţimea imperativelor momentului, iar militarii şi gărzile patriotice îşi fac cu prisosinţă datoria”; „Cu perseverenţă, stăruinţă, cu toate forţele lor lucrează oamenii”…

Locul *şantierelor salvării* l-au luat, pretutindeni, *şantierele construcţiei şi ale*

reconstrucţiei. Fiecare încearcă să descopere, de asistă dată, rezervele care să îngăduie creşterea producţiei, revitalizarea ţării. Vizitele de lucru ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu continuă, ca şi şedinţele Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Secretarul general al partidului merge din nou la paturile celor aflaţi încă în suferinţă, în spitale; iar duminică seara – 1977, martie 20 – este prezent pe un *şantier al salvării*, redeschis de urgenţă.

La sesizarea făcută de câţiva cetăţeni că într-unul din subsolurile fostului edificiu al cofetăriei Scala, care s-a prăbuşit în seara zilei de 4 martie, ar mai exista supravieţuitori, secretarul general al partidului a hotărât reluarea de îndată a lucrărilor de excavare şi de cercetare amănunţită a unor compartimente din subsolul clădirii. În mod operativ au fost mobilizate la faţa locului echipe de intervenţie, specializate în asemenea lucrări, utilaje de mare putere, aparate moderne de ascultare şi detectare. Au sosit, de asemenea, ca şi în alte momente dramatice asemănătoare, genişti, cascadori, grupuri de tineri utecişti, militari ai forţelor

armate, operatori de excavatoare, mineri *(Agerpres).*

Deşi şansa existenţei vreunui supravieţuitor este minimă, nimic nu-i precupeţit. Lecţia acestei ultime întâmplări care încheie tragica epopee a căutării oamenilor sub dărâmături probează – dacă mai era necesar – ace laşi nedezminţit *umanism* care a dirijat eforturile tuturor în *4 martie şi după…*

După cum s-a anunţat, la sesizarea făcută de câţiva cetăţeni cum că ar mai putea exista supravieţuitori în subsolul fostului bloc al cofetăriei Scala din Capitală, care s-a prăbuşit la cutremurul din 4 martie, duminică au fost întreprinse lucrări de excavare şi de cercetare amănunţită a subsolului clădirii.

La faţa locului s-au aflat până noaptea târziu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu şi alţi tovarăşi din conducerea de partid şi de stat. Au fost concentrate utilaje de mare putere, aparate moderne de ascultare şi detectare, un mare număr de specialişti, grupuri de tineri şi ostaşi ai forţelor noastre armate.

După o activitate intensă de cercetare

amănunţită şi degajare a întregului subsol, desfăşurată în cursul serii şi nopţii de duminică, precum şi în ziua de luni, a reieşit că sesizarea nu se confirmă, în ruinele fostei clădiri nemaiaflându-se supravieţuitori.

Echipele de intervenţie, dotate cu mijloace corespunzătoare, continuă să lucreze la demolarea completă a ruinelor din perimetrul fostului bloc al cofetăriei Scala, în vederea pregătirii terenului pentru viitoarea construcţie care va fi ridicată aici (*Agerpres* – 1977, martie 22, într-o marţi).

Fiecare zi devine o existenţă în miniatură. Evenimentele îşi redobândesc ritmul firesc. Timpul – aşa cum îl înregistrăm interior – revine la normal. Dacă sunt revizuite, minuţios, clădirile mai mari sau mai mici, bineînţeles că şi oamenii se autoanalizează; căci, orice s-ar spune, seismul de la 4 martie ne-a marcat pe toţi, ne-a cristalizat dintr-odată, brutal, punctele de vedere asupra vieţii şi morţii, asupra cinstei şi cumsecădeniei, asupra nouă înşine. Constructorii îşi înteţesc activitatea – şi omul se construieşte, permanent, pe sine. Ce concimdi stricte, personale, am tras din cumplita împrejurare în care ne-am

pomenit plonjaţi fără de veste? Sunt reexaminate structurile de rezistenţă ale imobilelor – şi omul se cuvine să-şi revadă, atent, structura de rezistenţă a propriei personalităţi. Dacă este absolut adevărat că mai nimeni nu trăieşte singur *la noi,* nu-i mai puţin adevărat că acei care se încumetă, totuşi, să trăiască numai pentru ei, trăiesc de fapt doar pe jumătate. Individualismul, de orice esenţă s-ar declara, nu are ce căuta pe meridianul acesta – fie şi seismic – al Carpaţilor. Iar simţământul de certitudine, al fiecăruia, faţă cu ceilalţi, naşte simetric sentimentul de îndatorire faţă de colectivitate, de semenii tăi.

În general trebuie să spunem, cu un sentiment de profundă şi legitimă mândrie şi satisfacţie, că toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregul nostru popor au dovedit în această grea încercare mari virtdţi morale, relevându-şi din nou, ca de atâtea ori în momentele de restrişte, vitejia, puterea de stăpânire, capacitatea de a înfrânge şi depăşi greutăţile, inclusiv de a înfrunta stihiile naturii. Se ştie că în lupta şi munca pentru edificarea socialismului,

poporul nostru a trebuit să învingă nu numai înapoierea moştenită de la vechiul regim, opoziţia forţelor reacţionare, neajunsuri şi greutăţi de tot felul, dar uneori şi adversitatea naturii – ani grei de secetă, două mari inundaţii devastatoare în ultimii ani şi, acum, distrugerile uriaşe ale cutremurului de la 4 martie. S-ar putea spune, ca în unele legende, că forţele răului încearcă să ridice tot felul de obstacole în calea mersului triumfător al poporului nostru pe calea socialismului. Dar nimic nu a putut şi nu poate înfrânge energia şi elanul revoluţionar al poporului nostru, voinţa sa de a înfăptui politica partidului, hotărârea neabătută de a înălţa cu succes edificiul socialismului şi comunismului pe pământul României. *Nicolae Ceauşescu* – 1977, martie 28).

Spre sfârşitul clocotitorului martie 1977, în zilele de 28 şi 29, în Inima ţării atât de crunt lovită cu doar trei săptămâni şi ceva mai devreme, are loc şedinţa comună a Comitetului Central al P.C.R., Marii Adunări Naţionale.

Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale şi activului central de

partid şi de stat. De la înalta tribună, tovarăşul Nicolae Ceauşescu – omul care nu şi-a precupeţit energia şi odihna în tot acest timp. Rosteşte cuvintele ce se înscriu, încă de pe acum, în paginile viitoarelor manuale de istorie, pe care vor învăţa cândva copiii copiilor noştri: În *Expunerea* cu privire la înlăturarea efectelor cutremurului şi normalizarea vieţii social-economice, făcută în importanta şedinţă de lucru, iată că un loc esenţial îl ocupă *aspectul moral;* încă o dovadă că, preocupaţi în cel mai înalt grad de reconstrucţie, de recâştigarea bunurilor materiale pierdute, punem pe acelaşi plan şi *zestrea morală* a omului, felul în care participă el ia existenţa naţiunii întregi. Vital nu-i doar faptul c-am ieşit, din impas, asiguraţi materialmente, cât faptul c-am ieşit cu *fruntea sus,* desigur cu o cută în plus, adâncă.

A VOI ÎNSEAMNĂ A PUTEA. Cartea aceasta rămâne o carte deschisă tuturor faptelor de muncă, de curaj şi demnitate, de întrajutorare umană, şi de pios omagiu adus celor 1.570 de victime de la 4 martie, ca şi celor pe care amintirea lor i-a condamnat la suferinţă, fără nicio vină, cât de mică.

Lector: ELISABETA DONOIU
Tehnoiedactor. ELENA PREDA
Bun de tipar 15. Vi.1977, Tiraj 50.000 ex. Broşate. Coli tipar 23.
Comanda nr. 70.235
Combinatul Poligxafic., Casa Scânteii” w pfirL. Bucureşti – Piaţa Scânteii *nr. 1,* p Republica Socialistă România